

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**FİNANSAL DURUMUN DOĞRULUĞU HAKKINDA BİLGİ
VERİLMESİNDE BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİNİN
HAZIRLADIĞI DENETİM RAPORLARI VE BORSA
İSTANBUL ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Doktora Tezi

AHMET DİLBAZ

İstanbul, 2016

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**FİNANSAL DURUMUN DOĞRULUĞU HAKKINDA BİLGİ
VERİLMESİNDE BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİNİN
HAZIRLADIĞI DENETİM RAPORLARI VE BORSA
İSTANBUL ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Doktora Tezi

AHMET DİLBAZ

Danışman: PROF. DR. BARIŞ SİPAHİ

İstanbul, 2016

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

İŞLETME Anabilim Dalı MUHASEBE FİNANSMAN Bilim Dalı DOKTORA öğrencisi AHMET DİLBAZ'ın FİNANSAL DURUMUN DOĞRULUĞU HAKKINDA BİLGİ VERİLMESİNDE BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİNİN HAZIRLADIĞI DENETİM RAPORLARI VE BORSA İSTANBUL ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 2.08.2016 tarih ve 2016-29/11 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 29.09.2016

Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1. Tez Danışmanı Prof. Dr. BARIŞ SİPAHI	
2. Jüri Üyesi Doç. Dr. AYTEN ÇETİN	
3. Jüri Üyesi Doç. Dr. SERHAT YANIK	
4. Jüri Üyesi Prof. Dr. GÜRBÜZ GÖKÇEN	
5. Jüri Üyesi Prof. Dr. SELAHATTİN KARABINAR	

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	: Ahmet Dilbaz
Anabilim Dalı	: İşletme
Programı	: Muhasebe Finansman
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Barış Sipahi
Tez Türü ve Tarihi	: Doktora – Ekim 2016
Anahtar Kelimeler	: Bağımsız Denetim Şirketleri, Bağımsız Denetim Raporları, Finansal Durumun Doğruluğu, Hisse fiyatları

ÖZET

FİNANSAL DURUMUN DOĞRULUĞU HAKKINDA BİLGİ VERİLMESİNDE BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİNİN HAZIRLADIĞI DENETİM RAPORLARI VE BORSA İSTANBUL ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Bu çalışma, Türkiye’de halka açık şirketlerin bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolarının sonucu olan bağımsız denetim raporlarının, denetlenen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği doğrultusunda elde edilen sonuçların piyasada bulunan hisse fiyatına etkisinin araştırılmasıdır. Çalışmada ilk önce denetim ve denetime ilişkin kavramlar açıklanmıştır. Daha sonra finansal tablo kullanıcılarına doğru bilgi verilmesi hususu kamuyu aydınlatma kavramı ile açıklanmıştır.

Çalışmanın araştırma bölümünde Borsa İstanbul’da işlem gören şirketlerin 2011 ve 2012 yılı finansal tabloları için hazırlanan bağımsız denetim raporları ilan tarihi baz alınarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Bağımsız denetim şirketlerinin finansal tablolar için elde ettikleri bulgular neticesinde ortaya çıkan bağımsız denetim görüşlerinin hisse fiyatlara etkileri incelenmiştir.

Bağımsız denetim raporlarının açıklandığı tarih baz alınarak yapılan çalışmamızda, baz tarihi öncesi ve sonrasındaki 30 günlük fiyat hareketleri için Bağımsız örnekler için T testi, Levene Testi, Bağımlı iki örnek T Testi, Kutu Diyagramları ve Karar ağacı istatistikî yöntemleri kullanılmıştır. Testlerde anlamlı sonuçlar yıllar için ayrı ayrı ve birlikte olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın sonuç bölümünde ise araştırma kısmında yapmış olduğumuz istatistikî değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan sonuçlar ayrı ayrı incelenmiş ve bağımsız denetim şirketlerini hazırladığı bağımsız denetim raporlarının ilanının hisse fiyatına etkilerine yer verilmiştir. Son olarak çalışmamız esnasında karşılaştığımız bağımsız denetimin sonuçlarını finansal tablo kullanıcılarının daha etkin kullanabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	: Ahmet Dilbaz
Field	: İşletme
Programme	: Muhasebe Finansman
Supervisor	: Prof. Dr. Barış Sipahi
Degree Awarded and Date	: Doktora – Ekim 2016
Keywords	: Accounting Firms, Audit Reports, Accuracy of Financial Position, Stock Prices

ABSTRACT

THE ROLE OF INDEPENDENT AUDIT COMPANIES ABOUT ENLIGHTENING ACCURACY OF FINANCIAL POSITION APPLICATION BORSA ISTANBUL

This study is the research of effects of financial data's and audit reports, as a results of audited financial tables credibility and veracity, on publicly traded shares. Firstly, audit and audit related concepts was explained in the study. Subsequently, point of giving fair information to financial table users was explained with public disclosure notion.

The research section of this study is based on audit reports about 2011 and 2012 audited financial tables of the firms, traded in BİST (Istanbul Stock Exchange). Effects of audit opinions of the accounting firms over the financial tables are examined.

Based on the issue dates of the audit reports, before and after base date, 30 days' price movements for independent samples we used t-test, levene test, dependent 2 sample t test, box diagrams and decide tree statistical methods. For the significant results, years are evaluated separately and together.

In the final section of our study, we examined statistical results that we made at research section, separately and shown the effects of the audit reports on stock prices. At last we made suggestions to financial table users about using results of audit reports.

ÖNSÖZ

Bu tezin hazırlanması sürecinde başta görüş ve katkılarını sunan değerli danışman hocam Prof. Dr. Barış SİPAHİ'ye, yine aynı süreçte desteklerini esirgemeyen hocam Prof. Dr. Selahattin KARABINAR'a, tez izleme komitesinde ve tez savunmamda yer alan hocalarım Prof. Dr. Gürbüz GÖKÇEN, Doç. Dr. Serhat YANIK ve Doç Dr. Ayten ÇETİN'e, tez araştırma bölümlerimde istatistik konusunda destek veren hocam Dr. Ömer BİLEN'e, doktora eğitimim süresinde dahil olmak üzere desteklerini hissettiğim sınıf arkadaşlarım Yard. Doç. Dr. Bahar Bilen, Dr. Dilek KAYAKIRAN, Dr. Emine Serap KURT ve Çağatay BEŞOĞUL'a, arkadaşlarım Mustafa SITKI, Erkan ÖZDEMİR, Murat Fikrettin TURAN, Emrah YURTTAŞ, Hasan Evren Doğan, Soner Odabaş, Samim SAYDIN, Ahmet AKKAYA'ya, tez sürecini beraber yaşadığımız yol arkadaşım Dr. Yusuf KALDIRIM'a, manevi desteklerini her zaman yanımda hissettiğim, annem Sevim DİLBAZ, babam Cemil DİLBAZ, kardeşlerim Mehmet Reşat Dilbaz ve İsmail DİLBAZ ve son olarak eşim Yasemin DİLBAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
GRAFİK LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ.....	1
1. DENETİM.....	5
1.1. Denetim Kavramı Ve Denetim Türleri.....	5
1.1.1. Amaçlarına Göre Denetim Türleri.....	6
1.1.1.1. Finansal Tabloların Denetimi.....	6
1.1.1.2. Uygunluk Denetimi.....	7
1.1.1.3. Faaliyet Denetimi.....	7
1.1.2. Denetçinin Statüsüne Göre Denetim Türleri.....	8
1.1.2.1. Bağımsız Denetim.....	8
1.1.2.2. Kamu Denetimi.....	8
1.1.2.3. İç Denetim.....	9
1.1.3. Uzmanlık Alanlarına Göre Denetim Türleri.....	9
1.2. Bağımsız Denetim.....	9
1.2.1. Bağımsız Denetimin Tanımı ve Özellikleri.....	10
1.2.2. Bağımsız Denetimin Amaçları.....	10
1.2.2.1. Şeffaflık.....	11
1.2.2.2. Kamuyu Aydınlatma.....	12
1.2.3. Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları.....	12
1.2.3.1. Genel Standartlar.....	13
1.2.3.2. Çalışma Alanı Standartları.....	15
1.2.3.3. Raporlama Standartları.....	18
1.2.4. Uluslararası Denetim Standartları.....	21
1.2.5. Bağımsız Denetim Süreci.....	23
1.2.5.1. Müşterinin Seçimi ve İşin Alınması.....	23
1.2.5.2. Denetim Planının Hazırlanması.....	25
1.2.5.3. Denetim Programının Yürütülmesi.....	26
1.2.5.4. Denetim Raporunun Hazırlanması.....	26
1.2.6. Türkiye’de Bağımsız Denetimin Tarihçesi.....	29
1.2.7. Türkiye’de Bağımsız Denetime İlişkin Kurumlar.....	31
1.2.7.1. Sermaye Piyasası Kurulu.....	31
1.2.7.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu.....	32
1.2.7.3. Hazine Müsteşarlığı.....	33
1.2.7.4. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu.....	34
1.2.7.5. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu.....	34
1.2.8. Türkiye’de Bağımsız Denetçilik Mesleği.....	37
1.2.8.1. Sermaye Piyasası Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi.....	38

1.2.8.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi.....	41
1.2.8.3. Hazine Müsteşarlığı'na Göre Denetçi ve Denetim Şirketi	43
1.2.8.4. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi.....	44
1.2.8.5. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi.....	44
1.2.9. Bağımsız Denetim Şirketlerinin Gözetimi.....	47
1.2.9.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Bağımsız Denetim Şirketlerinin Gözetimi.....	47
1.2.9.2. Türkiye'de Bağımsız Denetim Şirketlerinin Gözetimi.....	49
2. DENETİM RAPORU – KAMUYU AYDINLATMA İLİŞKİSİ.....	55
2.1. Kamuyu Aydınlatma İhtiyacının Doğuşu.....	55
2.2. Kamuyu Aydınlatma Araçları.....	57
2.2.1. Türk Ticaret Kanunu Kamuyu Aydınlatma Hükümlerinin İncelenmesi.....	57
2.2.2. Sermaye Piyasası Kanunu Kamuyu Aydınlatma Hükümlerinin İncelenmesi.....	65
2.2.2.1. Kamuyu Aydınlatma Platformu.....	68
2.2.2.2. Merkezi Kayıt Kuruluşu.....	70
2.2.3. Sermaye Piyasası Kurumu Kurumsal Yönetim İlkelerinin İncelenmesi.....	73
2.2.3.1. Pay Sahipleri.....	80
2.2.3.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık.....	82
2.2.3.3. Menfaat Sahipleri.....	84
2.2.3.4. Yönetim Kurulu.....	86
2.3. Kamuyu Aydınlatma Aracı Olarak Bağımsız Denetimin Kullanılması.....	90
3. BORSA İSTANBUL'DA İŞLEM GÖREN ŞİRKETLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	93
3.1. Borsa İstanbul Hakkında Genel Bilgiler.....	93
3.1.1. İşlem Gören Şirket Sayıları.....	99
3.1.2. Yıllara Göre Rapor Türleri ve Sayıları.....	100
3.1.3. 2011-2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporları Görüş Türleri ve İlan Tarihleri.....	102
3.1.4. 2005-2014 Yıllarında Bağımsız Denetim Yetkisi Alan Bağımsız Denetim Şirketleri.....	114
3.1.5. 2005-2014 Yıllarında Bağımsız Denetim Listesinden Çıkan/Çıkarılan Bağımsız Denetim Şirketleri.....	115
3.2. Araştırmanın Amacı.....	117
3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırı.....	117
3.4. Araştırmanın Metodolojisi.....	117
3.4.1. İki Normal Yığının Ortalamalarının Eşitliğini Test Etme (Bağımsız Örnekler İçin T Testi).....	120
3.4.2. Levene Testi.....	121

3.4.3. Bağımlı İki Örnek T Testi.....	122
3.4.4. Kutu Diyagramları (Boxplot).....	122
3.4.5. Karar Ağaçları.....	124
3.5. Literatür Taraması.....	126
4. DENETİM RAPORUNUN HİSSE PERFORMANSINA ETKİSİ.....	132
4.1. 2011 Yılı Bulgularının Değerlendirilmesi.....	132
4.1.1. Ortalama Getirideki Değişim ve Anlamlılığı.....	132
4.1.2. Standart Sapmadaki Değişim ve Anlamlılığı.....	135
4.1.3. Değişim Katsayısındaki Değişim.....	142
4.1.4. Sapan Değerlerdeki Değişim.....	146
4.1.5. Tüm Testlerin Birlikte Değerlendirilmesi.....	151
4.2. 2012 Yılı Bulgularının Değerlendirilmesi.....	157
4.2.1. Ortalama Getirideki Değişim ve Anlamlılığı.....	158
4.2.2. Standart Sapmadaki Değişim ve Anlamlılığı.....	161
4.2.3. Değişim Katsayısındaki Değişim.....	169
4.2.4. Sapan Değerlerdeki Değişim.....	173
4.2.5. Karar Ağaçları.....	181
4.2.6. Tüm Testlerin Birlikte Değerlendirilmesi.....	187
4.3. 2011 ve 2012 Yılları Bulgularının Birlikte Değerlendirilmesi.....	201
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	209
KAYNAKÇA.....	213

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1 : Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Yayınladığı Türkiye Denetim Standartları Tablosu.....	22
Tablo 2 : Kurumlara Göre Bağımsız Denetim Yetkisi Almış Şirket Sayıları.....	47
Tablo 3 : Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin İnternet Sitelerinde Zorunlu Yayımlaması Gereken Bilgilerin Yayımlanma Süreleri Tablosu...	62
Tablo 4 : Yıllara Göre BİST’da İşlem Gören Şirket Sayıları.....	100
Tablo 5 : Yıllara Göre Bağımsız Denetim Raporlarındaki Görüş Türleri(Tüm Pazarlar).....	101
Tablo 6 : 2011-2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporları Görüş Türleri ve İlan Tarihleri.....	104
Tablo 7 : 2005-2014 Yılları Arasında SPK Tarafından Yetkilendirilen Bağımsız Denetim Şirket Sayıları.....	115
Tablo 8 : 2005-2014 Yılları Arasında Bağımsız Denetim Listesinden Çıkan/Çıkarılan Bağımsız Denetim Şirket Sayıları.....	116
Tablo 9 : 2011 Yılı T-Testi Sonuçları ve Anlamlı Sapma Gösteren Şirketler.....	133
Tablo 10 : 2011 Yılı T+30 Gün Ortalamaları T-30 Gün Ortalamalarına Göre Artış Gösteren Şirketler.....	135
Tablo 11 : 2011 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türleri Tablosu.....	136
Tablo 12 : 2011 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı.....	137
Tablo 13 : 2011 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihine Göre Hesaplanan Levene Testi Anlamlı Sonuç Veren Şirketlere İlişkin Tablo.....	138
Tablo 14 : 2011 Yılı Mali Tablolarının Levene Testi’ne Göre Anlamlı Çıkan Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı.....	141

Tablo 15	: 2011 Yılı Levene Testi'ne Göre Anlamalı Çıkan Şirketlerin İşlem Gördükleri Pazarlara Göre Dağılımı.....	142
Tablo 16	: 2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Hesaplanan Değişim Katsayısının Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	143
Tablo 17	: 2011 Yılı Riski Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	144
Tablo 18	: 2011 Yılı Mali Tablolarının T-30 ve T+30 Dönemlerinde Şirketlerin Değişim Katsayısındaki Değişimin Sektörlere Göre Dağılımı.....	145
Tablo 19	: 2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Tespit Edilen Sapan Değerler Tablosu.....	146
Tablo 20	: 2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu Görüş Türlerine Göre Sapan Değer Sayıları.....	147
Tablo 21	: 2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Önceki T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	149
Tablo 22	: 2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Sonraki T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	149
Tablo 23	: 2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihine Göre Levene ve T Testi Anlamalı Sonuç Veren Şirketler.....	151
Tablo 24	: USAK Şirketi Sapan Günlere Göre Hisse Artış/Azalış Oranları....	156
Tablo 25	: 2012 Yılı T-Testi Sonuçları ve Anlamalı Sapma Gösteren Şirketler.....	158
Tablo 26	: 2012 Yılı T+30 Gün Ortalamaları T-30 Gün Ortalamalarına Göre Azalış Gösteren Şirketler.....	161
Tablo 27	: 2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türleri Tablosu.....	162
Tablo 28	: 2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan/Azalan Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı.....	163

Tablo 29	: 2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihine Göre Hesaplanan Levene Testi Anlamlı Sonuç Veren Şirketlere İlişkin Tablo.....	164
Tablo 30	: 2012 Yılı Mali Tablolarının Levene Testi'ne Göre Anlamlı Çıkan Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı.....	168
Tablo 31	: 2012 Yılı Levene Testi'ne Göre Anlamlı Çıkan Şirketlerin İşlem Gördükleri Pazarlara Göre Dağılımı.....	169
Tablo 32	: 2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Hesaplanan Değişim Katsayısının Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	170
Tablo 33	: 2012 Yılı Riski Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	171
Tablo 34	: 2012 Yılı Mali Tablolarının T-30 ve T+30 Dönemlerinde Şirketlerin Değişim Katsayısındaki Değişimin Sektörlere Göre Dağılımı.....	172
Tablo 35	: 2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Tespit Edilen Sapan Değerler Tablosu.....	174
Tablo 36	: 2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu Görüş Türlerine Göre Sapan Değer Sayıları.....	175
Tablo 37	: 2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Önceki T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	177
Tablo 38	: 2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Sonraki T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	177
Tablo 39	: Çalışmada Kullanılan Bağımsız Değişkenler Tablosu.....	181
Tablo 40	: 2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihine Göre Levene ve T Testi Anlamlı Sonuç Veren Şirketler.....	188
Tablo 41	: ESCOM Şirketi Sapan Günlere Göre Hisse Artış/Azalış Oranları.	297
Tablo 42	: 2011-2012 Yılları T Testi Anlamlı Sonuç Veren Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı.....	202

Tablo 43	: 2011-2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türleri Tablosu.....	203
Tablo 44	: 2011-2012 Yılı Levene Testi Sonuçları Anlamlı Olan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı Tablosu.....	203
Tablo 45	: Her İki Yılda Levene Testi Sonuçları Anlamlı Olan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı Tablosu.....	204
Tablo 46	: 2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Hesaplanan Değişim Katsayısının Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	205
Tablo 47	: 2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Tespit Edilen Sapan Değerler Tablosu.....	206
Tablo 48	: 2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu Görüş Türlerine Göre Sapan Değer Sayıları.....	206
Tablo 49	: 2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Önceki T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı.....	207

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1 : Kamuyu Aydınlatma Platformu Veri Akışı.....	70
Şekil 2 : MKK Bilgi Paylaşımı.....	73
Şekil 3 : Organizasyonun Doğrudan ve Dolaylı İlişki İçerisinde Bulunduğu Çevre.....	85
Şekil 4 : Kutu Grafiği ve $N(0,1\sigma^2)$ Olasılık Yoğunluk Fonksiyonu.....	124
Şekil 5 : Ortalama Kıyas Karar Ağacı.....	183
Şekil 6 : Varyansı Artan/Azalan Şirketler Karar Ağacı.....	185
Şekil 7 : Levene Testi Anlamlı Çıkan Şirketler Karar Ağacı.....	187

GRAFİK LİSTESİ

	Sayfa No.
Grafik 1 : 2009 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Türleri.....	101
Grafik 2 : 2010 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Türleri.....	101
Grafik 3 : 2011 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Türleri.....	102
Grafik 4 : 2012 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Türleri.....	102
Grafik 5 : MYZYO Kutu Grafiği.....	148
Grafik 6 : PRTAS Kutu Grafiği.....	150
Grafik 7 : ATAC – Hisse Fiyat Grafiği 01.03.2012-29.05.2012.....	153
Grafik 8 : USAK – Hisse Fiyat Grafiği 19.01.2012-13.04.2012.....	154
Grafik 9 : ATAC Kutu Grafiği.....	155
Grafik 10 : USAK Kutu Grafiği.....	157
Grafik 11 : ANSA Kutu Grafiği.....	176
Grafik 12 : AVTUR Kutu Grafiği.....	178
Grafik 13 : BALAT Kutu Grafiği.....	179
Grafik 14 : IHLAS Kutu Grafiği.....	180
Grafik 15 : EKIZ – Hisse Fiyat Grafiği 01.02.2013-30.04.2013.....	190
Grafik 16 : ESCOM – Hisse Fiyat Grafiği 01.03.2013-28.05.2013.....	191
Grafik 17 : ORGE – Hisse Fiyat Grafiği 04.01.2013-29.03.2013.....	192
Grafik 18 : OZGYO – Hisse Fiyat Grafiği 29.01.2013-24.04.2013.....	193
Grafik 19 : UYUM – Hisse Fiyat Grafiği 28.01.2013-22.04.2013.....	194
Grafik 20 : EKIZ Kutu Grafiği.....	196
Grafik 21 : ESCOM Kutu Grafiği.....	197
Grafik 22 : ORGE Kutu Grafiği.....	198

Grafik 23	: OZGYO Kutu Grafiği.....	199
Grafik 24	: UYUM Kutu Grafiği.....	200

KISALTMALAR

AICPA	: American Institute of Certified Public Accountants
BDDK	: Bankacılık Dzenleme ve Denetleme Kurumu
BDS	: Türkiye Denetim Standartları
BİST	: Borsa İstanbul
EPDK	: Enerji Piyasası Dzenleme Kurumu
GİB	: Gelir İdaresi Başkanlığı
IAASB	: Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
ISA	: Uluslararası Denetim Standartları
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KAP	: Kamuyu Aydınlatma Platformu
KAYİK	: Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşlar
KGK	: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
OECD	: The Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
PCAOB	: Public Company Accounting Oversight Board (Kamu Gözetimi Kurulu)
PR	: Peer Review (Denetimin Gözetimi)
SEC	: Securities Exchange Commission
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurumu

TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu
TSPAKB	: Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
UDS	: Uluslararası Denetim Standartları
US GAAS	: Amerika Birleşik Devletleri Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları
VOİP	: Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası

GİRİŞ

Şirketler, ülkemizde ve dünyadaki örneklerinde kurulduklarında, tüm ortakların birleşmesi neticesinde ayrı bir kişilik olarak doğmaktadırlar. Bir kişilik olarak faaliyetine devam eden şirketler hakkında hissedarlarının, potansiyel yatırımcılarının, tedarikçilerinin, müşterilerinin, devletin, çalışanlarının ve diğer şirket ilgililerinin bilgiye ihtiyaçları olmaktadır. Şirket, finansal tablo kullanıcılarına karşın bu sorumluluğu yerine getirmekle görevlidir. Bu anlayış literatürde “kamuyu aydınlatma” olarak adlandırılmaktadır. Şirketlerin kamuyu doğru ve güvenilir bilgilerle aydınlatması gerekmektedir.

Kamuyu aydınlatma her ne kadar tüm şirketler için önemli olsa bile, büyük şirketlerin kamuyu aydınlatmaları küçük şirketlere göre daha büyük önem arz etmektedir. Büyük şirketlerin, şirket finansal tablo kullanıcıları nicelik açısından daha fazla, nitelik açısından da fazla gelişmiştir. Gerek buldukları piyasada veya ülkede göz önünde bulunmaları gerek ise çalışan sayısı, ciro büyüklükleri, ortak sayısının çokluğu, tedarikçi ve müşteri sayıları gibi etkenler bu yapıdaki şirketlerin bilgilerini daha önemli kılmaktadır. Saydıklarımız arasında en önemli etkenin ortak sayısının çokluğu olduğunu söyleyebiliriz. Kişilerin bir şirkete ortak olmasındaki temel amaç şirketlerin kurulmasındaki ana amaçla aynıdır, kardır.

Büyük şirketlerin büyük yatırımcıları şirkete ortak olmak için hisse satanlarla yüz yüze görüşmekle beraber bunun yanı sıra küçük yatırımcılar gibi organize piyasalarda da bu hisse alımını gerçekleştirebilmektedirler. Finansal piyasalar arz ve talebin güvenilir bir şekilde bulunduğu piyasalardır. İşte bu sebeple ülkemizde Borsa İstanbul A.Ş. (BİST) bu tür hisse değişimlerinin yapılabilmesini sağlamaktadır. Gerek şirketler ilk defa halka arz olunduklarında gerekse daha sonraki safhalardaki hisse alım ve satımlarında işlemler Sermaye Piyasası Kurumunun gözetiminde ve güvencesinde yapılmaktadır.

Kar elde etmek isteyen yatırımcılar için en önemli bilgi finansal tablolardır. Finansal tablolar, şirketin durumu ile faaliyetlerinin sonucunu göstermektedir. Bu durum ve sonucu gösteren finansal tablolar, finansal tablo kullanıcılarının mevcut durumlarının ve gelecek planlamalarının yapılabilmesi için şirketin fiili durumunu tam, doğru, anlaşılır

ve güvenilir bir biçimde yansıtmalıdır. İşte bu noktada devreye bağımsız denetim şirketleri ve bu şirketleri denetleyen kurumlar girmektedir.

Bir yatırımcının, ilgili olduğu şirket hakkında en doğru karar verebilmesi için finansal tabloların bağımsız bir denetimden geçmiş olması ve bu denetim neticesinde denetçinin şirket hakkında olumlu veya olumsuz bir görüş bildirmesi önem arz etmektedir. Bağımsız denetim, şirketlerin ekonomik varlıklarına ve faaliyet sonuçlarına ilişkin verilerinin güvenilirlik derecesinin incelenmesi sürecidir. Bu süreç, şirketlerde kamuyu aydınlatmanın unsurlarından birisidir. Bağımsız denetimden geçen mali tablolar kamuyu aydınlatma ilkelerinin bir gereği olarak gerek şirketlerin internet sitesinde gerekse kanun koyucunun hükmü doğrultusunda Kamuyu Aydınlatma Platformunda (KAP) kamuya açıklanmaktadır. Finansal tablo kullanıcıları, bu süreçten geçen şirketlerin finansal durumunun doğruluğu hakkında bir uzman gözüyle görüş alabilmekte ve kararlarını buna göre belirleyebilmektedirler.

Kanun koyucu, sadece finansal tabloların doğruluğunun denetlenmesi ile sınırlı kalmamış bunların dışında şirketi ilgilendiren önemli gelişmelerin de kamuya açıklanmasına hükmetmiştir. Yine kanun koyucu finansal tabloların denetimini yapan Bağımsız Denetim şirketlerinin de denetimini üstlenmiştir.

Bu çalışmanın amacı, finansal durumun doğruluğu hakkında bilgi veren bağımsız denetim raporları sonuçlarının açıklanması ile özellikle doğruyu yansıtmayan veya belirsizlikler sebebiyle finansal tabloların tam olarak gerçeği yansıtmadığı durumlarda varsa şirket hisse fiyatında bir değişimin yönünün tespit edilip belirlenmesidir.

Finansal tablonun oluşturulması, bir uzman tarafından bağımsız denetimden geçmiş olması, finansal tablo ve denetim raporunun kamuya açıklanması, bağımsız denetimi yapan denetim şirketinin de gözetimi finansal tablo kullanıcıları açısından çok büyük önem arz etmektedir. Çünkü gerek mevcut durumda şirketin hissedarı gerekse yatırımcı yapacağı yatırımında maddi kayıp vermek istemezler. Bu süreç ile bahsi geçen ilgililere doğru bilgi sunmak ve güvenilir bir sermaye piyasası oluşturmak geliştirmekte olan ülkemiz için önem arz etmektedir.

Toplam beş bölümden oluşman tezimizin birinci bölümünde denetim kavramı incelenmiş, denetimin türleri, bağımsız denetim, denetim ile ilgili standartlar ve kurumlar incelenmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde kamuyu aydınlatma araçları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerine değinilerek kamuyu aydınlatma platformu hakkında bilgiler verilmiştir. Yine bu bölümde bağımsız denetim raporunun önemi, kamuyu aydınlatmadaki rolü anlatılmıştır.

Çalışmamızda Türkiye'nin ekonomik ve prestij olarak en büyük şirketlerinin hisselerinin alım satımının yerli ve yabancı yatırımcılar tarafından yapılabildiği, güvenilir bir sermaye piyasası kuruluşu olan Borsa İstanbul, dolayısıyla Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler seçilmiştir. Tezimizin üçüncü bölümünde bu şirketler tarafından kamuya açıklanan 2011 ve 2012 yılları finansal tabloları ile bu tablolar için Bağımsız denetim şirketleri tarafından yazılan bağımsız denetim raporları incelenmiştir. İlgili yıllarda bağımsız denetim şirketleri tarafından denetlenen finansal tablolar neticesinde bağımsız denetim şirketleri bu tablolar hakkında olumlu, görüş bildirmekten kaçınma, şartlı görüş ve olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlerin Borsa İstanbul'da ilan edildiği tarihler tespit edilmiştir. Şirketlerin bu ilan tarihleri baz alınarak fiyat hareketleri Borsa İstanbul'dan temin edilerek çalışmamızda kullanılmıştır. Yine çalışmamızın üçüncü bölümünde hipotezler ve uygulanacak test yöntemleri araştırmamızın metodoloji bölümünde açıklanmıştır. Üçüncü bölümde son olarak literatür taramasına yer verilmiştir.

Tezimizin dördüncü bölümünde, bağımsız denetim şirketlerinin hazırladığı bağımsız denetim raporlarının görüşlerinin açıklanma tarihi baz alınarak hisse fiyatlarına etki etmediği incelenmiştir. İlgili yıllar için bağımsız denetim şirketleri tarafından hazırlanan bağımsız denetim raporu ilan tarihleri baz alınarak, İki normal yığının ortalamalarının eşitliğini test etme (Bağımsız Örnekler için T testi), Levene testi, bağımlı iki örnek T testi ve kutu diyagramları kullanılarak Ortalama getirideki, Standart sapmadaki değişimler ve anlamlılıkları, değişim katsayılarındaki ve sapan değerlerdeki değişimler tespit edilmiştir. Bu testler neticesinde %95 güven düzeyinde anlamlı sapmalar belirlenmiştir. Ayrıca 2012 yılı test sonuçlarına karar ağacı modeli uygulanarak sonuçları incelenmiştir.

Son bölümümüz olan Sonuç ve Öneriler bölümünde ise tezimizde yapmış olduğumuz detaylı incelemeler neticesinde uygulandığında olumlu neticeler verebilecek önerdiğimiz yeni uygulamalara yer verilmiştir.

1. DENETİM

Çalışmanın birinci bölümünde “denetim” ile ilgili genel bilgiler verilecektir. Bu kapsamda; çalışmanın konusu çerçevesinde Denetim Kavramı, denetim türleri, bağımsız denetim, bağımsız denetimin amaçları, bağımsız denetimin Türkiye’deki tarihsel gelişimi, Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları, Türkiye ve ABD muhasebe Mevzuatında Denetim Standartları, bağımsız denetim süreci, bağımsız denetim algısı, Türkiye’de bağımsız denetim şirketleri hakkındaki bilgiler kısaca açıklanacaktır.

1.1. Denetim Kavramı ve Denetim Türleri

Denetim kavramı, hayatın her alanında karşımıza çıkan bir terimdir. Denetlemen kelime anlamı olarak; Bir işin doğru ve usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığını incelemek, murakabe etmek, teftiş etmek, kontrol etmek¹ anlamına gelir. Denetim ise, yapılan bu işler için kullanılan isimdir.

Denetim kavramını, şirket yöneticilerinin yönetim fonksiyonlarından kontrol faaliyeti olarak değerlendirdiğimizde verebileceğimiz bazı tanımlar aşağıdaki gibidir;

Denetim, iktisadi faaliyet ve olaylarla ilgili iddiaların, önceden saptanmış ölçütlere uygunluk derecesini araştırmak ve sonuçları ilgi duyanlara bildirmek amacıyla, tarafsızca kanıt toplayan ve bu kanıtları değerleyen sistematik bir süreçtir.²

Denetim, işletme faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan durum ile meydana gelmesi beklenen durumun birbiriyle bağdaşıp bağdaşmadığını araştırarak bir nevi karşılaştırma yapma işidir.³

Muhasebeye denetleme, muhasebe bilgilerinin gerçeğe uygunluğunun sağlanması ile ilgilidir.⁴ Denetim, bir örgütün ekonomik faaliyetlerine ve olaylarına ilişkin açıklanan bilgilerin, önceden belirlenmiş kriterlere uygunluk derecesini belirlemek ve raporlamak amacıyla bu ekonomik faaliyetlere ve olaylara ilişkin bilgilerle ilgili

---

¹ Türk Dil Kurumu,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.4f807c752e4574.83387649, (07.04.2012)

² Maliye Hesap Uzmanları Derneği, **Denetim İlke ve Esasları**, 1. Cilt, İstanbul:Acar Matbaacılık, 1996, s.7.

³ Osman Yozgat, **İşletme Yönetimi**, 8. Baskı, İstanbul: M.Ü. Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları No:435-688, İstanbul, 1992, s.339.

⁴ Mustafa A. Aysan, **Muhasebe’de Denetleme İlkeleri ve Türkiye’deki Uygulamalar**, Çınar Matbaası, İstanbul, 1971, s. 31.

kanıtların tarafsızca toplanması, değeri lenmesi ve sonucun bilgi kullanıcılarına raporlanması sürecidir.⁵

Yukarıdaki tanımlamalar incelendiğinde, denetim yöneticiler ve ilgililer açısından bir kontrol mekanizması olarak yapılan işin özüne uygun yapıp yapılmadığının tespit edilmesi sürecidir, denilebilir.

Halka açık şirketler hisselerini yatırımcılara satarlar ve bağımsız denetçiler tarafından denetlenmeleri gerekir. Denetimin ana amacı, finansal tabloların ciddi hatalar içermediğine dair yeterli bir güvence sağlamak ve şirketin gidişatını etkileyebilecek her olayın açıklandığından emin olmaktır.⁶

Denetim çalışmaları, çok çeşitli sebeplerle ve şekillerde yapılabilmektedir. Denetimin çeşitleri literatürde; Amaçlarına göre, Denetçi Statüsüne, Uzmanlık Alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Bu denetim türleri aşağıda kısaca ele alınmıştır.

1.1.1. Amaçlarına Göre Denetim Türleri

Amaçlarına göre denetim türleri literatürde Finansal Tabloların Denetimi, Uygunluk Denetimi, Faaliyet Denetimi olarak 3 başlık halinde sınıflandırılmıştır. Kısaca amaçlarına göre denetim türleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

1.1.1.1. Finansal Tabloların Denetimi

Bir işletmenin Finansal tabloları ile ilgilenen çok sayıda ilgili vardır. İşletme sahipleri dışında, yöneticiler, yatırımcılar, müşteriler, çalışanlar, kredi verenler, devlet, tedarikçiler bunlardan bazıları olmakla birlikte bu kapsam çeşitli durumlarda bu ilgililer teorik olarak herkesi kapsayabilir. Bu sebeplerle mali tabloların doğruluğunun denetimi büyük önem arz etmektedir. Bu nedenler tabloların kullanıcıları tarafından farklı amaçlarla denetlenmesi doğal sonucunu doğurmuştur.

---

⁵ Celal Kepekçi, **Bağımsız Denetim**, 5. Baskı, Ankara: Avcıol Basım Yayın, 2004, s.1.

⁶ Maire Loughran, **Auditing For Dummies**, Wiley Publishing, United States of America, 2010, s.29.

Genel olarak yönetim, finansal tabloların hazırlanmasında ve adil bir şekilde sunulması ile gerekli muhasebe politikalarının uygulanması ile sorumludur.⁷

Bir işletmeye ait mali tabloların, ait oldukları işletmenin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını doğru ve dürüst, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine ve yasal hükümlere uygun olarak yansıtılıp yansıtılmadığı hakkında bir kanaate ulaşmak amaçlı denetimdir.⁸

1.1.1.2. Uygunluk Denetimi

Uygunluk denetiminin amacı, belli bir otorite tarafından konulmuş olan kurallara, uygulayıcıların uyma derecelerinin belirlenmesine yöneliktir.⁹ Genelde iç denetçileri veya kamu denetçilerini ilgilendiren uygunluk denetimi, finansal tabloların denetimine de ışık tutar.¹⁰ Denetçi koyulan kuralları eleştiremez, değiştiremez ve sadece veri olarak kabul eder.¹¹

1.1.1.3. Faaliyet Denetimi

İşletmenin örgütsel yapısını, iç kontrol sistemlerini, iş akışlarını ve yönetimin başarısını saptamaya yönelik geniş kapsamlı bir faaliyettir.¹²

Faaliyet denetçileri, denetledikleri faaliyetlerin yöneticilerinin amaçlarını kafalarında sıkıca tutmalıdırlar. Denetimin planlanmasının ilk başlarında yöneticilerin amaçları ortaya konmalıdır. Eğer bu konuda bir belirsizlik varsa bu amaçlar denetim öncesinde yönetim ile mutlaka çalışılmalıdır.¹³

---

⁷ Nic A. Dauber, Marc H. Levine, Anique Ahmed Qureshi, Joel G. Siegel, **The Complete Guide to Auditing Standards, and Other Professional Standards for Accounting**, A John Wiley and Sons Publication, Chichester, 2009, s. 31

⁸ Hasan Gürbüz, **Muhasebe Denetimi**, 3. Baskı, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi, 1990, s.11.

⁹ Nejat Bozkurt, **Muhasebe Denetimi**, 3. Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2000, s.28.

¹⁰ Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 1.cilt, s. 14-15

¹¹ Yurdakul Çaldağ, **Denetim ve Raporlama Finansal Tablolar ve Analiz Teknikleri**, Türmob Yayınları, Ankara, 2003, s. 25.

¹² Ersin Güredin, **Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz**, 2. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:835, 1995, 14.s.

¹³ Andrew Chambers, Graham Rand, **Operational Auditing Handbook: Auditing Business and IT Processes**, 2th edition, John Wiley & Sons Ltd, 2010, s. 17.

1.1.2. Denetçinin Statüsüne Göre Denetim Türleri

Denetçiler, faaliyetin alanı veya konumu, gerçekleştirdikleri denetim faaliyetinin hukuki durumu gibi farklı nedenlerden dolayı çeşitli isimlerle anılmaktadır. Buna göre denetçiler bağımsız denetçi, kamu denetçisi ve iç denetçi olarak üç gruba ayrılmışlardır. Denetçinin statüsüne göre denetim ise; bağımsız denetim, kamu denetimi ve iç denetim olarak üçe ayrılır.

1.1.2.1. *Bağımsız Denetim*

Bağımsız denetim kısaca; finansal tabloların güvenilirlik derecesinin incelenmesidir¹⁴. Bağımsız denetim ile ilgili geniş açıklamaya çalışmamızın “1.2. Bağımsız Denetim” bölümünde değinilecektir.

1.1.2.2. *Kamu Denetimi*

Kamu denetçisi, kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı olarak çalışan denetçilerdir.¹⁵ Kamu denetçileri oluşturulmuş olan yasa, yönetmelik ve genel politikalara göre denetim faaliyetinde bulunurlar. Kamu denetçileri, kendi kurumlarında yaptıkları çalışmalarda iç denetim, özel sektör kuruluşlarında yaptıkları çalışmalarda kamu denetimi görevini yerine getirirler.¹⁶ Kamu görevlileri tarafından yapılan bu denetime “Kamu Denetimi” denilmektedir. Yapılan bu denetim işine ise “Ombudsmanlık”, yapan kişilere ise “Ombudsman” denmektedir.

Ombudsman, idarenin eylem, işlem ve davranışları üzerinde hukuka aykırılık ve yerindelik denetimi yapmaya yetkili, hukuka aykırı bulduğu ya da yerinde bulmadığı işlemlerin geri alınması/kaldırılması veya bu işlem ve eylemlerden dolayı ortaya çıkan zararların giderilmesi ve yurttaşlara yönelik uygunsuz davranışların düzeltilmesi için idare nezdinde girişimlerde bulunmaya ve bağlayıcı olmayan kararlar almaya yetkili olan, bağımsız bir organdır.¹⁷

¹⁴ Nurhan Davutyan ve Lerzan Kavut, **Bağımsız Denetimde Müşteri Kabul Riskinin Veri Zarflama Analizi Yoluyla Ölçülmesi**, İMKB Dergisi, Vol.9, No.33, 1997, s.85.

¹⁵ Mehmet Bakır, **Denetim**, Akademi Yayınevi, Rize, 2002, s.27.

¹⁶ Bozkurt, s. 35-36.

¹⁷ Tufan Erhürman, **Türkiye İçin Nasıl Bir Ombudsman Formülü?**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Vol.49., No.1-4, 2000, s.155-180

Kamu denetçileri kendi kurumlarında yaptıkları denetim faaliyetlerinde iç denetim, özel sektör kuruluşlarında yaptıkları çalışmalarda kamu denetim görevini yerine getirmektedirler.¹⁸

1.1.2.3. İç Denetim

İç denetim, işletme faaliyetlerinin ve uygulayıcılarının yaptıkları işlerin uygunluk ve etkinliğinin, üretilmiş her türlü bilginin güvenilirliğinin, finans, muhasebe ve diğer tüm konulardaki kontrollerin sıhhatinin, yine işletmede bu amaçla çalışan kişilerce araştırılıp üst yönetime rapor edilmesini ifade eder.¹⁹ Ayrıca iç denetim, şirketlerin risk profillerinin görüntülenmesi ve riskin yönetimi aşamalarında geliştirilmesi gereken alanların belirlenmesinde anahtar rol oynamaktadır.²⁰ İç denetim, örgüte hizmet etmek üzere onun faaliyetlerini incelemek ve değerlemek için örgüt içerisinde oluşturulmuş bağımsız bir değerlendirme fonksiyonudur.²¹

1.1.3. Uzmanlık Alanlarına Göre Denetim Türleri

Son yıllarda, temel denetim türleri kapsamı içerisinde yer alan ve bu açıdan bakıldığında ayrı bir denetim türü olarak kabul edilemeyecek, ancak kullandıkları teknik, ilgi alanları ve konusu gibi çeşitli açılardan farklılık arz eden ve denetimle birlikte anılan çeşitli kavramlar kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları; hile denetimi, çevre denetimi, bilgi sistemleri denetimi ve uluslararası denetimdir.²²

1.2. Bağımsız Denetim

Bağımsız denetim, denetim türlerinden denetçinin statüsüne göre ayırım yapıldığında ortaya çıkan bir türdür. Yapılan iş özünde denetim olmakla birlikte kişinin

---

¹⁸ Başak Ataman Akgül, **Türk Denetim Kurumları**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2000, ,s. 17.

¹⁹ Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 1. Cilt, s.15.

²⁰ Paul E. Lindow and Jill D. Race, **Beyond Traditional Audit Techniques**, Journal of Accountancy, Vol. 194, No.1, 2002, p. 25-33

²¹ Münevver Yılancı, **İç Denetim, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayii İşletmesi Üzerine Bir Araştırma**, Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, 2003, .9.

²² Ahmet Tanç, **Risk Odaklı İç Denetim Yaklaşımı ve Tekstil Sektöründe Bilgisayar Destekli Bir Uygulama**, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, s.11.

statüsü bu denetim türüne isim vermiştir. Bu bölümde bağımsız denetimin daha kapsamlı tanımı ve özellikleri incelenecektir.

1.2.1. Bağımsız Denetimin Tanımı ve Özellikleri

Bağımsız denetim, serbest meslek sahibi olarak kendi adına çalışan veya bir denetim şirketini ortağı olan kişiler tarafından işletmelerin mali tablolarının genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluk derecesini belirlemek amacıyla yapılan denetim çalışmasıdır.²³ Türkiye’de bağımsız denetim Sermaye Piyasası Kurumu (SPK), Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK). Hazine Müsteşarlığı gibi kurumlar tarafından ilgili genel ve özel mevzuatlara göre yapılabilmektedir. KGK’na göre bağımsız denetim, Finansal tablo ve diğer finansal bilgilerin, finansal raporlama standartlarına uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, denetim standartlarında öngörülen gerekli bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanması²⁴ şeklinde tanımlanmıştır.

Bağımsız denetim, serbest meslek sahibi olarak kendi adına çalışan veya bir denetim şirketinin ortağı ya da yetkili denetçisi olan kişiler tarafından, işletmelerin mali tablolarının Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu ve Vergi Kanunları ile Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine uygunluk derecesini belirlemek amacıyla yapılan denetim çalışmasıdır.²⁵

1.2.2. Bağımsız Denetimin Amaçları

Bağımsız denetimin en temel amacı, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, mali tablolar ilkeleri ve mevzuat hükümleri çerçevesinde mali tabloların gerçek durumu

---

²³ Kepekçi, s. 8.

²⁴ Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, **Bağımsız Denetim Yönetmeliği, madde 4-b**, 2012

²⁵ Ömer Duman, **Muhasebe Denetimi ve Raporlama**, Siyasal Kitabevi, Tesmer Yayın No:78, Ankara, 2008, s. 17-18.

yansıtip yansıtmadığının araştırılmasıdır.²⁶

Şirket, kurum ve kuruluşların sahip ve ortaklarına, alacaklıları ile kredi kuruluşlarına, işçi ile işveren kuruluşlarına, devletin ekonomik ve idari birimleri ile ayrıca vergi idaresine bunların mali tablolarında yer alan kayıtların gerçeğe uygun, doğru ve güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.²⁷

Denetim görüşünün oluşturulmasında şeffaflık ve kamunun aydınlatılması büyük önem arz etmektedir.

1.2.2.1. Şeffaflık

Denetim sermaye piyasalarının etkili çalışmasını sağlamak amacıyla hükümetler tarafından desteklenen eşsiz bir fonksiyondur. Fakat bu eşsiz desteğin karşılığı halka karşı hesap verilebilirlik ve sorumluluktur²⁸.

Kurumsal yönetimin dayandığı temel ilkelerden biri olan şeffaflık, şirketlerle ilgili çeşitli bilgilerin karşılaştırılabilir olarak zamanında ve eksiksiz bir biçimde kamuya açıklanmasıdır.²⁹

Bilgilerin kamuya düzenli olarak açıklanması ve açıklanan bilgilerin doğru olması şeffaflığın sağlanmasındaki iki temel esastır.³⁰ Günümüzde şeffaflık yasal zorunluluk haline getirilmiş ve getirilmeye devam etmektedir. 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununun 1524. Maddesi ile bir kısım şirketlerin internet sitesi zorunlu hale gelmiş ve bu internet sitelerinde şirket bilgilerini yayımlama zorunluluğu getirilmiştir. Yine aynı kanun ile denetim zorunluluğu getirilen şirketleri denetleyen denetim şirketleri, yapmış oldukları denetimlerle ilgili olarak denetim yılını izleyen üç ay içerisinde yıllık

²⁶ Mevlüt Özer, **Denetim**, Özkan Matbaacılık, Ankara, 1997, s. 87.

²⁷ Maliye Hesap Uzmanları Derneği, **Denetim İlke ve Esasları**, 2. Cilt, İstanbul:Acar Matbaacılık, 1996, s.23.

²⁸ Audrey Gramling, Larry Rittenberg ve Karia Johnstone, **Auditing A Business Risk Approach**, 8th edition, South – Western Cengage Learning, Kanada, 2012, s.5

²⁹ Vasfi Haftacı, **Muhasebe Denetimi**, Umuttepe Kitabevi, Kocaeli, 2011, s. 47.

³⁰ Hülya Talu, **Muhasebe Mesleğinin Para ve Sermaye Piyasalarındaki Yeri ve Önemi**, V. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, TÜRMOB Yayınları, Yayın no: 172, 2001, s. 116.

şeffaflık raporunu KGK'na bildirmek ve bu raporu denetim şirketinin internet sitesinde de yayımlamak zorundadır.³¹

1.2.2.2. Kamuyu Aydınlatma

Kamuyu aydınlatma kavramı, denetlemeyi de içine alan, ancak ondan çok daha geniş bir kavramdır. Bir tanım vermek gerekirse kısaca kamuyu aydınlatmanın; mali piyasalarda, finansal araçlara yatırım yapanların kararlarını etkileyecek türdeki bilgilerin, zamanında ilgili kesimlere iletilmesini sağlamak üzere bilgi kaynağından kullanıcıya ulaşmasına kadar geçen dinamik süreci kapsayan, yatırımcıyı korumayı ve haksız kazanç teminini caydırmaya amaçlayan bilgi akış sistemlerinin tümü olduğu söylenebilir.³²

Kamunun aydınlatılması, sermaye piyasasında yatırım yapacak yatırımcılar için ortaklıkların ekonomik durumları hakkında, gerçek, yeterli ve doğru bilgi edinebilmeleri ve bu bilgiler çerçevesinde yatırım tercihlerini kendilerinin yapabilmeleri bakımından önem taşımaktadır.³³ Bunun bir sonucu olarak SPK yayımladığı “Kamuyu Aydınlatma Platformu Tebliği” ile kamuya açıklanması gereken tüm bilgi belgelerin elektronik imzalı olarak iletilerek kamuya duyurulduğu elektronik sistem olan “Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)’ı kurmuştur. Bu internet sitesi ile beraber SPK’na tabi tüm şirketler zorunlu olan bu açıklamalarını internet sitesi üzerinden paylaşmaktadırlar. Yatırımcılar bu sayede şirket bilgilerine eş zamanlı olarak ulaşabilmektedirler.

Yukarıda bahsedilen platform yine SPK’nun Seri:VIII, No:54 “Özel Durumların Kamuya Açıklanmalarına İlişkin Esaslar Tebliği” ile yön bularak açıklanması zorunlu olan bilgiler bu tebliğ ile belirlenmiştir.

1.2.3. Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları

Denetçi tarafından seçilerek kullanılacak denetim teknikleri ve yöntemleri konusunda “yol gösterici” öneriler sunsa bile, bu konuda kesinlikle denetçinin mesleki yargısına müdahale etme amacı taşımayan denetim standartları bir anlamda denetim

---

³¹ Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, **Bağımsız Denetim Yönetmeliği**, 36. Md.

³² Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 2.cilt, s. 477.

³³ Kübra Şehirli, **Kurumsal Yönetim**, SPK Araştırma Raporu, Ankara, 1999, s. 43.

faaliyetlerinin “çerçeve hükümlerini” içerir ve bu çerçevenin içi, tamamıyla yapılan denetimin özelliğine, denetçinin mesleki eğitim ve deneyimine göre biçimlenir. Bu anlamda söz konusu standartları denetimin anayasası gibi algılamak mümkün olmakla birlikte, her tür denetim faaliyeti için geçerli olabilecek sabit bir standartlar dizgesinden söz edilemez. Ancak, uygulamaları diğer ülkelere de örnek oluşturan Amerikan Yeminli Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Kurulu’nun (AICPA) meslek standartları tebliğlerinde yer alan on adet standart, “Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları” olarak anılır.³⁴

Şubat 1941’de Amerikan Sermaye Piyasası Kurulu’nun (Securities Exchange Commission, SEC) yayımladığı Muhasebe Serileri Bildiri No:21 (Accounting Series Release No.21) denetçiye denetim raporunda incelemenin genel kabul görmüş denetim standartlarına uygun yapıldığını belirtmesini zorunlu kılmıştır. SEC’in bu konudaki hükmüne rağmen bu tarihte genel kabul görmüş denetim standartları yazılı olarak yoktu.³⁵ Genel kabul görmüş denetim standartları, ABD’de denetim uygulamalarına yön vermek için AICPA’nın 1947 yılında kabul ettiği³⁶ ve Denetim Standartları Kurulu (Auditing Standards Board) tarafından 1988’de gözden geçirerek SAS No:1’de (AU 150) yayımladığı ilkelerden oluşmaktadır.³⁷

1.2.3.1 Genel Standartlar

Genel Standartlar denetçinin nitelikleri ve çalışmasının kalitesi ile ilgilidir. Bu standartlar denetçinin uzmanlığını, bağımsızlığını ve mesleki davranışını ölçtüğü gibi, denetçinin çalışma alanına ve raporlamasına da etki eder.³⁸

Mali tabloların kullanıcılarının büyük bir kısmı, bu tablolara ilişkin görüşünü bildiren denetçiyi tanımazlar. Fakat denetçinin, genel kabul görmüş denetim

---

³⁴ Denetim ilke ve esasları, Cilt 1, s. 18.

³⁵ David N. Ricchuite, **Auditing Concepts and Standards**, South-Western Publishing Co. 1982, s.73

³⁶ Alvin A. Arens, Randal J. Elder, Mark S. Beasley, **Auditing and Assurance Services**, Prentice Hall, Onbirinci Baskı, 2005, s.32.

³⁷ Douglas R. Carmichael, John J. Willingham, carol a. Schaller, **Auditing Concepts and Methods**, The McGraw-Hill Companies, Inc, 6. Baskı, 1996, s.13

³⁸ Kepekçi, s. 17.

standartlarında belirtilen niteliklere sahip olduğunu ve çalışmasını bu standartlara uygun olarak yaptığını bilen bilgi kullanıcıları denetçinin bildirdiği görüşe güvenirler.³⁹

Denetim işlevi muhasebe mesleği sahibi uzman kişiler tarafından görülür. Genel Kabul Görmüş Denetim Standartlarının birinci bölümü genel standartlara ayrılmıştır. Bu standartlar uzman denetçilerin karakterleri, davranışları ve mesleki eğitimleri ile ilgili esasları içerir. Bu açıdan genel standartlara “kişisel standartlar” adı da verilir.⁴⁰

- Mesleki yeterlilik standardı,
- Bağımsızlık ve tarafsızlık standardı,
- Mesleki özen standardı

- *Mesleki yeterlilik standardı*

Denetim, uzman olarak gerekli teknik eğitim ve yeteneğe sahip bulunan kişi ve kişilerce yapılmalıdır⁴¹. Ehil olmayan kişilerce yapılan denetim kabul görmez.

Denetim bir uzmanın gerekli yetenek ve teknik eğitime sahip kişi yada kişilerce yapılmalıdır. Bu standart, denetçinin muhasebe ve denetim alanında eğitim almış olmasını, yapılan iş ile ilgili mesleki bilgi ve tecrübeye sahip olmasını ayrıca sürekli eğitim almasını gerekli kılar, ayrıca son zamanlarda bazı mahkeme kararları, denetçilerin teknik yetkinliğe ve tecrübeye sahip olmasını öngörmektedir.⁴²

Diğer taraftan mesleğe giren bir uzmanın, günün gelişen şartlarını ve ilgili yeni yayınları çok yakından izlemesi ve bunların uygulayıcısı olması gerekir. Ayrıca kanunlardaki değişikliklerin günü gününe takip edilmesi de şarttır.⁴³

- *Bağımsızlık ve tarafsızlık standardı*

Denetçiler, denetim görevi ile ilgili olarak tüm konularda bağımsız düşünme mantığı içinde olmalıdırlar. Hiçbir Mali tablo ilgilisi denetim çalışmasını etkileyememelidir. Denetçi denetim yaparken dürüst ve tarafsız davranmalıdır, denetçi

---

³⁹ Kepekçi, s. 17.

⁴⁰ Ersin Güredin, **Denetim**, Beta, 10. Baskı, İstanbul, 2000, s. 27.

⁴¹ Denetim İlke ve Esasları, s.18.

⁴² Alvin A. Arens, Randall J. Elder, Mark S. Beasley, **Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach**, 11. Bs., New Jersey, Prentice Hall, 2006, s. 33.

⁴³ Seval Kardeş Selimoğlu, Mehmet Özbirecikli, Ganite Kurt, Şaban Uzay, Ali Alagöz, Serap Yanık, **Muhasebe Denetimi**, Gazi Kitabevi, Ankara, Şubat 2008, s. 10.

denetlenen şirketin bir personeli olmamalı, diğer çıkar grupları ile de bir bağı bulunmamalıdır.

- *Mesleki özen standardı*

Mesleki özen ve titizlik incelemenin yapılmasında ve denetim raporunun hazırlanmasında mutlaka gösterilmelidir.

Mesleğin gerektirdiği dikkatin gösterilmesi, aynı veya benzer koşullarla karşılaşılan basiretli ve uzman bir denetçiden beklenen dikkat ve özenin gösterilmesi demektir.⁴⁴ Ayna anda bir çok görevi yapma ve bilgiyi işleme yeteneğimizdeki kısıtlardan dolayı kişilerin bir göreve verdikleri dikkat sebebiyle diğer görevlere verebilecekleri dikkatlerini düşürmektedirler.⁴⁵ Bu sebeple de mesleki özen ve titizlik standardı önem kazanmaktadır.

Mesleki özen ve titizlik, mesleki eğitim ve deneyim standardından farklıdır. Denetçinin yaptığı denetim çalışmasında çalışma kağıtları, gerekli mesleki özen ve titizliğin gösterildiğine ilişkin en önemli kanıttır.⁴⁶ Bugün çalışma kağıtları için gerçekleştirilen testler, geçerli kanıtlar ve denetim sürecinde alınan kararlardır.⁴⁷

1.2.3.2 Çalışma Alanı Standartları

Denetim çalışmasının sınırlarını Çalışma alanı standartları çizmekte ve denetim görüşü oluşturmak için gereken kanıtların çeşidi ve miktarının belirlenmesi ile ilgili ilkeleri içermektedir. Çalışma alanı ile ilgili üç standart temelde kanıt kavramı üzerindedir.⁴⁸ Bu standartlar denetçinin uymak zorunda olduğu ana kurallardır. Genel kabul görmüş üç adet çalışma alanı standardı vardır.

- Denetimi planlama ve gözetim standardı,
- İç kontrol sisteminin incelenmesi ve değerlendirilmesi standardı,
- Yeterli sayı ve kalitede kanıt toplama Standardı.

---

⁴⁴ Kepekçi, s. 19.

⁴⁵ Daniel Kahneman, **Attention and Effort**, Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1973, s. 16.

⁴⁶ Roger H. Hermanson, Stephen E. Loeb, John M. Saada, Robert H. Strawser, **Auditing Theory and Practise**, Richard D. Irwin, 1976, s. 18.

⁴⁷ Jack C. Robertson, **Auditing**, Business Publications, Texas, 1976, s. 188.

⁴⁸ Ricchuite, s. 77.

- *Denetimi Planlama ve Gözetim Standardı*

Denetim faaliyeti yeterli bir şekilde planlanmalı ve varsa denetçi yardımcıları uygun şekilde gözetlenmelidir.⁴⁹ Planlama bir amaca ulaşmak için yapılması gereken faaliyetlerin ortaya çıkarılması ve bunların gerçekleştirilmesi için izlenecek yolun ve zamanın belirlenmesi eylemidir. Denetim planlaması ise denetim görüşüne ulaşmada denetçilerin ilgili faaliyetleri ne şekilde yürütecekleri hususundaki davranış düzenini ifade etmektedir.⁵⁰

Denetimin planlanması çeşitli nitelikler gerektirir ve aşağıdaki dokümantasyon programını gerektirir⁵¹;

- Firmanın geri planı ve tarihi
- Politikaları ve prosedürleri
- Önemli yönetim idari kademe
- Önemli muhasebe politikaları
- Firmanın iş çevresi
- Muhasebe sistemi
- Daha önceki denetimlerdeki problemler
- Önemli olayların zamanları
- Denetim bütçesi denetim stratejisi
- Müşteri ile denetim öncesi yapılan görüşme ve
- Müşteri öncesi denetim ekibinin kendi arasında yaptığı görüşme

- *İç Kontrol Sisteminin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Standardı*

Denetim çalışmalarını yönlendiren en önemli aşama, işletmenin iç kontrol yapısının güvenilir bilgi sağlamadaki başarısı hakkında verilecek karardır. İşletmeler, bünyelerinde istenmeyen olayların gerçekleşmesini önleyebilmek ve güvenilir bilgi elde edebilmek amacıyla “İç Kontrol Yapısı” adı verilen çeşitli politika ve prosedürler oluştururlar. İç kontrol yapıları, bağımsız denetçilerin çalışmalarında dayanak noktası

⁴⁹ Ferruh Çömlekçi, **Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz**, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2004, s. 20.

⁵⁰ Ersin Güredin, **Denetim ve Güvence Hizmetleri**, Arıkan Yayınevi, 11. Baskı, İstanbul, 2007, s. 184.

⁵¹ Steve Collings, **Interpretation And Application of International Standards on Auditing**, A John Wiley and Sons Publication, Chichester, 2011, s. 48.

olarak kullandıkları önemli düzenlemelerdir. İç kontrol yapısının nitelik düzeyi, işletmede oluşan mali nitelikli hareketlerin güvenilirlik göstergesidir. İki unsur arasında doğrusal bir ilişki vardır. İç kontrol yapısı ne kadar kaliteli ise, bilgilerin güvenilirliği de o oranda artmaktadır.⁵² Baş denetçi iç kontrol aktivitelerini uygun bir şekilde yönetmekten sorumludur.⁵³

Etkili ve düzgün bir iç kontrol sistemi için temel 5 prensip tanımlanır⁵⁴;

- Kontrol ortamı
- Kalıtsal risk
- Bilgi ve iletişim
- Kontrol aktiviteleri
- Gözlem

Dokümantasyon iç kontrol çerçevesinin ana noktasıdır. Kontrol prosedürlerinin dokümantasyonunun bir çok çeşidi vardır. Bunlar, gözlem, iş akışı şemaları ve görüşme olabilir. Günümüzde genellikle bilgisayar yazılımları bu kontrol sürecini hızlandırmak için kullanılmaktadır.⁵⁵ Bilgisayarların kullanılabilirliğinin artması ve erişilebilirliğinin kolaylaşması sonucunda denetçiler için kullanılacak bilgi işlem aletlerinde müthiş bir artış olmuştur. Özellikle denetim sürecinde kullanılan kağıt miktarını azaltan ve denetimin etkinliğini artıran birçok teknoloji ortaya çıkmıştır.⁵⁶

- *Yeterli Sayı ve Kalitede Kanıt Toplama Standardı*

Denetim bulguları, bir işlemin eksik, fazla, yanlış, suç, zarar, zimmet ve kar kaybının içerdiği hal veya durumlardır.⁵⁷ Denetçiler, yönetim tarafından hazırlanan mali tablolarda ileri sürdükleri savlarını araştırmak, elde etmek ve bunları değerlendirmek

---

⁵² Bozkurt, s. 40.

⁵³ K. H. Spencer Pickett, **Audit Planning: A risk Based Approach**, John Wiley & Sons Inc., United States of America, 2006, s. 28

⁵⁴ Alan Trenerry, **Principles of Internal Control**, University of New South Wales Press, Australia, 1999, s. 52

⁵⁵ Rose Hightower, **Internal Controls Policies and Procedures**, A John Wiley and Sons Publication, Chichester, 2009, s. 67

⁵⁶ J.P. Russell, Terry Regel, **After the Quality Audit: Closing the Loop on the Audit Process**, 2th edition, ASQ, 2000, s. 171.

⁵⁷ Selim Şen, **Hatalı ve Hileli İşlemlerin Tespiti İçin Denetim Teknikleri**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 42.

zorundadır. Denetçi, bu kanıtları ele geçirmek için çok çeşitli denetim teknikleri uygular. Denetçinin görüşlerini destekleyecek olan kanıtlar genelde gözlem, araştırma, soruşturma, inceleme gibi değişik kaynaklardan, değişik yöntemler uygulanarak toplanır.⁵⁸ Denetim sürecinde denetçinin denetim amaçlarını test etmek için yeterli sayıda, güvenilir, geçerli, nesnel ve ilgilenilen döneme ait kanıtlar elde etmesi⁵⁹ gerekmektedir.

Bir denetimde kullanılan kanıtlar genel olarak şöylece sıralanabilir;⁶⁰

- Yeterli iç kontrol yöntemleri
- Tüm muhasebe kayıtları ve mali kayıtlar
- Belgeler: İçte ve dışta hazırlanmış ve doğruluğu kolayca saptanabilen.
- Bağımsız dış kaynaklardan alınan bilgiler
- Fiziki varlıklar
- Müşterinin yetki veren tasarrufları
- Denetmenin hesaplamaları ya da bulguları
- Sözlü kanıtlar ve hesaplamalar⁶¹

1.2.3.3 Raporlama Standartları

Mali tabloların birçok kullanıcısı için, mesleki bir denetimin yapılmış olduğunu gösteren tek kanıt denetçinin raporudur. Bu nedenle, denetim raporunun mesleki bir görüşle hazırlanması hem kullanıcılar hem de denetçi açısından son derece önemlidir. Raporlama standartları, denetçinin uymak zorunda olduğu kurallardır.⁶²

Bu bölümdeki genel kabul görmüş denetim standartları dört adettir.

- Genel Kabul görmüş muhasebe standartlarına uygunluk standardı,
- Genel Kabul görmüş muhasebe ilkelerinde değişmezlik standardı,
- Mali tablolardaki açıklamaların yeterliliği standardı,
- Görüş bildirme standardı.

⁵⁸ Fethi Heper, Recai Dönmez, **Vergi Hukuku**, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2006, s.196

⁵⁹ Melih Erdoğan, **Denetim Kavramsal ve Teknolojik Yapı**, Maliye ve Hukuk Yayınları, Eskişehir, 2006, 62.

⁶⁰ Arthur, W. Holmes, Wayne S. Overmyer, **Auditing**, Bilimsel Yayınlar Derneği Yayın No:5, 1975, s. 3.

⁶¹ Walter B. Meigs, E. John Larsen, **Principles of Auditing**, Richard D. Irwin Inc., Illinois, 1969, s. 136.

⁶² Kepekçi, s.22.

- *Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartlarına Uygunluk Standardı*

Denetim sonucunda oluşturulan raporda, denetçi raporun genel kabul görmüş muhasebe standartlarına uygun düzenlenip düzenlenmediğini belirtmelidir.

Uzman denetçi müşteri işletmenin finansal tablolarını inceleyerek, bunların hazırlanmasında genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun davranılmış olup olunmadığını araştırır.⁶³ Bu standart, denetçilerin denetimi yapılan dönemde işletmenin uyguladığı genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin bir önceki dönemde uygulananlar ile aynı olup olmadığını raporlarında belirtmesini zorunlu kılmaktadır.⁶⁴ Denetçi, görüşünü bildirirken, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uyulup uyulmadığını, uyulmadıysa bunun sonuçlarını raporunda açıklamak zorundadır.

- *Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerinde Değişmezlik Standardı*

Bu standart, denetim raporunda geçmiş dönemde uygulanan muhasebe ilkelerinin cari dönemde de aynen uygulanıp uygulanmadığını içermesini zorunlu kılmaktadır.

Bu standart muhasebenin temel kavramlarından biri olan “tutarlılık” kavramıyla örtüşmektedir. Önceki dönemde uygulanan muhasebe politikalarının cari dönemde de uygulanması gerektiği ve bunun sonucunda da mali tabloların karşılaştırılabilir olması sağlanmaktadır. Eğer bir değişiklik var ise bu önceki dönem ile cari dönem mali tablolarının karşılaştırılabilmesini etkilemekte olup, denetçi bu durumu raporunda belirtmelidir.

- *Mali Tablolardaki Açıklamaların Yeterliliği Standardı*

Raporlama standartlarının üçüncüsü “açıklamaların yeterliliği standardı”dır. Finansal tablolar birçok karar alıcıyı ilgilendirdiği ve işletmelerle ilgili olarak verecekleri kararlara temel oluşturdukları için, kullanıcıların anlamalarına olanak sağlayacak şekilde hazırlanmalı ve tam açıklama ilkesi gereğince yeterli bilgileri içermelidir.⁶⁵ Finansal

---

⁶³ Kepekçi, s.22

⁶⁴ Güredin, 2000, s. 35

⁶⁵ Adnan Dönmez, B. Berberoğlu, A. Ersoy, **Ülkemiz Dış Denetim Standartlarının ABD Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları – AB Sekizinci Yönergesi ve Uluslararası denetim Standartlarıyla Karşılaştırılması**, Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi 9, 2005, s.57.

tablolardaki açıklayıcı notlar, raporda aksi belirtilmedikçe, makul ölçüde yeterli sayılmalıdır.⁶⁶

Muhasebenin temel kavramlarından “tam açıklama” ile örtüşmekte olan bir standarttır. Mali tabloların yeterli, açık, anlaşılır olması mali tablo kullanıcılarının karar almalarına etki etmektedir. Bu paralelde denetim raporunda aksi belirtilmediği sürece mali tablolarda yapılan açıklamaların tam olduğu kabul edilmektedir. Eğer açıklamaların eksik olduğu kanaati veya bilgisi var ise denetçi bunu denetim raporunda etkileriyle beraber belirtmek zorundadır.

- *Görüş Bildirme Standardı*

Denetim raporu, ya bir bütün olarak mali tablolara ilişkin bir görüşün bildirmesini kapsamalı ya da bir görüş bildirilemiyorsa, bu durumu nedenleriyle birlikte açıklamalıdır. Mali tablolarla birlikte denetçinin adının geçtiği bütün durumlarda, denetim çalışmasının niteliği ve varsa denetçinin üstlendiği sorumluluk derecesi denetim raporunda yer almalıdır.⁶⁷

Denetim raporunun imzalanması genellikle denetim sürecinin bitirilip sonuçlandırılması anlamına gelir. Bu rapor sayesinde denetçiler finansal tablolar hakkındaki görüşlerini sunarlar.⁶⁸

Denetçiler raporlarında görüş bildirirler, onaylamaz veya garanti vermezler. Denetçiler, denetledikleri raporları hazırlamazlar⁶⁹.

Genel kabul görmüş denetim standartlarına göre denetçi dört farklı görüş bildirebilir. Bu görüşler; Olumlu görüş, Şartlı Olumlu Görüş, Olumsuz Görüş ve Görüş Bildirmekten Kaçınma’dır.

Denetçiler geçerli nedenleriyle birlikte bu görüş türlerinden birini raporlarında belirtmek zorundadırlar. Ayrıca bu standarda göre denetçiler yaptıkları çalışmanın

---

⁶⁶ A. Taylan Altıntaş, **Halka Açık Şirketlerin Bağımsız Denetiminin Kalitesi**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2011, s. 29.

⁶⁷ Kepekçi, s. 23.

⁶⁸ Iain Gray, Stuart Manson, **The Audit Process: Principles, Practice and Cases**, 4th edition, Thomson, London, 2008, s. 604

⁶⁹ Alan Millichamp, **Auditing**, 8th edition, TJ International, London, 2002, s.6

özelliklerini ve aldıkları sorumluluğun derecesini raporlarında açıklamak durumundadırlar.⁷⁰

1.2.4. Uluslararası Denetim Standartları

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) bünyesinde bulunan Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından yayınlanan Uluslararası Denetim Standartları (ISA) ve AICPA tarafından çıkarılan Amerika Birleşik Devletleri Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları (US GAAS) dünyada en yaygın kullanılan denetim standartlarıdır. Türkiye’de ise KGK, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kendisine verilen Türkiye Denetim Standartları (BDS) yayımlama yetkisi çerçevesinde, IFAC tarafından yayımlanan uluslararası standartları referans alma stratejisini benimsemiştir.

IFAC, 1977 yılında Almanya’da yapılan 11. Dünya Muhasebeciler Kongresinde 51 ülkeden 63 muhasebe kuruluşunun katılımıyla kurulmuş olup, şu an dünyada 130 ülke, 179 muhasebe kuruluşu üyesi bulunan bir kuruluştur.⁷¹ Bu kurumun altında bulunan IAASB bugüne kadar 36 ISA yayınlamıştır.⁷²

Ülkemizde 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kendisine BDS yayımlama yetkisi verilen KGK aşağıdaki standartları yayımlamıştır.

---

⁷⁰ Bozkurt, s. 42.

⁷¹ IFAC, <http://www.ifac.org/about-ifac>, (12.04.2014)

⁷² IFAC, <http://www.ifac.org/auditing-assurance/clarity-center/clarified-standards>, (12.04.2014)

Tablo 1
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun
Yayınladığı Türkiye Denetim Standartları Tablosu

GENEL İLKE VE SORUMLULUKLAR	
200	BAGIMSIZ DENETÇİNİN GENEL AMAÇLARI VE BAGIMSIZ DENETİMİN BAGIMSIZ DENETİM STANDARTLARINA UYGUN OLARAK YÜRÜTÜLMESİ
210	BAGIMSIZ DENETİM SOZLEŞMESİNİN ŞARTLARI UZERİNDE ANLAŞMAYA VARILMASI
220	FINANSAL TABLOLARIN BAGIMSIZ DENETİMİNDE KALITE KONTROL
230	BAGIMSIZ DENETİMİN BELGELENDİRİLMESİ
240	FINANSAL TABLOLARIN BAGIMSIZ DENETİMİNDE BAGIMSIZ DENETÇİNİN HİLEYE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI
250	FINANSAL TABLOLARIN BAGIMSIZ DENETİMİNDE İLGİLİ MEVZUATIN DIKKATE ALINMASI
260	UST YONETİMDEN SORUMLU OLANLARLA KURULACAK İLETİŞİM
265	İÇ KONTROL EKSİKLİKLERİNİN UST YONETİMDEN SORUMLU OLANLARA VE YÖNETİME BİLDİRİLMESİ
RISK DEĞERLENDİRMESİ VE DEĞERLENDİRİLMİŞ RİSKLERE VERİLECEK KARŞILIKLAR	
300	FINANSAL TABLOLARIN BAGIMSIZ DENETİMİNİN PLANLANMASI
315	İŞLETME VE ÇEVRESİNİ TANIMAK SURETİYLE ÖNEMLİ YANLIŞLIK RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ
320	BAGIMSIZ DENETİMİN PLANLANMASINDA VE YURUTULMESİNDE ÖNEMLİLİK
330	BAGIMSIZ DENETÇİNİN DEĞERLENDİRİLMİŞ RİSKLERE KARŞI YAPACAGI İŞLER
402	HİZMET KURULUŞU KULLANAN BİR İŞLETMENİN BAGIMSIZ DENETİMİNDE DIKKATE ALINACAK HUSUSLAR
450	BAGIMSIZ DENETİMİN YÜRUTÜLMESİ SIRASINDA BELİRLENEN YANLIŞLIKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ
BAGIMSIZ DENETİM KANITLARI	
500	BAGIMSIZ DENETİM KANITLARI
501	BAGIMSIZ DENETİMİ KANITLARI BELİRLİ KALEMLER İÇİN DIKKATE ALINMASI GEREKEN ÖZEL HUSUSLAR
505	DIŞ TEYİTLER
510	İLK BAGIMSIZ DENETİMLER- AÇILIŞ BAKİYELERİ
520	ANALİTİK PROSEDÜRLER
530	BAGIMSIZ DENETİMDE ÖRNEKLEME
540	GERÇEĞE UYGUN DEĞERE İLİŞKİN OLANLAR DAHİL MUHASEBE TAHMİNLERİNİN VE İLGİLİ AÇIKLAMALARIN BAGIMSIZ DENETİMİ
550	İLİŞKİLİ TARAFLAR
560	BİLANÇO TARİHİNDEN SONRAKI OLAYLAR
570	İŞLETMENİN SUREKLİLİĞİ
580	YAZILI AÇIKLAMALAR
BAŞKALARININ ÇALIŞMALARININ KULLANILMASI	
600	ÖZEL HUSUSLAR-TOPLULUK FINANSAL TABLOLARININ BAGIMSIZ DENETİMİ (TOPLULUĞA BAĞLI BİRİM DENETÇİLERİNİN ÇALIŞMALARI DAHİL)
610	İÇ DENETÇİ ÇALIŞMALARININ KULLANILMASI
620	UZMAN ÇALIŞMALARININ KULLANILMASI
BAGIMSIZ DENETİMİN SONUÇLARI VE RAPORLAMA	
700	FINANSAL TABLOLARA İLİŞKİN GORUŞ OLUŞTURMA VE RAPORLAMA

Tablo 1'in devamı

705	BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORUNDA OLUMLU GÖRÜŞ DIŞINDA BİR GÖRÜŞ VERİLMESİ
706	BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORUNDA YER ALAN DİKKAT ÇEKİLEN HUSUSLAR VE DİĞER HUSUSLAR PARAGRAFLARI
710	ÖNCEKİ DÖNEMLERE AİT KARŞILIK GELEN BİLGİLER VE KARŞILAŞTIRMALI FİNANSAL TABLOLAR
720	BAĞIMSIZ DENETÇİNİN DENETLENMİŞ FİNANSAL TABLOLARI İÇEREN DOKÜMANLARDAKİ DİĞER BİLGİLERE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI
ÖZEL ALANLAR	
800	ÖZEL HUSUSLAR – ÖZEL AMAÇLI ÇERÇEVELERE GÖRE HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİ
805	ÖZEL HUSUSLAR – TEK BİR FİNANSAL TABLONUN BAĞIMSIZ DENETİMİ İLE FİNANSAL TABLOLARDAKİ BELİRLİ UNSURLARIN, HESAPLARIN VEYA KALEMLERİN BAĞIMSIZ DENETİMİ*
810	ÖZET FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN RAPOR VERMEK ÜZERE YAPILAN DENETİMLER*

Kaynak: <http://www.kgk.gov.tr/contents/files/BDS/bilgiNotu.pdf> (28.09.2016)

1.2.5. Bağımsız Denetim Süreci

Denetim süreci bir sistematik halinde birbirini izleyen safhalardan oluşmaktadır. Bu süreç denetim süreci olarak değerlendirilse bile denetime başlamadan önce yapılan müşterinin seçilmesi işlemi de bu sürecin içinde değerlendirilmektedir.

Denetim süreci aşağıda belirtilen 4 aşamadan oluşur.

- Müşterinin seçimi ve işin kabul edilmesi,
- Denetimin planının hazırlanması,
- Denetim programının yürütülmesi,
- Denetim raporunun hazırlanması.

1.2.5.1. Müşterinin Seçimi ve İşin Alınması

Denetim süreci, müşterinin denetçiye veya denetim şirketine denetim talebinde bulunmasıyla başlar. Denetim şirketi kendisine başvuran müşteriyi müşteri kabul politikası çerçevesinde değerlendirerek talebi kabul ya da reddetme hakkına sahiptir.⁷³ Denetim için başvuran her işletme, denetçi için belli bir risk taşımaktadır. Denetçiler bu risk unsurunu sonradan zarar görmemek için en aza indirmek zorundadırlar. Bu

⁷³ Cem Niyazi Durmuş, Oktay Taş, **Denetim: SPK Düzenlemeleri ve 3568 Sayılı Mevzuat Kapsamında**, Alfa Basım Yayım, İstanbul, Mart 2008, s. 41.

nedenle önemli risk unsurları taşıyan işletmelerin denetim isteklerinin red edilmesi yoluna gidilmektedir. Denetçiler kendilerine başvuran işletmelerin isteklerini kabul edip etmeyeceklerini belirleyebilmek için belli bir politika oluştururlar ve buna göre bir ön inceleme yaparlar.⁷⁴

Daha yüksek bir müşteri sayısına sahip denetçilerin, herhangi bir suistimal durumunun ortaya çıkması durumunda yaşanacak ücret kaybının yüksekliğinden dolayı daha fazla bağımsız olmak ve bulunan tutarsızlıkları tam olarak raporlamak için güçlü bir teşviğe sahip olduğunu önerilir.⁷⁵ Durumu özetlemek gerekirse birçok müşteriye sahip denetçiler, fazladan bir denetim işi aldığı zaman diğer firmalara göre büyük miktarlarda denetimleri yönetebilmekteki kabiliyetleri ve bu konudaki uzmanlıkları sebebiyle marjinal maliyetlerinin daha düşük olması açısından farklılık gösterebilirler.⁷⁶

Müşterinin seçimi süreci 3 aşama olarak değerlendirilmektedir.

- Müşteriye ilişkin gerekli bilgilerin toplanması,
- Önceki Denetçi ile görüşme,
- Müşteriyle sözleşme yapılması.

Müşterinin seçilmesi sürecinde, denetime tabi şirketin bulunduğu sektördeki durumu, işletmenin geçmişi, özellikle devlet kurumları ile olan ilişkileri incelenir. Geçmiş mali tabloları incelenir. Tepe yönetiminin denetim hakkındaki düşünceleri değerlendirilir. Denetim yapılan şirketin denetim yaptırma amacı incelenir. Denetim çalışması esnasında denetçinin bağımsızlığını etkileyebilecek durumlar araştırılır. Muhasebe sistemi, iç kontrol sisteminin olup olmadığı gibi denetimin yardımcıları sayabileceğimiz bölümlerin işletme içindeki düzeni araştırılır. Varsa önceki denetçi ile görüşme yapılarak, denetim sözleşmesinin yenilenmemesine ilişkin özel bir durumun varlığı, muhasebe sisteminin aksayan yönleri, denetim çalışması yapılırken karşılaşılabilecek olası engeller, olağan olmayan haller öğrenilir. Yapılan bu araştırmalar sonucunda denetçi tarafından elde edilen bu bilgilere ilişkin değerlendirme yapılır.

---

⁷⁴ Bozkurt, s. 87.

⁷⁵ DeAngelo, Linda Elizabeth, **Auditor Size And Audit Quality**, Journal of Accounting and Economics, Vol 3, 1981, s. 191-192.

⁷⁶ John Goodwin, Donghui WU, **What Is The Relationship Between Audit Partner Busyness and Audit Quality**, Contemporary Accounting Research, Forthcoming, 2014 s. 9

Değerlendirmenin olumlu olması halinde denetim sözleşmesi yapılarak bu süreç sonlandırılır.

1.2.5.2. Denetim Planının Hazırlanması

Denetimde planlama yapmanın amacı; denetim konusunu denetim sahalarına ayırmak, denetçileri denetim sahaları arasında dağıtarak görevlendirmek, denetim sahalarında uygulanacak olan denetim yöntem ve işlemlerini belirleyerek denetim faaliyetlerini zamanlamaktır. Hazırlanacak denetim planı esnek olmalıdır. Denetim planı hazırlarken meydana gelebilecek değişikliklere uyum sağlayabilmek için çeşitli alternatiflerde dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Denetim planını yapan üst denetçiler, planı öyle bir düzenlemelidirler ki denetim faaliyeti sırasında planı uygulayacak olan denetçiler meydana gelebilecek herhangi bir değişikliğe uyabilme yeteneğine sahip bulunsunlar.⁷⁷

Denetim planlamasını oluşturan işlemler ve sırası şöyledir.⁷⁸

- Müşteri hakkında bilgi toplama,
- Denetim çalışmalarını bölümlenme,
- İç kontrol sistemi hakkında bilgi edinme ve kontrol riskini değerlendirme,
- Önemlilik düzeyini belirleme,
- Denetim riski düzeyini belirleme,
- Denetim amaçlarını belirleme,
- Denetim programının taslağını yazma,
- Denetim süresini ve zamanını belirleme,
- Denetim personelini görevlendirme.

Ayrıca denetim planının hazırlanması BDS 300 “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminin Planlaması” ile açıklanmıştır.

---

⁷⁷ Güredin, 2000, s.72.

⁷⁸ Kepekçi, s.39.

1.2.5.3. Denetim Programının Yürütülmesi

Denetim programının etkin yürütülebilmesi bir önceki safhada oluşturulan denetim programına bağlıdır. Bu safha, hazırlanan denetim programı sayesinde, gerekli kanıtlar toplanarak ve testler yapılarak denetim programı yürütülmesi safhasıdır.

Denetçi bu aşamada iki safhalı bir süreç takip eder. İlk safhada, muhasebe kontrollerine ilişkin olarak yönetim tarafından hazırlanan ve iç kontrol işlemesi için uyulması zorunlu kılınan prosedürleri test eden uygunluk veya diğer adıyla kontrol testleri yapılır.⁷⁹ Kontrol testleri, sistem testleri ve fonksiyon testleri olarak ikiye ayrılarak incelenebilir. Sistem testleri ile herhangi bir denetim alanında kontrol sisteminin yapısının yeterli olup olmadığı araştırılırken, fonksiyon testleri ile kurulu sistemin yeterli olup olmadığını test etmeye yarayan işlemler gerçekleştirilir.⁸⁰

Denetçi bu aşamada uyguladığı uygunluk ve maddi doğruluk testleri ile ihtiyacı olan kanıtları toplar. Bu kanıtlar toplandıktan sonra denetim sürecinin bu aşaması sona ererek bir diğer aşama olan denetim raporunun hazırlanmasına geçilir.

1.2.5.4. Denetim Raporunun Hazırlanması

Denetmenin kişiliği, yeteneği, bilgi ve becerileri ile sürdürülen yoğun çalışmalar sonucunda bir denetim raporu ortaya çıkmaktadır.⁸¹ Denetim çalışmalarının sürdürülmesi aşamasında denetçiler çeşitli döngülerin test edilmesi çalışmalarını tamamladıktan sonra son aşamaya erişirler. Tüm denetim faaliyetinin son aşaması denetimin tamamlanması ve denetim raporunun düzenlenmesidir.⁸²

Denetim sonuçlarını raporlama, denetim sürecinin son aşamasıdır. Denetim raporu, denetçinin neyi denetlediğini ve hangi sonuçlara ulaştığını açıklar. Mali tabloları kullananların, denetçinin çalışmasıyla ilgili olarak gördükleri tek belge denetim raporudur. Bu nedenle kamuoyunda bu rapora göre denetçinin uzmanlığına ilişkin bir

---

⁷⁹ William F. Messier, Steven M. Glover, Douglas F. Prawitt, **Auditing and Assurance Services: A Systematic Approach**, McGraw-Hill Irwin, 2006, s.183.

⁸⁰ Hasan Kaval, **Muhasebe Denetimi**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2003, s. 106.

⁸¹ Arslan Yüzgün, **Genel Denetim Yaklaşımı**, Dünya Yayınları, İstanbul, 1984, s. 140.

⁸² Bozkurt, s.353.

görüş oluşur. Bu bakımdan denetçi son derece dikkatli ve özenli bir biçimde raporunu yazmalıdır.⁸³

Denetim raporu hazırlanmadan önce son olarak yapılması gereken bazı işlemler vardır. Bu işlemler;

- Bilanço tarihinden sonra meydana gelen mali tabloları etkileyebilecek olayların gözden geçirilmesi,
- Gelecekteki muhtemel belirsizliklerin gözden geçirilmesi,
- Denetime ilişkin tamamlayıcı kanıtların toplanması,
- Sonuçların değerlendirilmesi.

Yukarıda sayılan değerlendirme çalışmaları tamamlandıktan sonra raporun oluşturulması ve sonuçlandırmasına geçilir. Denetçi yaptığı değerlendirme sonucunda bir karara varır ve bu kararı görüş olarak denetim raporunda açıkça bildirir. Denetçi;

- Olumlu Görüş,
- Şartlı Görüş,
- Olumsuz Görüş,
- Görüş bildirmekten Kaçınma Görüşü

Bildirebilir. Yukarıda belirtilen görüşlerden bir tanesini denetim raporunun görüş paragrafında rapor ilgililerine sunar.

Olumlu Görüş

Denetlenen mali tabloların genelinde görülen, denetçinin denetim yaparken hiçbir kısıtla karşılaşmadığı, incelenen finansal tabloların genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak düzenlendiği, tablolarda yer alan bilgilerin yeterli açıklıkta olduğu, genel kabul görmüş denetim standartlarına uygun olarak denetlenen ve gerek denetim çalışması esnasında gerekse şirket finansal tablolarında denetim esaslarına göre menfi hiç bir durumla karşılaşılmayan mali tablolar için düzenlenen rapor görüşüdür.

Olumlu görüş içeren denetim raporuna, “olumlu rapor”, “temiz rapor”, “şartsız rapor”,⁸⁴ “olumlu denetim raporu”, “Şartsız Denetim Raporu” isimleriyle kullanılmaktadır.

---

⁸³ Kepekçi, s. 231.

⁸⁴ Hasan Gürbüz, **Muhasebe Denetimi**, Bilim Teknik Yayınevi, 4. Baskı, İstanbul, 1995, s. 225.

Şartlı Görüş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 403. Maddesinde şartlı görüş “Çekinceleri varsa denetçi, olumlu görüş yazısını sınırlandırabilir veya olumsuz görüş verebilir. Sınırlanmış olumlu görüş, finansal tabloların şirketin yetkili kurumlarınca düzeltilebilecek aykırılıklar içerdiği ve bu aykırılıkların tablolarda açıklanmış sonuca etkilerinin kapsamlı ve büyük olmadığı durumlarda verilir” şeklinde açıklanmıştır. Kanun metninden de anlaşılacağı gibi incelenen mali tabloların bazı şartlar çerçevesinde tamamının doğru kabul edildiği görüş tipidir. Bu türde görüş bildirilen denetim raporları “Şartlı Görüş Bildirme” şeklinde tanımlanmaktadır.

Olumsuz Görüş

Olumsuz görüş, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinden mali tabloların bütünlüğünü etkileyecek derecede, tam açıklama ve muhasebe politikalarının devamlılığı kavramlarından önemli düzeyde sapmaların tespiti halinde denetçinin görüşüdür. Burada dikkat edilmesi gereken durum mali tablo kullanıcılarının ilgili mali tablolar üzerinden karar aldıkları durumda yanlış karar alacağına tespit edilmesidir. Bu durumda denetçi tarafından denetim raporunda olumsuz görüş bildirilir. Bu tür denetim raporuna “Olumsuz Denetim Raporu” denir.

Olumsuz görüşe neden olan finansal tablolardaki önemli yanlışlıkların denetçi raporunda “olumsuz görüşün dayanağı” olarak açıklanması gerekir. Tespit edilebiliyorsa yanlışlıklar rakamsal olarak da ifade edilmelidir.⁸⁵

Genel kabul görmüş denetim standartlarında, denetçinin olumsuz görüş vermesine neden olabilecek koşullar aşağıdaki biçimde açıklanmıştır.⁸⁶

- Mali tabloların genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinin öngördüğü biçimde hazırlanmaması,
- Mali tabloların, ilgili mevzuat hükümlerine ve düzenlemelerine uygun olmaması,
- Mali tabloların önemli derecede açıklıktan yoksun olması,
- Kabul edilemeyecek hata ve hilelerin bulunması.

⁸⁵ Lerzan Kavut, Oktay Taş, Tuba Şavlı, **Uluslararası Denetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim**, İSMMMO Yayın No 130, İstanbul, 2009, s. 192.

⁸⁶ Tamer Aksoy, **Tüm Yönleriyle Denetim AB ile Müzakere ve Uyum Sürecinde Denetimde Yeni Bir Paradigma**, Yetkin Basımevi, Ankara, 2006, s. 316.

Görüş Bildirmekten Kaçınma

Denetçi, mali tablolar hakkında hiçbir görüş bildiremeyeceğini raporunda belirtirse, görüş bildirmekten kaçınıyor demektir. Denetçi, mali tabloların bütünü hakkında bir görüş oluşturmak için kapsam sınırlaması nedeniyle yeterli ve geçerli kanıt elde edemediği zaman görüş bildirmekten kaçınır.⁸⁷

Şirket defterlerinde, denetlemenin bu bölüm hükümlerine uygun bir şekilde yapılmasına ve sonuçlarına varılmasına olanak vermeyen ölçüde belirsizliklerin bulunması veya şirket tarafından denetlenecek hususlarda önemli kısıtlamaların yapılması halinde denetçi, bunları ispatlayabilecek delillere sahip olmasa bile, gerekçelerini açıklayarak görüş bildirmekten kaçınabilir.⁸⁸

Denetçinin çalışmalarının önemli ölçüde engellenmesi veya denetlenen şirketin mali tablo üzerinde önemli belirsizliklerin bulunması denetim raporunda görüş bildirmekten kaçınmanın sebeplerindendir.

Olumsuz görüş yazılan veya görüş verilmesinden kaçınılan durumlarda genel kurul, söz konusu finansal tablolara dayanarak, özellikle açıklanan kar veya zarar ile doğrudan veya dolaylı bir şekilde ilgili olan bir karar alamaz. Bu hallerde yönetim kurulu, görüş yazısının kendisine teslimi tarihinden itibaren dört iş günü içinde, genel kurulu toplantıya çağırır ve görevinden toplantı gününde geçerli olacak şekilde istifa eder. Genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçer. Yeni yönetim kurulu altı ay içinde, kanuna, esas sözleşmeye ve standartlara uygun finansal tablolar hazırlatır ve bunları denetleme raporu ile birlikte genel kurula sunar.⁸⁹

1.2.6. Türkiye’de Bağımsız Denetimin Tarihçesi

Türkiye’de bağımsız denetimin yapılmasına ilişkin zorunluluk ilk defa 1987 yılında bankaların denetimi ile getirilmiştir. Bu gelişmelerin paralelinde T.C. Merkez Bankası 24 Aralık 1987 tarihinde bağımsız denetim kuruluşlarınca yapılacak banka denetimlerinin esaslarını açıklayan Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ’i yayınlamıştır.⁹⁰

---

⁸⁷ Kepekçi, s. 240.

⁸⁸ 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, md. 403/4.

⁸⁹ 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, md. 403/5.

⁹⁰ Başak Ataman Akgül, **Türk Denetim Kurumları**, Ankara: Türkmen Kitapevi, 2000, s.5.

Türkiye’de muhasebe denetimi, mesleğinin yasal olarak kurulması konusundaki çalışmalar 1933 yılına dayanmakla birlikte, ilk kurallar 1987 yılında önce bankalar, daha sonra sermaye piyasası için oluşturulmuştur. 1987 yılında getirilen düzenlemeler sonucunda, yetki almış bağımsız denetim şirketi sayısı 35 olmuştur.⁹¹

SPK 13 Aralık 1987 tarihinde kendine tabii ortaklıkların denetimini düzenlemek amacıyla Sermaye Piyasasında Bağımsız Dış Denetim Hakkında Yönetmelik’i yayınlamıştır. Bu yönetmeliğe bağlı olarak Bağımsız Denetim Kuruluşları oluşturulmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu daha sonra 18 Haziran 1988 tarihinde Seri, No:4 Tebliği ile de denetimin nasıl yapılacağı, raporlamanın ilke ve kurallarını belirlemiştir. İlk olarak bağımsız denetim 1989 yılında zorunlu hale gelmiştir. SPK 4 Mart 1996’da Seri:X, No:16 sayılı tebliği yayınladığında bir önceki tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Ülkemizde denetim alanındaki önemli gelişmelerden biri de 13 Haziran 1989 tarihinde yayınlanan 3568 sayılı Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik kanunu ile bunu izleyen yönetmelik ve tebliğlerdir. 3568 sayılı kanun tam anlamıyla düzenlememekle birlikte bağımsız denetçilerin serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir olması zorunluluğu bulunduğundan bu kanununda bağımsız denetimle iç içe girdiği görülmektedir.⁹²

Türkiye’de denetim standartlarına ilişkin yaşanan en önemli gelişme ise Sermaye Piyasası Kurulu’nun Uluslararası Denetim Standartları ile uyumlaştırma çalışmaları sonucu 12.06.2006 tarihinde yayınlanan Seri X, No:22 sayılı “Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ”in yayınlanmasıdır. Seri X, No:22 sayılı tebliğ 35 kısımdan oluşmaktadır. Bazı kısımlar bir Uluslararası Denetim Standardı (UDS)’na karşılık gelmektedir.⁹³

Bir diğer önemli gelişme ise 2 Kasım 2011 yılında resmi gazetede yayınlanan 660 no’lu Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve

---

⁹¹ Şaban Uzay, Ahmet Tanç, Mehmet Erciyes, “Türkiye’de Muhasebe Denetimi: Geçmişten Geleceğe”, 12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi, İstanbul, 2008, s.2

⁹² Adnan Dönmez ve Ayten Ersoy, **Bağımsız Denetim Firmaları Bakış Açısıyla Türkiye Bağımsız Dış Denetim Sisteminin Değerlendirilmesi**, Bilig, Sayı 36, Kış/2006, s.21.

⁹³ Dönmez ve Ersoy, s. 23.

Denetim Standartları Kurumunun Kurulması olmuştur. Daha sonra 6102 sayılı kanunun 398. Maddesinde belirtilen denetime tabi şirketler yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş ve ilk olarak 2013 yılı mali tabloları denetlenerek uygulamaya başlanmıştır.

1.2.7. Türkiye’de Bağımsız Denetime İlişkin Kurumlar

Türkiye’de, 1970’li yıllarda dış kredi kaynaklarından yararlanmak isteyen şirketler ile yabancı sermayeli şirketler, denetim hizmetleri talep etmeye başlamışlardır. Bu durum bağımsız denetim şirketlerinin faaliyete başlamasına yol açmıştır. 1987 yılında 19 denetim şirketi bir araya gelerek “Bağımsız Denetim Derneğini” kurmuşlardır. 1989 yılında halka açık şirketler için ilk bağımsız denetim uygulaması başlamıştır.⁹⁴

Türkiye’de denetim konusunda birçok başlılık mevcuttur. SPK, BDDK, EPDK, Hazine Müsteşarlığı, KGK gibi kurumların kendi kanunları gereği şirketlerin türüne, mali büyüklüğüne, halka açık olup olmamasına gibi özelliklerine bakarak şirketleri denetime tabi tutmaktadırlar.

1.2.7.1. Sermaye Piyasası Kurulu

Hukuki anlamda sermaye piyasası “orta ve uzun vadeli ödünç verilebilir fonların sermaye piyasası araçlarının alım satımı suretiyle tasarruf sahiplerinden yatırımcılara aktarılmasını sağlayan ortamın, başka bir ifade ile yatırımcılar, tasarruf sahipleri ve bunlar arasındaki fon akımını sağlayan aracı kurum ve bankalar, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları gibi aracı ve yardımcı kuruluşlardan oluşan modern finansman sisteminin adıdır.”⁹⁵

Sermaye Piyasası Kurulu, 13 Aralık 1987 tarihinde kendine tabi ortaklıkların denetimini düzenlemek amacıyla, Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Yönetmeliği yayınlamıştır. Bu yönetmeliğe bağlı olarak, bağımsız denetim şirketleri oluşturulmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu daha sonra yayınladığı tebliğlerle denetim

⁹⁴ Seçkin Gönen, Şaban Uzay, “Türkiye’de Bağımsız Denetim Firmalarının Görünümü”, 1. Ulusal Kurumsal Yönetim, Yolsuzluk, Etik ve Sosyal Sorumluluk Konferansı, Trakya Üniversitesi, Edirne, 2009, s.3.

⁹⁵ Oğuz Kürşat Ünal, **Sermaye Piyasası Hukuku ve Mevzuatı**, Kalkan Matbaacılık, Ankara, 2005, s. 3.

şirketleri ve denetçilere ilişkin genel esasları, denetim standartlarını, raporlama ilke ve kurallarını belirlemiştir.⁹⁶

Sermaye piyasası kuruluna göre; aşağıdaki işletmelerin kurul düzenlemeleri çerçevesinde hazırlanması ve kamuya açıklanması zorunlu yıllık finansal tabloları bağımsız denetime tabidir.⁹⁷

- Aracılık faaliyetlerine münhasır olmak üzere bankalar,
- Portföy yönetim şirketleri,
- Aracı Kurumlar,
- Yatırım fonları,
- Emeklilik yatırım fonları,
- Yatırım ortaklıkları,
- Varlık finansmanı fonları,
- Konut finansmanı fonları,
- İpotek finansmanı kuruluşları,
- Hisse senetleri menkul kıymet borsalarında veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören anonim ortaklıklar,
- Hisse senetleri halka arz edilmiş olan ve arz edilmiş sayılan ortaklıklar,
- Kanun'da düzenlenmiş ve anonim şirket olarak faaliyette bulunan borsalar, teşkilatlanmış diğer piyasalar ve takas ve saklama kuruluşları,
- Kurul tarafından finansal tabloların bağımsız denetimi gerekli görülen diğer işletmeler.

Denetim şirketlerinin yukarıda sayılan şirketleri denetleyebilmesi için Sermaye Piyasası Kurumundan yetki almaları gerekmektedir. 2016 yılı itibariyle SPK'dan yetki almış 100 denetim şirketi vardır.

1.2.7.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

BDDK'nın kuruluşu, ülkemizde yaşanan ve ülke ekonomisini krize sürükleyen özel bankaların çöküşü ve içlerinin boşaltılmasından sonra olmuştur.⁹⁸ Mülga 4389

---

⁹⁶ Dönmez ve diğ., s. 63.

⁹⁷ Ömer Duman, **Muhasebe Denetimi ve Raporlama**, TESMER Yayın No.78, Ankara, 2008, s.42-43

⁹⁸ Faruk Güçlü, **Muhasebe Denetimi İlkeler ve Teknikler**, Detay Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007, s. 68.

Bankalar Kanunu ile kurulan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 31/08/2000 tarihinde faaliyete başlamıştır. 01/11/2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5411 sayılı bankacılık Kanunu ile Kurumun görev ve sorumlulukları genişletilmiş ve yetkileri artırılmıştır. Bu çerçevede; bankaların yanı sıra, finansal holding şirketleri, finansal kiralama, faktöring, finansman ve varlık yönetim şirketleri de Kurumun düzenleme ve denetimi kapsamına dahil edilmiştir.⁹⁹

5411 sayılı kanunun “*Bağımsız denetim, değerlendirme ve derecelendirme kuruluşlarının yetkilendirme izni*” başlıklı 15. maddesi ile BDDK denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesine, yetkilerin geçici veya sürekli olarak kaldırmasına karar verebilmektedir. Yine bu kanunla bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetlerini düzenli izlemek, raporların yapısı, uygunluğu ve güvenilirliğinin değerlendirmesini yerine getirmek de kurumun yetkileri arasındadır.

BDDK denetim yapmaya yetki verdiği kuruluşları aşağıdaki gibi üç kısma ayırmıştır.

- Finansal denetim yapmaya yetkili bağımsız denetim kuruluşları,
- Bilgi sistemleri denetimi yapmaya yetkili bağımsız denetim kuruluşları,
- Dış hizmet alımı süreciyle bankalarda bilgi sistemleri denetimi yapmasına izin verilen bağımsız denetim şirketleri.

2016 yılı itibariyle BDDK’dan yetki almış 39 bağımsız denetim şirketi bulunmaktadır.

1.2.7.3. Hazine Müsteşarlığı

Hazine Müsteşarlığı, değişik isimler altında Osmanlı İmparatorluğundan günümüze ulaşan bir kurum olarak değerlendirebiliriz. Hazine müsteşarlığı ismini 1993 yılında Dış Ticaret Müsteşarlığından ayrılarak ‘Hazine Müsteşarlığı’ adı ile bugünkü halini almıştır.

4059 sayılı “*Hazine Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun*” un 5-c maddesine istinaden “*Sigorta Denetleme Kurulu*” kurulmuş olup, kurulun amacı, her

---

⁹⁹ BDDK, **Stratejik Plan 2013/2015**, Ankara, 2013, s. 8.

türlü özel sigortacılık ve bireysel emeklilik faaliyetlerinin ve işlemlerinin kamu adına denetimini gerçekleştirmektedir.¹⁰⁰

Mevzuata göre, sigorta ve reasürans şirketlerinde denetim yapacak bağımsız denetim şirketleri, sadece müsteşarlıktan izin alarak denetim yetkisi kazanırlar. Buradan izin alabilmek için, SPK'ndan ya da BDDK'ndan izin almış bir bağımsız denetim şirketi olunması gerekmektedir. Bununla birlikte değişik unvandaki denetim elemanlarının, Müsteşarlık tarafından verilen eğitimi almaları, sınavında başarılı olmaları gerekir.¹⁰¹

2016 yılı itibariyle Hazine Müsteşarlığından yetki almış 34 bağımsız denetim şirketi bulunmaktadır.

1.2.7.4. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

4628 Sayılı yasa ile Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu kurulmuş, daha sonra 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasalar kanunu ile de Enerji Piyasası Düzenleme kurumu adını almıştır. Kuruma, 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile petrol piyasasını, 5307 Sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası Kanunu ile de sıvılaştırılmış petrol gazları piyasasını düzenleme ve denetleme yetkisi verilmiştir. Bu Kanunların amacı, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir enerji piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanmasıdır.¹⁰²

4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununa dayanarak düzenlenen “Enerji Piyasasında Faaliyet Gösteren Gerçek ve Tüzel Kişilerin Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik” ile bu sektörde çalışan şirketler bağımsız denetime tabi tutulmaktadır. Aynı yönetmelik ile bağımsız denetim şirketleri de EPDK tarafından yetkilendirilmektedir.

1.2.7.5. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 26.09.2011 tarihinde alınan 660 sayılı Kanun hükmünde kararname ile kurulmuştur. Kurumun amacı;

¹⁰⁰ Hazine Müsteşarlığı, **Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu Yönetmeliği**, Ankara, 2009, md. 5.

¹⁰¹ Hasan Kaval, **Muhasebe Denetimi**, Gazi Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, 2008, s. 48.

¹⁰² Suna Oksay Özyüksel, Onur Acar, **Avrupa Birliği ve Türk Sigorta Sektöründe Denetim**, Sigorta araştırma ve İnceleme Yayınları-9, İstanbul, 2007, s. 151.

Uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak, bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, denetim standartlarını belirlemek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak¹⁰³ olarak tanımlanmıştır. KGK kurulmasıyla beraber Türkiye Muhasebe Standartları Kurumu (TMSK)'nin görevi sona ermiştir. Kurum hem muhasebe hem denetim alanındaki standartları oluşturacak kurum olarak görevlendirilmiştir. Aynı zamanda kurum, bağımsız denetim işindeki çok başlılığı gidermek, bütün bağımsız denetim konularındaki en yetkili kurum olması hedeflenmiştir. Günümüz itibariyle bu hedef gerçekleştirilememiştir.

Bağımsız denetime tabi şirketler, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 397. Maddesinde Bakanlar Kuruluna yetki vermiştir. Kurul bağımsız denetime tabi olunmasını zorunlu tuttuğu bazı şirketler bulunmakla beraber diğer tüm şirketlere de koşulları sağlaması halinde zorunluluk getirmiştir.

Bakanlar kurulu SPK düzenleme ve denetimine tabi şirketlerden;

- Yatırım kuruluşları,
- Kolektif yatırım kuruluşları,
- Portföy yatırım kuruluşları,
- İpotek finansmanı Kuruluşları,
- Varlık kiralama şirketleri,
- Merkezi takas kuruluşları,
- Merkezi saklama kuruluşları,
- Veri depolama kuruluşları,
- Derecelendirme kuruluşları,
- Değerleme kuruluşları,
- Sermaye piyasası araçları bir borsada ve/veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören şirketler.

BDDK düzenleme ve denetimine tabi şirketlerden;

- Bankalar,

---

¹⁰³ 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 26.09.2011, 2011, m. 1.

- Derecelendirme kuruluşları,
- Finansal holding şirketleri,
- Finansal kiralama şirketleri,
- Faktoring şirketleri,
- Finansman şirketleri,
- Varlık yönetim şirketleri,
- Finansal holding şirketleri üzerinde 5411 sayılı Kanunda tanımlandığı şekilde nitelikli paya sahip olan şirketler.

Yine yukarıda sayılan şirketlerin dışında;

- Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında faaliyet göstermekte olan sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri
- İstanbul Altın Borsasında üye olarak faaliyet göstermesine izin verilen; yetkili müesseseler, kıymetli madenler aracı kurumları, kıymetli maden üretimi veya ticareti ile iştigal eden anonim şirketler,
- Tarım ürünleri lisanslı depo şirketleri,
- Ulusal karasal, uydu ve kablolu televizyon sahibi medya hizmet sağlayıcı şirketler

Yukarıda sayılan şirketler hiçbir koşula tabi olmadan bağımsız denetime tabi olurken, diğer tüm şirketler için 3 koşul belirlemiştir. Bu üç koşuldan en az ikisini sağlayan şirketler bağımsız denetime tabi tutulmuştur. Koşullar aşağıdaki gibidir.

- Aktif Toplamı 150 milyon TL ve üstü olanlar,
- Yıllık net satış hasılatı 200 milyon TL ve üstü olanlar,
- Çalışan sayısı 500 ve üstü olanlar.

Yukarıda belirleyen şartları taşıyan şirketler 01.01.2013 tarihinden itibaren bağımsız denetime tabi tutulmaya başlanmıştır. Ancak yine yukarıda belirlenen şartlar önce 14/03/2013 tarihli karar ile daha sonra 19/03/2016 tarihli bakanlar kurulu kararı ile aşağıdaki şekilde güncellenmiştir.

- Aktif Toplamı 40 milyon TL ve üstü olanlar,
- Yıllık net satış hasılatı 80 milyon TL ve üstü olanlar,
- Çalışan sayısı 200 ve üstü olanlar.

Yukarıda belirleyen şartları taşıyan şirketler ise 01.01.2014 tarihinden itibaren bağımsız denetime tabi tutulmaya başlanmıştır.

Yukarıda sayılan şirketleri denetleyecek denetçiler belirli koşulları yerine getirmeleri halinde veya sınava tabi tutularak “Bağımsız Denetçi” unvanı alarak denetim yapabilmektedirler. Bu denetimleri yapacak denetim şirketleri de KGK tarafından belli koşulları yerine getirmeleri halinde yetkilendirilmektedir. 16.09.2016 tarihi itibarıyla KGK resmi internet sitesinde ilan edilen 14.063 Bağımsız Denetçi unvanını hak etmiş gerçek kişi ile koşulları yerine getirerek yetkilendirilmiş 220 Bağımsız Denetim Şirketi bulunmaktadır.

1.2.8. Türkiye’de Bağımsız Denetçilik Mesleği

Türkiye’de bağımsız muhasebe denetiminin vergi amaçlı olarak XX. Yüzyılın ilk yarısı ortalarında başladığı görülmektedir. Cumhuriyet devrimleri arasında çağdaş vergiciliğe dönük üç yasal düzenleme getirilmiştir.¹⁰⁴

- Muamele vergisi yasası (1927 tarih ve 1039 sayılı yasa)
- Kazanç vergisi yasası (27 Şubat 1926 tarih ve 755 sayılı yasa)
- Dahili İstihlak Vergi ve Resimleri yasası (12 Haziran 1930 tarih ve 1718 sayılı yasa)

Türkiye’de muhasebe denetçiliği mesleğinin denetim boyutu, mahkemelerde bilirkişilik faaliyetleri ile başlamış, 1926-1934 yılları arasında iyi tanınan muhasebe meslek mensuplarına, vergi kanunları gereği vergi denetimi yapma yetkisi verilmiştir. Daha sonraki süreçte bir yandan yasalaşma, bir yandan da mesleki örgütlenme çalışmaları sürdürülmüştür.¹⁰⁵

Devlet, yukarıda sözü edilen yasalarda, mali tabloların, devletin gelir memurları yanında serbest hesap uzmanları tarafından da muhasebe denetiminin yapılabileceğini belirtmiştir. Bu uygulamanın fazla etkili olmadığı ve devletin kimi emekli olmuş

¹⁰⁴ Oktay Güvemli, Mehmet Özbirecikli, **Türkiye’de Bağımsız Muhasebe Denetiminin Gelişim Süreci 1990-2011**, MUFİTAD Dergisi, Temmuz 2011, s. 147.

¹⁰⁵ Masum Türker, **Türkiye’de Muhasebe denetim Faaliyetlerinin Gelişimi**, Dayanışma Dergisi, İzmir SMMMO Dergisi, Sayı:89, 2006, s.5.

uzmanların bu yıllarda (1927-1945) ilk bağımsız muhasebe denetçileri olarak çalıştıkları anlaşılmaktadır.¹⁰⁶

Türkiye’de bağımsız denetim ve muhasebe mesleğinin örgütlenmesi konusundaki yasal düzenlemeler gerçekleşinceye kadar sadece anonim ortakların devlet organlarınca yapılan yasal denetimi yapılabilmekteydi. Bunun için gerekli hükümler TTK ve 1972 tarihli “Anonim Ortaklıkların Denetimine Ait Tüzük ve Teftiş Kurulu Tüzüğü” içerisinde bulunmaktadır. Söz konusu tüzüklere göre denetleme görevini Ticaret Bakanlığı müfettişleri yaparlar. Ayrıca TTK’de belirlenen bir denetim organı da denetim kuruludur. Anonim ortaklıkların bünyesi içinde yer alan denetim kurulunda bulunacak kişilerin mesleki uzmanlığı konusunda TTK’nda herhangi bir hüküm yoktur ve şirket organı olan bu kurulun bağımsızlığından da söz edilemez. Bu nedenle denetim kurulu tarafından anonim ortaklıkların TTK hükümlerine göre sağlıklı bir denetimi gerçekleştirdiklerini söylemek zordur.¹⁰⁷

Türkiye’de bağımsız denetçilik mesleği aşağıdaki gelişmelere paralel olarak gelişmiştir.

- Muhasebe mesleğinin örgütlenmesi, Tek Düzen Hesap Planının oluşturulması, Türkiye Muhasebe Standartlarının oluşturulması ve Türk Ticaret Kanununun çıkarılması ile Maliye bakanlığı için yapılan denetimler
- Sermaye Piyasası Kanunu ile getirilen denetim
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Denetimleri
- Sigorta Denetleme Kurulu ve Sigorta Şirketlerinin Denetimleri
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ve Enerji Piyasasına dönük denetim
- 660 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile KGK’nun kuruluşu

1.2.8.1. Sermaye Piyasası Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi

Sermaye Piyasası’na yönelik bağımsız denetim ile ilgili ilk yasal düzenleme 1987 yılında yayımlanan “Sermaye Piyasası’nda Bağımsız Dış Denetim Yönetmeliği” ile

---

¹⁰⁶ Güvemli, s. 147.

¹⁰⁷ Ümit Gücenme, Aylin Poroy Arsoy, **Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Muhasebe Eğitimi**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 76, İstanbul, 2006, s. 314-315

yürürlüğe girmiştir. Denetçi ile ilgili hükümler Seri X, No:22 “Sermaye Piyasalarında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ” ile son halini almıştır.

Yukarıda belirtilen tebliğe göre bağımsız denetçi olabilmenin şartları şu şekildedir.¹⁰⁸

- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından bağımsız denetim yapmak üzere yetkilendirilmiş olması,
- Kanun’a tabi ortaklık ve sermaye piyasası kurumlarının bağımsız denetim çalışmalarında görev alabilmeleri için, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirildikleri tarihi takiben, her yıl en az bir olmak üzere, iki yılda iki adet Kanun kapsamında olmayan ortaklıkların bağımsız denetim çalışmasında fiilen yer almış veya sermaye piyasasında bağımsız denetim yapmaya yetkili kuruluşlarda denetçi yardımcısı olarak fiilen iki yıl çalışmış olması,
- Sorumlu ortak baş denetçi olabilmek için, en az iki yıl Kurulun listesinde yer alan bağımsız denetim kuruluşlarında sermaye piyasası kurumları ve halka açık anonim ortaklıkların bağımsız denetiminde fiilen denetçi, kıdemli denetçi veya baş denetçi unvanı ile faaliyet göstermeleri,
- Sermaye piyasası mevzuatı veya diğer mevzuat uyarınca denetim faaliyetlerinde bağımsız denetim yapma yetkisi iptal edilmiş olan kuruluşlarda yetki iptaline neden olan bağımsız denetim faaliyetlerinde sorumluluklarının tespit edilip bağımsız denetim faaliyetinde bulunmaktan sürekli olarak yasaklanmamış ve bağımsız denetim faaliyetinde bulunması süreli olarak yasaklananların ise yasaklarının süresi sonunda Kurulca kaldırılmış olması,
- Faaliyet yetki belgelerinden biri veya birden fazlası iptal edilmiş yahut borsa üyeliği iptal edilmiş işletmelerde iptalde sorumluluğu bulunan kişilerden olmaması,
- Mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ve kanuna muhalefetten dolayı haklarında verilmiş mahkumiyet kararının bulunmaması şarttır.

---

¹⁰⁸ SPK, Seri X, No:22, **Sermaye Piyasalarında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ**, İkinci Kısım, Md. 4.

Ayrıca yukarıda sayılan şartların dışında bağımsız denetçi yardımcılarının 3568 sayılı “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik” kanunundaki yükseköğrenim şartını yerine getiriyor olmaları gerekmektedir.

Bağımsız denetçiler anılan tebliğde; Sorumlu ortak baş denetçi, baş denetçi, kıdemli denetçi, denetçi ve denetçi yardımcısı olmak üzere 5 kategoriye ayrılmıştır. Bu unvanların kazanılması denetimde aktif olarak çalışma yılı esas alınarak belirlenmiştir. Baş denetçi 10 yıl, kıdemli denetçi 6 yıl, denetçi 3 yıl asgari denetim faaliyetinde bulunmuş olan denetçilere verilen unvanlardır. Denetçi yardımcıları yeni başlayan denetçilere verilen isimdir. Sorumlu ortak baş denetçi ise bağımsız denetim şirketinde pay sahibi olup denetim çalışmalarını kuruluşu adına kendi sorumluluğu ile yürüten ve kuruluş adına bağımsız denetim raporlarını imzalamaya yetkili kişidir.

Bağımsız denetim şirketi kuruluş şartları ise şu şekildedir.¹⁰⁹

- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilmiş olması,
- Anonim şirket şeklinde kurulmuş ve hisse senetlerinin nama yazılı olması,
- Sermayesinin ve oy haklarının en az %51’inin sorumlu ortak baş denetçilere ait olması,
- Organizasyon, mekan, teknik donanım, belge ve kayıt düzeninin sermaye piyasasında bağımsız denetim işini yürütecek düzeyde bulunması,
- Bağımsız denetim kuruluşunun kalite kontrol sisteminin işleyişinden ve gözetiminden sorumlu en az bir sorumlu ortak baş denetçi nezaretinde çalışacak yeter sayıda denetçi veya konusunda uzman personelden oluşan bir Kalite Kontrol Güvence Komitesi’ne sahip olması,
- 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca yaptırması zorunlu mesleki sorumluluk sigortasının asgari tutarının 200.000 TL’den az olmamak üzere bir önceki faaliyet döneminde bağımsız denetim faaliyetinden elde edilen gelirin iki katından az olmayacak şekilde belirlenmesi şarttır.

Yukarıda sayılan şartlara haiz 2016 yılı itibariyle SPK’dan yetki almış 100 denetim şirketi bulunmaktadır.

---

¹⁰⁹ SPK, Seri X, No:22 Tebliğ, İkinci Kısım, Md. 3.

1.2.8.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi

2000 yılının 3. çeyreğinde kurulan BDDK, en son haliyle 5411 sayılı kanunun 15. Maddesi ile denetim yapacak şirketleri belirlemeye yetkili kılınmıştır. Kurum, kanunun bu maddesine istinaden 01.06.2006 tarihinde yürürlüğe giren “Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik” ile bankalarda bağımsız denetim yapacak olan denetçi ve denetim şirketlerine ilişkin ayrıntıları belirlemiştir.

Anılan yönetmeliğe göre yetkilendirilecek kuruluşun ortakları ile bağımsız denetçilerde olması gereken özellikler aşağıdaki gibidir.¹¹⁰

- 3568 sayılı Kanun hükümleri uyarınca denetim yetkisi almış, ilgili meslek odasına kayıtlı serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir unvanına haiz ya da 3568 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen mütekabiliyet esaslarına ve diğer hükümlere uygun olarak yabancı ülkelerde bağımsız denetim yapma yetkisi sağlayan belge sahibi olmaları,
- Başka bir bağımsız denetim, derecelendirme veya değerlendirme kuruluşunda ortaklığının bulunmaması, yönetim kurulu başkanı ya da üyesi, denetçi, yönetici olmaması veya bağımsız denetim, derecelendirme veya değerlendirme faaliyeti ile iştigal eden personel olarak görev yapmaması,
- Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen niteliği haiz olmaları(çeşitli konularda hüküm giymemiş olması)
- Yurt içinde veya yurt dışında bağımsız denetim, değerlendirme veya derecelendirme yapma yetkisi iptal edilmiş kuruluşlarda yetki iptaline neden olan faaliyetlerde sorumluluklarının tespit edilmemiş olması,
- Mesleki denetim faaliyetleri dışında ticari faaliyetinin bulunmaması,
- Hakkında diğer yetkili kurumlar tarafından bir disiplin kovuşturması sonucunda bağımsız denetim yapmalarını engelleyecek nitelikte ceza almamış olması.

---

¹¹⁰ BDDK, **Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik**, md. 15.

Bankalarla ilgili denetimi yetkilendirilen denetim şirketleri yapabilmektedirler. Denetim şirketleri de yukarıda belirtilen şartları taşıyan denetçilerden kurulmalı ve yine aynı şartları denetim ekibi de taşımalıdır. Bu şartları taşıyan denetçilerin kurduğu denetim şirketlerinde aranan şartlar aşağıdaki gibidir.¹¹¹

- Anonim şirket şeklinde kurulmuş ve hisse senetlerinin tamamının nama yazılı olması,
- Ticaret unvanlarında Yeminli Mali Müşavir veya Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ibarelerinin bulunması,
- Esas sözleşmelerinin ilgili mevzuata ve 3568 sayılı Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan mevzuata aykırı hükümler taşıması,
- 3568 sayılı Kanuna göre kurulmuş bulunan ilgili meslek odasına kayıtlı olduğunu belgeleyen oda faaliyet belgesi ve TÜRMOB'den denetim şirketi tescil belgesi alınmış olması,
- Bu yönetmelik kapsamında bağımsız denetimi gerçekleştirebilecek ölçüde yönetim yapısına, yeterli sayı ve nitelikte bağımsız denetçiye, gerekli teknik donanımına, belge ve kayıt düzenine sahip olması ve kalite güvence sistemine ilişkin yapının ve yazılı politikaların oluşturulması,
- Verdikleri hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla mesleki sorumluluk sigortası yaptıracaklarını taahhüt etmeleri,
- Yurt içinde ve yurt dışında bağımsız denetim yapma yetkilerinin iptal edilmemiş olması,
- Esas sermayesinin asgari yüzde elli birinin sorumlu ortak baş denetçilere ait olması,
- Ortaklarının, yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, yöneticilerinin ve denetçilerinin bağımsız denetim faaliyeti sırasında bağımsızlıklarının ortadan kalkması durumunda bankaya verilen bağımsız hizmetinden çekileceğini taahhüt etmesi.

Yukarıdaki şartları sağlayan şirketler bankacılık sektöründe bağımsız denetim konusunda yetkilendirilmekte olup, 2014 yılı itibariyle Finansal Denetim yapabilecek yetkilendirilmiş şirket sayısı 41, Bilgi Sistemleri Denetimi yapabilecek yetkilendirilmiş

---

¹¹¹ BDDK, **Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik**, md. 14.

şirket sayısı 6, Dış Hizmet Alımı Süreciyle Bankalarda Bilgi Sistemleri Denetimi yapabilecek yetkilendirilmiş şirket sayısı 2'dir.

1.2.8.3. Hazine Müsteşarlığı'na Göre Denetçi ve Denetim Şirketi

Sigorta ve Reasürans Şirketleri, 5684 sayılı "Sigortacılık Kanunu" kapsamına girmekte olup yine aynı kanunun 18. Maddesine istinaden bağımsız denetim kuruluşlarınca denetlenmesi zorunludur. 12.07.2008 tarihinde yayınlanan "Sigortacılık Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik" kapsamında bağımsız denetime tabi tutulmaktadır.

Bireysel Emeklilik şirketleri, 4632 sayılı "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu" kapsamında olup, yukarıda sayılan sigorta şirketleri gibi bağımsız denetime tabidir.

Hazine müsteşarlığının Bağımsız Denetim kuruluşlarına yetki vermesi için bağımsız denetim şirketlerinin aşağıdaki şartları taşıması gerekmektedir.¹¹²

- SPK'dan denetim yapma izni almış olmaları,
- 3568 sayılı yasa gereği Ruhsat almış olmakla birlikte, şirketler nezdinde denetim yapmakla görevli olan sorumlu ortak baş denetçiler veya baş denetçilerin Müsteşarlıkça belirlenen kurum veya kurumlar tarafından verilen sigortacılık eğitimini tamamlamaları, Kıdemli Denetçi ve denetçilerin bu şarta ilave olarak eğitim sonu sınavda başarılı olmaları,
- Bağımsız denetçilerin uluslararası finansal raporlama standartları, uluslararası denetim standartları, risk yönetimi ve iç kontrol, kurumsal yönetim ile bilgi işlem teknolojileri eğitimi almış olmaları.

Hazine müsteşarlığı bağımsız denetçilerle ilgili bir liste yayınlamamakta olup 2016 yılı itibariyle Hazine Müsteşarlığından yetki almış 34 bağımsız denetim şirketi bulunmaktadır.

---

¹¹² Hazine Müsteşarlığı, **Sigorta ve Reasürans İle Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik**, 12.07.2008, md. 4

1.2.8.4. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi

Elektrik, doğalgaz, petrol ve madeni yağ doğrudan işleyen şirketler, sıvılaştırılmış petrol gazları arz eden şirketler EPDK kapsamında bağımsız denetime tabiidirler. KGK kurulmadan önce bağımsız denetim yapacak şirketlerin yetkilendirilmesini EPDK yapmakta iken KGK kurulduktan sonra denetim şirketlerinin KGK'dan yetki alması kurul tarafından uygun görülmüştür. EPDK kapsamındaki şirketlerin denetimini yapacak olan bağımsız denetim şirketlerinin KGK'dan yetki almış olmaları halinde EPDK ilgili şirketler hakkında bağımsız denetim raporu hazırlayarak sunabilmektedirler.

1.2.8.5. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna Göre Denetçi ve Denetim Şirketi

Ülkemizde en son kurulan KGK, bağımsız denetimde uygulama birliğini sağlamak, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek amacı ile kurulmuştur.

KGK yapılacak olan bağımsız denetimin gerçeğ kişi veya tüzel kişilik olarak yapılması hususunda bazı hükümler getirmiştir. Kamu yararını ilgilendiren kuruluşlar (KAYİK) ile faaliyet alanları, işletme büyüklükleri, çalışan sayısı gibi  l tleri kurum tarafından belirlenen şirketlerin denetimi yalnızca denetim şirketleri tarafından yapılabilmektedir. Diğer şirketlerin denetimleri ise denetim şirketleri veya gerçeğ kişi mükellefiyeti olan denetçiler tarafından yapılabilmektedir.

KAYİK diye tabir edilen şirketler aşağıdaki şirketlerden oluşmaktadır.¹¹³

- Halka açık şirketler,
- Bankalar,
- Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri,
- Faktoring şirketleri,
- Finansman şirketleri,
- Finansal kiralama şirketleri,

---

¹¹³ KGK, **Bağımsız Denetim Yönetmeliği**, 26.12.2012, md. 4.

- Varlık yönetim şirketleri,
- Emeklilik fonları,
- Sermaye Piyasası Kanununda tanımlanmış olan ihraççılar ve SPK kurumları
- Faaliyet alanları, işlem hacimleri, istihdam ettikleri çalışan sayısı ve benzeri ölçütlere göre önemli ölçüde kamuoyunu ilgilendirdiği için Kurum tarafından bu kapsamda değerlendirilen kuruluşlar.

Yukarıda belirtilen en son paragrafa göre belirlenen özel şartlara haiz bir KAYİK bulunmamaktadır. Bununla beraber sadece denetim şirketlerinin denetleyebileceği şirketler KGK'nun herhangi bir özel şart belirlememiş olması sebebiyle sadece KAYİK'lerdir.

KGK yönetmeliğine göre denetçilerin taşınması gereken şartlar aşağıdaki gibidir.¹¹⁴

- İlgili alanlarda yükseköğrenim kurumlarından mezun olmak veya yüksek lisans mezunu olmak.
- Meslek mensubu olmak,
- Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunması,
- Türkiye'de yerleşik olması,
- Uygulamalı mesleki eğitimi tamamlamış olması,
- Denetçilik sınavında başarılı olması,
- Yönetmelikte belirtilen suçlardan dolayı hüküm giymemiş olmak
- Faaliyet izninin daha önce Kurum tarafından iptal edilmemiş olması,
- Bağımsız denetim mesleğinin gerektirdiği şeref ve haysiyete uymayan bir durumunun bulunmaması, olumsuz bir itibara sahip olmaması şartlarını taşınması gerekir.

Kurum internet sitesinde bugün itibariyle 6915 gerçek kişi bağımsız denetçi olarak yetkilendirilmiştir.¹¹⁵

Kurum, denetim şirketlerini yetkilendirmeye devam etmekte olup denetim şirketi olarak yetki alabilmek için gerekli olan şartlar ilgili yönetmelikle belirlenmiştir.

¹¹⁴ KGK, **Bağımsız Denetim Yönetmeliği**, md. 14.

¹¹⁵ http://www.kgk.gov.tr/bagimsiz_denetciler/ (Erişim, 20.04.2014)

Aşağıda sayılı şartları sağlayan şirketler KGK'na tabii olarak bağımsız denetim yapma hakkına sahiptirler.¹¹⁶

Yönetmelikte sayılan şartlardan kısaca; Sermaye şirketi olması, payların nama yazılı olması, faaliyet konusunun bağımsız denetim veya 3568 sayılı mesleki kanuna münhasır olması, ticaret ünvanında “denetim” kelimesinin geçmesi, esas sözleşmenin denetime ilişkin mevzuatlara aykırı olmaması, Sermaye oy haklarının denetçilere ait olması ve ortakların tamamının meslek mensubu olması, denetçilerin hepsinde Bağımsız Denetçi belgesine sahip olması, denetçilerin tam zamanlı çalışması, asgari 2 sorumlu denetçinin bulunması, denetim kadrosunun yeterli nitelikte ve genişlikte olması, denetçilerin başka şirketlerde kilit yönetici ya da denetçi olmaması şeklinde sıralanabilir.

Kurum tarafından yetkilendirilmiş Bağımsız Denetim şirketleri yine bu sitede denetim yapabilecekleri şirketler belirtilerek açıklanmaktadır. An itibariyle yetki almış Bağımsız Denetim Şirketi sayısı 220'dur.¹¹⁷

---

¹¹⁶ KGK, Bağımsız Denetim Yönetmeliği, md. 13.

¹¹⁷ <http://denkur.kgk.gov.tr/>, (Erişim, 28.09.2016)

Tablo 2
Kurumlara Göre Bağımsız Denetim Yetkisi Almış Şirket Sayıları

Kurum	Denetim Şirketi Sayısı
Sermaye Piyasası Kurumu (SPK)	100
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)	39
Hazine Müsteşarlığı	34
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)	220

1.2.9. Bağımsız Denetim Şirketlerinin Gözetimi

Bağımsız dış denetimin gözetimi kavramı, genel olarak bağımsız dış denetim faaliyetlerinin mevcut yasal düzenlemelere ve standartlara uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediğinin çeşitli araçlarla kontrol edilmesidir. Bağımsız dış denetimin denetimi ifadesi ise, gerek bağımsız dış denetim kuruluşları tarafından gerekse denetçiler tarafından faaliyetlerin genel kabul görmüş bağımsız denetim ilke ve esaslarına uygun olarak yapılıp yapılmadığı ve bu kapsamda söz konusu faaliyetin yeterli kalite ve güvenilirlikte olup olmadığı hususunun, bağımsız denetimi kanıtlayıcı bilgi ve belgeler üzerinden değerlendirilmesi faaliyeti olarak ifade edilmektedir. Genellikle kalite kontrol incelemeleri olarak da adlandırılan faaliyetler, yürütülen bağımsız denetim faaliyetinin bağımsız denetim standartlarına uygunluğunu test etmektir.¹¹⁸

Denetimin gözetimi kavramı (Peer Review - PR) ile ilgili bu bölümü, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Türkiye'de bağımsız denetim şirketlerinin gözetimi şeklinde 2 kısımda inceleyeceğiz.

1.2.9.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Bağımsız Denetim Şirketlerinin Gözetimi

Amerika Birleşik Devletlerinde 2002 yılında finansal skandallara tepki olarak çıkarılan Sarbanes Oxley Yasası ile muhasebe ve denetim mesleğini önemli ölçüde etkileyecek düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin en önemlilerinden biri, Kamu Gözetimi Kurulu (Public Company Accounting Oversight Board – PCAOB)'un oluşturulmasıdır. PCAOB, bağımsız bir kamu kuruluşu olup, ABD'de meslek mensupları

¹¹⁸ Alpaslan Yaşar, **Bağımsız Dış Denetim Kuruluşlarına Yönelik Gözetim ve Denetim Etkinliğinin Bağımsız Dış Denetim Kalitesi İle İlişkisi: Türkiye Değerlendirmesi**, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, Adana, 2013, s. 468.

tarafından 1978 yılından beri yapılan denetçilerin ve denetim şirketlerinin gözetimi görevini önemli ölçüde üstlenmiştir.¹¹⁹

ABD’de denetim şirketlerinin halka açık şirket denetimi yapabilmeleri için PCOAB’a kayıt olmaları zorunludur. Eğer ABD’de halka açık şirket denetimi yapmak isteyen yabancı bir denetim şirketi olursa da aynı kurallara tabiidir. Ağustos 2013 tarihi itibarıyla 92 ülkeden 2299 denetim şirketi (21’i Türkiye’den) PCAOB’a kayıtlıdır.¹²⁰

Serbanes Oxley yasası PCAOB’un eksiksiz ve en kısa zamanda faaliyetlerine başlamasının önemli olduğu belirtilmektedir. Serbanes Oxley yasasında PCAOB’un nasıl oluşturulacağı, sorumlulukları, bağımsız denetçilerle ilgili incelemeleri ve hazırlayacağı raporlar, disiplin ve denetim standartlarının oluşumuna ilişkin görevleri de açıklanmıştır. PCAOB’la ilgili Serbanes Oxley yasasında yer alan başlıca hususlar şunlardır.¹²¹

a) PCAOB’un oluşumu: PCAOB, tam zamanlı çalışan bağımsız 5 üyeden (en az iki üyenin CPA olması gerekmektedir) oluşacaktır.

b) PCOAB’nin sorumlulukları:

- Halka açık şirketlerin bütün denetçilerini kaydetmek,
- Söz konusu denetçilerin disiplin ve denetimlerini gerçekleştirmek,
- 1934 tarihli SEC kanununa uygun davranılmasını sağlamak,
- Halka açık şirketlerin bağımsız denetim raporlarının hazırlanması ile ilgili olarak denetim, kalite kontrol, iş ahlakı, bağımsızlık ve diğer ilgili standartları oluşturmak ve/veya daha önce oluşturulmuş olanları kabul etmektir.

c) PCAOB’un bağımsız denetçilere ilişkin incelemeleri ve raporlar:

- PCAOB’un halka açık şirketlerin bütün bağımsız denetçilerini en az 3 yılda bir kez olmak üzere denetlemesi gerekmektedir.
- Denetim raporu, temyiz dönemi tamamlandıktan sonra kamuoyuna bilgi olarak sunulmalıdır (Bu durumun istisnası ise, 12 ay içerisinde çözümlenebilecek eksikliklerin gizli tutulmasıdır)

---

¹¹⁹ Şaban Uzay, **Denetçilerin Denetiminde Yeni Bir Model Olarak Kamu Gözetim kurulu ve Türkiye’de Uygulanabilirliği**, MÖDAV- Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt:8, Sayı 4, 2006, s. 177.

¹²⁰ Sadiye Oktay, **Bağımsız Denetim Etkinliğinin Arttırılmasında, Denetim Hizmetinde Kalite ve Kontrol: ABD Düzenlemeleri**, Maliye Finans Yazıları, Sayı 100, Ekim 2013, s. 80.

¹²¹ Uzay, 2006, s.179.

d) PCAOB'un incelemeleri ve raporlar:

- PCAOB, kanunlara, kurul düzenlemelerine, sermaye piyasası kanunlarına ve mesleki standartlara ilişkin ihlalleri inceler ve disiplini sağlar.
- PCAOB tarafından disipline ilişkin yaptırımlar, ilgili düzenleyici kurum yetkililerine rapor edilir.

e) PCAOB'un denetim standartlarının oluşturulmasına ilişkin görevleri:

- Çalışma kağıtlarının 5 ile 7 yıl süresince saklanması (çalışma kağıtlarını saklama kurallarının ihlali durumunda 10 yıla kadar süren hapis cezaları uygulanabilmektedir),
- Denetim şirketlerinin, ikinci ortak denetiminden yararlanması ve denetim raporlarının onaylanması,
- Şirketlerin iç kontrollerine ilişkin test raporlarının hazırlanması da dahil olmak üzere, şirketlerin iç kontrollerinin test edilmesidir.

Kurul oluştuktan sonra, ilk olarak 2003 yılı ortasında dört büyüklerin (Deloitte &Touch, Ernst&Young, KPMG, Price-Waterhouse Coopers) üzerinde sınırlı denetim çalışmalarına başlamış ve bu denetimlerde; hileleri ortaya çıkarma çabaları, kanıtların yeterliliği, şirket risk değerlemelerinin değerlendirilmesi, mesleki standartlara uygunluk gibi konular üzerinde durulmuştur.¹²²

PCAOB, denetim şirketi gözetimlerini yıllık yazdıkları rapor sayılarına göre belirlemiştir. Yıllık rapor sayısı 100'den fazla olan şirketler her yıl, 100'den az olan şirketler 3 yılda bir denetlenmektedir.¹²³ 1 Nisan 2013 tarihi itibarıyla PCAOB'a kayıtlı 2374 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerden yıllık 100'ün üzerinde rapor hazırlayan 9 şirket bulunmaktadır. (BDO USA, Crowe Horwath, Deloitte&Touche, Ernst&Young, Grant Thornton, KPMG, MaloneBailey, McGladrey, PricewaterhouseCoopers)

1.2.9.2. Türkiye'de Bağımsız Denetim Şirketlerinin Gözetimi

Türkiye'de bağımsız denetim şirketlerinin yetkilendirilmesi önceki bölümlerde belirttiğimiz gibi çeşitli kurumlarca verilmektedir. Bu kurumlar kendi kurumlarının mevzuatları gereği yapılacak olan gözetimlerin süreçlerini belirlemektedirler.

¹²² Uzay, 2006, s.181.

¹²³ <http://pcaobus.org/Inspections/Pages/default.aspx>, (Erişim, 26.04.2014)

SPK veya diğerk düzenleyici kurumlar, denetim şirketinin denetim yapma yetkisini elinden alabilir. Ancak denetçiyi meslekten ihraç etme yetkisi yalnızca TÜRMOB'ne ait bulunmaktadır. Düzenleyici kurumlar bu tür durumlarda TÜRMOB'ne bilgi vermekte TÜRMOB tarafından verilen disiplin cezalarına itiraz yeri Maliye Bakanlığıdır. Ayrıca söz konusu Bakanlık oda ve birlik organlarını da denetlemeye yetkilidir.¹²⁴

Ülkemizde bağımsız denetim şirketlerinin gözetimi hususunda SPK ve KGK öne çıkmaktadır.

SPK Mevzuatında Denetim Şirketlerinin Gözetimi

SPK Seri X, No:22 “Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ” ile denetim şirketlerinin uyması gereken standartlar belirlenmiştir. Bu tebliğin birinci kısmında bağımsız denetimin amacı “*Finansal tabloların finansal raporlama standartları doğrultusunda bir işletmenin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını tüm önemli yönleriyle gerçeğe uygun ve doğru bir biçimde gösterip göstermediği konusunda bağımsız denetçinin görüş bildirmesini sağlamak*” olarak tanımlanmıştır. Denetçiler ve/veya denetim şirketleri mesleki yeterliliğı olan, tam zamanlı çalışan, bağımsız, mesleğine özen ve titizlik gösteren, ticaretle uğraşmayan, mesleğe aykırı faaliyet göstermeyen, reklam yasağına uyan, sır saklama yükümlülüklerini yerine getiren ve haksız rekabetten sakınan kişi veya şirketlerdir. Denetçinin ve/veya denetim şirketinin bu şartları taşıması hususundaki denetim sorumluluğı önce kişi/kurum'da daha sonra denetlenen şirket bünyesinde seçilen denetimden sorumlu komite'de daha sonra da SPK'dadır.

Hisse senedi borsada işlem gören ortaklıklar; yöntemi kurulu tarafından kendi üyeleri arasından seçilen en az iki üyeden oluşan denetimden sorumlu komite kurmak zorundadırlar.¹²⁵ Bu komite, bağımsız denetim sürecinin başlatılması, bağımsız denetim kuruluşlarının her safhadaki çalışmaları ile bağımsız denetimin gözetimini yapmakla görevlidir.

SPK nezdinde denetimler kurum denetleme dairesi tarafından yapılmaktadır. Bu dairenin görevi; Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi olan anonim ortaklıklar ile yardımcı

---

¹²⁴ Uzay, 2006, s. 196.

¹²⁵ SPK, Seri:X, No:19 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, 2002, md. 3.

kuruluşların ve diğer sermaye piyasası kurum ve kuruluşlarının işlem ve hesaplarının Sermaye Piyasası Kanunu ve bu Kanun uyarınca çıkarılmış yönetmelik, tebliğ ve diğer mevzuat uyarınca Kurul adına incelenmesi ve denetlenmesidir.¹²⁶

SPK tarafından 2002-2011 yılları arasında gerçekleştirilen gözetim faaliyetlerinin konularına göre dağılımı incelendiğinde, bağımsız denetim kuruluşlarına yönelik denetimin çok düşük düzeyde olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. SPK tarafından 2002-2011 yılları arasında yapılan denetim çalışmalarının konularına göre dağılımının yer aldığı SPK Faaliyet raporları incelendiğinde, toplam gözetim çalışmaları içerisinde bağımsız denetim kuruluşlarına yönelik olarak yapılan denetimler sonucunda düzenlenen rapor ve müzakerelerin 2002 yılında %0,65, 2003 yılında %2, 2004 yılında %1,4, 2005 yılında %2, 2006 yılında %4,6, 2007 yılında %0,00, 2008 yılında %0,00, 2009 yılında %0,00, 2010 yılında %0,00, 2011 yılında %0,00 olduğu görülmektedir.¹²⁷

2014 yılı SPK çalışan istatistikleri incelendiğinde 96 Başuzman, 115 Uzman, 44 Uzman yardımcısı Toplam 255 kişilik bir kadroya sahiptir. SPK tarafından yerine getirilmesi gereken tüm gözetim ve denetim faaliyetlerinin nicelik ve nitelikleri dikkate alındığında, bu personelin yetersiz olduğu aşıkardır.

KGK Mevzuatında Denetim Şirketlerinin Gözetimi

KGK, 2 Kasım 2011 tarihli 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile tüm bağımsız denetim şirketlerinin bir kurum altında denetçileri ve denetim kurullarını yetkilendirmek, çalışma usullerini belirlemek, denetim alanında kamu gözetimi yapmak üzere kurulmuştur.

Bu çerçevede; bağımsız dış denetim kuruluşlarının gözetim ve denetiminin etkin bir şekilde yapıldığı bir denetim ortamında, kaliteli bir bağımsız denetim yapmayan bağımsız dış denetim şirketleri, daha sıklıkla ve etkin bir şekilde kontrol edilmiş olacak ve dolayısıyla bağımsız dış denetim kalitesi artacaktır.¹²⁸

KGK'nın düzenlemeleri çerçevesinde bağımsız denetim şirketlerinin kurum düzenlemelerine uygunluğunun denetimi KGK tarafından yapılmaktadır. Kurum, yapılan bağımsız denetimlerle ilgili olarak aşağıdaki konuları teftiş edebilmektedir.¹²⁹

¹²⁶ <http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=523>, (Erişim, 26.04.2014)

¹²⁷ Yaşar, s. 472.

¹²⁸ Yaşar, s. 477.

¹²⁹ KGK, Bağımsız Denetim Yönetmeliği, md. 25.

- Kurum düzenlemelerine uygunluk,
- Denetimde harcanan kaynakların niteliği ve niceliği,
- Alınan denetim ücreti,
- Denetim kuruluşunun iç kontrol sisteminin denetimi,

Yukarıda bahsi geçen denetimler, KAYİK denetleyen bağımsız denetim kuruluşları için asgari üç yılda bir, diğerleri için ise asgari altı yılda bir yapılması zorunludur. Bu incelemelerin dışında kurum, gelen ihbar, şikayet gibi durumlarda ve gerekli görülen diğer hallerde bağımsız denetim şirketlerini teftiş edebilmektedir.

PCAOB denetim şartları ile değerlendirildiğinde yapılacak olan denetimler için yeni kurulmuş olan bir kurum olan KGK denetim sürelerini uzun tutmuştur. KGK kadroları tam olarak yerleştiğinde ve kurum içi sistem oturduğunda bu sürelerin daha kısa olarak belirleneceği kanaatindeyiz.

Kurumun yapılan denetim neticesinde yaptırım uygulama yetkisi bulunmaktadır. Kurum bu yetki ile talep edilen önlemleri almayan şirketler hakkında uyarı, lisansının askıya alınması ve iptal kararı alabilmektedir.

Kurum, gözetim ve denetim faaliyetlerini üç daire başkanlığı ile yürütmektedir. Bu daire başkanlıkları, bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetleri ile denetim çalışmalarının mevzuata uygunluğunun gözetimini ve kalite güvence sistemi incelemeleri dahil denetimini yapmak veya yaptırmakla görevlidir.¹³⁰

Gözetim ve Denetim Daire Başkanlıklarının görevleri aşağıdaki gibidir.¹³¹

- Gözetim ve denetim faaliyetlerine ilişkin ikincil düzenleme çalışmalarını yürütmek,
- Bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetleri ile denetim çalışmalarının mevzuata uygunluğunun gözetimini ve kalite güvence sistemi incelemeleri dahil denetimini yapmak veya yaptırmak,

¹³⁰ KGK, **2012 Yılı Faaliyet Raporu**, s. 44.

¹³¹ KGK, Bağımsız Denetim Yönetmeliği, md. 8.

- Kalite güvence sisteminin oluşturulması ve kalite güvence sistemi incelemelerine ilişkin usul ve esasların hazırlanması için gerekli çalışmaları yapmak,
- Yıllık inceleme planının oluşturulması ve kalite güvence sistemi incelemelerine ilişkin usul ve esasların hazırlanması için gerekli çalışmaları yapmak,
- Yıllık inceleme planının oluşturulmasına, ilgili kurumların görüşlerini de almak suretiyle gerekli görevlendirmelerin yapılmasına ve söz konusu kurumlarla koordinasyonun sağlanmasına ilişkin çalışmaları yapmak,
- Kurumca yapılacak gözetim ve denetim faaliyetlerine ilişkin denetim rehberlerini ilgili birimlerin görüşlerini de alarak hazırlamak,
- Bağımsız denetim kuruluşları ile bağımsız denetçilerin faaliyetlerini etkin bir şekilde izleyebilmek için gerekli sistemleri oluşturmak, mevzuata aykırılıkları tespit edilenlere uygulanacak idari yaptırımların karara bağlanmasına yönelik gerekli işlemleri yürütmek,
- Gerektiğinde gözetim veya denetime tabi olanların yurtdışı faaliyetlerini denetlemek,
- Yapılan denetimlerde, diğer kamu kurumlarının görev alanına giren mevzuata aykırı bir hususun tespiti halinde, durumu ilgili birimlere veya kurumlara iletme,
- Görev alanına giren konularda her türlü bilgi ve belgeyi ilgili gerçek ve tüzel kişilerden istemek,
- Denetimin bağımsızlığına, tarafsızlığına, denetime olan güvenin ve denetimin kalitesini artırılmasına yönelik görev alanıyla ilgili çalışmaları yapmak ve gerekli tedbirleri almak,
- Ulusal ve uluslararası uygulama ve gelişmelerin izlenmesine, uluslararası kuruluşlarla ve diğer ülkelerin ilgili kurumlarıyla işbirliği yapılmasına ve gerektiğinde bu kuruluşlara üye olunmasına ilişkin görev alanıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

Yukarıda da görüldüğü üzere KGK kurumunun oluşmasıyla beraber Bağımsız Denetim alanındaki boşluklar kapatılmış, etkin bir denetici denetimi sistemi altyapısının kurulmasına ilişkin ayrıntılar belirlenmiştir. Kurumun resmi internet sayfasında Nisan

2014 itibariyle yapılmış olan herhangi bir denetici denetimi bilgisi bulunmamaktadır. Buradan da an itibariyle kurumun yeni kurulan bir kuruluş olması sebebiyle şu an için etkili bir denetici denetimi yaptığı söylenemez.

2. DENETİM RAPORU – KAMUYU AYDINLATMA İLİŞKİSİ

Şirketlerin, faaliyetleri hakkındaki bilgileri kamuya açıklaması “kamuyu aydınlatma” olarak adlandırılır. Kamuyu aydınlatma zorunlu ve gönüllü olarak olabilir.

Mevzuat gereği şirketlerin yaptığı açıklamalar zorunlu kamuyu aydınlatma olarak tanımlanır.

Bazı şirketler zorunlu kamuyu aydınlatma sürecinde açıkladıkları bilgilere ek olarak yönetim tahminleri, analist sunumları, konferans duyuruları, basın açıklamaları, internet siteleri ve diğer kurumsal raporlar gibi araçlarla gönüllü kamuyu aydınlatma gerçekleştirirler.¹³²

Tarihi bilgiler, kamuyu aydınlatma kavramının önce İngiltere’de ortaya çıktığını daha sonra ABD’ne ve diğer ülkelere ulaştığını göstermektedir. İngiltere bu konuya ilk kez 1894 tarihli Şirketler Kanunu’nda yer vermiştir. ABD ise “mavi gök kanunları (blue sky laws)” olarak adlandırılan mevzuatın başarılı olamaması ve halkın önemli ölçüde aldatılması sonucu Başkan Roosevelt’in tavsiyesi ile 1933 tarihinde ilk federal sermaye piyasası kanunu olan Securities Act kabul edilmiştir. Bu kanunla; halka arz edilen menkul kıymetler hakkında başta mali bilgiler olmak üzere çeşitli bilgilerin yatırımcılara sunulması ve menkul kıymet alım satımında yanıltıcı bilgi verilmesinin, dolandırıcılık ve diğer tüm hileli işlemlerin önlenmesi hedeflenmiştir. Bu hedeflere ulaşmak için bağımsız, idari bir komisyon olan SEC kurulmuştur. Kamuyu aydınlatma ile ilgili düzenlemeler ise 06 Haziran 1934 tarihli Menkul Kıymetler Borsası Kanunu (Securities and Exchange Act) ile olmuştur. Bu kanunla şirketlerin yıllık, altı aylık ve aylık bilgiler yayınlaması öngörülmüştür.¹³³

2.1. Kamuyu Aydınlatma İhtiyacının Doğuşu

Kamuyu aydınlatma kavramı, temelde anonim ortaklıklar hukukunda ortaya çıkan ve gelişen bir kavramdır. Kavram, dar anlamda anonim ortaklıkta pay sahibinin bilgi alma hakkının modern ortaklıklar sistemindeki karşılığını oluşturur. Aile tipi kapalı anonim ortaklıklarda, pay sahibi sayısının azlığı, ortakların bilgi alma suretiyle haklarını

---

¹³² P.M. Healy, K.G. Palepu, **Information Asymetry, Corporate Disclosure and the Capital Markets: A Review of Empirical Disclosure Literature**, Journal of Accounting and Economics, 31, 2001, s. 406.

¹³³ Özgür Aslan, **Finansal Piyasalarda Saydamlık Kavramı, İMKB’de İşlem Gören Bankaların Saydamlık Düzeyi ve Kamuyu Aydınlatma Yoğunluğu Üzerine Bir Uygulama**, Marmara Üniversitesi Doktora Tezi, İstanbul, 2011, s. 70-71.

koruyabilmelerinde bir dereceye kadar etkili olabilmekteyken, pay sahibi sayısının artmasıyla birlikte, bu hukuki mekanizma vasıtasıyla pay sahibinin korunması bazı güçlükleri beraberinde getirmiştir. Pay sahiplerinin ortak sıfatı ikinci plana itilmiş ve yatırımcı sıfatı önem kazanmıştır. Menkul kıymet kavramının ticari yaşamda gelişmesiyle birlikte, pay sahipleri açısından kabul edilen bu yabancılaşma kendini iyiden iyiye hissettirmiş ve pay sahibi açısından bir külfet teşkil eden bilgi alma hakkı, yerini anonim ortaklığın bilgi verme yükümlülüğüne dönüştürmüştür.¹³⁴

Demsetz ve Lehn sahiplik ve kontrolün ayrışması kaynaklı problemlerin şirketten şirkete değiştiğini belirtmiştir. Her firmanın bu gibi problemleri çözebilmek ve performanslarını en üst düzeye çıkarmak için kendine has sahiplik yapısı geliştirdiğini belirtmiştir. Çünkü bütün firmalar kendileri için en uygun kararı verirler. Bu dengede ortaklık yapısı ve performans firma örneklerinde birbirleriyle ilgisizdir.¹³⁵ Bu noktada kamunun aydınlatılması da bu yapıyı güçlendirmektedir.

Kamunun aydınlatılması ilkesi, yatırımcılar için işletmelerin finansal durumları hakkında gerçek, yeterli ve doğru bilgi edinebilmeleri ve buna dayanarak yatırım tercihlerini yapabilmeleri bakımından büyük önem taşımaktadır.¹³⁶ Para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren ilgili taraflar, birbirlerinin hakkında bilmek istedikleri tüm bilgilere sahip değillerdir. Bu tarafların yatırım yapabilmeleri veyahut yatırım yaptıkları şirketler hakkında bilgi edinme ihtiyaçları doğmuştur. Bu bağlamda bir önceki bölümde açıkladığımız gibi; kanun koyucular yatırımcıları korumak adına zorunlu olarak kamunun aydınlatılması hususunda gerekli mevzuatı oluşturmuşlardır. Diğer yandan yatırım yapılmasını isteyen şirketler ise gönüllü olarak kamuyu aydınlatma adına gerekli gördükleri açıklamaları yapmaya başlamışlardır.

---

¹³⁴ Arslan Kaya, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2001, s. 15.

¹³⁵ Harold Demsetz, ve Kenneth Lehn, **The Structure of Corporate Ownership: Causes and Consequences**, Journal of Political Economy, Vol 93, No 6, s. 1155-1177, The University of Chicago Press, 1985, s. 1159

¹³⁶ Şehirli, s.42.

2.2. Kamuyu Aydınlatma Araçları

Bu bölümde ülkemizde kamunun aydınlatılmasına aracılık eden kurumlar ve bu kurumların çıkartmış olduğu mevzuatları inceleyeceğiz.

2.2.1. Türk Ticaret Kanunu Kamuyu Aydınlatma Hükümlerinin İncelenmesi

Ülkemizin eski Türk Ticaret Kanunu 29 Temmuz 1956 yılında resmi gazetede ilanı ile yürürlüğe girmiş olup uzun yıllar hazırlığı süren 6102 sayılı yasanın 14 Şubat 2011'de resmi gazetede yayımlanmasıyla eski Türk Ticaret Kanunu yürürlükten kalkmıştır. Eski Türk Ticaret kanunu 55 yıla yakın yürürlükte kalmıştır. Tabii bu süre zarfında bilgi teknolojileri, iletişim ve diğer alanlarda dünyada gerçekleşen gelişmeler kanunun şirketler hukukunda kamunun aydınlatılması ve bu bilgilere ulaşım hususlarında daha etkili bir kanun meydana getirmiştir. Bu bölümde hali hazırda devam ettirilen kamuyu aydınlatma ile ilgili hükümler ile yeni getirilen hükümler incelenecektir.

İlk olarak inceleyeceğimiz konu Ticaret Sicil Müdürlükleridir. Kanunun birinci kitap, ikinci kısmında "Ticaret Sicili" ele alınmış olup "*Tescil ve ilan edilmese gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen merkezi ortak veri tabanı*"¹³⁷ oluşturulmasına hükmedilmiştir. Ticaret Sicili, eski TTK'dan süre gelen bir uygulama olup, kamunun aydınlatılması hususunda ticaret sicil gazetesi ile ve istenildiğinde başvuranlara şirket sicilleri hakkında bilgi verme zorunluluğu bulunan, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bağlı bir müdürlüktür. Bu müdürlükle ilgili ikincil bir mevzuat düzenlenmiş olup, "*herkes, sicilin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleyebilir. Bu inceleme elektronik ortamda ve/veya müdürlükte yapılabilir.*"¹³⁸

Herkesin inceleyebildiği ticaret sicili internet sitesinde bulunan ticaret sicil gazetelerinde, şirketlerin kamuya açıklanan bazı bilgiler aşağıdaki gibidir.

- Ortaklarına ilişkin bilgiler,
- Ticaret Unvanı,
- Şirket Ana Sözleşmeleri,

¹³⁷ Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, **Türk Ticaret Kanunu**, 27.01.2013, md. 24.

¹³⁸ Ticaret Sicili Yönetmeliği, md. 15.

- Merkez ve Şube Adres Bilgileri,
- Sermaye Tutarları,
- Sermaye Oranları,
- İmza Yetkilisi Bilgileri,
- Hisse Devirleri,
- Birleşme, bölünme, tasfiye bilgileri,
- Tescil edilen Genel Kurul Toplantı Tutanaqları,
- Ortaklar Kurulunun tescili zorunlu almış oldukları ana sözleşme değişikliklerine ilişkin kararlar.

Yukarıda belirtilen bilgilerin ile ilgili tescillerin “gerçeği tam olarak yansıtması, üçüncü kişilerde yanlış izlenim yaratacak nitelik taşımaması ve kamu düzenine aykırılık oluşturmaması gerekir.”¹³⁹

Ticaret sicili gibi, Türk Ticaret Kanunu hükümlerince kurulan “gemi sicili” mevcuttur. “Gemi sicili açıktır, Herkes sicil kayıtlarını inceleyebilir”¹⁴⁰ hükmü gereği ticaret sicili gibi herkes tarafından incelenebilir.

Türk Ticaret Kanunu hükümlerinden ikinci olarak inceleyeceğimiz husus hissedarların şirket işlemlerinden bilgi alma hakkıdır. Kanunda bilgi ve inceleme hakkı olarak hüküm bulan uygulama 437. Maddede açıklanmış olup önemli hususlar aşağıdaki gibidir.¹⁴¹

- Finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. Bunlardan finansal tablolar ve konsolide tablolar bir yıl süre ile merkezde ve şubelerde pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulur. Her pay sahibi, gideri şirkete ait olmak üzere gelir tablosuyla bilançonun bir suretini isteyebilir.

- Pay sahibi genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri; denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Bilgi verme yükümü, 200 üncü madde çerçevesinde şirketin bağlı şirketlerini de kapsar. Verilecek bilgiler, hesap

¹³⁹ Ticaret Sicili Yönetmeliği, md. 27.

¹⁴⁰ Türk Ticaret Kanunu, md. 973.

¹⁴¹ Türk Ticaret Kanunu, md. 437.

verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun olmalıdır. Pay sahiplerinden herhangi birine bu sıfatı dolayısıyla genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmişse, diğer bir pay sahibinin istemde bulunması üzerine, aynı bilgi, gündemle ilgili olmasa da aynı kapsam ve ayrıntıda verilir. Bu hâlde yönetim kurulu bu maddenin üçüncü fıkrasına dayanamaz.

- Bilgi verilmesi, sadece, istenilen bilgi verildiği takdirde şirket sırlarının açıklanacağı veya korunması gereken diğer şirket menfaatlerinin tehlikeye girebileceği gerekçesi ile reddedilebilir.

- Şirketin ticari defterleriyle yazışmalarının, pay sahibinin sorusunu ilgilendiren kısımlarının incelenbilmesi için, genel kurulun açık izni veya yönetim kurulunun bu hususta kararı gerekir. İzin alındığı takdirde inceleme bir uzman aracılığıyla da yapılabilir.

- Bilgi alma veya inceleme istemleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen ve bu fıkra anlamında bilgi alamayan pay sahibi, reddi izleyen on gün içinde, diğer hâllerde de makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Başvuru basit yargılama usulüne göre incelenir. Mahkeme kararı, bilginin genel kurul dışında verilmesi talimatını ve bunun şeklini de içerebilir. Mahkeme kararı kesindir.

- Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz.

Ticaret kanununun kamuyu aydınlatmasına ilişkin olarak inceleyeceğimiz üçüncü ve son husus kanunun son hükümler bölümünde yer alan “*Elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetleri*” bölümünde yer alan şirketlerin internet sitesi kurma zorunluluğudur. “*Her sermaye şirketi, bir internet sitesi açmak*”¹⁴² zorunda ve bu internet sitesinde kanunca belirlenmiş zorunlu bilgilerin yer alması gerekmektedir. Şirketlerin internet sitelerinde bu uygulama “Sürekli Bilgilendirme”, “Bilgi Toplumu Hizmetleri”, “Kamuyu Aydınlatma” gibi başlıklar altında yayımlanmaktadır. İnternet sitelerinde

---

¹⁴² Türk Ticaret Kanunu, md. 1524.

yayımlanması gereken zorunlu bilgilere geçmeden önce hangi şirketlerin internet sitesi açmak zorunda olduğu hakkında bir açıklama yapmak gerekmektedir.

Kanunda her sermaye şirketinin bir internet sitesi açma zorunluluğu getirmiş olmasına rağmen 31 Mayıs 2013 tarihinde yayımlanan “*Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik*” gereği bu zorunluluk kapsamı daraltılmıştır. Yönetmelik; “6102 sayılı kanunun 397 inci maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu Tarafından belirlenen denetime tabi sermaye şirketleri tarafından açılacak internet sitelerinde ilan edilecek ve erişime açık tutulacak asgari içeriğe, denetime tabi sermaye şirketleri ile Merkezi Veri Tabanı Hizmet Sağlayıcıların yapacakları işlemlere ve bu işlemlerden kaynaklanan yükümlülüklerle ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır”¹⁴³ hükmü gereğince tüm sermaye şirketlerinin değil, sadece bağımsız denetime tabi şirketlerin internet sitesi kurma ve zorunlu içerikleri yayımlama zorunluluğu getirerek kapsamı daraltmıştır. Bağımsız denetime tabi şirketler bir önceki bölümde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Bağımsız denetime tabi şirketler internet sitelerinde aşağıda belirtilen açıklamaları yapmak zorundadırlar.¹⁴⁴

- Şirketçe kanunen yapılması gereken ilanlar.
- Pay sahipleri ile ortakların menfaatlerini koruyabilmeleri ve haklarını bilinçli kullanabilmeleri için görmelerinin ve bilmelerinin yararlı olduğu belgeler, bilgiler, açıklamalar.
- Yönetim ve müdürler kurulu tarafından alınan; rüçhan, değiştirme, alım, önerilme, değişim oranı, ayrılma karşılığı gibi haklara ilişkin kararlar; bunlarla ilgili bedellerin nasıl belirlendiğini gösteren hesapların dökümü.
- kurucular beyanı, payların halka arz edilmesine dair taahhütler, bunlara ait teminatlar ve garantiler; iflasın ertelenmesine veya benzeri konulara ilişkin karar metinleri; şirketin kendi paylarını iktisap etmesi hakkındaki genel kurul ve yönetim kurulu kararları, bu işlemlerle ilgili açıklamalar, bilgiler, belgeler.

---

¹⁴³ Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, **Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik**, 31.05.2013, md. 2.

¹⁴⁴ Türk Ticaret Kanunu, md. 1524.

- Ticaret şirketlerinin birleşmesi, bölünmesi, tür değiştirmesi hâlinde, ortakların ve menfaat sahiplerinin incelemesine sunulan bilgiler, tablolar, belgeler; sermaye artırımı, azaltılması dâhil, esas sözleşme değişikliklerine ait belgeler, kararlar; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararları, menkul kıymet çıkarılması gibi işlemler dolayısıyla hazırlanan raporlar.
- Genel kurullara ait olanlar dâhil her türlü çağrılara ait belgeler, raporlar, yönetim kurulu açıklamaları.
- Şeffaflık ilkesi ve bilgi toplumu açısından açıklanması zorunlu bilgiler.
- Bilgi alma kapsamında sorulan sorular, bunlara verilen cevaplar, diğer kanunlarda pay sahiplerinin veya ortakların aydınlatılması için öngörülen hususlar.
- Finansal tablolar, kanunen açıklanması gerekli ara tablolar, özel amaçlarla çıkarılan bilançolar ve diğer finansal tablolar, pay ve menfaat sahipleri bakımından bilinmesi gerekli finansal raporlamalar, bunların dipnotları ve ekleri.
- Yönetim kurulunun yıllık raporu, kurumsal yönetim ilkelerine ne ölçüde uyulduğuna ilişkin yıllık değerlendirme açıklaması; yönetim kurulu başkan ve üyeleriyle yöneticilere ödenen her türlü paralar, temsil ve seyahat giderleri, tazminatlar, sigortalar ve benzeri ödemeler.
- Denetçi, özel denetçi, işlem denetçisi raporları.
- Yetkili kurul ve bakanlıkların konulmasını istedikleri, pay sahiplerini ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin bilgiler.

Yukarıda belirtilen kanun hükmünün açıklaması Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle tekrar düzenlenmiştir. Anılan yönetmelikte belirtilen yayımlanacak içerik ve yayımlanma süresi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3
Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin İnternet Sitelerinde Zorunlu Yayınlanması
Gereken Bilgilerin Yayınlanma Süreleri Tablosu

Yayınlanması Zorunlu İçerik	Yayınlanma Tarihi	Yayınlanma Süresi
Şirketin MERSİS numarası, ticaret unvanı, merkezi, taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı ile anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, limited şirketlerde müdürlerin, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticilerin ad ve soyadları	Kuruluş Tarihinde, Değişiklik halinde Değişiklik Tarihinde Bu belgelerin incelenmesine dair ilan, ilan tarihinden önce üç gün	Sürekli
Bir tüzel kişinin; anonim şirketlerde yönetim kuruluna üye olarak limited şirketlerde müdür olarak seçilmesi durumunda; tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına tüzel kişi tarafından belirlenen gerçek kişinin de tescil ve ilan olduğuna ilişkin açıklama, seçilen tüzel kişinin MERSİS numarası, ticaret unvanı, merkezi ve tüzel kişi ile birlikte tescil edilen gerçek kişinin adı ve soyadı.	Kuruluş tarihinde, Üyelik tarihinde, Seçim tarihinde, Değişiklik halinde Değişiklik tarihinde	Sürekli
Seçilen denetçinin adı ve soyadı/unvanı, yerleşim yeri/merkezi, varsa tescil edilmiş şubesi	Sözleşme Tarihinde, Değişiklik Halinde Değişiklik Tarihinde	Sürekli
Birleşme sözleşmesi, birleşme raporu, son üç yılın finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporları, gereğinde ara bilançolar	Genel Kurul kararından önce 30 gün içinde	6 ay
Birleşmeye katılan şirketlerin, alacaklılarına, alacaklarının teminat altına alınması için talepte bulunabileceklerine dair sicil gazetesinde yedişer gün arayla üç defa yapılan ilan	Birinci ilan tarihinden itibaren 5 gün içinde	6 ay
Bölünmeye katılan şirketlerden her biri tarafından, Kanunun 171 inci maddesi uyarınca bölünme sözleşmesi veya planı, bölünme raporu, son üç yılın finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporları ve varsa ara bilançoları üzerinde inceleme yapma hakkına işaret eden ve bu belgelerin nereye tevdi edildiklerine ve nerelerde incelemeye hazır tutulduklarına dair ilan	Bölünme kararının alındığı tarihten 2 ay önce	6 ay
Bölünmeye katılan şirketlerden her biri tarafından, Kanunun 171 inci maddesi uyarınca bölünme sözleşmesi veya planı, bölünme raporu, son üç yılın finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporları ve varsa ara bilançoları üzerinde inceleme yapma hakkına işaret eden ve bu belgelerin nereye tevdi edildiklerine ve nerelerde incelemeye hazır tutulduklarına dair ilan	Birinci ilan tarihinden itibaren 5 gün içinde	6 ay
Şirkete fesih davası açılmış ise davanın açıldığı hususu	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren 5 gün içinde	6 ay

Tablo 3'ün devamı

Şirkete açılan fesih davasına ilişkin kesinleşmiş olan mahkeme kararı	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren 5 gün içinde	6 ay
Genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin ilan	En geç sicil gazetesinde yayımlandığı tarihte	6 ay
Anonim şirket genel kurulunda, finansal tabloların ve buna bağlı konuların müzakeresinin bir ay sonraya ertelenmesi halinde, bu duruma ilişkin pay sahiplerine yapılan ilan	Erteleme tarihinden itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Şirketin genel kurul toplantı tutanağı ile imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplantı tutanağı	Genel kurul tarihinden itibaren 5 gün içinde	6 ay
Kanunun 428 inci maddesi uyarınca organın temsilcisi, bağımsız temsilcisi ve kurumsal temsilciliğe ilişkin ilanlar	İlanın yayınlandığı gün	6 ay
Genel kurul kararına karşı iptal veya butlan davasının açıldığı hususu ve duruşma günü	İlan tarihinden itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı	Tescil tarihinden itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin genel kurul kararı	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararı, çıkarılmış sermayeyi gösteren esas sözleşme maddesinin yeni şekli, yeni payların itibarı değerleri, cinsleri, sayıları, imtiyazlı olup olmadıkları, imtiyazlı paylara ve rüçhan haklarına ilişkin sınırlamalar ve kullanılma şartları ile bunların süresi, prime dair kayıtlar ve bunun uygulanması hakkındaki kurallar	İlan tarihinden itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Yeni pay alma hakkının kullanılabilmesinin esaslarının belirlenmesine ilişkin yönetim kurulunun kararı	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren 5 gün içinde	6 ay
Esas sermayenin azaltılması durumunda, sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağına ilişkin ayrıntılı açıklamalar	Genel kurul toplantısına ilişkin çağrı ilanının yayımlandığı tarihten itibaren 5 gün içinde	6 ay
Genel kurulun esas sermayenin azaltılmasına ilişkin kararı üzerine alacaklılara sicil gazetesinde yedişer gün arayla üç defa yapılan ilan	Birinci ilan tarihinden itibaren 5 gün içinde	6 ay
Mütemerrit pay sahibine temerrüde konu olan pay tutarını bir ay içinde ödemesi, aksi halde, ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı ve sözleşme cezasının isteneceğine ilişkin yapılan davet ve ihtar mesajı	İhtarın sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay

Tablo 3'ün devamı

Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin kararı	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Alacaklı oldukları, şirket defterlerinden veya diğer belgelerden anlaşılamayan ya da yerleşim yerleri bilinmeyen diğer alacaklılara yönelik şirketin sona ermiş bulunduğu konusunda bilgilendirilmelerine ve alacaklarını tasfiye memurlarına bildirmeye çağrılmalarına ilişkin sicil gazetesinde birer hafta arayla üç defa yapılan ilan	Birinci ilan tarihinden itibaren 5 gün içinde	6 ay
Şirketler topluluğuna dahil bir teşebbüs tarafından payların, Kanununun 198 inci maddesinde belirtilen oranlarda kazanılması veya elden çıkarılmasına ilişkin açıklama	Gerçekleşme tarihinden itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Kanununun 966 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca malik ve diğer hak sahiplerinin kimler olduğunun veya yerleşim yerlerinin belli olmadığı hallerde, geminin gemi sicilinden silinmesine ve belirlenen süreye ilişkin olarak sicil gazetesinde yapılan ilan	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Şirketler topluluğuna dahil olan teşebbüsün ve sermaye şirketinin yönetim kurulu üyeleriyle yöneticilerinin, kendileri, eşleri, velayetleri altındaki çocukları ve bunların, sermayelerinin en az yüzde yirmisine sahip buldukları ticaret şirketlerinin o sermaye şirketindeki payları ile ilgili olarak yapacakları açıklama	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Şirketler arasında yapılan hakimiyet sözleşmesi	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Şirketteki pay sahibi/ortak sayısının bire düşmesi ya da şirketin tek pay sahipli/ortaklı olarak kurulması halinde, şirketin tek pay sahipli/ortaklı olduğu hususu ve tek pay sahibi/ortağın adı, soyadı, yerleşim yeri ve vatandaşlığına dair bilgiler	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Şirket sözleşmesi ve değişiklikler	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşme	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Yönetim kurulunun veya müdürler kurulunun temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararı	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay

Tablo 3'ün devamı

Anonim şirketlerde genel kurulun çalışma usul ve esaslarını içeren iç yönerge	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Yönetim kurulunun rüçhan hakkının sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini, primin nasıl hesaplandığını gösteren raporu	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Sermayenin azaltılmasının sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağını gösterir yönetim/müdürler kurulunca hazırlanmış ve genel kurul tarafından onaylanmış sermayenin azaltılmasına ilişkin rapor	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Yönetim/müdürler kurulunun pay bedellerinin ödenmesine ilişkin çağrı ilanı	İlan tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Yönetim kurulunun mütemerrit pay sahibinin senedini iptal etmesine ilişkin kararı	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay
Yönetim kurulu veya müdürler kurulu ile genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması veya bu toplantılara elektronik ortamda katılım sağlanması hallerinde, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin ispatlandığı teknik rapor	Sicil gazetesinde yayımlandığı tarihten itibaren en geç 5 gün içinde	6 ay

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik, md. 6.

2.2.2. Sermaye Piyasası Kanunu Kamuyu Aydınlatma Hükümlerinin İncelenmesi

Şirketlerin mali tablolarının ve mali tablo dışında güncel meydana gelen olayların şeffaf bir şekilde kamuya bildirilmesinde SPK'nın daha etkin bir mevzuata sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu şeffaflık doğrultusunda Sermaye Piyasası Kanununun Birinci Kısımının İkinci Bölümünde “*Kamunun Aydınlatılmasına İlişkin Esaslar*” başlığı altında incelenmekle beraber buna ilişkin ikincil bir mevzuat vardır. Bunun yanında “Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)” ve “Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK)” gibi kuruluşlarda şirketlerin bilgilerinin kamuya aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Çalışmamızın Borsa İstanbul (BIST)'da işlem gören şirketler üzerine bir araştırma olmasından dolayı buradaki kamuyu aydınlatma esasları bizim açımızdan önem arz etmektedir.

Sermaye Piyasası Kurumunda sermaye ihraç eden şirketler, kamuya açıklanacak veya gerektiğinde kurulca istenecek olan finansal tablo ve raporları, şekil bakımından Türkiye Muhasebe Standartları çerçevesinde Kurulca belirlenen düzenlemelere uygun olarak, zamanında, tam ve doğru bir şekilde hazırlamak ve ibraz etmek zorundadır.¹⁴⁵ Kurumun ana amaçlarından biri olan sermaye piyasasının güvenilirliğini sağlamaktır. Kurum bu görevini şirket mali tablolarının doğruluğunun temin etmekte bağımsız denetim kuruluşları ile birlikte gerçekleştirmektedir. Ancak buradaki ilk sorumluluk şirketlerin yönetim kurulunda bulunmaktadır. Bu sebeple Yönetim Kurulu ; *“hazırlanacak finansal tablo ve raporların kabulüne dair ayrı bir karar alması gerekir. Ayrıca finansal tablo ve raporlarla ilgili olarak bunları hazırlayan ortaklık yöneticileri ile birlikte sorumlu yönetim kurulu üyelerinin kamuya yapacakları bildirimlerde finansal tablo ve raporların gerçeğe uygunluğu ve doğruluğu konusundaki beyanlarına yer verilmesi zorunludur.”*¹⁴⁶

SPK'na tabi şirketlerin mali tablo kullanıcılarının yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı üzere şirket ortakları ve mali tablo düzenleyicileri tarafından doğruluğu beyan edilmiş mali tablolar kurum tarafından sağlanabilmektedir. Bu mali tabloların doğruluğunun kurum tarafından tespit edilebilmesinin mümkün bulunmamaktadır. Ancak kurum bu bilgilerin doğruluğunun da uzmanlar tarafından incelenmesi sağlamaktadır. *“İhraççılar düzenleyecekleri finansal tablo ve raporlardan Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında Kurulca belirlenenleri, bu Kanun uyarınca listeye alınan bağımsız denetim kuruluşlarına, Türkiye Denetim Standartları çerçevesinde bilgilerin gerçeği doğru ve dürüst bir biçimde yansıtması ilkesine uygunluğu bakımından inceleyerek bir bağımsız denetim raporu almak zorundadır.”*¹⁴⁷

Şirket ortakları tarafından doğruluğu beyan edilmiş finansal tabloların, denetim şirketleri tarafından da incelendikten sonra kamuya açıklanmaktadır. Nitekim bu husus Sermaye Piyasası Kanununda ; *“Kurulca düzenlemesi istenilen finansal tablo ve raporlar*

¹⁴⁵ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 14/1.

¹⁴⁶ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 17/2.

¹⁴⁷ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 14/3.

ile bağımsız denetime tabi olunması durumunda bağımsız denetim raporu, Kurulca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde kamuya duyurulur”¹⁴⁸ hükmü ile belirlenmiştir.

Bağımsız denetimden geçmiş mali tablolar dışında hisse senedi sahibi şirket yatırımcılarının ve potansiyel yatırımcıların bilmeleri gereken önemli hususlarında ayrıca kamuya açıklanması zorunludur. Nitekim kanun koyucu, “Sermaye piyasası araçlarının değerini, fiyatını veya yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek nitelikte bilgi, olay ve gelişmeler, ihraççılarca veya ilgili taraflarca kamuya açıklanır.”¹⁴⁹ şeklinde hüküm koymuştur.

SPK’nın çeşitli tebliğlerince şirketlerden ve bağımsız denetim şirketlerinden talep ettiği kamuya açıklanması zorunlu hususların bazıları aşağıda sıralanmıştır.

- Yıllık finansal raporlar ile bunlara ilişkin bağımsız denetim raporları,¹⁵⁰
- Ara dönem finansal raporlar,¹⁵¹
- Finansal raporlarda sorumluluk beyanları,¹⁵²
- İçsel bilgilerin açıklanması,¹⁵³
- Olağan dışı fiyat ve miktar hareketleri,¹⁵⁴
- Haber veya söylentilerin doğrulanması,¹⁵⁵
- Geleceğe yönelik değerlendirmelerin açıklanması,¹⁵⁶
- İdari sorumluluğu bulunan kişilerin işlemlerinin açıklanması,¹⁵⁷
- Sermaye yapısına ve yönetim kontrolüne ilişkin değişiklikler,¹⁵⁸
- Paya dayalı sermaye piyasası araçlarına ilişkin açıklama,¹⁵⁹
- Şirket genel bilgilerinin yayımlanması,¹⁶⁰
- Genel kurul ve sermaye artırımına ilişkin bilgilerin açıklanması,¹⁶¹

¹⁴⁸ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 14/5.

¹⁴⁹ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 15/1.

¹⁵⁰ SPK, **Seri XI No:29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği**, 09.04.2008, md. 10.

¹⁵¹ SPK, **Seri XI No:29**, md. 11.

¹⁵² SPK, **Seri XI No:29**, md. 9.

¹⁵³ SPK, **Seri VIII No:56 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği**, 13.01.2014, md. 5.

¹⁵⁴ SPK, **Seri VIII No:56**, md.8.

¹⁵⁵ SPK, **Seri VIII No:56**, md.9.

¹⁵⁶ SPK, **Seri VIII No:56**, md.10.

¹⁵⁷ SPK, **Seri VIII No:56**, md.11.

¹⁵⁸ SPK, **Seri VIII No:56**, md.12.

¹⁵⁹ SPK, **Seri VIII No:56**, md.14.

¹⁶⁰ SPK, **Seri VIII No:56**, md.16.

¹⁶¹ SPK, **Seri VIII No:56**, md.18.

- Kar dağıtımına ilişkin karar, genel kurul toplantı tutanağı, sermaye azaltılması, birleşme, bölünme veya tür değiştirmeye ilişkin yetkili organ kararları,¹⁶²
- Sermaye yapısına ve yönetim kontrolüne ilişkin değişiklikler,¹⁶³
- Halka arzlarda nominal değerın %5'inden fazlasını satın alan kişi ve kurumların bilgisi,¹⁶⁴
- Yatırım Fonları portföy yapısına ilişkin açıklamalar¹⁶⁵

Yukarıda sayılan bilgilerin kamuya açıklanması hususunda kanun koyucu elektronik bir sistemin oluşturulması hususunda SPK'na yetki vermiştir. Kanun koyucu, “*Kamuyu Aydınlatma Platformunun işletim ve çalışma esasları ile bu kanun kapsamında Kurula yapılacak bildirim ve başvuruların usul ve esaslarını belirlemek*”¹⁶⁶ konusunda SPK'nu görevlendirmiştir. Bu kapsamda Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) kurulmuş olup bunun yanında; Sermaye piyasalarına ilişkin verilerin tek noktada toplanılması, sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi görevlerine sahip, şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerine uyumunu sağlamaya yönelik olarak şirketler ile ortaklarının ve yatırımcılarının iletişiminin sağlanabileceği elektronik bir platform olan Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) da faaliyete geçirilmiştir.

2.2.2.1. Kamuyu Aydınlatma Platformu

Kamuyu aydınlatma, Sermaye piyasalarına ilişkin düzenlemelerin temelinde pay sahiplerinin korunması, kamunun aydınlatılması, sermaye piyasalarımızın güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasının sağlanması ilkeleri yer almaktadır. Sermaye piyasalarında sağlıklı fiyat oluşumu, şirket ile ilgili bilgilerin; Tam, tarafsız, anlaşılır ve doğru olarak, zamanında, tasarruf sahipleri, ortaklar ve diğer ilgili tarafların mümkün olduğunca eş zamanlı olarak erişebileceği yöntemle duyurulması ile mümkündür.¹⁶⁷

Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP), “*Mevzuat uyarınca kamuya açıklanması gerekli olan bilgilerin elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuya duyurulduğu elektronik*

¹⁶² SPK, **Seri VIII No:56**, md.19.

¹⁶³ SPK, **Seri VIII No:56**, md.22.

¹⁶⁴ SPK, **Seri VIII No:22 Sermaye Piyasası Araçlarının Halka Arzında Satış Yöntemlerine İlişkin Esaslar Tebliği**, 27.10.1993, md.8.

¹⁶⁵ SPK, **Seri VII No:23 Borsa Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği**, 13.04.2004, md. 21.

¹⁶⁶ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 128/ğ.

¹⁶⁷ <http://kap.gov.tr/yay/Mevzuat/Brosur.pdf>, (Erişim, 05.05.2014), s. 4.

sistem"¹⁶⁸ şeklinde tanımlanmıştır. KAP, SPK'na tabii şirketlerin bir önceki bölümde açıkladığımız mevzuat uyarınca yapacakları açıklamaları elektronik ortamda ilettikleri ve kamuya açıklandığı platforma verilen isimdir. KAP, şirketlerden gelen açıklamaları tüm ilgili tarafların izin almaksızın görebileceği, bunun yanında SPK tarafından yapılan bazı açıklamaların yer aldığı elektronik sistemdir.

Kurumun amacı; Ortaklıklar, yatırım kuruluşları, fon kurucuları ve Kurul tarafından belirlenen diğer kurum ve kuruluşların bilgi, belge ve açıklamalarının elektronik ortamda imzalanarak KAP'a gönderilmesine ve Bağımsız denetim kuruluşlarınca düzenlenen bağımsız denetim raporlarının elektronik ortamda hazırlanarak imzalanmasına ve bağımsız denetimini yaptığı bildirim yükümlüsü ortaklık ve kuruluşlara elektronik ortamda iletilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.¹⁶⁹

KAP elektronik sistemi, www.kap.gov.tr internet sitesinden hizmet vermektedir. Sistemde 600'ü aşkın şirket ve 3000'i aşkın kullanıcı mevcuttur. Sistem, tüm kesimlerin doğru, anlaşılır, tam bilgiye, internet üzerinden eş anlı ve düşük maliyetle erişebilmelerine imkan tanıyacak şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca geçmişe dönük bilgilere de kolay ve düşük maliyetle erişim imkanı sağlayan elektronik bir arşiv niteliğindedir. KAP'a bildirimler elektronik sertifikalar kullanılmak suretiyle gönderilmektedir. Bu bağlamda ortaklıklar, bildirimlerin yapılmasını aksatmayacak sayıda, geçerli elektronik sertifika bulundurmakla yükümlüdürler.¹⁷⁰

Kamuyu aydınlatma platformu sistemine ayrıca yatırım kuruluşları, emeklilik yatırım fonları, yerli ve yabancı yatırım fonları ve borsada işlem görmeyen yatırım ortaklıkları da bilgi gönderebilmektedirler.

KAP sistemine geçiş dönemi 31.12.2009 tarihi itibariyle sona ermiş ve şirketlere anılan tebliğ kapsamında yapacakları bildirimleri 01.01.2010 tarihinden itibaren KAP elektronik sistemine gönderme zorunluluğu başlamıştır.

KAP elektronik sisteminde, finansal tablolar, bağımsız denetim raporları, özel durum açıklamaları, aylık bildirimler, portföy değer tabloları, esas sözleşme, fon iç tüzüğü, izah name, sirküler, bölünme, birleşme ve pay dağıtım duyuruları, şirket genel bilgi formu, çağrı bilgi formu, herhangi bir otoriteye verilen mali tablolar, yatırım

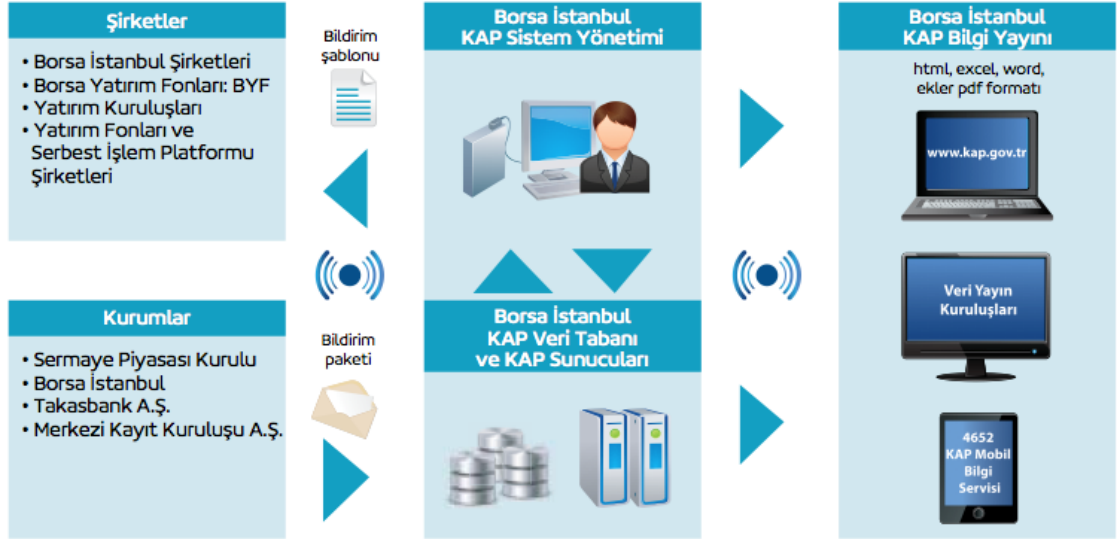
¹⁶⁸ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 3/k.

¹⁶⁹ SPK, **Kamuyu Aydınlatma Platformu Tebliği**, 27.12.2013, md. 1.

¹⁷⁰ <http://www.kap.gov.tr/kap-hakkinda/genel-bilgi.aspx>, (Erişim, 05.05.2014)

fonlarının bildirimleri, şirket haberleri, borsa günlük bülteni, bağımsız denetim şirketleri listesi gibi bildirimler ve bilgiler bulunmaktadır.

Borsa İstanbul Kamuyu Aydınlatma Platformu

Şekil 1: Kamuyu Aydınlatma Platformu Veri Akışı

Kaynak: <http://kap.gov.tr/yay/Mevzuat/Brosur.pdf>, (Erişim 05.05.2014)

Eski adıyla İMKB yeni adıyla BİST'un, borsa seans günlerini izleyen işgünlerinde yayımlanmış olduğu günlük 22/08/2011 tarihinden itibaren KAP elektronik sisteminde yayımlanmaya başlamıştır.¹⁷¹

KAP elektronik sistemi 17/03/2014 tarihine kadar Borsa İstanbul A.Ş. tarafından işletilmekteyken devredilerek bu tarihten itibaren Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından işletilmeye başlanmıştır.

2.2.2.2. Merkezi Kayıt Kuruluşu

Merkezi Kayıt Kuruluşu, SPK tarafından kaydileştirilmesine karar verilmiş sermaye piyasası araçları için Türkiye'nin Merkezi Saklama Kuruluşu'dur. Türkiye sermaye piyasası araçları için hak sahibi bazında (direct model) tam kaydileştirme (full dematerialization) modelini uygulamaktadır.¹⁷²

¹⁷¹ <http://www.kap.gov.tr/mevzuat-ve-sistem-kullanimi/ilgili-mevzuat-ve-duzenlemeler.aspx>, (Erişim, 05.05.2014)

¹⁷² <https://www.mkk.com.tr/wps/portal/MKK/Hakkimizda/MKKKkimdir>, (Erişim, 05.05.2014)

MKK, sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek, kaydileştirilen bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda, üyeler ve hak sahipleri itibarıyla kayden izlemek, bu araçların merkezi saklamasını yapmak üzere kurulmuş, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz anonim şirkettir.¹⁷³

Kuruluş 26.09.2001 tarihinde¹⁷⁴, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı kuruluşları Birliği(%5), İstanbul Menkul Kıymetler Borsası(Borsa İstanbul)(%30,1), Takasbank A.Ş.(64,9) gibi kurumların iştirak etmesi ile kurulmuştur. Kuruluşun yönetim kurulu SPK 1, BIST 3, Takasbank 2, T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 1 ve MKK tarafından 1 kişi görevlendirilmesi ile oluşturulmaktadır. Şirket ayrıca, Saraybosna Borsası'na %5, Sermaye Piyasası Lisanslama, Sicil ve Eğitim Kuruluşu A.Ş.'ye %10 iştirakte bulunmuştur. Bunun yanında kurum kurulma aşaması devam eden Ürün İhtisas Borsasına da %10 iştirakte bulunacaktır.¹⁷⁵

MKK, özel hukuk tüzel kişiliğine haiz anonim şirket olması hasebiyle bağımsız denetime tabi tutulmaktadır. Merkezi Kayıt Kuruluşu 2014 yılı denetimini “Başaran Nas Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.” tarafından yapılacaktır.¹⁷⁶

Hak sahibi bazında kaydileştirme sürecine 25.04.2005 tarihinde yatırım fonları katılma belgeleri ile başlanmış, 28.11.2005 tarihinde BİAŞ'da (Borsa İstanbul A.Ş.) işlem gören şirketlerin sermaye artırımları, halka açılarak borsada işlem gören şirketlerin ihraçları ve şirketlerin tüm sermaye piyasası aracı ihraçları fiziki sertifika basılmaksızın tamamen elektronik ortamda kayden yapılır hale gelmiştir.¹⁷⁷

MKK, Sermaye piyasası kanununa göre yukarıda sayılan kaydileştirme faaliyetinin dışında da faaliyet göstermektedir. Bu faaliyetler aşağıda sayılmıştır.¹⁷⁸

- 6102 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuatta yer alan kurumsal yönetim ilkelerine şirketlerin uyumunu sağlamaya yönelik olarak şirketler ile ortaklarının ve yatırımcılarının iletişiminin sağlanabileceği elektronik bir platform oluşturmak.

¹⁷³ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 81/1.

¹⁷⁴ Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi, Sayı 5390, 26.09.2001, s.321.

¹⁷⁵ https://www.mkk.com.tr/wps/wcm/connect/456ed39b-b159-4a9b-9116-28a27e0bfd9/MKK_TR_ozetsunum.pdf?MOD=AJPERES, (Erişim, 05.05.2014)

¹⁷⁶ Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi, Sayı 8557, 25.04.2014, s.160.

¹⁷⁷ <https://www.mkk.com.tr/wps/portal/MKK/Hakkimizda/MKKKimdir>, (Erişim, 05.05.2014)

¹⁷⁸ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 81/3.

- Sermaye piyasalarına ilişkin verilerin tek bir noktada toplanmasını sağlamaya yönelik elektronik bir veri bankası oluşturmak, Kurulun belirleyeceği ilkeler çerçevesinde verilerin kullanımını sağlamak,
- Kurul tarafından sermaye piyasası ve ilgili mevzuat çerçevesinde verilen diğer görevleri ve düzenlemelerin gerektirdiği işlemleri yapmak,
- İlgili mevzuata göre yetkilendirilmek kaydıyla, lisanslı depolar tarafından düzenlenen ürün senetlerinin kaydileştirilmesine, bunların ve bunlara bağlı hakların elektronik ortamda kayden izlenmesine ilişkin işlemleri yürütmek ve bunlara ilişkin platform oluşturmak.

MKK'nun SPK görevleri dışında da yapmış olduğu faaliyetler bulunmaktadır.

MKK, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından;

- Elektronik ürün senetlerinin “Elektronik Kayıt Kuruluşu”(Aralık 2012),
- Şirketlerin Bilgi Toplumu Hizmetleri için “Merkezi Veri tabanı Hizmet Sağlayıcısı”(Ekim 2013),

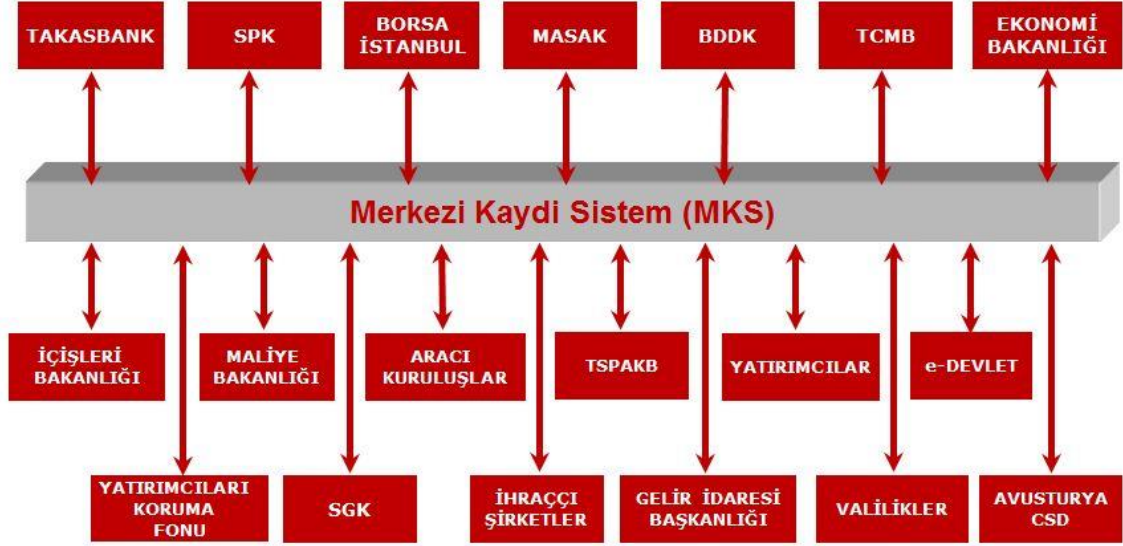
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından;

- Dünya çapında ödüller kazanan yazılım geliştirme teknolojisi sayesinde “Ar-Ge Merkezi” (Kasım 2013)¹⁷⁹ olarak yetkilendirilmiştir.

Kuruluş birçok kurumla elektronik bilgi paylaşımı yapmaktadır. Kuruluşun; Takasbank, SPK, BIST, Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), BDDK, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB), Ekonomi Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Aracı Kuruluşlar, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), Yatırımcılar, E-devlet, Yatırımcıları Koruma Fonu, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), İhraççı Şirketler, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) ve Valilikler ile bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Bununla ilişkili şekil aşağıdaki gibidir.

¹⁷⁹ https://www.mkk.com.tr/wps/wcm/connect/456ed39b-b159-4a9b-9116-28a27e0bfd9/MKK_TR_ozetsunum.pdf?MOD=AJPERES, (Erişim, 05.05.2014)

BİLGİ PAYLAŞIMI

Şekil 2: MKK Bilgi Paylaşımı

Kaynak: <https://www.mkk.com.tr/wps/portal/MKK/UyeHizmetleri/BilgiPaylasimi>

Kuruluşun, 656 ihraççı üye, 136 yatırım kuruluşu, 1 takas ve saklama kuruluşu, 10 yetkili sınıflandırıcı olmak üzere 803 üyesi bulunmaktadır. Sistemin toplam kullanıcı sayısı 2323'tür.¹⁸⁰ Kuruluşta izlenen Pay senedi, Devlet iç borçlanma senedi, Özel sektör borçlanma aracı, yatırım fonu, borsa yatırım fonu, yapılandırılmış ürünler ve diğer menkul kıymetler olmak üzere Merkezi Kaydi Sistemde izlenen Menkul Kıymetlerin Piyasa değeri 838,9 milyar TL'dir.¹⁸¹

2.2.3. Sermaye Piyasası Kurumu Kurumsal Yönetim İlkelerinin İncelenmesi

Kurumsal yönetim alanında dünyada birçok çalışma yapılmış ve yapılmaktadır. Bu çalışmalar, her ülke için geçerli tek bir kurumsal yönetim modelinin olmayacağını önemle vurgulamaktadır. Buna göre oluşturulacak model ülkeye özgü koşulları da

¹⁸⁰ Merkezi Kayıt Kuruluşu, 2015 Yılı Faaliyet Raporu, s. 77.

¹⁸¹ Merkezi Kayıt Kuruluşu, 2015 Yılı Faaliyet Raporu, s. 69.

dikkate alınmalıdır.¹⁸² Dar anlamda kurumsal yönetim şirketlerde öncelikle pay sahiplerine yönelik hakların gözetilerek yönetilmesi olarak düşünülebilir.¹⁸³

Kurumsal yönetim konularının Avrupa, ABD ve Japonya’da 19’uncu yüzyıldan bu yana yaygın biçimde kullanıldığına işaret eden bazı çalışmaların varlığına karşın, kurumsal yönetim terimi yaygın biçimde 1980’lerde kullanılmaya başlamıştır. 1990’larda, kurumsal yönetim, bireysel ve kurumsal yatırımcılar, hissedarlar, yöneticiler ve finansal piyasalar ile finansla ilgili herkesin gönde minin başına yerleşmiştir. Almanya’nın ve Japonya’nın ekonomileri 20’nci yüzyılın son çeyreğinde hızlı büyümeden durgunluğa geçince, ABD’nin ekonomik performansı kurumsal yönetim düzeyinin yüksekliğine kanıt olarak gösterilmiştir.¹⁸⁴

Gerek dünyadaki gerekse ülkemizde kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması için birçok etken bulunmaktadır. Şirketlerin şeffaflık, adillik, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde faaliyet gösterebilmelerini sağlamaya yönelik kurumsal yönetim kavramı, özellikle ABD’de yaşanan şirket skandalları sonrasında tüm dünyada gündeme gelen bir kavramdır. Uluslararası düzeyde Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD- He Organisation for Economic Co-operation and Development) tarafından 1999 yılında yayınlanan ve 2004 yılında revize edilen Kurumsal Yönetim İlkeleri, ülke düzenlemelerine referans olma açısından önemli bir yere sahiptir.¹⁸⁵

Türkiye’de “cooperate governance” kavramının Türkçe karşılığı olarak 2000’li yılların başında “Kurumsal Yönetişim” ve “Kurumsal Yönetim” kavramları kullanılmıştır. Söz konusu kavramlardan “Kurumsal Yönetim” kavramı tüm ekonomik birimlerce genel kabul görmeye başlanmış ve yapılan hukuki, idari ve akademik çalışmalarda daha çok kullanılmaya başlanmıştır.¹⁸⁶

Eşitlik; şirket yönetiminin tüm faaliyetlerinde, pay ve menfaat sahiplerine eşit davranmasını ve olası çıkar çatışmalarının önüne geçilmesini ifade eder. Şeffaflık; ticari

---

¹⁸² Sermaye Piyasası Kurulu, **Kurumsal Yönetim İlkeleri**, Temmuz 2003, s.2-3.

¹⁸³ Simay Erdoğan, **İç Kontrol Sistemi: Kamu İktisadi Teşebbüsleri İçin İç Kontrol Modeli Önerisi**, DPT Uzmanlık Tezleri, Yayın No:2799, Ankara, 2009, s. 47.

¹⁸⁴ A. Osman Gürbüz, Yakup Ergincan, **Kurumsal Yönetim Türkiye’deki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler**, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2004,, s. 5.

¹⁸⁵ Özgür Çatıkkaş, **Kurumsal Yönetim İlkeleri**, Marmara Üniversitesi Sürekli Eğitim merkezi, Haziran 2013, s.2.

¹⁸⁶ Hakan Güçlü, **Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesi**, Ufuk Reklamcılık Matbaacılık, İstanbul, Aralık 2010, s. 8.

sır niteliğindeki ve henüz kamuya açıklanmamış bilgiler hariç olmak üzere, şirket ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, yorumlanabilir, düşük maliyetle kolay erişilebilir bir şekilde kamuya duyurulması yaklaşımıdır. Hesap verebilirlik; yönetim kurulu üyelerinin esas itibarıyla anonim şirket tüzel kişiliğine ve dolayısıyla pay sahiplerine karşı olan hesap verme zorunluluğunu, sorumluluk ise; şirket yönetiminin anonim şirket adına yaptığı tüm faaliyetlerinin mevzuata, esas sözleşmeye ve şirket içi düzenlemelere uygunluğunu ve bunun denetlenmesini ifade eder.¹⁸⁷

Piyasa Ekonomisinin “kurumsallaşmasının esas olduğu bu dönemde öne çıkan kavramlardan birisini Kurumsal Şirket Yönetimi oluşturmaktadır. Piyasa ekonomisinde fiyat mekanizmasının ekonomik birimlerin karar alma süreçlerinde gerekli olan bilgiyi “bilgi asimetrisi” ve “belirsizlikler” dolayısıyla her zaman doğru bir şekilde iletememesi, Kurumsal Şirket Yönetimini piyasa ekonomisinin önemli bir parçası konumuna getirmektedir.¹⁸⁸

Kurumsal yönetim uygulamasının birçok nedenleri ve gerekçeleri bulunmaktadır. Kurumsal yönetimin başlıca amaçlarını maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz.¹⁸⁹

- Şirket üst yönetiminin sahip olduğu güç ve yetkilerin keyfi kullanımının engellenmesi, bir başka ifadeyle yönetimin güç ve yetkilerini kötüye kullanarak kendilerine özel menfaatler sağlamalarının ortadan kaldırılması,
- Yatırımcı haklarının korunması,
- Şirket hissedarlarının adil ve eşit muameleye tabi tutulmasının sağlanması,
- Şirket ile doğrudan ilişki içerisinde bulunan menfaat sahiplerinin haklarının korunması ve güvence altına alınması, bu çerçevede örneğin, azınlık haklarının korunması,
- Şirket faaliyetleri ve finansal durumu ile ilgili olarak kamuoyunun aydınlatılması ve şeffaflığın sağlanması, bu çerçevede hisse senetleri borsada işlem gören şirketlerin şeffaf olması ve kurumsal yatırımcılar ve

---

¹⁸⁷ SPK, Kurumsal Yönetim İlkeleri, s. 3.

¹⁸⁸ Şeref Saygılı, **Finans Kesiminde Yeni Eğilimler ve Kurumsal Şirket Yönetimi**, Kurumsal Şirket Yönetimi Konferansı, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, 14-18 Nisan 2003, Ankara, 2013, , s. 39.

¹⁸⁹ Çatıkkaş, s.6.

diğer paydaşlar için önem taşıyan bilgiyi zamanında ve eksiksiz kamuoyuna açıklamaları,

- Yönetim kurulunun sorumluluklarının açık olarak belirlenmesi,
- Şirket üst yönetiminin karar ve eylemleri dolayısıyla hissedarlara ve diğer paydaşlara hesap verme yükümlülüğünün temin edilmesi,
- Vekâlet maliyetlerinin azaltılması,
- Şirket kazancının pay sahiplerine ve daha genel olarak tüm menfaat sahiplerine hakları oranında geri dönüşümünün sağlanması,
- Büyük hissedarların azınlık hisselerine el koyma tehlikesinin önüne geçilmesi,
- Uzun vadeli yatırım yapan kurumsal yatırımcılar açısından güven tesis edilmesi ve sermaye maliyetlerinin düşürülmesi, şirketin hisse senedi ihracı yoluyla finansman kaynaklarına kolay erişim imkânlarının artırılması,
- Risk alan sermayedar ile karar veren profesyonel çıkar çelişkisinin kurallara bağlanarak kontrol altına alınmaya çalışılmasıdır.

SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri ile OECD ilkelerine göz attığımız zaman birbirine çok benzediğini görmekteyiz. Her iki metnin temelde benzer olmasına rağmen oluşturulan çerçevenin şekli farklılıkları bulunmaktadır.¹⁹⁰

27-28 Nisan 1998 tarihlerinde Bakanlar düzeyinde toplanan OECD Konseyi, ulusal hükümetler, ilgili diğer uluslararası kuruluşlar ve özel sektör ile birlikte, OECD'den kurumsal yönetim ile ilgili bir dizi standart ve yol gösterici ilke geliştirmesini talep etti. Bu amaçla, OECD, üye ülkelerin konu ile ilgili görüşlerinden hareketle bağlayıcı olmayacak ilkeleri geliştirmek üzere Kurumsal Yönetim Geçici Özel Çalışma Grubu'nu oluşturdu.¹⁹¹ Bu grubun çalışmalarına istinaden belirlenen kurumsal yönetim ilkeleri yaşanan uluslararası gelişmeler ışığında yapılan değişiklikler ile 22 Nisan 2004'de güncellenmiştir.

---

¹⁹⁰ Çatıkkaş, s.2.

¹⁹¹ Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, **Kurumsal Yönetim İlkeleri**, Yayın No: TÜSİAD-T/2000-06-285, Haziran 2000, s.7

OECD, kurumsal yönetim için tek iyi bir model olmadığını ve ilkelerin şirketler bazında değişip geliştiğini belirtmiştir.¹⁹² OECD Kurumsal Yönetim ilkeleri 5 başlık altında toplanmıştır. Bu beş ana başlık şu şekildedir:¹⁹³

- Hissedar Hakları ve Temel Sahiplik İşlevleri
- Hissedarların Adil Muamele Görmesi
- Kurumsal Yönetimde Paydaşların Rolü
- Kamuya Duyuru Yapma ve Şeffaflık
- Yönetim Kurulunun Sorumlulukları

Ülkemizde ise halka açık ortaklıklarda kurumsal yönetim ilkelerine Sermaye Piyasası Kanunu ile hükmedilerek bu ilkeleri belirleme yetkisi verilmiştir. *“Kurul bu yetkilerini halka açık şirketler arasında haksız rekabet ile sonuçlanmayacak şekilde ve eşit koşullardaki şirketlere eşit kuralların uygulanması prensibini göz önünde bulundurarak kullanır.”*¹⁹⁴

Kurum yukarıda belirtilen yetki dahilinde “Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulamasına İlişkin Tebliği” 30/12/2011 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 10.02.2012, 29/06/2012, 13/09/2012 tarihlerinde çıkarılan 3 ilave tebliğ ile ilk tebliğde yapılması gereken bazı değişiklikler yapılmıştır. Ancak bu da yeterli olmayarak çıkarılan tüm bu tebliğler 03/01/2014 tarih 28871 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Kurumsal Yönetim Tebliği”nin yürürlüğe girmesi ile geçerliliğini kaybetmiştir.

Kurumsal yönetim tebliğinin amacı *“ortaklıklar tarafından uygulanacak kurumsal yönetim ilkeleri ve ilişkili taraf işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.”*¹⁹⁵

---

¹⁹² K. H. Spencer Pickett, **The Internal Auditing Handbook**, 3th edition, Wiley Publication, Chichester, 2010, s. 49

¹⁹³ Çatıkkaş s.12.

¹⁹⁴ Sermaye Piyasası Kanunu, md. 17/1.

¹⁹⁵ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, 03.01.2014, md. 1/1.

SPK, kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması için bazı kısıtlamalar getirmiştir. Aşağıda sayılan ortaklıklar Kurumsal Yönetim Tebliği hükümlerine tabi değildir.¹⁹⁶

- Payları borsada işlem görmeyen halka açık ortaklıklar,
- Payları Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar veya Kurumsal Ürünler Pazarı dışındaki diğer Pazar, piyasa veya platformlarında işlem gören ortaklıklar,
- Paylarının ilk defa halka arz edilmesi ve/veya borsada işlem görmeye başlaması için kurula başvuran/başvurulan ortaklıklardan; payları Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar veya Kurumsal Ürünler pazarı dışındaki diğer Pazar, piyasa veya platformlarında işlem görecektir olanlar,
- 7/8/7989 tarihli ve 89/14391 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara göre dışarıda yerleşik sayılan ortaklıklar.

Yukarıda sayılan şirketlerin dışında SPK şirketleri bazı kriterlere göre sınıflandırılarak hükümlerin uygulanması açısından sınırlamalar getirmiştir. Şirketler belirlenen bu kriterlere göre birinci grup, ikinci grup ve üçüncü grup şeklinde isimlendirilerek üç gruba ayrılmıştır.

Birinci grup: Piyasa değerinin ortalaması 3 milyar TL'nin ve fiili dolaşımdaki paylarının piyasa değerinin ortalaması 750 milyon TL'nin üzerinde olan ortaklıklar.¹⁹⁷

İkinci grup: Birinci grup dışında kalan ortaklıklardan, piyasa değerinin ortalaması 1 milyar TL'nin ve fiili dolaşımdaki paylarının piyasa değerinin ortalaması 250 milyon TL'nin üzerinde olan ortaklıklar.¹⁹⁸

Üçüncü grup: Birinci ve ikinci gruba dahil olan ortaklıklar dışında kalan payları Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar ve Kurumsal Ürünler Pazarında işlem gören diğer ortaklıklar.¹⁹⁹

2016 yılı için birinci grup şirket sayısı 29, ikinci grup şirket sayısı 37 oldu.²⁰⁰ SPK'nın grup şirketlerini ilan ettiği 14 Ocak 2014 itibarıyla birinci grup şirketlerinin

¹⁹⁶ SPK, Kurumsal Yönetim Tebliği, md. 1/2.

¹⁹⁷ SPK, Kurumsal Yönetim Tebliği, md. 5/2-a.

¹⁹⁸ SPK, Kurumsal Yönetim Tebliği, md. 5/2-b.

¹⁹⁹ SPK, Kurumsal Yönetim Tebliği, md. 5/2-c.

²⁰⁰ <http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2016&sayi=1&submenuheader=null> (Erişim, 28.09.2016)

toplam piyasa değeri 347,3 milyar TL ile borsada işlem gören şirketlerin toplam piyasa değerinin (504,1 milyar TL) %69'unu oluştururken, bu oran ikinci grup şirketler için %10 oldu.²⁰¹

Kurumsal yönetim ilkelerini uygulayan şirketler; Yıllık faaliyet raporlarında tebliğde yer alan kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanıp uygulanmadığına, uygulanmıyor ise buna ilişkin gerekçeli açıklamaya, bu ilkelere tam uymama dolayısıyla meydana gelen çıkar çatışmalarına ve gelecekte ortaklığın yönetim uygulamalarında söz konusu ilkeler çerçevesinde bir değişiklik yapma planının olup olmadığına ilişkin açıklamalara yer verilir.²⁰²

Kurumsal Yönetim Tebliğinin 7. maddesinde, Kurumsal yönetim ilkelerine uyum zorunluluğuna uymayan şirketler hakkında SPK bazı tedbirler uygulama hakkı getirmiştir. Kurul bu konuda;

- İhtiyati tedbir istemeye,
- Dava açmaya,
- Açılan davada uyum zorunluluğunun yerine getirilmesi sonucunu doğuracak şekilde karar alınmasını mahkemeden talep etmeye yetkilidir.

Ayrıca kurul, uyulması zorunlu kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasını sağlamak üzere işlem yapmak için yeterli sayıda yönetim kurulu üyesinin bulunmasına karşın yönetim kurulunun veya genel kurulun bu doğrultuda gerekli işlemleri yapmaması veya kararları almaması halinde, Kurul bu ortaklıklara 30 gün süre verir. Verilen süre içerisinde uyum için gerekli işlemlerin yapılmaması halinde Kurul, Kanununun 17'nci maddesi gereğince yönetim kurulunun toplanabilmesi ve karar alabilmesi için gerekli olan ve bağımsızlık kriterini sağlayan gerekli sayıda bağımsız üyeyi resen atar. Yeni yönetim kurulu, Kurulun uygun görüşünü almak suretiyle, esas sözleşmede zorunlu kurumsal yönetim ilkelerine uyumu sağlayacak gerekli değişiklikleri yaparak ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.²⁰³

Kurumsal yönetim ilkeleri OECD kurumsal yönetim ilkeleri 5 bölümde incelenmişken anılan SPK tebliğinde;

---

²⁰¹ Ozan Altan, **Kurumsal Yönetim Tebliği Sadece Şirketler İçin Değil, Yatırımcılar İçin de Önemli**, Kurumsal Yönetim Dergisi, Sayı 23 – Özel Sayı, 2014, s. 45.

²⁰² SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, md. 8/1.

²⁰³ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, md. 7/3.

- Pay Sahipleri
- Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık
- Menfaat sahipleri
- Yönetim Kurulu

olmak üzere 4 bölümde incelenmiştir.

2.2.3.1. Pay Sahipleri

Kurumsal yönetim ilkelerinin ilki pay sahipleri ile ilgili hükümlerdir. Kurul, kurumsal yönetim ilkelerini uygulayacaklar şirketler için “Yatırımcı İlişkileri Bölümü” oluşturmasını zorunlu kılmıştır. *“Ortaklıklar ile yatırımcılar arasındaki iletişimi sağlayan yatırımcı ilişkileri bölümünün oluşturulması ve bu bölümün ortaklık genel müdürü veya müdür yardımcısına ya da muadili diğer idari sorumluluğu bulunan yöneticilerden birine doğrudan bağlı olarak çalışmasını ve yürütmekte olduğu faaliyetlerle ilgili olarak en az yılda bir kere yönetim kuruluna rapor hazırlayarak sunması zorunludur.”*²⁰⁴

SPK Kurumsal Yönetim İlkelerine göre, Pay Sahipleri ile İlişkiler Birimi'nin başlıca görevleri:²⁰⁵

- Pay sahiplerine ilişkin kayıtların sağlıklı, güvenli ve güncel olarak tutulmasını sağlamak,
- Şirket ile ilgili kamuya açıklanmamış, gizli ve ticari sır niteliğindeki bilgiler hariç olmak üzere, pay sahiplerinin şirket ile ilgili yazılı bilgi taleplerini yanıtlamak,
- Genel kurul toplantısının yürürlükteki mevzuata, esas sözleşmeye ve diğer şirket içi düzenlemelere uygun olarak yapılmasını sağlamak,
- Genel kurul toplantısında, pay sahiplerinin yararlanabileceği dokümanları hazırlamak,
- Oylama sonuçlarının kaydının tutulmasını ve sonuçlarla ilgili raporların pay sahiplerine gönderilmesini sağlamak,

²⁰⁴ SPK, **Kurumsal Yönetim İlkeleri**, md.11/1.

²⁰⁵ Kobirate, **İMKB-100 Firmalarına Yönelik Kurumsal Yönetim Araştırma Raporu**, 2010. s. 5.

- Mevzuat ve şirketin bilgilendirme politikası dahil, kamuyu aydınlatma ile ilgili her türlü hususu gözetmek ve izlemektir.

Tebliğde pay sahibi ile ilgili ilkeler 7 bölümde incelenmiştir. Bu bölümler;

- Pay sahibi haklarının kullanımının kolaylaştırılması,
- Bilgi alma ve inceleme hakkı,
- Genel kurul,
- Oy hakkı,
- Azlık hakları,
- Kar payı hakkı,
- Payların devri.

Pay sahipliği haklarının kullanımını etkileyebilecek nitelikteki bilgi ve açıklamalar güncel olarak ortaklığın kurumsal internet sitesinde yatırımcıların kullanımına sunulur.²⁰⁶

SPK'na tabi şirketler üzerinde farklı yıllarda ve farklı şirketler tarafından yapılan 2 araştırma incelenmiştir.

İyi Şirket Danışmanlık A.Ş'nin 2006 yılında yapmış olduğu bir araştırmada, İMKB-100 (BIST-100) Endeksinde bulunan şirketlerin %63'ü Pay Sahipleri ile İlişkiler bölümünü kurmuştur. Pay sahipleri ile ilişkiler birimi kuran şirketlerin %47'si söz konusu birimi Şirket içinde yer alan bir birime bağlı olacak şekilde oluşturmuştur. %16'sı ise söz konusu birimi ilkelerde yer aldığı şekli ile Kurumsal Yönetim Komitesine veya Yönetim Kurulu'na bağlı olacak şekilde oluşturmuştur.²⁰⁷

Kobirate'nin 2010 yılında yaptığı bir araştırmada; İMKB-100 (BIST-100) endeksinde yer alan şirketlerin %93'ünde Pay Sahipleri ile İlişkiler Birimi ya da aynı işlevi yerine getiren eş değer birimin mevcut olduğu, %8'inde böyle bir birimin oluşturulmadığı görülmüştür. Bu sonuç, İMKB-100 (BIST-100) Endeksinde yer alan

²⁰⁶ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek-1, md. 1.1.2.

²⁰⁷ İyi Şirket Danışmanlık A.Ş., **İMKB 100 Şirketleri Kurumsal Yönetim Araştırması**, 2006, s. 2.

şirketlerin büyük çoğunluğunda SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde yer alan işlevleri yerine getirecek bir birimin varlığını göstermektedir.²⁰⁸

2.2.3.2. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

Kamuyu aydınlatma uygulamalarında hedeflenen, tam ve doğru bilgilendirmenin sağlanması yoluyla sermaye piyasasının açıklık ve dürüstlük içinde işletmesinin temin edilmesidir. Piyasada oluşan arz-talep dengesi ile oluşacak olan fiyat, serbest piyasa ekonomisinin temel unsurudur. Bu sebeple, bilgi akışlarının bulunduğu teknolojik gelişim çığına ayak uydurması gerekir. Bu noktada Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) kritik bir rol oynamaktadır.²⁰⁹

Kurumsal yönetim, mali durum, performans, mülkiyet ve şirketin idaresi dahil, şirketle ilgili bütün maddi konularda doğru ve zamanında açıklama yapılmasını güvence altına almalıdır.²¹⁰

Kamuyu aydınlatma ve şeffaflık bölümü tebliğde 2 kısımda incelenmiştir. Bunlar Kurumsal internet sitesi ve Faaliyet Raporu'dur.

SPK Kurumsal Yönetim İlkelerine göre bilgilendirme politikalarında:²¹¹

- Kamuya hangi bilgilerin, hangi sıklıkta, hangi yollarla açıklanacağı,
- Yönetim kurulu veya yöneticilerin basın ile hangi sıklıkla görüşeceği,
- Kamunun bilgilendirilmesi için hangi sıklıkla toplantılar düzenleneceği,
- Şirkete yöneltilen soruların yanıtlanmasında nasıl bir yöntem izleneceği,
- Mevzuat ile düzenlenenler haricinde, genel kurulda görüşülecek konularla ilgili bilgi ve belgelerin neler olduğu yer almalıdır.

Kurumsal internet sitesinde yayımlanma zorunluluğu bulunan bazı bilgiler aşağıdaki gibidir.²¹²

---

²⁰⁸ Kobirate, s. 5.

²⁰⁹ Mete Gorbon, **Kamuyu Aydınlatma, Halka Arz ve İzahname**, Kurumsal Yönetim Dergisi, Sayı 21 – Sonbahar 2013, s. 51

²¹⁰ Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, s. 25.

²¹¹ Kobirate, s. 6.

²¹² SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek-1, md. 2.1.

- Şirketin ortaklık yapısı,
- Yönetim yapısı,
- İmtiyazlı paylar hakkında detaylı bilgi,
- Esas sözleşmenin son hali,
- Özel durum açıklamaları,
- Faaliyet Raporları,
- İzah nameler,
- Genel Kurul gündemleri, katılanlar cetvelleri ve toplantı tutanakları, vekaleten oy kullanma formu, pay alım teklifi veya vekalet toplanmasında hazırlanan zorunlu bilgi formları,
- Şirket tarafından oluşturulacak etik kurallar,
- Şirkete ulaşan bilgi talepleri ile soru ve şikayetler ve bunlara verilen cevaplar,
- Finansal tablo bildirimleri.

Şirket yönetim kurulunun hazırlayacağı faaliyet raporu kamuoyunun şirketin faaliyetleri hakkında tam ve doğru bilgiye ulaşmasını sağlayacak ayrıntıda hazırlanmalıdır.

Yukarıda bahsedilen internet sitesinde veya faaliyet raporunda açıklanacak olan bilgilerde aşağıda belirtilen konularda, ama bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, şu maddi bilgileri içermelidir.²¹³

- Şirketin mali ve operasyonel durumu ve işletme kar-zarar hesabı,
- Şirket hedefleri,
- Çoğunluk pay sahipliği ve oylama hakları,
- Yönetim kurulu üyeleri, başlıca yöneticiler ve bunlara yapılan ödeme ve ücret sistemleri,
- Öngörülebilir maddi risk faktörleri,
- Çalışanlar ve diğer doğrudan çıkar sahipleriyle ilgili maddi konular,
- Yönetim yapısı ve politikaları.

---

²¹³ Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, s. 25.

BIST-100 üzerinde “Bilgilendirme Politikası” oluşturulması ile ilgili yapılan çalışmadan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

İyi Şirket Danışmanlık A.Ş.’nin 2006 yılında yaptığı çalışmada şirketlerin %31’i Bilgilendirme Politikası oluşturmuştur.²¹⁴

Kobirate’nin 2010 yılında yapmış olduğu araştırmada, şirketlerin oluşturması gereken bilgilendirme politikası İMKB-100 (BİST-100) endeksinde yer alan şirketlerin %95’i oluşturmuş, %5’i ise oluşturmamıştır.²¹⁵

2.2.3.3. Menfaat Sahipleri

Menfaat sahipleri; şirketin hedeflerine ulaşmasında veya faaliyetlerinde ilgisi olan çalışanlar, alacaklılar, müşteriler, tedarikçiler, sendikalar, çeşitli sivil toplum kuruluşları gibi kişi, kurum veya çıkar gruplarıdır. Şirket, işlem ve faaliyetlerinde menfaat sahiplerinin ilgili mevzuat ve karşılıklı sözleşmelerde düzenlenen haklarını koruma altına alır. Menfaat sahiplerinin haklarının mevzuat ve karşılıklı sözleşmeler ile korunmadığı durumlarda, menfaat sahiplerinin çıkarları iyi niyet kuralları çerçevesinde ve şirket imkanları ölçüsünde korunur.²¹⁶

Menfaat sahipleri mevzuu tebliğde 5 aşamada incelenmiştir. Bu aşamalar aşağıdaki gibidir;

- Menfaat sahiplerine ilişkin şirket politikası,
- Menfaat sahiplerinin şirket yönetimine katılımının desteklenmesi,
- Şirket insan kaynakları politikası,
- Müşteriler ve tedarikçilerle ilişkiler
- Etik kurallar ve sosyal sorumluluk.

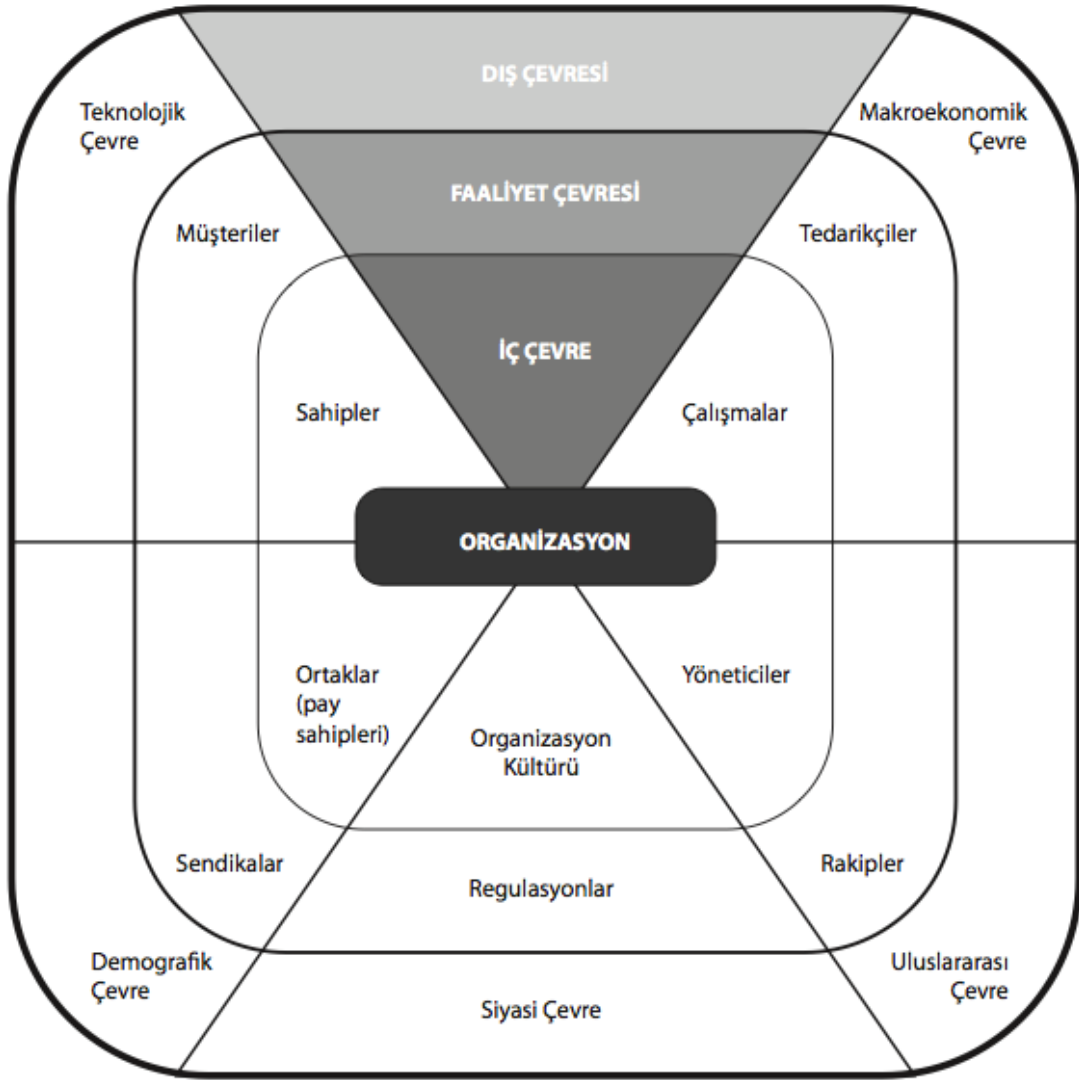
Organizasyonun kendi iç çevresi denildiğinde bundan organizasyon sahip ve yöneticilerinin, çalışanların, organizasyon kültürünün analiz edilmesi anlaşılır. Faaliyet çevresi ise organizasyonun faaliyet bulunduğu sektörde ilişkide bulunduğu kişi ve

²¹⁴ İyi Şirket Danışmanlık A.Ş. , s. 2.

²¹⁵ Kobirate, s.6.

²¹⁶ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek-1, md. 3.1.

kurumları (müşteriler, tedarikçiler, rakip şirketler, kamu yönetimi vs.) kapsar. Dış çevre ise organizasyonun kendi iç çevresi ve faaliyet çevresi dışında kalan alanı kapsar. Makroekonomik ortam, uluslararası çevre, kültürel çevre, teknolojik çevre, demografik çevre dışsal çevrenin kapsamına girer.²¹⁷

Şekil 3: Organizasyonun Doğrudan ve Dolaylı İlişki İçerisinde Bulunduğu Çevre

Kaynak: Coşkun Can Aktan, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, İGİAD Yayınları:4, 2007, İstanbul, s.15.

²¹⁷ Coşkun Can Aktan, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, İGİAD Yayınları:4, 2007, İstanbul, s.14.

Şirket insan kaynakları politikasının oluşturulması, hem şirket kaynaklarının etkin kullanımına yönelik planlamalar hem de çalışma ortam kalitesinin artırılmasına veri sağlaması açısından oldukça önemlidir. Şirketlerin toplam çalışma kalitesi, çalışanlarına verdiği değerle doğru orantılı olarak artmakta ve şirketin yaşam planları çalışanların da ortaklaşa paylaştığı planlar haline gelmektedir.²¹⁸

Kobirate'nin 2010 yılında yapmış olduğu araştırmada, şirketlerin %91'inin insan kaynakları politikasını oluşturup kamuya açıklamış, %9'u herhangi bir politika belirlememiştir.

2.2.3.4. Yönetim Kurulu

Kurumsal yönetim ilkelerinde yönetim kurulu bölümü 6 kısımda incelenmiştir. Bunlar;

- Yönetim Kurulunun İşlevi,
- Yönetim Kurulunun Faaliyet Esasları,
- Yönetim Kurulunun Yapısı,
- Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli
- Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler
- Yönetim Kurulu Üyelerine ve Üst Düzey Yöneticilere Sağlanan Mali Haklar.

Yönetim kurulu, şirketin genel kurul tarafından seçilen en yetkili organdır. Şirketin geleceğe güzel bir şekilde gidebilmesi bu organ tarafından alınan kararlar neticesinde gerçekleşebilir.

Yönetim kurulu, uzun vadede hissedarlarına sürekli kazanç yaratmak amacıyla, üst düzey karar alma, yürütme ve temsil mercii olarak şirketi faal bir şekilde yönlendirir. Bu doğrultuda yönetim kurulu, şirketi idare ve temsil eder. Yönetim kurulu, bu ana

---

²¹⁸ Kobirate, s.15.

görevine ek olarak şirketin müşterilerine, çalışanlarına, tedarikçilerine ve toplumdaki diğer çıkar sahiplerine karşı da sorumludur.²¹⁹

Yönetim kurulu, alacağı stratejik kararlarla, şirketin risk, büyüme ve getiri dengesini en uygun düzeyde tutarak akılcı ve tedbirli risk yönetimi anlayışıyla şirketin öncelikle uzun vadeli çıkarlarını gözeterek, şirketi idare ve temsil eder.²²⁰ Aynı zamanda şirketin mevzuata, esas sözleşmeye ve şirket tarafından oluşturulan politikalara uygun hareket etmediğini gözetir ve denetler.

Yönetim kurulu faaliyetlerini şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir şekilde yürütür.²²¹ Yönetim kurulu başkanı ile icra başkanı/genel müdürün yetkilerinin net bir biçimde ayrıştırılması ve bu ayrımın yazılı olarak esas sözleşmede ifade edilmesi esastır. Şirkette hiç kimse tek başına sınırsız karar verme yetkisi ile donatılmamalıdır.²²² Bu şekilde işleyen şirketler daha kurumsal olup uzun vadede şirket amaçlarına daha anlamlı bir yüzdeyle ulaşabileceği kanaatindeyiz.

Yönetim kurulu 5 kişiden az olmamak üzere oluşturulmalıdır. Yönetim kurulunda icrada görevli olan ve olmayan üyelere bulunur. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi, “*yönetim kurulu üyeliği haricinde şirkette başkaca herhangi bir idari görevi bulunmayan ve şirketin günlük iş akışına ve olağan faaliyetlerine müdahil olmayan kişidir.*”²²³ Yönetimin icrada görevli olmayan üyelere de oluşması mümkündür.

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri içerisinde, görevlerini hiçbir etki altında kalmaksızın yapabilme niteliğine sahip bağımsız üyeler bulunur.²²⁴ Yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte birinden az olamaz.²²⁵ Bağımsız üyede aranan nitelikler arasında şirket ile son 5 yıl içinde dolaylı ve doğrudan ilişkisinin bulunmaması, şirket pay sahipleri arasında çıkar çatışmalarında tarafsızlığını

---

²¹⁹ TÜSİAD, **Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi**, Yayın no: TÜSİAD-T/2002-12/336, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul, 2002, s. 15.

²²⁰ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek.1, md. 4.1.1.

²²¹ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek.1, md. 4.2.1.

²²² SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek.1, md. 4.2.5.

²²³ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek.1, md. 4.3.2.

²²⁴ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek.1, md. 4.3.3.

²²⁵ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek.1, md. 4.3.4.

koruyabilecek, şirket ilgililerinin haklarını koruyabilecek bilgi ve tecrübeye sahip olması bulunmaktadır. Tebliğ ayrıca yönetim kurulunda bir kadın üye bulunmasına hükmetmiştir.

Yönetim kurulu bünyesinde şirket işleyişi ile ilgili olarak çeşitli komiteler kurulmaktadır. Bu komitelerden bazıları aşağıda sayılmıştır.

- Denetimden Sorumlu Komite,
- Riskin Erken Saptanması Komitesi,
- Aday Gösterme Komitesi,
- Ücret Komitesi,
- Kurumsal Yönetim Komitesi,

Çalışmamız ile daha yakından ilgili olan “Kurumsal Yönetim Komitesi” ve “Denetimden Sorumlu Komite” ile ilgili hususlara değineceğiz.

Kurumsal Yönetim Komitesi, şirketin kurumsal yönetim ilkelerine uyumunu izlemek, bu konuda iyileştirme çalışmalarında bulunmak ve Yönetim Kurulu’na öneriler sunmak üzere kurulan komitedir.²²⁶

SPK ilkeleri uyarınca ‘finansal ve operasyonel faaliyetlerin’ sağlıklı bir şekilde gözetilmelerini temin etmek amacıyla denetimden sorumlu komite oluşturulur.²²⁷ Denetimden sorumlu komite üyelerinin en az birinin denetim/muhasebe ve finans konusunda 5 yıllık tecrübeye sahip olması gerekmektedir.²²⁸

Denetimden sorumlu komiteleri oluşturma zorunluluğu bulunan şirketler, “Denetimden Sorumlu Komite Çalışma Esasları”nı belirleyerek yönetim kurulunca onaylamışlardır. İzocam A.Ş.’nin Denetimden Sorumlu Komite Çalışma Esasları’nda komitenin görev ve sorumlulukları şu şekilde belirlenmiştir.²²⁹

---

²²⁶ Ebru Karpuzoğlu, **Kurumsal Yönetişimde Yönetim Kurulu**, Hayat Yayın Grubu, İstanbul, 2010, s.293.

²²⁷ Zeynep Özsoy, **Kurumsal Yönetim ve Yönetim Kurulları**, İmge Kitabevi, Ankara, 2011, s. 108.

²²⁸ SPK, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, Ek.1, md. 4.5.10.

²²⁹ İzocam A.Ş., **Denetimden Sorumlu Komite Çalışma Esasları**, <http://www.izocam.com.tr/izocam/media/komiteler/denetimden-sorumlu-komite-calisma-esaslari.pdf>, (Erişim 16.05.2014)

- Bağımsız denetim kuruluşunun seçimi, bağımsız denetim sözleşmelerinin hazırlanarak bağımsız denetim sürecinin başlatılması ve bağımsız denetim kuruluşunun her aşamadaki çalışmalarını gözetmek,

- Bağımsız denetçinin bağımsızlık kriterleri karşısındaki durumunu, bağımsızlık beyanını ve bağımsız denetim kuruluşundan alınabilecek ilave hizmetleri değerlendirmek,

- Bağımsız denetim kuruluşu tarafından Komite'ye iletilen bağımsız denetim kapsamında ulaşılabilecek tespitleri, ortaklığın muhasebe politikası ve uygulamalarıyla ilgili önemli hususları; bağımsız denetçi tarafından daha önce Şirket yönetimine iletilen SPK'nın muhasebe standartları ile muhasebe ilkeleri çerçevesinde alternatif uygulama ve kamuya açıklama seçeneklerini; bunların muhtemel sonuçlarını ve uygulama önerisini; ortaklık yönetimiyle arasında gerçekleştirilen önemli yazışmaları değerlendirmek,

- Şirketin muhasebe, raporlama ve iç kontrol sistemleri ile bağımsız denetim süreçleri ile ilgili olarak Şirkete ulaşan şikayetlerin incelenmesi, sonuca bağlanması; Şirket çalışanlarının, muhasebe, raporlama, iç kontrol ve bağımsız denetim konularındaki bildirimlerinin gizlilik ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi konularında uygulanacak yöntem ve kriterleri belirlemek,

- Kamuya açıklanacak yıllık ve ara dönem finansal tabloların, Şirketin izlediği muhasebe ilkelerine, gerçeğe uygunluğuna ve doğruluğuna ilişkin olarak Şirketin sorumlu yöneticileri ve bağımsız denetçilerinin görüşlerini alarak, kendi değerlendirmeleriyle birlikte Yönetim Kurulu'na yazılı olarak bildirmek,

- SPK düzenlemeleri ve Türk Ticaret Kanunu ile Komiteye verilen/verilecek diğer görevleri yerine getirmektir.

Belirlenen görevler incelendiğinde, denetimden sorumlu komitenin; şirket muhasebe sistemi, bağımsız denetimi ve iç kontrol sistemi işleyişinin gözetimini yapmak olarak söylenebilir.

Denetimden sorumlu komite gibi, Ücret komitesi de şirketin yönetim kurulu üyelerinin ve üst düzey yöneticilerinin ücretlendirme politikalarına ait esasları belirler ve bu belirlenen politikaları internet sitelerinde yayımlarlar.

2.3. Kamuyu Aydınlatma Aracı Olarak Bağımsız Denetimin Kullanılması

Bağımsız denetimin önemini artıran başlıca sebep güvenilir bilgi sağlama işlevidir. Bağımsız denetimi önemli kılan unsurların diğeri ise, yönetime finansal tablolarla ilgili tahmin, analiz, denetim ve rapor hazırlama gibi konular üzerinde geleceğe ait kararların saptanmasında yol gösterici olmasıdır.²³⁰

Bağımsız denetimin kamuya, denetlenen işletmeye ve devlete çeşitli yararları bulunmaktadır. Bu yararların ortaya çıkabilmesi için yapılan bağımsız denetimin açıklanmasıdır. Bu açıklanma neticesinde denetlenen şirket finansal tablo kullanıcıları ilgilendikleri şirketler hakkında olumlu, olumsuz değerlendirmeleri bir uzman süzgecinden geçmiş rapor halinde inceleyebilme şansına sahip olmaktadır.

Avrupa Birliği 8. Direktifinin 28. Maddesinde Kamuyu Aydınlatma ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre; gerçek kişiler ve denetim ortaklıkları ile ilgili bilgiler kamunun kullanımına açık tutulmalıdır.²³¹

Bağımsız denetim raporu, finansal tabloların hazırlanması sürecinden kamuya açıklanmasına kadar bir süreçten geçmektedir. Daha doğrusu bu süreçten geçen şirketlerin finansal bilgileridir. Bağımsız denetime tabi şirketin finansal tabloları şirket muhasebe departmanları tarafından gerek vergi mevzuatı gerekse SPK düzenlemeleri çerçevesinde Uluslararası Finansal Raporlama standartlarına göre hazırlanmaktadır. Aslında burada 2 ayrı durum meydana gelmektedir. Vergi mevzuatı ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlanan finansal tablolar arasında farklar oluşmaktadır. Konumuz gereği bizim atıfta bulunduğumuz finansal tablolar Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlanan tablolardır. Hazırlanan bu tablolar, yetkili bir bağımsız denetim kuruluşu tarafından Uluslararası Denetim Standartları uyarınca denetimden geçirilmektedir. Denetimden geçirilen finansal raporlar Denetimden

²³⁰ Erol Çelen, **Bağımsız Denetimin Önemi, Yararları ve Kamuyu Aydınlatma İlkesi**, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/55MaliCozum/20%20-%202055%20EROL%20%C3%87ELEN.doc>, Erişim (17.05.2014), s.1.

²³¹ EU, **Eight Council Directive**, 10.04.1984, md. 28.

Sorumlu Komiteden alınan uygunluk görüşü ile yönetim kurulu onayına sunulmaktadır. Yönetim kurulu tarafından onaylanan finansal raporlar, bununla beraber bağımsız denetim raporu kamuya KAP üzerinden açıklanmaktadır. Aynı zamanda bu mali tablolar ve bağımsız denetim raporu şirketlerin internet sitesinde de yayımlanmaktadır.

Görüşümüze göre; kamuya açıklanan mali tablolar bağımsız denetim raporu olmadan bir anlam ifade etmemektedir. Çünkü bağımsız denetimden geçmemiş bir finansal tablo şirket yetkililerinden, iç denetçilerinden ya da çalışanların onayladığı ancak şirket menfaat sahibi olmayan herhangi bir kişi ya da kurum tarafından onaylanmamıştır. Bu sebeple bu bilgilerin doğruluğu subjektiftir. Ancak, bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolar, tarafsız ve bağımsız bir denetim ekibi tarafından denetlenmiş olduğundan bağımsız denetim raporu sonuçları da incelenerek finansal tablolar üzerinde bilgi sahibi olabiliriz.

Bağımsız dış denetçi tarafından tasdik edilen bir mali tablo, güvenilir, doğru ve şeffaf bir mali tablodur. Bağımsız denetim, şirketin finansal tablolarının doğru anlaşılmasını sağlaması bakımından kamuyu aydınlatmada şirket ile şirket ilgilileri arasında bir bağ oluşturmaktadır. Bu bağ neticesinde gerek şirket gerekse şirket ilgilileri bu denetimden faydalanmaktadırlar. Bağımsız denetimin faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- İşletmenin olumlu ve olumsuz mali durumunun ne olduğunu tarafsız ve nesnel bir biçimde ortaya koyar.
- İşletme yöneticisine, işletmede var olan yanlışlıkları, yolsuzlukları, eksiklikleri, Türkiye Muhasebe Standartlarına ve gerekli ise de Uluslararası Muhasebe Standartlarına uyumsuzlukları vb. Unsurları zamanında öğrenme imkanı verir.
- İşletme içi ve dışı her türlü eksik, yanlış ve haksız uygulama açıkça ortaya çıkar.
- İşletme yönetiminin bilerek veya bilmeyerek bazı olayların ve bazı olguların üzerini örtmesine imkan tanımaz.²³²

---

²³² Murat Erdoğan, **Muhasebe, Denetim ve Bağımsız Denetimin Gerekliği**, Doğu Üniversitesi Dergisi, 2002, Sayı 5,s.62.

- Sermaye Piyasası, her şeyden önce güven ortamına dayandığından, bu piyasadaki bilgilerin doğru ve güvenilir olması gerekir. Sermaye piyasasının etkin ve verimli çalışabilmesi için, tüm ilgili ve önemli bilgilerin kamuya açıklanan raporlarda yer alması lazımdır. Bunun sağlanmasının en etkili yolu bağımsız denetimdir.²³³
- Denetlenmiş finansal tablolar vergi beyannamelerini oluşturacaklarından, bu tabloların güvenilirliği, devlet tarafından yapılacak bir vergi denetiminin riskini azaltır.
- Yönetime doğru bilgi akışı sağlar.
- Yönetime mali tablolarla ilgili olarak tahmin ve analiz yapmasında, geleceğe ait sağlıklı kararlar almasında yardımcı olur.
- Finansal tabloların gerçeği yansıtmadığını gösterir.
- İşletme yönetimi ve çalışanlarının hile yapmasının önlenmesine yardımcı olur.
- Bağımsız denetimden geçmiş mali tablolar ile işletmenin düşük maliyetli finansman bulması kolaylaşır.
- Bağımsız dış denetimden geçen bir şirkette tüm ortakların hakları daha iyi korunmuş olur.
- İç kontrol sisteminin etkinliğini sağlar.
- İşverene ve işçi sendikalarına ücretlerin ve sosyal yardımların belirlenmesinde bilgi sağlar.
- Şirket tedarikçilerine ve müşterilerine işletme durumu hakkında bilgi sağlar.
- Finans kurumlarına, denetlenen şirketin karlılığı, faaliyetlerinin verimliliği ve finansal yapısının durumu hakkında güvenilir bilgi sağlar.
- İşletmeye yatırım yapacak kişi ya da kurumların işletme ile ilgili olarak doğabilecek risklerden haberdar eder ve oluşması muhtemel risklerden korur.
- Vergi gelirlerinin artmasında devlete yardımcı olur.

²³³ Nuri Uman, **Bağımsız İşletme Dışı Denetimin Ekonomilerdeki Özellikle Sermaye Piyasalarındaki Rolü ve Önemi**, İşletmelerde Bağımsız Dış Denetim Semineri, SPK Yayınları, Ankara, 1985, s.16.

3. BORSA İSTANBUL'DA İŞLEM GÖREN ŞİRKETLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Borsa İstanbul Hakkında Genel Bilgiler

Borsa İstanbul (BİST), eski adıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) 06.10.1983 tarih ve 17416 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmasına karar verilmiştir. 06.10.1984 tarihinde “Menkul Kıymetler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik”, 18.12.1985 tarihinde “İMKB Yönetmeliği” yayınlanmıştır. Mevzuatta yer alan bu gelişmeler neticesinde İMKB'ye ilk başkan atanarak İstanbul/Cağaloğlu'nda 26 Aralık 1985'te kurulmuştur. Hisse senetleri piyasasında ilk işlem 3 Ocak 1986 tarihinde yapılmaya başlanmıştır.

İlk işlemler pano sisteminde gerçekleştirmeye, 1987/Ekim ayından itibaren de daha önce haftalık olarak hesaplanan Borsa Endeksleri günlük olarak hesaplanmaya başlamıştır. 1989'da Türk Parasını Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'ın yayımlanması ile sermaye hareketleri liberizasyonuna geçişte önemli bir adım atılmış olup, yabancı yatırımcıların Türk menkul kıymetleri üzerine yatırım yapabilmelerine olanak sağlanmıştır. Ocak 1990'da Borsa Takas Merkezinin resmi olarak faaliyete geçmesiyle işlemlerde daha güvenilir ve denetlenebilir bir ortam sağlanmıştır. 1990 yılında başlatılan otomasyon çalışmalarının başarılı bir şekilde sonuçlandırılması ile pano ortamından, Hisse Senetleri Piyasasında işlem görmekte olan düşük hacimli 50 adet hisse senediyle bilgisayarlı alım satım sistemine kısmi olarak geçilmiştir.²³⁴

İMKB'nin kuruluşundan itibaren yaşanan önemli gelişmeler aşağıda özetlenmektedir.²³⁵

- 1981 Sermaye Piyasası Kanunu çıkarıldı
- 1982 Sermaye Piyasası Kurulu kuruldu.
- Ekim 1983 Menkul kıymet borsalarının kuruluşunu öngören kararname çıktı.

²³⁴ Sayıştay Başkanlığı, **İstanbul Menkul kıymetler Borsası 2011 Yılı Raporu**, 2011, s. I.

²³⁵ TSPAKB, **Borsa Şirketleşmeleri ve İMKB Özelleşmesi**, Yayın No: 26, Printcenter, İstanbul, Şubat 2006, s. 3-4.

- Ekim 1984 Menkul Kıymet Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Resmi Gazete’de yayınlandı.
- Mart 1985 İlk İMKB Başkanı atandı.
- Aralık 1985 İMKB resmen açıldı.
- Ocak 1986 İşlemler Cağaloğlu’ndaki binada başladı.
- Kasım 1987 Karaköy’deki binaya taşındı.
- Temmuz 1989 Takas ve Saklama Merkezi kuruldu.
- Ağustos 1989 Yabancı işlemlerini öngören 32 sayılı KHK yayınlandı.
- Haziran 1991 Tahvil ve Bono Piyasası Kesin Alım-Satım Pazarı faaliyete geçti.
- Ocak 1992 Takas ve Saklama Merkezi şirketleşti.
- Şubat 1993 Tahvil ve Bono Piyasası Repo-Ters Repo Pazarı faaliyete geçti.
- Aralık 1993 50 hissede ELIT sistemine geçildi.
- Temmuz 1994 Seans sayısı 2’ye, işlem saati 4’e, takas günü T+2’ye çıkarıldı.
- Kasım 1994 Tüm hisseler ELIT sistemine geçti.
- Ocak 1995 Bölgesel Pazarlar ve Toptan Satışlar Pazarı oluşturuldu.
- Mart 1995 İMKB Kotasyon Yönetmeliği ilk kez düzenlendi.
- Nisan 1995 Yeni Şirketler Pazarı faaliyete geçti.
- Mayıs 1995 İstinye’deki binada faaliyete geçildi.
- Temmuz 1995 İMKB Takas ve Saklama A.Ş. bankaya dönüştü.
- Eylül 1996 Takasbank’ta Ödünç Menkul Kıymet ve Menkul Kıymet Kredi İşlemleri başladı. Borsa Para Piyasası kuruldu.
- Aralık 1996 Gözaltı Pazarı kuruldu. Uluslararası Tahvil ve Bono Piyasası kuruldu.
- Mayıs 1999 Müşteri ismine saklama sistemine geçildi.
- Şubat 2000 Tahvil ve Bono Piyasası işlemlerinde uzaktan erişimin ilk adımı başladı.
- Nisan 2000 Disketle emir iletimi başladı.
- Temmuz 2000 Hisse Senedi Piyasasında uzaktan erişim yaygınlaştı.
- Ağustos 2001 Seans saatleri 09:30-12:00 ve 14:00-16:30 olarak uzatıldı.

- Ağustos 2002 İşlem sıraları kapatılan hisse senetleri borsa dışında işlem görmeye başladı.
- Mart 2003 Hisse Senetleri Piyasası'nda Bölgesel Pazar İkinci Ulusal Pazar'a, Yeni Şirketler Pazarı Yeni Ekonomi Pazarı'na dönüştürüldü.
- Kasım 2004 Borsa Yatırım Fonu Pazarı kuruldu.
- Ocak 2005 Vadeli İşlemler Piyasası kapandı.

2005 yılından sonra yaşanan gelişmeler aşağıda özetlenmiştir.²³⁶

- Şubat 2006, Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası Müdürlüğü'nün kurulması.
- Şubat 2007, Hisse Senetleri Piyasası'nda açılış seansı uygulamasına başlanması
- Ağustos 2007, İMKB Kurumsal Yönetim Endeksinin hesaplanmaya başlanması
- Eylül 2007, Hisse Senetleri Piyasası seans kapanış saatinin 17:00'a uzatılması
- Mart 2009, Gelişen İşletmeler Piyasası Müdürlüğü'nün kurulması
- Mayıs 2009, Kamuyu Aydınlatma Platformu'nun (KAP) devreye alınması
- Ekim-Kasım 2010, Hisse Senetleri Piyasası'nda A,B,C Grubu sınıflandırması, emir iptalinin koşulsuz serbest bırakılması fiyat adımlarının küçültülmesi uygulamasının başlaması
- Aralık 2012, Borsa İstanbul kuruldu.
- Aralık 2012, İMKB Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VOİP) faaliyete geçti.
- Nisan 2013, Borsa İstanbul A.Ş. esas sözleşmesinin ticaret siciline tescil edilmesiyle, İMKB ve İstanbul Altın Borsası'nın tüzel kişilikleri son bularak, bu kurumlar Borsa İstanbul çatısı altında birleşti. İMKB kısaltması BİST olarak değiştirildi.
- Eylül 2013, Pay Piyasası'nda 7.410.103.150 TL ile günlük işlem hacmi rekoru kırıldı.

²³⁶ <http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/tarihsel-gelismeler>, Erişim 17.05.2014

- Mart 2014, Borsa İstanbul'un ilk olağan genel kurulu yapıldı.
- Kasım 2014, BIST30 kapsamında yer alan ve kurumsal sürdürülebilirlik performansları üst seviyede olan şirketlerin yer aldığı *BIST Sürdürülebilirlik Endeksi* hesaplanmaya başladı.
- Eylül 2015, BIST30 endeksine dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri Londra Türev Piyasasında işlem görmeye başladı.
- Aralık 2015, Borsa İstanbul ilk olağanüstü genel kurul toplantısı gerçekleştirildi.

30 Aralık 2012 tarihinde 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun'un 138. Maddesi uyarınca Borsa İstanbul A.Ş., borsacılık faaliyetleri yapmak üzere Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte kurulmuştur.²³⁷

Borsa İstanbul'un başlıca amacı ve faaliyet konusu; "Kanun hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde, şeffaf, etkin rekabetçi, dürüst ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamak, bunlara ilişkin alım satım emirlerini sonuçlandırarak şekilde bir araya getirmek veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştırmak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere piyasalar, pazarlar, platformlar ve sistemler ile teşkilatlanmış diğer Pazar yerleri oluşturmak, kurmak ve geliştirmek, bunları ve başka borsaları veyahut borsaların piyasalarını yönetmek ve/veya işletmek ve ana sözleşmesinde yazılı olan diğer işlerdir."²³⁸

Borsa İstanbul'da aşağıda sayılan piyasalar bulunmaktadır.²³⁹

- Pay Piyasası
- Borçlanma Araçları Piyasası
- Yurt Dışı Sermaye Piyasası Araçları Piyasası
- Gelişen İşletmeler Piyasası

²³⁷ <http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakkimizda>, Erişim 17.05.2014

²³⁸ <http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakkimizda>, Erişim 17.05.2014

²³⁹ http://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Cevaplarla_Borsa_ve_Sermaye_Piyasasi.pdf, Erişim 17.05.2014

- Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası
- Kıymetli Madenler ve Taşlar Piyasası

Bir şirketin pay piyasasında işlem görebilmesi yani “borsaya kote” olabilmesi için aşağıdaki şartları sağlaması gerekmektedir.²⁴⁰

- SPK düzenlemeleri çerçevesinde izah namede yer alacak mali tablolar ile bağımsız denetim raporlarının Borsa’ya sunulmuş olması,
- Kuruluşundan itibaren en az 3 takvim yılı geçmiş olması,
- Ortaklığın aşağıda alternatif gruplarda yer alan koşullardan aynı grup içerisinde yer alan koşulların tamamını sağlaması,

	Yıldız Pazar Grup 1	Yıldız Pazar Grup 2	Ana Pazar Grup 1	Ana Pazar Grup 2
Halka arz edilen payların piyasa değeri	Asgari 250.000.000 TL	Asgari 100.000.000 TL	Asgari 50.000.000 TL	Asgari 25.000.000 TL
Toplam Piyasa değeri	Asgari 1.000.000.000 TL	Asgari 400.000.000 TL	-	-
Bağımsız denetimden geçmiş yıllık finansal tablolar dikkate alınarak hesaplanan FAVÖK elde edilmiş olması	Son 2 yıl	Son 2 yıl	Son 2 yıl	Son 2 yıl
Halka arz edilen payların nominal değerinin sermayeye asgari oranı	%5	%10	%15	%25
Bağımsız denetimden geçmiş en son finansal tablolardaki Özsermaye / Sermaye Oranı	0,75'ten büyük	1'den büyük	1'den büyük	1,25'den büyük

Kaynak : <http://www.borsaistanbul.com/docs/default-source/yonergeler/borsa-istanbul-kotasyon-yonergesi.pdf?sfvrsn=16>

- Finansman yapısının faaliyetlerini sağlıklı bir biçimde yürütebilecek düzeyde olduğunun Borsa yönetimince tespit ettirilmiş ve kabul edilmiş olması,
- Esas sözleşmenin Borsada işlem görecekt menkul kıymetlerin devir ve tedavülünü kısıtlayıcı veya senet sahibinin haklarını kullanmasına engel olacak kayıtlar içermemekte olması,
- Ortaklığın üretim ve faaliyetlerini etkileyecek önemli hukuki uyumsuzlukların bulunmaması,

²⁴⁰ SPK, Borsa İstanbul A.Ş. Kotasyon Yönetmeliği, 24.06.2004, md. 13.

- Borsa yönetimince geçerli kabul edilebilecek durumlar dışındaki nedenlerle son 1 yıl içinde ortaklığın faaliyetlerine 3 aydan fazla ara vermemiş olması, tasfiye veya konkordato istememiş olması ve Borsaca belirlenen diğer benzeri durumların yaşanmamış olması,
- Menkul kıymetlerin, piyasadaki mevcut ve muhtemel tedavül hacmi bakımından Borsa yönetimince önceden belirlenecek kriterlere uygun olması,
- Kuruluş ve faaliyet bakımından hukuki durumu ile hisse senetlerinin hukuki durumunun tabi oldukları mevzuata uygun olduğunun belgelenmesi.

Borsaya kote olan şirketler pay piyasasında; Ulusal Pazar, Kurumsal Ürünler Pazarı, İkinci Ulusal Pazar ve Gözaltı Pazarında işlem görürler.

Ulusal Pazar, Borsa İstanbul kotasyon şartlarını tümüyle karşılayan şirketlerin işlem gördüğü pazardır.

İkinci Ulusal Pazarda ise, Ulusal Pazar'dan çeşitli sebeplerle çıkartılan şirketler, Küçük ve orta ölçekli şirketler, Ulusal Pazar koşulları için geçerli kotasyon ve işlem görme limitlerini sağlayamayan şirketlerin işlem gördüğü pazardır.

Gözaltı Pazarı, belirli koşulların ortaya çıkması sonucunda, şirketlerin izleme ve inceleme kapsamına alınması durumlarında sürekli gözetim, denetim ve izleme ortamında, yatırımcıların devamlı ve zamanında bilgilendirilmesini sağlayacak önlemlerle birlikte payların Borsa İstanbul bünyesinde işlem görebileceği pazardır.²⁴¹

Kurumsal Ürünler Pazarı, daha önce Ulusal Pazar'da işlem görmekte olan menkul kıymet yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları, girişim sermayesi yatırım ortaklıkları hisse senetleri ile İMKB yatırım fonları katılma belgeleri ve yeni bir menkul kıymet olan ve yapılandırılmış ürünler başlığı altında işlem gören aracı kuruluş varantlarının ve diğer yapılandırılmış ürünlerin ayrı bölümler halinde özel bir Pazar

²⁴¹ <http://www.borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/piyasalar/pay-piyasasi>, Erişim 18.05.2014.

bünyesinde işlem görmelerini ve fiyatlarının düzenli ve şeffaf bir piyasada, rekabet koşulları içinde oluşmasını temin etmek üzere kurulmuştur.²⁴²

Borsa İstanbul A.Ş.'nin 2015 yılı faaliyet raporuna göre; Ulusal pazarda 217, İkinci Ulusal Pazar'da 94, Kurumsal Ürünler Pazarı'nda 46, Gözaltı Pazarı'nda 29, Gelişen İşletmeler Pazarı'nda 22, Serbest İşlem Platformu'nda 14 olmakla birlikte toplam 322 şirket işlem görmektedir.²⁴³

3.1.1. İşlem Gören Şirket Sayıları

İstanbul Menkul kıymetler borsasında şirketler Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar, Yeni Ekonomi Pazarı, Gözaltı Pazarı ve Kurumsal Ürünler Pazarı şeklinde ayrı pazarlarda işlem görmektedirler.

---

²⁴²

<http://www.yatirimyapiyorum.gov.tr/media/9629/cevaplarla%20borsa%20ve%20sermaye%20piyasasi.pdf>, Erişim 18.05.2014.

²⁴³ BİST, **2015 Faaliyet Raporu**, s.101.

Tablo 4
Yıllara Göre BİST’da İşlem Gören Şirket Sayıları

Yıllar / Pazarlar	TOPLAM	Ulusal Pazar	İkinci Ulusal Pazar	Gözaltı Pazarı	Yeni Ekonomi Pazarı	Kurumsal Ürünler Pazarı
2007	327	292	14	10	3	8
2008	326	284	18	12	3	9
2009	321	226	39	14	2	40
2010	345	234	48	14	2	47
2011	363	235	63	14		51
2012	395	242	77	13	16*	47
2013	388	228	89	23		48
2014	422	217	94	29	36**	46
2015	422	217	94	29	36**	46

Kaynak: BİST 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 faaliyet raporları

* Serbest İşlem Platformundaki şirket sayısıdır.

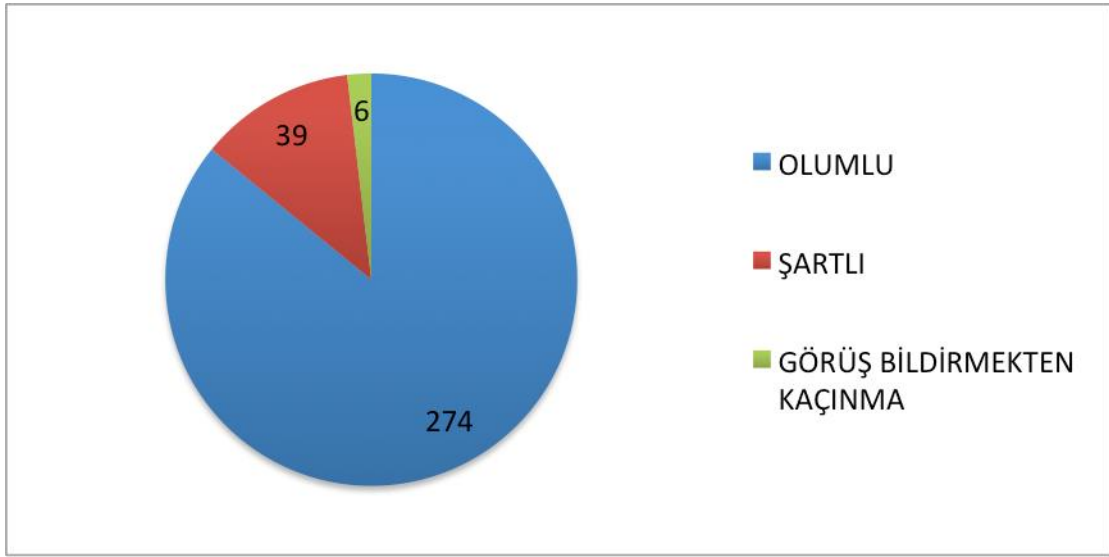
** Serbest İşlem Platformu ve Gelişen İşletmeler Piyasası toplamıdır

3.1.2. Yıllara Göre Rapor Türleri ve Sayıları

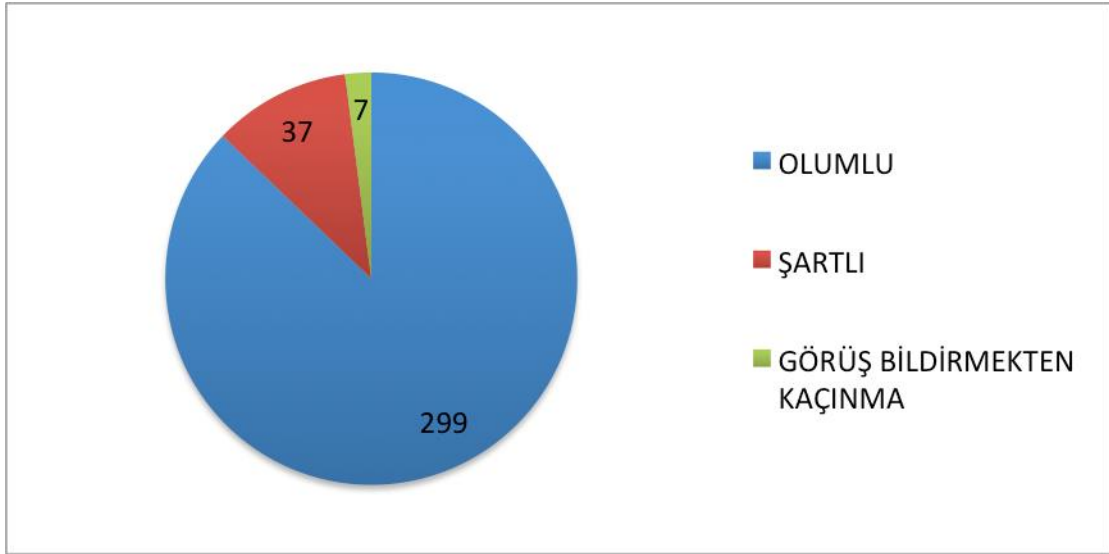
Bağımsız denetim şirketleri tarafından incelenen raporlar ve rapor türleri yıllara göre aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 5
Yıllara Göre Bağımsız Denetim Raporlarındaki Görüş Türleri (Tüm Pazarlar)

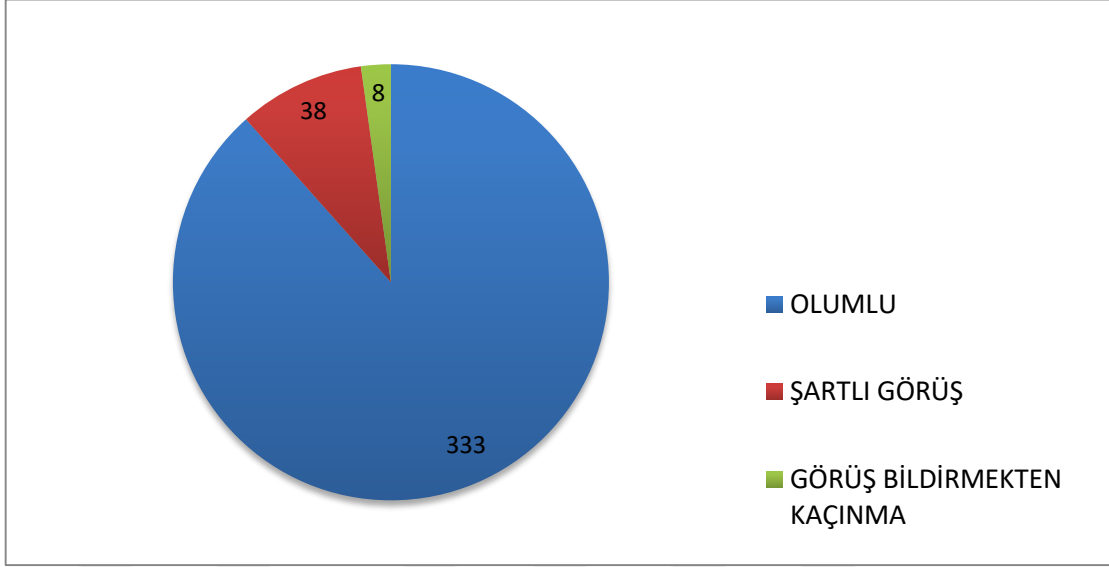
YILLAR	OLUMLU RAPOR	ŞARTLI GÖRÜŞ	OLUMSUZ GÖRÜŞ	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA
2009	274	40		5
2010	299	37		7
2011	333	38		8
2012	373	37	2	9

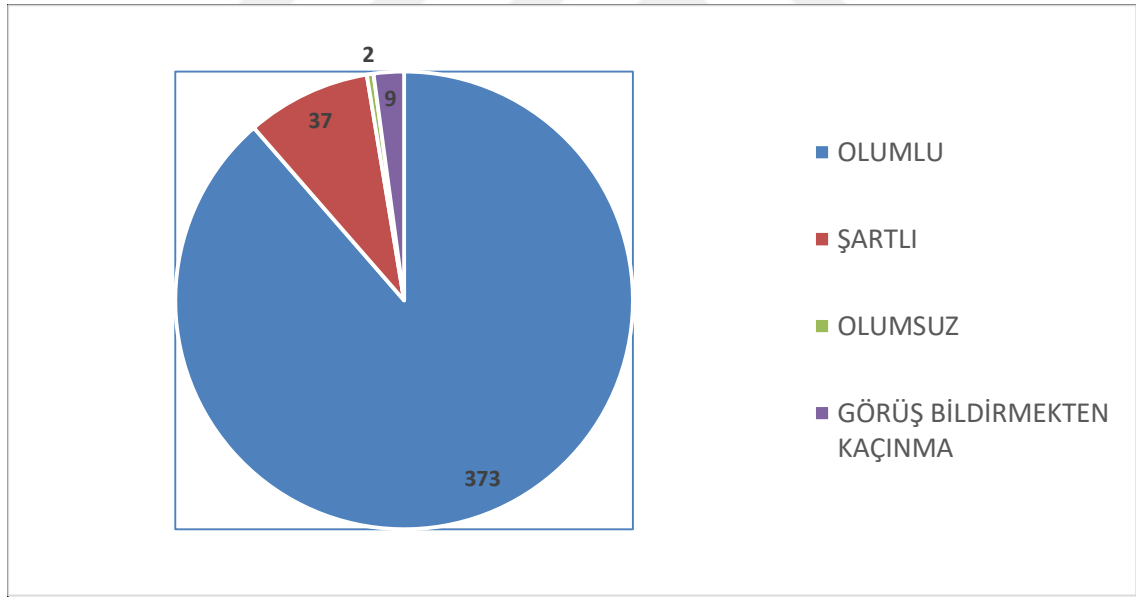
Grafik 1
2009 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Sayıları

Grafik 2
2010 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Sayıları

Grafik 3
2011 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Sayıları

Grafik 4
2012 Yılı Denetim Görüşüne Göre Rapor Sayıları

3.1.3.2011-2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporları Görüş Türleri ve İlan Tarihleri

Çalışmamızda ilan edilen bağımsız denetim raporlarının hisse fiyat performansına etkisini incelerken “Baz Tarih” olarak bağımsız denetim raporlarının ilan

edildiği gün kullanılmıştır. BIST’da işlem gören şirketlerin 2011-2012 yıllarında yayımlanan Bağımsız Denetim Raporlarının Görüş türleri ile yayımlanma tarihleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6
2011-2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporları Görüş Türleri ve İlan Tarihleri

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
1	ACIBD	ACIBADEM SAĞLIK	16.3.2012	OLUMLU		
2	ACSEL	ACISELSAN ACIPAYAM SELÜLİT			26.2.2013	OLUMLU
3	ADANA	ADANA ÇİMENTO	1.3.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
4	ADEL	ADEL KALEMCİLİK	9.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
5	ADESE	ADESE ALIŞVERİŞ TİCARET	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
6	AEFES	ANADOLU EFES	29.3.2012	OLUMLU	21.3.2013	OLUMLU
7	AFMAS	AFM FİLM	22.3.2012	OLUMLU	29.3.2013	OLUMLU
8	AFYON	AFYON ÇİMENTO	9.3.2012	OLUMLU	15.2.2013	OLUMLU
9	AGYO	ATAKULE GMYO	2.3.2012	ŞARTLI	28.2.2013	OLUMLU
10	AKALT	AKAL TEKSTİL	3.2.2012	OLUMLU		
11	AKBNK	AKBANK	10.2.2012	OLUMLU	7.2.2013	OLUMLU
12	AKBYO	AK B TİPİ YAT.ORT.	10.2.2012	OLUMLU		
13	AKCNS	AKÇANSA	24.2.2012	OLUMLU	15.2.2013	OLUMLU
14	AKENR	AK ENERJİ	28.2.2012	ŞARTLI	28.2.2013	OLUMLU
15	AKFEN	AKFEN HOLDİNG	12.4.2012	OLUMLU	3.4.2013	OLUMLU
16	AKFGY	AKFEN GMYO	9.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
17	AKGRT	AKSİGORTA	14.3.2012	OLUMLU	18.2.2013	OLUMLU
18	AKGUV	AKDENİZ GÜVENLİK			12.4.2013	OLUMLU
19	AKMGY	AKMERKEZ GMYO	9.3.2012	OLUMLU	15.2.2013	OLUMLU
20	AKSA	AKSA	23.3.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
21	AKSEN	AKSA ENERJİ	12.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
22	AKSGY	AKİŞ GAYRİMENKUL YATIRIM			1.4.2013	OLUMLU
23	AKSUE	AKSU ENERJİ	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
24	ALARK	ALARKO HOLDİNG	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
25	ALBRK	ALBARAKA TÜRK	27.2.2012	OLUMLU	28.2.2013	OLUMLU
26	ALCAR	ALARKO CARRIER	15.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
27	ALCTL	ALCATEL LUCENT TELETAŞ	9.3.2012	OLUMLU	12.3.2013	OLUMLU
28	ALGYO	ALARKO GMYO	15.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
29	ALKA	ALKİM KAĞIT	15.3.2012	OLUMLU	4.3.2013	OLUMLU
30	ALKİM	ALKİM KİMYA	15.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
31	ALNTF	ALTERNATİFBANK	9.3.2012	OLUMLU	16.2.2013	OLUMLU
32	ALTIN	ALTINYILDIZ	9.3.2012	OLUMLU	5.3.2013	ŞARTLI
33	ALYAG	ALTINYAĞ			12.4.2013	ŞARTLI
34	ANACM	ANADOLU CAM	16.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
35	ANELE	ANEL ELEKTRİK	14.4.2012	OLUMLU	13.4.2013	ŞARTLI
36	ANELT	ANEL TELEKOM	10.4.2012	OLUMLU	13.4.2013	OLUMLU
37	ANHYT	ANADOLU HAYAT EMEK.	2.3.2012	OLUMLU	28.2.2013	OLUMLU
38	ANSA	ANSA YATIRIM HOLDİNG A.Ş.			15.3.2013	OLUMLU
39	ANSGR	ANADOLU SİGORTA	6.3.2012	ŞARTLI	28.2.2013	ŞARTLI
40	ARCLK	ARÇELİK	16.2.2012	OLUMLU	11.2.2013	OLUMLU
41	ARENA	ARENA BİLGİSAYAR	1.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
42	ARFYO	ALTERNATİF YAT.ORT.	7.3.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
43	ARMDA	ARMADA BİLGİSAYAR	12.4.2012	OLUMLU	5.4.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
44	ARSAN	ARSAN TEKSTİL	13.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	ŞARTLI
45	ARTI	ARTI YATIRIM HOLDİNG			12.4.2013	ŞARTLI
46	ARTOG	AR TARIM ORGANİK GIDA			10.4.2013	OLUMLU
47	ASCEL	ASİL ÇELİK SANAYİ A.Ş.			21.3.2013	OLUMLU
48	ASELS	ASELSAN	8.3.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
49	ASLAN	ASLAN ÇİMENTO	1.3.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
50	ASUZU	ANADOLU ISUZU	8.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
51	ASYAB	ASYA KATILIM BANKASI	23.2.2012	OLUMLU	22.2.2013	OLUMLU
52	ATAC	ATAÇ İNŞAAT	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
53	ATAYO	ATA YAT.ORT.	1.3.2012	OLUMLU	28.2.2013	OLUMLU
54	ATEKS	AKIN TEKSTİL	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
55	ATLAS	ATLAS YAT. ORT.	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
56	ATPET	ATLANTİK PETROL A.Ş.			15.3.2013	ŞARTLI
57	ATSYO	ATLANTİS YAT. ORT.	15.3.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
58	AVGYO	AVRASYA GMYO	16.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
59	AVHOL	BAYSAN TRAFİKO			6.3.2013	OLUMLU
60	AVIVA	AVİVA SİGORTA	9.3.2012	OLUMLU	11.3.2013	OLUMLU
61	AVOD	AVOD GIDA VE TARIM	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
62	AVTUR	AVRASYA PETROL VE TURİSTİK	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	ŞARTLI
63	AYCES	ALTINYUNUS ÇEŞME	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
64	AYEN	AYEN ENERJİ	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
65	AYES	AYES AKDENİZ YAPI A.Ş.			19.4.2013	OLUMLU
66	AYGAZ	AYGAZ	8.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
67	BAGFS	BAGFAŞ	23.2.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
68	BAKAB	BAK AMBALAJ	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
69	BALAT	BALATAÇILAR BALATAÇILIK			19.4.2013	OLUMLU
70	BANVT	BANVİT	30.3.2012	OLUMLU	1.4.2013	OLUMLU
71	BASCM	BAŞTAŞ BAŞKENT ÇİMENTO			27.2.2013	OLUMLU
72	BERDN	BERDAN TEKSTİL	10.1.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	3.4.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
73	BEYAZ	BEYAZ FİLO	3.4.2012	OLUMLU	11.3.2013	OLUMLU
74	BFREN	BOSCH FREN SİSTEMLERİ	16.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
75	BIMAS	BİM MAĞAZALAR	13.3.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
76	BISAS	BİSAŞ TEKSTİL	7.3.2012	ŞARTLI	1.3.2013	ŞARTLI
77	BIZIM	BİZİM MAĞAZALAR	5.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
78	BJKAS	BEŞİKTAŞ FUTBOL YAT.	13.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	ŞARTLI
79	BLCYT	BİLİCİ YATIRIM	16.3.2012	OLUMLU	12.3.2013	OLUMLU
80	BMEKS	BİMEKS TİCARET	14.2.2012	OLUMLU	19.2.2013	OLUMLU
81	BOLUC	BOLU ÇİMENTO	1.3.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
82	BOSSA	BOSSA	17.2.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
83	BOYNR	BOYNER MAĞAZACILIK	21.2.2012	OLUMLU	5.3.2013	ŞARTLI
84	BPOZ	BANK POZİTİF	23.2.2012	OLUMLU	28.2.2013	OLUMLU
85	BRISA	BRİSA	29.3.2012	OLUMLU	1.3.2013	OLUMLU
86	BRKO	BİRKO	30.3.2012	OLUMLU	20.3.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
87	BRKSN	BERKOSAN YALITIM	6.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
88	BRMEN	BİRLİK MENSUCAT	22.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
89	BROVA	BOROVA YAPI	5.3.2012	ŞARTLI	12.4.2013	ŞARTLI
90	BRSAN	BORUSAN MANNESMANN	13.3.2012	OLUMLU	4.3.2013	OLUMLU
91	BRYAT	BORUSAN YAT. PAZ.	2.4.2012	OLUMLU	4.3.2013	OLUMLU
92	BSHEV	BSH EV ALETLERİ	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
93	BSOKE	BATISÖKE ÇİMENTO	15.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
94	BTCIM	BATI ÇİMENTO	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
95	BUCIM	BURSA ÇİMENTO	29.2.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
96	BURCE	BURÇELİK	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
97	BURVA	BURÇELİK VANA	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
98	CARFA	CARREFOURSA	16.3.2012	OLUMLU	1.3.2013	OLUMLU
99	CBSBO	ÇBS BOYA	16.3.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	15.3.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
100	CCOLA	COCA COLA İÇECEK	28.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
101	CELHA	ÇELİK HALAT	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
102	CEMAS	ÇEMAŞ	9.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
103	CEMTS	ÇEMTAŞ	9.2.2012	OLUMLU	13.2.2013	OLUMLU
104	CEYLN	CEYLAN YATIRIM HOLDİNG	23.3.2012	OLUMLU		
105	CIMSA	ÇİMSA	21.3.2012	OLUMLU	1.3.2013	OLUMLU
106	CLEBI	ÇELEBİ	13.4.2012	ŞARTLI	3.4.2013	OLUMLU
107	CMBTN	ÇİMBETON	6.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
108	CMENT	ÇİMENTAŞ	6.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
109	COMDO	COMPONENTA DÖKÜMCÜLÜK	5.4.2012	ŞARTLI	28.2.2013	OLUMLU
110	COSMO	COSMOS YAT. ORT.	13.2.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
111	CRDFA	CREDITWEST FAKTORING	30.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
112	DAGHL	DAGI YATIRIM HOLDİNG A.Ş.			11.3.2013	OLUMLU
113	DAGI	DAGI GİYİM	13.3.2012	OLUMLU	21.3.2013	OLUMLU
114	DARDL	DARDANEL	13.4.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	12.4.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
115	DBAGL	DEUTCHE BANK AG	20.3.2012	OLUMLU	15.4.2013	OLUMLU
116	DENCM	DENİZLİ CAM	14.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
117	DENGE	DENGE YATIRIM HOLDİNG A.Ş.			14.2.2013	OLUMLU
118	DENIZ	DENİZBANK	21.2.2012	OLUMLU	25.2.2013	OLUMLU
119	DENTA	DENTAŞ AMBALAJ	22.3.2012	OLUMLU	25.2.2013	OLUMLU
120	DERIM	DERİMOD	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
121	DESA	DESA DERİ	15.3.2012	OLUMLU	12.3.2013	OLUMLU
122	DESPC	DESPEC BİLGİSAYAR	8.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
123	DEVA	DEVA HOLDİNG	23.3.2012	OLUMLU	21.3.2013	OLUMLU
124	DGATE	DATAGATE BİLGİSAYAR	15.3.2012	OLUMLU	8.4.2013	OLUMLU
125	DGGYO	DOĞUŞ GMYO	23.2.2012	OLUMLU	15.2.2013	OLUMLU
126	DGZTE	DOĞAN GAZETECİLİK	30.3.2012	OLUMLU	9.4.2013	OLUMLU
127	DIRIT	DIRİTEKS DIRİLİŞ TEKSTİL			4.4.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
128	DITAS	DİTAŞ DOĞAN	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
129	DJIMT	BİZİM MENKUL DEĞERLER			15.3.2013	OLUMLU
130	DMSAS	DEMİSAŞ DÖKÜM	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
131	DNZYO	DENİZ YAT. ORT.	16.3.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
132	DOAS	DOĞUŞ OTOMOTİV	8.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
133	DOBUR	DOĞAN BURDA	23.3.2012	OLUMLU	3.4.2013	OLUMLU
134	DOGUB	DOĞUSAN	24.2.2012	OLUMLU	12.3.2013	OLUMLU
135	DOHOL	DOĞAN HOLDİNG	12.4.2012	ŞARTLI	11.4.2013	OLUMLU
136	DURDO	DURAN DOĞAN BASIM	8.3.2012	OLUMLU	21.3.2013	OLUMLU
137	DYHOL	DOĞAN YAYIN HOL.	7.4.2012	ŞARTLI	9.4.2013	OLUMLU
138	DYOBY	DYO BOYA	12.4.2012	OLUMLU	29.3.2013	OLUMLU
139	DZGYO	DENİZ YATIRIM ORTAKLIĞI			27.3.2013	OLUMLU
140	ECBYO	ECZACIBAŞI YAT. ORT.	7.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
141	ECILC	ECZACIBAŞI İLAÇ	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
142	ECYAP	ECZACIBAŞI YAPI	14.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
143	ECZYT	ECZACIBAŞI YATIRIM	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
144	EDIP	EDİP GAYRİMENKUL	9.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
145	EGCYH	EGELİ & CO YATIRIM HOLDİNG	5.4.2012	OLUMLU	18.3.2013	OLUMLU
146	EGCYO	EGELİ & CO TARIM GİRİŞİM	5.4.2012	OLUMLU	22.3.2013	OLUMLU
147	EGEEN	EGE ENDÜSTRİ	26.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
148	EGGUB	EGE GÜBRE	27.2.2012	OLUMLU	22.2.2013	OLUMLU
149	EGLYO	EGELİ&CO GİRİŞİM SERMAYE			14.3.2013	OLUMLU
150	EGPRO	EGE PROFİL	23.2.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
151	EGSER	EGE SERAMİK	4.4.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
152	EGYO	EGS GMYO	31.1.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	22.2.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
153	EKGYO	EMLAK KONUT GMYO	13.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
154	EKIZ	EKİZ YAĞ SANAYİİ	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	ŞARTLI
155	EKSP0	EKSP0 FAKTORİNG	22.2.2012	OLUMLU	20.2.2013	OLUMLU
156	EMBYO	EURO YAT. ORT.	13.3.2012	OLUMLU		
157	EMKEL	EMEK ELEKTRİK	16.3.2012	ŞARTLI	15.3.2013	ŞARTLI
158	EMNIS	EMİNİŞ AMBALAJ	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
159	ENKAI	ENKA İNŞAAT	19.3.2012	OLUMLU	18.3.2013	OLUMLU
160	EPLAS	EGEPLAST	13.4.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	12.4.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
161	ERBOS	ERBOSAN	28.2.2012	OLUMLU	18.2.2013	OLUMLU
162	EREGL	EREĞLİ DEMİR ÇELİK	16.2.2012	OLUMLU	19.2.2013	OLUMLU
163	ERICO	ERICOM TELEKOMÜNİKASYON	14.3.2012	OLUMLU	5.4.2013	OLUMLU
164	ERSU	ERSU GIDA	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
165	ESCOM	ESCORT TEKNOLOJİ	10.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
166	ESEMS	ESEM SPOR GİYİM	16.3.2012	ŞARTLI	14.3.2013	ŞARTLI
167	ETILR	ETİLER İNCİ BÜFE			27.2.2013	OLUMLU
168	ETYAT	EURO TREND YAT. ORT.	13.3.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
169	EUKYO	EURO KAPİTAL YAT. ORT.	13.3.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
170	EUROM	EURO YAT. MEN. DEĞ.	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
171	FBBNK	FİBABANKA	16.3.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
172	FENER	FENERBAHÇE SPORTIF	31.3.2012	OLUMLU	29.3.2013	ŞARTLI
173	FENIS	FENİŞ ALÜMİNYUM	15.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
174	FFKRL	FİNANS FİN. KİR.	1.3.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
175	FINBN	FİNANSBANK	5.3.2012	OLUMLU	4.3.2013	OLUMLU
176	FLAP	FLAP KONGRE TOPLANTI H.			15.3.2013	OLUMLU
177	FMIZP	F-M İZMİT PİSTON	31.1.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
178	FNSYO	FİNANS YAT. ORT.	6.3.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
179	FONFK	FON FİN. KİR.	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
180	FRIGO	FRİGO PAK GIDA	6.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
181	FROTO	FORD OTOSAN	21.2.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
182	FVORI	FAVORİ DİNLENME YER.	9.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	ŞARTLI
183	GARAN	GARANTİ BANKASI	2.2.2012	ŞARTLI	31.1.2013	ŞARTLI
184	GARFA	GARANTİ FAKTORİNG	23.2.2012	OLUMLU	30.1.2013	OLUMLU
185	GDKYO	GEDİK YAT.ORT.	16.3.2012	OLUMLU	4.3.2013	OLUMLU
186	GEDİK	GEDİK Y. MEN. DEĞ	12.4.2012	OLUMLU	4.3.2013	OLUMLU
187	GEDİZ	GEDİZ İPLİK	19.1.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	12.4.2013	ŞARTLI
188	GENTS	GENTAŞ	27.3.2012	OLUMLU	25.3.2013	OLUMLU
189	GEREL	GERSAN ELEKTRİK	12.4.2012	OLUMLU	13.4.2013	ŞARTLI
190	GLBMD	GLOBAL MENKUL DEĞERLER	22.3.2012	OLUMLU	9.4.2013	OLUMLU
191	GLRYH	GÜLER YAT. HOLDİNG	10.4.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
192	GLYHO	GLOBAL YAT. HOLDİNG	21.3.2012	OLUMLU	5.4.2013	OLUMLU
193	GOLDS	GOLDAS KUYUMCULUK	14.2.2012	ŞARTLI		
194	GOLTS	GÖLTAŞ ÇİMENTO	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
195	GOODY	GOOD-YEAR	13.3.2012	OLUMLU	1.3.2013	OLUMLU
196	GOZDE	GÖZDE GİRİŞİM	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
197	GRFIN	GARANTİ FİNANSAL KİRALAMA			11.4.2013	OLUMLU
198	GRNYO	GARANTİ YAT. ORT.	28.2.2012	OLUMLU	25.2.2013	OLUMLU
199	GSDDE	GSD DENİZCİLİK	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
200	GSDHO	GSD HOLDİNG	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
201	GSRAY	GALATASARAY SPORTIF	13.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	OLUMLU
202	GUBRF	GÜBRE FABRİK.	10.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
203	GUSGR	GÜNEŞ SİGORTA	14.3.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
204	HALKB	T. HALK BANKASI	8.3.2012	ŞARTLI	13.2.2013	ŞARTLI
205	HALKF	HALK FİNANSAL KİRALAMA			14.3.2013	OLUMLU
206	HALKS	HALK SİGORTA			8.3.2013	OLUMLU
207	HATEK	HATAY TEKSTİL	12.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	ŞARTLI
208	HEKTS	HEKTAŞ	28.2.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
209	HITIT	HİTİT HOLDİNG	14.3.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
210	HLGYO	HALK GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI			27.2.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
211	HURGZ	HÜRRİYET GZT.	31.3.2012	ŞARTLI	4.4.2013	OLUMLU
212	HZNR	HAZNEDAR REFRAKTER	29.2.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
213	IBTYO	İNFO TREND YAT.ORT.	15.3.2012	OLUMLU		
214	IDAS	İDAŞ	12.4.2012	ŞARTLI	22.4.2013	ŞARTLI
215	IDGYO	İDEALİST GMYO	5.3.2012	OLUMLU	11.3.2013	OLUMLU
216	IEYHO	İŞIKLAR ENERJİ YAPI HOL. (Eski Unvan:METEM ENERJİ VE TEKSTİL)	30.3.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
217	IHEVA	İHLAS EV ALETLERİ	20.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
218	IHGZT	İHLAS GAZETECİLİK	1.3.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
219	IHLAS	İHLAS HOLDİNG	13.4.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
220	IHMAD	İHLAS MADENCİLİK	15.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
221	IHYAY	İHLAS YAYIN HOLDİNG	20.3.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
222	İNDES	İNDEKS BİLGİSAYAR	3.4.2012	OLUMLU	8.4.2013	OLUMLU
223	INFO	İFO YATIRIM	22.3.2012	OLUMLU	25.2.2013	ŞARTLI
224	INFYO	İFO YAT. ORT.	15.3.2012	OLUMLU		
225	INGBN	İNG BANK	5.3.2012	OLUMLU	19.2.2013	OLUMLU
226	İNTEM	İNTEMA	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
227	IPEKE	İPEK DOĞAL ENERJİ	12.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
228	İSBİR	İŞBİR HOLDİNG A.Ş.			20.6.2013	OLUMLU
229	İSBTR	İŞ BANKASI	14.2.2012	ŞARTLI	14.2.2013	ŞARTLI
230	İSFİN	İŞ FİN.KİR.	10.2.2012	OLUMLU	12.2.2013	OLUMLU
231	İSGSY	İŞ GİRİŞİM	12.4.2012	OLUMLU	5.4.2013	OLUMLU
232	İSGYO	İŞ GMYO	10.2.2012	OLUMLU	22.2.2013	OLUMLU
233	İSMEN	İŞ Y. MEN. DEĞ.	13.4.2012	OLUMLU	8.4.2013	OLUMLU
234	İSYAT	İŞ YAT. ORT.	6.2.2012	OLUMLU	19.2.2013	OLUMLU
235	İSYHO	İŞIKLAR YAT. HOL.	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
236	İTTFH	İTTİFAK HOLDİNG	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
237	İZMDC	İZMİR DEMİR ÇELİK	30.3.2012	OLUMLU	3.4.2013	OLUMLU
238	İZOCM	İZOCAM	13.2.2012	OLUMLU	20.2.2013	OLUMLU
239	JANTS	JANTSA JANT			15.3.2013	OLUMLU
240	KAPFA	KAPİTAL FAKTORİNG	13.4.2012	OLUMLU	1.4.2013	OLUMLU
241	KAPLM	KAPLAMİN	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
242	KAREL	KAREL ELEKTRONİK	22.2.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
243	KARKM	KARKİM SONDAJ AKIŞKANLARI	8.2.2012	OLUMLU	19.2.2013	OLUMLU
244	KARSN	KARSAN OTOMOTİV	6.4.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
245	KARTN	KARTONSAN	24.2.2012	OLUMLU	20.2.2013	OLUMLU
246	KATMR	KATMERCİLER EKİPMAN	13.4.2012	OLUMLU	14.4.2013	OLUMLU
247	KCHOL	KOÇ HOLDİNG	9.3.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
248	KENT	KENT GIDA	15.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
249	KERVN	KERVANSARAY YATIRIM ORT.			12.4.2013	OLUMLU
250	KERTV	KEREVİTAŞ GIDA	11.4.2012	OLUMLU	2.4.2013	OLUMLU
251	KFKTF	KOÇ FİAT KREDİ TÜKETİCİ			6.2.2013	OLUMLU
252	KILER	KİLER GIDA	10.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
253	KIPA	TESCO KİPA	11.5.2012	OLUMLU	10.5.2013	OLUMLU
254	KLBM	KELEBEK MOBİLYA	13.4.2012	OLUMLU	9.4.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
255	KLGYO	KİLER GMYO	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
256	KLMSN	KLİMASAN KLİMA	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
257	KLNMA	T. KALKINMA BANK.	28.2.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
258	KNFRT	KONFRUT GIDA	15.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
259	KOCTF	KOÇ TÜKETİCİ FİNANSMANI	31.1.2012	OLUMLU	19.2.2013	OLUMLU
260	KOMHL	KOMBASSAN HOLDİNG			12.4.2013	ŞARTLI
261	KONYA	KONYA ÇİMENTO	28.2.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
262	KORDS	KORDSA	26.3.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
263	KOZAA	KOZA MADENCİLİK	12.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
264	KOZAL	KOZA ALTIN	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
265	KPHOL	KAPİTAL YAT. HOLDİNG	16.3.2012	OLUMLU	12.3.2013	OLUMLU
266	KRATL	KARAKAŞ ATLANTİS KIYM.			15.3.2013	OLUMLU
267	KRDMD	KARDEMİR	24.2.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
268	KRONT	KRON TELEKOMÜNİKASYON	13.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
269	KRSAN	KARSUSAN			22.3.2013	OLUMLU
270	KRSTL	KRİSTAL KOLA	6.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
271	KRTEK	KARSU TEKSTİL	15.3.2012	OLUMLU	13.3.2013	OLUMLU
272	KSTUR	KUŞTUR KUŞADASI TURİZM			8.3.2013	OLUMLU
273	KUTPO	KÜTAHYA PORSELEN	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
274	KUYAS	KUYUMCUKENT GAYRİMENKUL YATIRIMLARI A.Ş.			13.2.2013	OLUMLU
275	LATEK	LATEK LOJİSTİK	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
276	LIDFA	LİDER FAKTORİNG	20.2.2012	OLUMLU	18.2.2013	OLUMLU
277	LINK	LİNK BİLGİSAYAR	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
278	LKMNH	LOKMAN HEKİM	15.2.2012	OLUMLU	25.3.2013	OLUMLU
279	LOGO	LOGO YAZILIM	21.3.2012	OLUMLU	4.4.2013	OLUMLU
280	LUKSK	LÜKS KADIFE	8.3.2012	OLUMLU	22.3.2013	OLUMLU
281	MAALT	MARMARİS ALTINYUNUS	23.2.2012	OLUMLU	25.2.2013	OLUMLU
282	MAKTK	MAKİNA TAKIM	11.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	ŞARTLI
283	MANGO	MANGO GIDA	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMSUZ
284	MARTI	MARTI OTEL	10.2.2012	OLUMLU	15.2.2013	OLUMLU
285	MATAS	MATAŞ MATBAACILIK	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
286	MCTAS	MCT DANIŞMANLIK A.Ş.			5.4.2013	OLUMLU
287	MEGAP	MEGA POLİETİLEN KÖPÜK			29.3.2013	ŞARTLI
288	MEMSA	MENSA	16.3.2012	ŞARTLI	15.3.2013	ŞARTLI
289	MEPET	METRO PETROL VE TESİSLERİ	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
290	MERIT	MERİT TURİZM YATIRIM			19.4.2013	OLUMLU
291	MERKO	MERKO GIDA	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
292	METAL	METRO ALTIN (Eski Unvan:METRO YAT. ORT.)	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
293	METRO	METRO HOLDİNG	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
294	METUR	METEMTUR OTELCİLİK	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
295	MGROS	MİGROS	10.4.2012	OLUMLU	3.4.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
296	MIPAZ	MİLPA	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
297	MMCAS	MMC SANAYİ VE TİCARİ YAT.			8.3.2013	OLUMLU
298	MNDRS	MENDERES TEKSTİL MARBAŞ B TİPİ YAT. ORT.	14.3.2012	ŞARTLI	1.3.2013	ŞARTLI
299	MRBYO		16.3.2012	OLUMLU		
300	MRDIN	MARDİN ÇİMENTO	1.3.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
301	MRGYO	MARTI GMYO	27.1.2012	OLUMLU	1.2.2013	OLUMLU
302	MRNOS	MERİNOS	13.4.2012	OLUMLU		
303	MRSHL	MARSHALL	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
304	MRTGG	MERT GIDA	16.3.2012	ŞARTLI	15.3.2013	ŞARTLI
305	MUTLU	MUTLU AKÜ	16.3.2012	OLUMLU	8.2.2013	OLUMLU
306	MYZYO	M. YILMAZ YAT. ORT.	15.3.2012	OLUMLU	18.1.2013	OLUMLU
307	MZHLD	MAZHAR ZORLU HOLDİNG	13.4.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	12.4.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
308	NERGS	NERGİS HOLDİNG	17.2.2012	ŞARTLI		
309	NETAS	NETAŞ TELEKOM.	8.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
310	NIBAS	NİĞBAŞ NİĞDE BETON	7.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
311	NTHOL	NET HOLDİNG	13.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	OLUMLU
312	NTTUR	NET TURİZM	13.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	OLUMLU
313	NUGYO	NUROL GMYO	9.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
314	NUHCM	NUH ÇİMENTO	9.3.2012	ŞARTLI	6.3.2013	ŞARTLI
315	OLMKS	OLMUĞSA	16.3.2012	OLUMLU	28.2.2013	OLUMLU
316	ORGE	ORGE ENERJİ ELEKTRİK			15.2.2013	OLUMLU
317	ORMA	ORMA ORMAN MAHSULLERİ			25.4.2013	OLUMLU
318	OSMEN	OSMANLI MENKUL	17.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
319	OSTIM	OSTİM ENDÜSTRİYEL YAT.			5.4.2013	OLUMLU
320	OTKAR	OTOKAR	13.2.2012	OLUMLU	18.2.2013	OLUMLU
321	OYAYO	OYAK YAT. ORT.	20.2.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
322	OYLUM	OYLUM SİNAYİ YATIRIMLAR A.Ş.			15.3.2013	OLUMLU
323	OZBAL	ÖZBAL ÇELİK BORU	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
324	OZGYO	ÖZDERİCİ GMYO	14.2.2012	OLUMLU	12.3.2013	OLUMLU
325	OZKGY	ÖZAK GMYO	12.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
326	PARSN	PARSAN	12.4.2012	OLUMLU	1.4.2013	OLUMLU
327	PEGYO	PERA GMYO	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
328	PENGD	PENQUEN GIDA	30.3.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
329	PETKM	PETKİM	3.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
330	PETUN	PINAR ET VE UN	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
331	PIMAS	PİMAŞ	19.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
332	PINSU	PINAR SU	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
333	PKART	PLASTİKKART	15.3.2012	OLUMLU	6.2.2013	OLUMLU
334	PKENT	PETROKENT TURİZM	14.3.2012	OLUMLU	11.3.2013	OLUMLU
335	PNSUT	PINAR SÜT	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
336	POLHL	POLİSAN HOLDİNG A.Ş.			5.3.2013	OLUMLU
337	POLYL	POLYLEN	17.2.2012	ŞARTLI		
338	PRKAB	TÜRK PRYSMIAN KABLO	7.3.2012	OLUMLU	15.2.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
339	PRKME	PARK ELEK. MADENCİLİK	16.3.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
340	PRTAS	ÇBS PRİNTAŞ	13.4.2012	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA	12.4.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
341	PRZMA	PRİZMA PRES MATBAACILIK			14.3.2013	OLUMLU
342	PTOFS	OMV PETROL OFİSİ	22.2.2012	OLUMLU	21.2.2013	OLUMLU
343	RANLO	RAN LOJİSTİK	13.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	OLUMSUZ
344	RAYSG	RAY SİGORTA	14.3.2012	OLUMLU	4.3.2013	OLUMLU
345	RGYAS	RÖNESANS GAYRİMENKUL	19.3.2012	OLUMLU	2.4.2013	OLUMLU
346	RHEAG	RHEA GİRİŞİM	13.4.2012	ŞARTLI	11.4.2013	OLUMLU
347	RYGYO	REYSAŞ GMYO	16.3.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
348	RYSAS	REYSAŞ LOJİSTİK	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
349	SAFGY	SAF GMYO	16.3.2012	OLUMLU	12.3.2013	OLUMLU
350	SAHOL	SABANCI HOLDİNG	30.3.2012	OLUMLU	7.3.2013	OLUMLU
351	SAMAT	SARAY MATBAACILIK	1.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
352	SANFM	SANİFOAM SÜNGER			14.3.2013	OLUMLU
353	SANKO	SANKO PAZARLAMA	15.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
354	SARKY	SARKUYSAN	13.4.2012	OLUMLU	11.4.2013	OLUMLU
355	SASA	SASA POLYESTER	8.3.2012	OLUMLU	1.3.2013	OLUMLU
356	SEKFA	ŞEKER FAKTORİNG			19.2.2013	OLUMLU
357	SEKFK	ŞEKER FİN. KİR.	8.3.2012	OLUMLU	26.2.2013	OLUMLU
358	SELEC	SELÇUK ECZA DEPOSU	4.4.2012	OLUMLU	5.4.2013	OLUMLU
359	SELGD	SELÇUK GIDA	13.4.2012	ŞARTLI	11.4.2013	OLUMLU
360	SERVE	SERVE KIRTASIYE	9.5.2012	ŞARTLI	27.3.2013	ŞARTLI
361	SIFAS	SIFAŞ	17.2.2012	ŞARTLI		
362	SILVR	SİLVERLINE ENDÜSTRİ	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
363	SISE	ŞİŞE CAM	19.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
364	SKBNK	ŞEKERBANK	29.2.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
365	SKPLC	ŞEKER PİLİÇ	30.1.2012	OLUMLU	15.3.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
366	SKTAS	SÖKTAŞ	13.4.2012	OLUMLU	2.4.2013	OLUMLU
367	SNGYO	SİNPAŞ GMYO	11.4.2012	OLUMLU	10.4.2013	OLUMLU
368	SNPAM	SÖNMEZ PAMUKLU	21.3.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
369	SODA	SODA SANAYİİ	16.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
370	SODSN	SODAŞ SODYUM A.Ş.			4.3.2013	OLUMLU
371	SONME	SÖNMEZ FİLAMENT	21.3.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
372	TACYO	TAÇ YAT. ORT.	2.3.2012	OLUMLU		
373	TARAF	TARAF GAZETECİLİK	12.4.2012	OLUMLU	11.4.2013	OLUMLU
374	TATKS	TAT KONSERVE	24.2.2012	OLUMLU	22.2.2013	OLUMLU
375	TAVHL	TAV HAVALİMANLARI	24.2.2012	OLUMLU	22.2.2013	OLUMLU
376	TBORG	T.TUBORG	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
377	TCELL	TURKCELL	23.2.2012	OLUMLU	21.2.2013	OLUMLU
378	TCRYO	TACIRLER YAT. ORT.	14.3.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
379	TCZB	T.C. ZİRAAT BANKASI	5.3.2012	ŞARTLI	14.2.2013	ŞARTLI
380	TEBNK	T.EKONOMİ BANK.	15.2.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
381	TEKST	TEKSTİLBANK	22.2.2012	OLUMLU	1.3.2013	OLUMLU
382	TEKTU	TEK-ART TURİZM	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
383	TGSAS	TGS DIŞ TİCARET A.Ş.			8.3.2013	ŞARTLI
384	THYAO	TÜRK HAVA YOLLARI	12.4.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
385	TIRE	MONDİ TİRE KUTSAN	3.4.2012	OLUMLU	9.4.2013	OLUMLU
386	TKFEN	TEKFEN HOLDİNG	12.4.2012	ŞARTLI	11.4.2013	ŞARTLI
387	TKNSA	TEKNOSA A.Ş.			13.2.2013	OLUMLU
388	TKSYO	TAKSİM YAT. ORT.	20.1.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
389	TKURU	TAZE KURU GIDA A.Ş.			15.3.2013	OLUMLU
390	TMSN	TÜMOSAN MOTOR A.Ş.			15.3.2013	OLUMLU
391	TOASO	TOFAŞ OTO. FAB.	20.2.2012	OLUMLU	6.2.2013	OLUMLU
392	TRCAS	TURCAS PETROL	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
393	TRGYO	TORUNLAR GMYO	5.4.2012	OLUMLU	28.3.2013	OLUMLU
394	TRKCM	TRAKYA CAM	16.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
395	TRNSK	TRANSTÜRK HOLD.	13.4.2012	ŞARTLI	12.4.2013	GÖRÜŞ BİLD. KAÇINMA
396	TSGYO	TSKB GMYO	13.2.2012	OLUMLU	11.2.2013	OLUMLU
397	TSKB	T.S.K.B.	14.2.2012	OLUMLU	12.2.2013	OLUMLU
398	TSKYO	TSKB YAT. ORT.	6.2.2012	OLUMLU	11.2.2013	OLUMLU
399	TSPOR	TRABZONSPOR SPORTIF	30.3.2012	ŞARTLI	29.3.2013	ŞARTLI
400	TTKOM	TÜRK TELEKOM	14.2.2012	OLUMLU	6.2.2013	OLUMLU
401	TTRAK	TÜRK TRAKTÖR	17.2.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
402	TUDDF	T.DEMİRDÖKÜM	12.4.2012	OLUMLU	18.3.2013	OLUMLU
403	TUKAS	TUKAŞ	20.2.2012	OLUMLU	20.2.2013	OLUMLU
404	TUPRS	TÜPRAŞ	8.3.2012	OLUMLU	5.3.2013	OLUMLU
405	UCAK	USAŞ	14.2.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
406	ULAS	ULAŞLAR TURİZM			13.3.2013	OLUMLU
407	ULKER	ÜLKER BİSKÜVİ	26.3.2012	OLUMLU	6.3.2013	OLUMLU
408	UNYEC	ÜNYE ÇİMENTO	1.3.2012	OLUMLU	27.2.2013	OLUMLU
409	USAK	UŞAK SERAMİK	1.3.2012	OLUMLU	1.3.2013	OLUMLU
410	UTPYA	UTOPYA TURİZM	13.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
411	UYUM	UYUM GIDA	16.3.2012	OLUMLU	11.3.2013	OLUMLU
412	UZERB	UZERTAŞ BOYA A.Ş.			12.4.2013	OLUMLU
413	VAKBN	VAKIFLAR BANKASI	20.3.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
414	VAKFN	VAKIF FİN. KİR.	7.3.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
415	VAKKO	VAKKO TEKSTİL	12.3.2012	OLUMLU	21.3.2013	OLUMLU
416	VANGD	VANET GIDA	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
417	VESBE	VESTEL BEYAZ EŞYA	7.3.2012	OLUMLU	8.3.2013	OLUMLU
418	VESTL	VESTEL	10.4.2012	OLUMLU	12.4.2013	OLUMLU
419	VKFYT	VAKIF YAT. ORT.	22.2.2012	OLUMLU	12.2.2013	OLUMLU
420	VKGYO	VAKIF GMYO	6.2.2012	OLUMLU	28.2.2013	OLUMLU
421	VKING	VİKİNG KAĞIT	15.3.2012	OLUMLU	14.3.2013	OLUMLU
422	YAPRK	YAPRAK SÜT VE BESİ ÇİFT.	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
423	YATAS	YATAŞ	16.3.2012	OLUMLU	15.3.2013	OLUMLU
424	YAZIC	YAZICILAR HOLDİNG	30.3.2012	OLUMLU	28.3.2013	OLUMLU
425	YBTAS	YİBİTAŞ YOZGAT İŞÇİ BİRLİĞİ İNŞ. MLZ. A.Ş.			12.4.2013	OLUMLU
426	YESİL	YEŞİL YATIRIM HOLDİNG A.Ş.			14.3.2013	OLUMLU
427	YGYO	YEŞİL GMYO	22.2.2012	OLUMLU	28.2.2013	OLUMLU

S. No	BİST Kodu	Şirket Unvanı	2011 YILI		2012 YILI	
			Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ	Finansal Tablo Yayınlanma Tarihi	BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU GÖRÜŞÜ
428	YKBNK	YAPI VE KREDİ BANK.	23.2.2012	OLUMLU	14.2.2013	OLUMLU
429	YKBYO	YAPI KREDİ B TİPİ YAT. ORT.	14.2.2012	OLUMLU	11.2.2013	OLUMLU
430	YKFIN	YAPI KREDİ FİN. KİR.	22.2.2012	OLUMLU		
431	YKGYO	YAPI KREDİ KORAY GMYO	22.2.2012	OLUMLU	13.2.2013	OLUMLU
432	YKSGR	YAPI KREDİ SİGORTA	22.2.2012	OLUMLU	13.2.2013	OLUMLU
433	YONGA	YONGA MOBİLYA A.Ş.			26.3.2013	OLUMLU
434	YUNSA	YUNSA	12.3.2012	OLUMLU	25.2.2013	OLUMLU
435	ZOREN	ZORLU ENERJİ	12.4.2012	OLUMLU	26.3.2013	OLUMLU
436	ZRFIN	ZİRAAT FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.			28.3.2013	OLUMLU

Kaynak: www.kap.gov.tr

3.1.4.2005-2014 Yıllarında Bağımsız Denetim Yetkisi Alan Bağımsız Denetim Şirketleri

Tezimizin birinci bölümünde Türkiye’de Bağımsız Denetim Şirketlerinin yetkilendirilme şartlarını ve hangi kurumların yetkilendirdiği hakkında bilgi vermiştik. Bu doğrultuda 2005-2014 yılları arasında SPK tarafından yetkilendirilen şirket bilgileri hakkında yaptığımız araştırmada yıllara göre yetkilendirilen denetim şirket sayıları ve denetim şirketleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 7
2005-2014 Yılları Arasında SPK Tarafından Yetkilendirilen Bağımsız Denetim Şirket Sayıları²⁴⁴

Yıllar	Yetkilendirilen Bağımsız Şirket Sayısı
2005	9
2006	10
2007	5
2008	3
2009	2
2010	1
2011	2
2012	1
2013	2
2014	4

3.1.5.2005-2014 Yıllarında Bağımsız Denetim Listesinden Çıkan/Çıkarılan Bağımsız Denetim Şirketleri

Tezimizin 1.2.9.2. nolu bölümünde Türkiye’de Bağımsız Denetim Şirketlerinin Denetimini incelemiştik. Yaptığımız araştırmada SPK’nın yapmış olduğu denetimler neticesinde birçok şirkete para cezası, denetim yetkisinin elinden alınması gibi çeşitli yaptırımlar uygulanmıştır. SPK tarafından Bağımsız Denetim yapma yetkisi elinden alınan ve kendi isteği ile listeden ayrılan şirketlere ilişkin tablolar yıllara göre aşağıda gösterilmiştir.

²⁴⁴ <http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/index.aspx> (Erişim, 01.01.2015)

Tablo 8
2005-2014 Yılları Arasında Bağımsız Denetim Listesinden Çıkan/Çıkarılan Bağımsız Denetim Şirket Sayıları²⁴⁵

Yıllar	SPK Tarafından Çıkarılan Şirketler	Kendi İsteği İle Çıkan Şirketler
2005		1
2006	4	2
2007		3
2008	5	1
2009	2	1
2010		4
2011	1	2
2012		1
2013	1	3
2014		2
TOPLAM	13	20

Listeden çıkan 20 şirket kendi isteği ile çıkmıştır. Çıkarılan 13 şirketin, 2 tanesi kuruluş şartlarını kaybetmesi sebebiyle, kalan 11 şirket ise SPK'nun mülga 46/g maddesine ve Seri:X, No:22 nolu tebliğin 30. Maddesinde yer alan “Bağımsız Denetim Yetkisinin İptali” maddesi uyarınca gerçekleştirilen denetimler neticesinde Kalite Kontrol denetimlerinde ortaya çıkan hususlara istinaden denetim yetkileri iptal edilerek listeden çıkarılmışlardır.

SPK, 2014/4 sayılı bülteninde yaptığı ilan ile 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Kapsamında KGK tarafından henüz yetkilendirilmemiş olmaları nedeniyle 50 Bağımsız denetim şirketinin yetkisini KGK'dan yetki alınıncaya kadar askıya almıştır. Askıya alınan şirketlerden 42'si 31.12.2014 tarihine kadar KGK tarafından yetkilendirilerek tekrar SPK tarafından da listeye alınmıştır.

²⁴⁵ <http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/index.aspx> (Erişim, 01.01.2015)

3.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, Türkiye’de halka açık şirketlerin bağımsız denetimden geçmiş finansal tablolarının sonucu olan bağımsız denetim raporlarının, 2011 yılı denetim raporu sonuçlarının 2012 yılı hisse senedi getirileri, 2012 denetim raporu sonuçlarının 2013 yılı hisse senedi getirileri üzerindeki etkilerinin, bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki 30 ve sonraki 30 günlük hisse getirilerinin karşılaştırılarak belirlenmesidir.

Kamuyu aydınlatma unsurlarından biri olan bağımsız denetim raporunda bulunan denetçinin görüşü şirket finansal tablo kullanıcıları tarafından önemlidir. Şirket sahipleri, yatırımcılar, çalışanlar gibi menfaat sahibi olan şirket ilgilileri kanun koyucunun hükmetmesiyle, denetim şirketleri tarafından şeffaf bir şekilde profesyonel olarak incelenen finansal tablo ve diğer ilgili şirket faaliyetlerinin olumlu ya da olumsuz çıkan neticelerinin kamuya açıklandığı zaman, etkilenip etkilenmediklerinin ve bunun şirket hissesi piyasa fiyatını da etkileyip etkilemediğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırı

Araştırma, 2011 ve 2012 yıllarında BIST’da işlem gören tüm şirketler arasından verilerine sağlıklı ulaşılabilen şirketler arasından seçilen şirketler üzerinde yapılmıştır. 2011 yılı için 364 şirket, 2012 yılı için 396 şirket incelenmiştir. 2011 ve 2012 yılları mali tablolarının bağımsız denetim şirketleri tarafından denetlenerek ilan edildikleri takip eden yılların hisse fiyatlarından açıklanma tarihinden önceki 30 gün ve sonraki 30 gün hisse senedi getirileri karşılaştırılmıştır. T-30 ve T+30 gün içinde hisse fiyatlarının sadece bağımsız denetim raporlarından etkilendiği varsayılmıştır.

3.4. Araştırmanın Metodolojisi

Çalışmanın bu bölümünde çalışmanın hipotezi, uygulanacak test yöntemleri ve literatürde yer alan çalışmalardan bahsedilecektir.

Çalışmada 2012 ve 2013 yıllarında denetim raporları açıklanan 2011 yılı için 364 şirketin, 2012 yılı için 396 şirketin rapor açıklanma tarihinden 30 gün öncesi ve 30

gün sonrası hisse senedi getirileri karşılaştırılmıştır. Hisse senedi getirilerinin karşılaştırılması;

- Hisse senedi ortalama getirilerindeki,
- Hisse senedi getiri varyanslarındaki,
- Hisse senedi getirilerinin değişim katsayılarındaki,
- Hisse senedi getirilerinin dağılımında ortaya çıkan pozitif ya da negatif yönlü aşırı değerlerin sayılarındaki

değişimler baz alınarak gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda belirtilen ortalama getiri, getiri varyansı ve getirilerdeki aşırı değerler üzerinden gerçekleştirilen karşılaştırmalar ile yıl içinde denetim raporlarının hisse senedi getirileri üzerindeki etkilerinin nasıl gerçekleştiği tespit edilmiştir. Borsada denetim raporlarının yıl içindeki hisse senedi getirileri üzerindeki etkilerinin farklı yıllarda aynı şekilde gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti önemlidir. Bu amaçla incelenen istatistiklerin değişimleri 2012 ve 2013 yıllarında açıklanan bir önceki yıla ait denetim raporlarının hisse senedi getirileri kullanılarak ayrı ayrı analiz edilmiştir. Böylelikle 2012 ve 2013 yılında açıklanan denetim raporlarının hisse senedi getirileri üzerindeki etkileri ayrı ayrı belirlenirken bu iki yılda ortaya çıkan etkilerin farklılaşp farklılaşmadığı da ortaya konulmuştur. Araştırmanın hipotezi ve hipotezin testi için kullanılan alt hipotezler aşağıda belirtilmiştir.

Hipotez;

H_1 : Denetim raporlarının açıklanması hisse senedi getirileri üzerinde etkiye sahiptir.

H_0 : Denetim raporlarının açıklanması hisse senedi getirileri üzerinde etkiye sahip değildir.

Alt Hipotezler;

- Denetim raporlarının açıklanması;
- Hisse senedi ortalama getirileri,
- Hisse senedi getirilerinin varyansları,
- Hisse senedi getirilerinin değişim katsayıları,

- Hisse senedi getirilerindeki pozitif ve negatif yönlü aşırı getirilerin sayıları üzerinde etkiye sahiptir.
- Açıklanan denetim raporunun sonuçlarına göre;
- Hisse senedi ortalama getirileri,
- Hisse senedi getirilerinin varyansları,
- Hisse senedi getirilerinin değişim katsayıları,
- Hisse senedi getirilerindeki pozitif ve negatif yönlü aşırı getirilerin sayılarındaki değişim farklılaşır.

Denetim raporlarının açıklanması ve açıklanan denetim raporlarının sonuçlarının etkileri yıldan yıla incelenen istatistikler bağlamında;

- Bulunulan yıldaki piyasa koşullarına göre farklılaşabilir.

Hisse senedi ortalama getirilerindeki farklılaşmanın tespiti için bağımsız örnekler için t testi kullanılırken varyanslardaki değişimin tespiti içinde levene testi kullanılmıştır. Belirtilen testler örnek büyüklüğünün 30 olması nedeniyle verilerin dağılımı normal varsayıldığı için tercih edilmiştir. Ayrıca parametrik olmayan test alternatifleri de denenmiş olup sonuçların benzeştiği tespit edilmiştir. Aşırı değerlerin tespiti içinde görsel veri analizi tekniklerinden kutu diyagramları kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan veriler BIST'dan temin edilmiştir. Hisse senedi getirileri kullanılarak rapor açıklanma tarihinden 30 gün önceki ve 30 gün sonra gerçekleşen hisse senedi getirilerindeki değişimler analiz edilmiştir.

Analizlerde kullanılan istatistik yöntemlerin teorik açıklamaları aşağıdaki 4 alt bölümde detaylı olarak verilmiştir. Araştırma metodolojisi ise aşağıdaki gibidir.

- Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerinin 2011 ve 2012 yılları için bağımsız denetim raporlarının ilan tarihlerinin belirlenmesi
- Her bir şirket için rapor açıklanma gününün öncesi ve sonrasındaki 30 günlük iki dönem için getirilerin hesaplanması
- Şirketlerin her iki dönem getirileri için;
  - Ortalama
  - Standart Sapma & Varyans
  - Değişim katsayısı değerlerinin hesaplanması

- Kutu diyagramlarının çizilmesi
- Her bir şirket için incelenen yıllarda her iki dönem
  - Ortalamalarının farkının sıfıra eşitliğinin bağımsız örnekler için t testi yöntemi kullanılarak test edilmesi
  - Varyansların eşitliğinin Levene Testi kullanılarak test edilmesi
  - Dönem değişim katsayılarının kıyaslanması
- Her bir şirket için incelenen yıllarda kutu diyagramlarında tespit edilen sapan değer sayılarının tespiti ve her iki dönemdeki ortalama sapan değer sayısının farklılaşmasının testi
- Yıl bazında değerlendirmeler ve değerlendirmelerin yıllar arasındaki değişiminin analizi
- Sonuçların değerlendirilmesi

3.4.1. İki Normal Yığının Ortalamalarının Eşitliğini Test Etme (Bağımsız Örnekler İçin T Testi)

İki farklı yaklaşımın aynı sonuca ulaşip ulaşmadığına karar vermek uygulama mühendislerinin karşılaştığı genel bir durumdur. Böyle bir durum genellikle iki normal yığının aynı ortalama değere sahip olduğunu hipotez testiyle modellenir.

$X_1, X_2, \dots, X_n$ ve $Y_1, Y_2, \dots, Y_n$: μ_x ve μ_y bilinmeyen ortalamaları σ_x^2 ve σ_y^2 bilinen varyanslar ile bağımsız örnekler olsun.

$$H_1: \mu_x \neq \mu_y \quad (\text{Denklem 1})$$

alternatifine karşı

$$H_0: \mu_x = \mu_y \quad (\text{Denklem 2})$$

Hipotezinin testi problem dikkate alınsın. μ_x 'in tahmini $\bar{X}$ ve μ_y 'nin $\bar{Y}$ olması nedeniyle $\mu_x - \mu_y$ 'yi tahmin etmede $\bar{X} - \bar{Y}$ kullanılabilir. Sıfır hipotezi $H_0: \mu_x - \mu_y = 0$ olarak yazılabileceğinden $\bar{X} - \bar{Y}$, sıfırdan çok uzak ise sıfır hipotezini reddetmek makul gelebilir.

$$(\bar{X} - \bar{Y}) / \sqrt{\sigma^2_x/n + \sigma^2_y/m} \quad (\text{Denklem 3})$$

Olduğu çıkar. Denklem 3'ten $H_1: \mu_x \neq \mu_y$ 'ye karşı $H_0: \mu_x = \mu_y$ hipotezinin α anlam düzeyli testi

$$\text{Eğer } (\bar{X} - \bar{Y}) / \sqrt{\sigma^2_x/n + \sigma^2_y/m} \leq z_{\alpha/2} \text{ ise } H_0\text{'ı kabul et}$$

$$\text{Eğer } (\bar{X} - \bar{Y}) / \sqrt{\sigma^2_x/n + \sigma^2_y/m} \geq z_{\alpha/2} \text{ ise } H_0\text{'ı reddet}$$

olarak elde edilir. ²⁴⁶

3.4.2. Levene Testi

X_{ij} , $i = 1, 2, \dots, k$, $j = 1, 2, \dots, n_i$, bağımsız ve sürekli bir dağılımdan alınmış k örneklem olmak üzere (1) hipotezini, (2) hipotezine karşı test etmek için

Levene test istatistiği,

$$L = \frac{(n - k) \sum_{i=1}^k n_i (\bar{V}_i - \bar{V}_{..})^2}{(k - 1) \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^{n_i} (V_{ij} - \bar{V}_i)^2}$$

şeklinde tanımlanır. Burada $n = \sum_{i=1}^k n_i$

$$V_{ij} = |X_{ij} - \tilde{X}_i|, \quad i=1, 2, \dots, k \quad j=1, 2, \dots, n_i$$

veya

$$V_{ij} = |X_{ij} - \bar{X}_i|, \quad i=1, 2, \dots, k \quad j=1, 2, \dots, n_i$$

şeklinde tanımlanabilir. $\tilde{X}_i$ ve $\bar{X}_i$, sırasıyla, i . Örnekleme dayalı medyan ve ortalama tahmin edicisidir. Ayrıca

²⁴⁶ Sheldon M. Ross, **Olasılık ve İstatistiğe Giriş – Mühendisler ve Fenciler İçin**, 4. Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yayıncılık, 2012, Çeviri Editörleri: Salih Çelebioğlu, Reşat Kasap, Ankara, s.314-317

$$\bar{V}_i = 1/n_i \sum_{j=1}^{n_i} V_{ij}, \quad i=1,2,\dots,k \quad \text{ve} \quad \bar{V}_{..} = 1/n \sum_{i=1}^k n_i \bar{V}_i.$$

şeklindedir. V_{ij} istatistiğinde % 10 budanmış ortalama (trimmed mean) da kullanılabilir.²⁴⁷

3.4.3. Bağımlı İki Örnek T Testi

Bir grupta yer alan n birimden farklı zamanlarda, farklı işlemlerden elde edilmiş iki veri setinin farklarının (f , Difference) 0 ortalamalı ana kütleinin rasgele örnekleri olup olmadığını ($H_0: \mu_F=0$) test etmeyi amaçlayan bir testtir.

n bireyin işlemde önce ve sonra verileri (farklı iki işlemde elde edilmiş verileri) rasgele iki gruba ayrılmış ikizlerin bir işlemde elde edilen verilerinin farklarını analize yarayan bir yöntemdir.

Test edilen hipotezler; $H_0: \mu_F=0$, $H_1: \mu_F > 0$, $H_1: \mu_F < 0$, $H_1: \mu_F \neq 0$ biçimindedir. ($\mu_F = \mu_{\text{FARK}}$)

Test Modeli;

$$t = (\bar{X}_{\text{ortFark}} - \mu_F) / (s_F / \sqrt{n}) \quad \text{sd} = n-1 \quad \text{şeklindedir.}$$

Burada; $\bar{X}_{\text{ortFark}}$, farkların ortalaması, s_F , farkların standart sapmasıdır.²⁴⁸

3.4.4. Kutu Diyagramları (Boxplot)

Boxplot (Kutu Diyagramları) olarak adlandırılan grafikler için asansör grafiği, kutu ve sakal grafiği (box and whisker plot) gibi isimlerde kullanılır. Kutu diyagramlarının amaçlarından bazıları da hata ayıklama, uç değerleri ve aşırı değerleri saptamaktır. Bu tez çalışmasında kullanılan SPSS paket programında oluşturulan kutu diyagramları kutunun sap kısmının dışında uç değerleri ve aşırı değerleri de gösterir. Veri kutudan uzaklığına göre “uç değer” (outlier), veya “aşırı değer” (extreme) olarak

²⁴⁷ Coşkun Kuş ve İsmail Keskin, *Levene ve Bartlett Testleri Üzerine Bir İnceleme*, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı 44, Konya, 2008, s.79-80

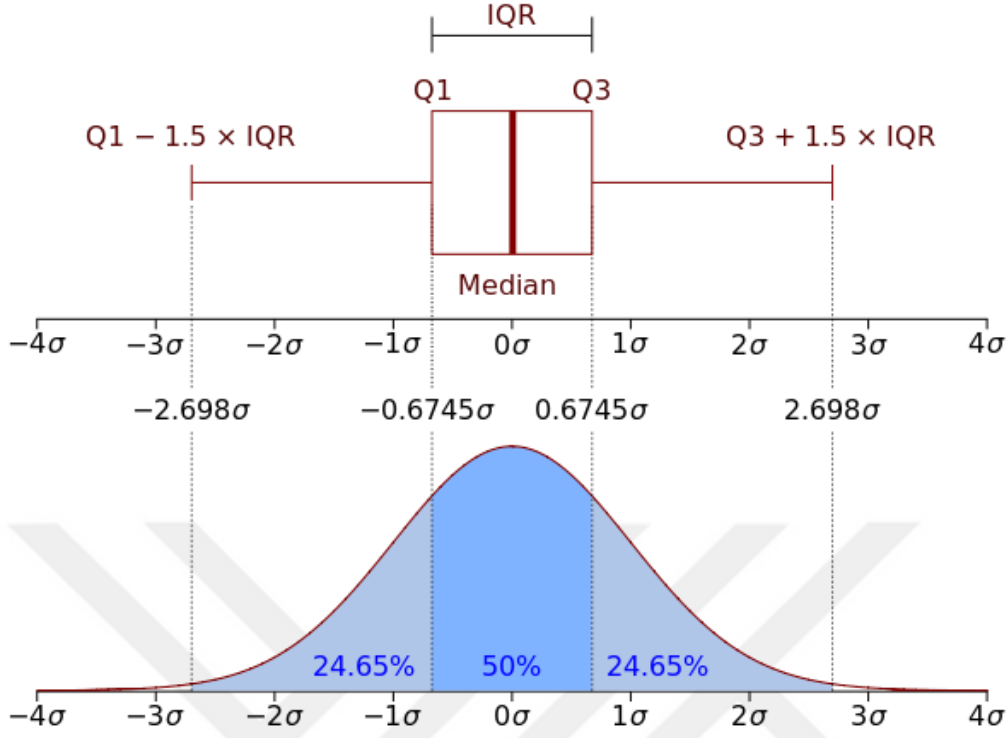
²⁴⁸ Kazım Özdamar, *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi – 1*, 4. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir, 2002, s. 364

tanımlanır. SPSS çıktısında **uç değerler daire** ile, **aşırı değerler ise yıldızla** görülmektedir. Aşağıdaki şekilde kutu diyagramının yapısı ve normal dağılımla olan ilişkilendirilmiş hali görülmektedir. Dikdörtgen şeklindeki kutunun şeklini q1, q2 ve q3 kartilleri oluşturur. Q1 kartil, q2 ikinci kartil (medyan), q3 üçüncü kartili gösterir. Q1 il q3 arasındaki fark Interquartile range (kartiller arası rank) olarak adlandırılır. Kutudan uzayan sağdaki çizgi (bıyık) kartiller arası mesafenin 1.5 katı içindeki en büyük değere kadar uzanır. Kutudan uzayan soldaki çizgi (bıyık) kartiller arası mesafenin 1.5 katı içindeki en küçük değere kadar uzanır. $Q1-1.5XIQR$ ve $Q3+1.5XIQR$ dışında kalan veriler sapan değerleri oluşturur.²⁴⁹

---

²⁴⁹ Özdamar, s. 318-319

Şekil 4
Kutu Grafiği ve $N(0,1\sigma^2)$ Olasılık Yoğunluk Fonksiyonu

Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Box_plot#/media/File:Boxplot_vs_PDF.svg (Erişim, 20.09.2015)

3.4.5. Karar Ağaçları

Karar ağaçları, bilinen örnek veriden tümevarım yöntemiyle öğrenilen ağaç şekilli bir karar yapısı çeşididir.²⁵⁰

Herhangi bir konuda “karar kelimesinin kullanılması mümkün iki veya daha fazla hareket tarzı arasından birinin seçimini ifade eder. Eğer tek hareket tarzı varsa seçim yoktur, “karar” teriminin uygulanması veya “karar alma” işlemi söz konusu olmaz.²⁵¹

Ağaç yapısı, eğitim veri seti ile oluşturulduktan sonra, yeni gelen bir verinin sınıflandırılmasında kullanılır. Yeni veri, kök düğümden başlanarak, bu uç düğüme

²⁵⁰ SPSS, **AnswerTree Algorithm Summary**, SPSS White Paper, ABD, 1999, s. 2.

²⁵¹ Selim TÜZÜNTÜRK, **Veri Madenciliği ve İstatistik**, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXIX, Sayı 1, 2010, s. 80.

ulaşana kadar uygun dallanmaları yapar. Her bir uç düğüme kökten ulaşılabilir tek bir yol bulunur. Ulaşılan uç düğüm, yeni verinin öngörülen sınıfına karşılık gelir.²⁵²

Son 30 yılda pek çok karar ağacı öğrenim metodu geliştirilmiştir ve kredi başvurusunda risk değerlendirilmesi gibi finansal ve bankacılık uygulamalarında başarılı olarak kullanılmaktadır. En sık kullanıma sahip karar ağacı modelleri ID3 ve daha gelişmiş modeli C4.5, sınıflandırma ve Regresyon Ağaçları ve CHAID'dir (Chi-Square Automatic Interaction Detector – Otomatik Ki-Kare İlişki Belirleyici).²⁵³

CHAID algoritması aşağıda verilmektedir.²⁵⁴

1. Her bir tahmin edici değişken X için, X 'in, Y hedef değişkenini dikkate alan en az öneme sahip kategori çiftini bul (bu, en büyük p değerine sahip olandır). Yöntem, Y 'nin ölçüm düzeyine bağlı olarak p değerlerini hesaplayacaktır.

a. Eğer Y sürekli ise F testini kullan.

b. Eğer Y isimsel ise X 'in kategorileri satırlarda ve Y 'nin kategorileri sütunlarda olacak biçimde iki yönlü çapraz tablo düzenle. Pearson ki-kare testini veya olabilirlik oranı testini kullan.

c. Eğer Y sıralı ise bir Y birliktelik modeli uygundur. Olabilirlik oranı testini kullan.

2. En büyük p değerine sahip X 'in kategori çifti için, p değerini önceden belirlenmiş alfa düzeyi α birleş ile kıyasla.

a. Eğer p değeri α birleş 'den büyük ise bu çifti bir tek kategori altında birleştir. X 'in yeni kategori kümesi için süreci Adım 1'den başlat.

b. Eğer p değeri α birleş 'den küçük ise Adım 3'e git.

---

²⁵² Hakan Dalkılıç, Feriştah Dalkılıç, **Karar Ağaçları Destekli Vadeli Mevduat Analizi**, XVII Akademik Bilişim Konferansı – AB 2015, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2015, s. 3.

²⁵³ Ali Serhan Koyuncugil, **Borsa Şirketlerinin Sektörel Risk Profillerinin Veri Madenciliğiyle Belirlenmesi**, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu (Kamuya Açık), 2007, s. 11-12

²⁵⁴ Koyuncugil, s. 12-13

3. X'in ve Y'nin kategori kümesi için uygun Bonferroni düzeltmesini kullanarak, düzeltilmiş p değerini hesapla.

4. En küçük düzeltilmiş p değerine sahip X tahmin edici değişkenini seç (en önemli olan). Bunun p değerini önceden tanımlanmış alfa düzeyi α böl ile kıyasla.

a. Eğer p değeri, α böl değerinden küçük veya eşit ise düğümü X'in kategori kümesini temel alarak böl.

b. Eğer p değeri, α böl değerinden büyük ise düğümü bölme. Bu düğüm uç düğümdür.

5. Ağaç büyütme sürecini durma kuralları görülene kadar sürdür.

3.5. Literatür Taraması

Araştırmada bir olay gerçekleştiğinde piyasanın bu olaya verdiği tepkiyi ölçmekte kullanılan *olay çalışması* yöntemi kullanılmıştır. Bağımsız denetim şirketlerinin açıkladığı bağımsız denetim raporu sonuçlarının hisse senedi fiyatları üzerindeki etkileri bu yöntemle incelenmiştir.

Olay çalışması yönteminin ilk kullanıldığı çalışma Dolley'e aittir. Dolley²⁵⁵ 1933 yılındaki çalışmasında hisse senetlerinin bölünmelerinin fiyatlarına etkisini incelemiştir. Yaptığımız literatür taramasında daha sonra benzer bir çalışma Myers ve Bakay²⁵⁶ tarafından 1948 yılında yapılmıştır. Bu çalışmalardan sonra 1956 yılında Hisse bölünmelerinin etkileri²⁵⁷, 1957 yılında Boğa piyasasındaki hisse bölünmeleri²⁵⁸ ve 1958 yılında yapmış olduğu Hisse Kar paylarının değerlemesi²⁵⁹ çalışmaları ile Barker tarafından uygulanmıştır. 1962 yılında Ashley de gelirlerde ve kar paylarında hisse fiyatı ve değişimi, bazı ampirik sonuçlar adlı çalışmasıyla olay çalışması yöntemini

---

²⁵⁵ James Clay Dolley, **Characteristics and Procedure of Common Stock Split-Ups**, Harvard Business Review, Vol:11, 1933, s.316-326.

²⁵⁶ John Myers, J. Archie Bakay, **Influence of Stock Split-ups on Market Price**, Harvard Business Review, Vol:26, 1948, s. 251-255

²⁵⁷ C. Austin Barker, **Effective Stock Splits**, Harvard Business Review, Vol: 34, 1956, s. 101-106

²⁵⁸ C. Austin Barker, **Stock Splits in a Bull market**, Harvard Business Review, Vol: 35, 1957, s. 72-79

²⁵⁹ C. Austin Barker, **Evaluation of Stock dividends**, Harvard Business Review, Vol: 36, 1958, s. 99-114

kullanmıştır.²⁶⁰ Günümüzde kullanılan olay çalışma yöntemine öncülük eden çalışmalar ise 1968 yılında Ball ve Brown²⁶¹ ve 1969 yılında Fama ve diğerleri²⁶² tarafından yayımlanan hisse fiyatları düzeltmeleri için yeni bilgiler adlı çalışmalardır.

Çalışma sürecinde yapılan literatür taramalarında iki normal yığının ortalamalarının eşitliğini test etme (Bağımsız örnekler için T-Testi), Bağımlı iki örnek T-testi, standart sapmadaki değişim ve anlamlılığı (Levene Testi) ve karar ağaçları modeli konularında bir çok çalışmaya rastlanmıştır ancak bu tezdeki olduğu haliyle birlikte ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Ancak Türkiye’de, Uyar ve Aygören²⁶³’in 2004-2005 yılları mali tabloları için denetim görüşlerinin hisse senedi getirileri üzerinde olay çalışması yöntemine göre değerlendirilerek sermaye piyasasının yarı kuvvetli etkin olduğu varsayılarak yapmış oldukları çalışmada beklenen getiriler piyasa modeli ve T testi uygulamışlardır. Uygulama neticesinde denetim görüşlerinin yatırımcılara bilgi değeri sunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bağımsız denetim görüşleri ile ilgili yapılan çalışmalarda ise Whittred (1980), Elliot (1982), Davis (1982), Dodd ve Diğerleri (1994) yatırımcıların bu bilgileri diğer bilgi kaynaklarından zaten elde ettiğini, bunun için hisse senedi getirilerinin denetim raporundaki bilgilerinden ve denetim görüşlerinden etkilenmediğini saptamışlardır.²⁶⁴ Martinez ve Benau’nun 2004 yılında yapmış olduğu çalışmalarına göre Şartlı Denetim raporununun yatırımcılara bilgi değeri sunmamaktadır.²⁶⁵

Yukarıdaki paragrafın aksine bazı çalışmalarda denetim raporu görüşlerinin hisse senedi getirilerini etkilediği tespit edilmiştir. Chakravarty, 2001; Chow ve Rice

---

²⁶⁰ John W. Ashley, **Stock Prices and Changes in Earnings and Dividends: Some Empirical Results**, Journal of Political Economy, Vol:70(1), 1962, ss. 82– 85.

²⁶¹ Ray Ball, Philip Brown, **An Empirical Analysis of Accounting Income Numbers**, Journal of Accounting Research, Vol:6, 1968, s. 159-178

²⁶² Eugene F. Fama, Lawrence Fisher, Michael C. Jensen, Richard Roll, **The Adjustment of Stock Prices to New Information**, International Economic Review, Vol:10, s. 1-21

²⁶³ Hakan Aygören, Süleyman Uyar, **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda Denetim Görüşlerinin Hisse Senedi Getirileri Üzerindeki Etkisi**, İMKB Dergisi, Yıl 9: Sayı 36, İstanbul, 2007, s. 31-51.

²⁶⁴ Aygören ve Uyar, s. 34

²⁶⁵ Benau M.A.G, Martinez M.C.P., Martinez A.V., **Reactions of the Spanish Capital Market to Qualified Audit Reports**, European Accounting Review, Vol 13, No.4, 2004, s.689-711.

(1982), Fleak ve Wilson (1994), Chen ve diğerleri (2000) denetim raporları nedeniyle negatif anormal getiri hesaplamışlardır.²⁶⁶

Farklı konularda çalışmada kullandığımız teknikleri kullanarak yapılan çalışmaların bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

- **Bağımsız ve Bağımsız Örnekler İçin T-Testi**

Aşıkoğlu ve Ögel 2006 yılında yayımlamış oldukları eserde 2001 krizinin BİST’de işlem gören imalat işletmelerinin finansal yapısı üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında trend analiz yöntemi kullanarak 2001 krizi sonrası dönemde, borçluluk oranının kriz öncesi döneme göre olumsuz yönde farklılık olduğunu tespit etmişlerdir.²⁶⁷

Pekkaya 2006 yılında yapmış olduğu çalışmasında T-Testi ile beraber regresyon analizini kullanarak Kar dağıtımının etkilerini incelemiştir. 19 şirket üzerinde yapılan çalışmada 5 şirketin kar dağıtımının şirket değeri üzerinde etkisi anlamlı çıkmıştır.²⁶⁸

Uyar ve Okumuş’un 2010 yılında yayımlamış oldukları eserde 2008 küresel ekonomik krizin BİST’de işlem gören üretim şirketlerine etkilerini inceledikleri çalışmalarında şirketlerin finansal oranlarındaki değişimle krizin etkilerini ortaya koymuşlardır. Çalışmanın sonucunda likidite oranları, karlılık oranları ve varlık devir hızlarında düşüklük tespit etmişlerdir.²⁶⁹

Albayrak ve Akbulut’un 2008 yılında yapmış olduğu çalışma ile karlılığı etkileyen faktörlerin BİST’de işlem gören hizmet işletmeleri üzerine etkisi incelenmiştir. Çalışmada 8 bağımlı, 18 bağımsız finansal gösterge regresyon analizi yardımı ile test

---

²⁶⁶ Aygören ve Uyar, s. 35.

²⁶⁷ Rıza Aşıkoğlu, Serdar Ögel, **2001 Krizinin İMKB’de Hisse Senetleri İşlem Gören İmalat İşletmelerinin Finansal Yapısı Üzerindeki Etkileri**, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı 2, Afyon, 2006, s.1-18.

²⁶⁸ Mehmet Pekkaya, **Kar Dağıtımının Şirket Değeri Üzerine Etkisi: İMKB 30 Endeks Hisselerine Bir Analiz**, ZKU Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 4, Zonguldak, 2006, s. 183-209.

²⁶⁹ Ali Uyar, Ersin Okumuş, **Finansal Oranlar Aracılığıyla Küresel Ekonomik Krizin Üretim Şirketlerine Etkilerinin Analizi: İMKB’de Bir Uygulama**, Mufad Journal, Sayı 46, İstanbul, Nisan 2010, s. 146-156.

edilmiştir. Çalışma sonucunda 8 karlılık göstergesinin anlamlı oldukları tespit edilmiştir.²⁷⁰

- **Standart Sapmadaki Değişim ve Anlamlılığı**

Doğan, Hatipoğlu ve İskenderoğlu'nun 2011 yılında yapmış olduğu çalışma ile KOBİ'lerin finansal oranları Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler üzerinde incelenmiştir. KOBİ'lerin hesaplanan oranları Levene Testi ile T testi karşılaştırılarak BASEL II standartlarının öngördüğü farklılığın finansal oranlarda mevcut olup olmadığı test edilmiştir. Sonucunda önemli sayılabilecek ölçüde bir benzerlik ya da farklılık tespit edilememiştir.²⁷¹

Saraç, Ertan ve Yücel'in 2014 yılında yaptıkları çalışmada İşletme performansının açıklanmasında işletme stratejilerinin etkisi BİST 100 Endeksinde incelenmiştir. Levene testi ile beraber Kümeleme Analizi, Lojistik Regresyon yöntemleri kullanılarak firma performansının en iyi açıklayıcısının “firma stratejisi ve firma büyüklüğü” olduğu tespit edilmiştir.²⁷²

Çalışkan ve Güler'in 2014 yılında yaptıkları çalışmada Levene testi ile beraber İçerik Analizi yöntemi kullanılarak BIST 100 Endeksinde internetten kurumsal raporlama yapan şirketlerin %97'si kurumsal internet sitelerinde bilgilerini büyük ölçüde açıkladıkları sonucu tespit edilmiş ayrıca kurumsal raporlama uygulamalarını etkileyen faktörler tespit edilmiştir.²⁷³

Özer ve Babacan 2013 yılında yaptıkları çalışmada levne testi ile beraber olay etüdü yöntemini kullanarak şirket gönüllülerinin yaptığı açıklamaların hisse fiyatı

---

²⁷⁰ Ali Sait Albayrak, Ramazan Akbulut, **Karlılığı Etkileyen Faktörler: İMKB Sanayi ve Hizmet Sektörlerinde İşlem Gören İşletmeler Üzerine Bir İnceleme**, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 7, Zonguldak, 2008, s. 55-83.

²⁷¹ Zeki Doğan, Ayşe Gül Hatipoğlu, Ömer İskenderoğlu, **Basel II Standartlarına Göre Sınıflandırılan Kurumsal ve Perakende KOBİ'lerin Finansal Oranlarının Karşılaştırılması: İMKB İşletmeleri Üzerinde Bir İnceleme**, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 1, Niğde, 2011, s. 209-221.

²⁷² Mehlika Saraç, Yasemin Ertan, Elif Yücel, **How Do Business Strategies Predict Firm Performance? An Investigation on Borsa İstanbul 100 Index**, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Bursa, 2014, s. 121-134.

²⁷³ Arzu Özsözgün Çalışkan, Hüseyin Güler, **Corporate Reporting on the Internet: An Investigation on Turkish Listed Companies**, Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi, Sayı II, İstanbul, 2014, s. 251-274.

üzerinde etkisi araştırılmıştır. Yapılan çalışma neticesinde gönüllü açıklamaların hisse senedi getirilerini etkilediği tespit edilmiştir.²⁷⁴

- **Karar Ağaçları**

Karar ağaçları ilk olarak 1966 yılında Hunt, Marin ve Stone²⁷⁵, sonrasında Breiman, Friedman, Olshen & Stone²⁷⁶ tarafından 1984 yılında ve Quinlan²⁷⁷ tarafından 1986 yılında uygulanmıştır. Apte ve Weiss²⁷⁸ 1997 yılında veri madenciliğinde karar ağaçları ile ilgili kural çıkarımlarını ayrıntılarıyla açıklamışlardır. Wang, Nauck ve Spott²⁷⁹ 2007 yılında sınıflandırma problemleri için bir veri analizi yöntemi olarak bulanık karar ağaçları ile otomatik bir veri analiz yöntemi sunmuşlardır. Bu yöntemle, araç yüzeylerinin kalite kontrolünü yapmışlardır.

Albayrak ve Yılmaz 2009 yılında yapmış oldukları çalışmada karar ağacı algoritmaları ile BİST 100 sanayi ve hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketler üzerinde bir uygulama yapmışlardır. Seçilen finansal göstergelere göre firmaları ayıran en önemli değişkenler tespit edilmiştir.²⁸⁰

Zhao ve diğerleri²⁸¹ 2009 yılında yapmış oldukları çalışmada bankaların finansal başarısızlıklarını, finansal oranları değişken olarak kullanarak elde edilen başarısızlık tahmin performanslarını karşılaştırmışlardır. Çalışmada ayrıca sinir ağları, Regresyon yöntemleri de kullanılmıştır.

---

²⁷⁴ Gökhan Özer, Burak Babacan, **Şirketlerin Gönüllü Açıklamalarının Hisse Senedi Getirileri Üzerine Etkileri**, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 20, Sayı 2, Kocaeli, 2013, s. 91-104.

²⁷⁵ E. Hunt, J. Marin, P. Stone, **Experiments in Induction**, Academic Press, Newyork, 1966

²⁷⁶ L. Breiman, H. J. Friedman, A.R. Holsen, C.J. Stone, **Classification and Regression Trees**, Belmont C.A: Wadsworth International Group, 1984

²⁷⁷ J.R. Quinlan, **Decision Trees as Probablistic Classifiers**, Proceedings of the Fourth International Workshop on Machine Learning, Irvine, CA: Morgan Kaufmann, 1987, s. 31-37

²⁷⁸ Chidanand Apte, Sholom Weiss, **Data Mining with Desicion Trees and Desicion Rules**, Future Generation Computer Systems, Vol: 13, 1997, s. 197-210

²⁷⁹ Xiaomeng Wang, Detlef D. Nauck, Martin Spott, **Intelligent Data Analysis with Fuzzy Decision Trees**, Soft Computing, Vol:11, 2007, s. 439-457

²⁸⁰ Ali Sait Albayrak, Şebnem Koltan Yılmaz, **Veri Madenciliği: Karar Ağacı Algoritmaları ve İMKB Verileri Üzerine Bir Uygulama**, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Vol:1, Isparta, 2009, s. 31-52.

²⁸¹ H. Zhao, A.P.Sinha, G. Wei, **Effects of Feature Construction on Classification Performance: An Empricial Study in Bank Failure Prediction**, Expert System with Applications, 2009, s. 2633-2644

Öcal ve Kadiođlu²⁸² 2015 yılında yapmış oldukları çalışmada finansal başarısızlığın tahmini için karar ağacı yöntemini ile BİST İmalat sektöründe 2007-2013 yılları arasındaki veri setine uygulamışlardır.

Yakut ve Elmas²⁸³ 2013 yılında yapmış oldukları çalışmada BİST’de işlem gören 140 sanayi işletmesinin finansal başarısızlığını veri madenciliği ve diskriminant analizi modelleri ile tahmin etmişlerdir.

---

²⁸² Nurcan Öcal, Eyüp Kadioğlu, **Finansal Başarısızlığın Tahmini: Borsa İstanbul’da İmalat Sektörü İçin Bir Uygulama**, Conference Paper, İstanbul, 2015

²⁸³ Emre Yakut, Bekir Elmas, **İşletmelerin Finansal Başarısızlığının Veri Madenciliği ve Diskriminant Analizi Modelleri ile Tahmin Edilmesi**, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 15, Sayı 1, 2013, s. 237-254.

4. DENETİM RAPORUNUN HİSSE PERFORMANSINA ETKİSİ

Bu bölümde bir önceki bölümde açıkladığımız metodoloji çerçevesinde bağımsız denetim şirketleri tarafından Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin 2011 ve 2012 yılları mali tabloları için açıklanan bağımsız denetim raporu ilan tarihi baz alınarak yapılan istatistik testlerin değerlendirilmesi yapılmıştır. İstatistik test sonuçları yorumlanmıştır.

4.1. 2011 Yılı Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu bölümdeki analizler Borsa İstanbul'a kote olan şirketlerden 2011 yılı mali tabloları bağımsız denetimden geçerek denetim raporu açıklanan 364 şirket için yapılmıştır. Denetim şirketleri ele alınan şirketlerden %88,5'ine (322 şirket) olumlu, %9,3'üne (34 şirket) şartlı rapor verirken %2,2'sine (8 şirket) görüş bildirmekten kaçınma yönünde görüş bildirmiştir. 2012 yılında 2011 yılı mali tabloları için hiçbir şirkete olumsuz görüş bildirilmemiştir.

Bu bölümde yukarıdaki paragraftaki bahsettiğimiz veriler ile çalışmamızın 3.4. bölümde açıkladığımız istatistik yöntemler neticesinde yapmış olduğumuz çalışmanın değerlendirmesi yapılmıştır.

4.1.1. Ortalama Getirideki Değişim ve Anlamlılığı

T testi yöntemine göre yapmış olduğumuz çalışma neticesinde 2011 yılı Bağımsız Denetim Raporları ilan tarihlerine göre yapmış olduğumuz çalışmada %95 güven düzeyinde anlamlı şekilde sapma gösteren şirketlere ait tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 9
2011 Yılı T-Testi Sonuçları ve Anlamlı Sapma Gösteren Şirketler

BIST kodu	T-30 Ortalama Değer	T+30 Ortalama Değer	t değeri	p değeri
AKENR	0,701	-0,2867	2,086	0,041**
ATAC	1,1123	-4,1097	3,519	0,001**
BRISA	0,022	3,174	-2,234	0,033**
BROVA	1,3783	-0,562	2,478	0,016**
CELHA	0,819	-0,8943	3,002	0,004**
COSMO	1,2917	-0,243	2,299	0,025**
DGZTE	0,374	-0,897	2,445	0,018**
PKART	1,1193	-0,7417	2,247	0,028**
SKTAS	0,4583	-0,6947	2,172	0,034**
UNYEC	0,5243	-0,1223	2,530	0,014**
USAK	2,1387	-0,5463	2,029	0,049**
YATAS	0,7827	-0,5887	2,364	0,021**
YGYO	1,476	-0,5177	2,831	0,006**

2011 yılı Bağımsız Denetim Raporu ilan edildiği tarihe göre yapmış olduğumuz çalışmamızda 13 adet şirketin ortalama getirilerindeki değişim %95 güven düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermiştir. Teste tabi tuttuğumuz şirketlerin içinde %3,5’i anlamlı bir şekilde bağımsız denetim raporunun ilan edilmesine istinaden sapma göstermektedir. %96,5’si anlamlı sonuç vermediği için genel olarak hisse senedi ortalama getirilerinde ciddi anlamda bir değişiklikten söz edilemeyeceğini söyleyebiliriz.

Genel olarak denetim raporu açıklandıktan sonra ortalama getirilerde anlamlı farklılık gösteren şirketler içinde sadece BRISA “Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş.” hariç azalma görülmüştür. BRISA şirketinin kuruluş tescili 05 Mart 1974²⁸⁴ tarihinde yapılmıştır. Şirket “lastik üretimi ve satışı” yapmakta olup “İmalat Sanayii”nde faaliyet gösteren bir şirkettir. 07 Temmuz 1986 yılında ilk defa halka açılan şirket “Ulusal Pazarda” işlem görmektedir. Şirketin çıkarılmış sermayesi 305.116.875 TL olup hisselerin % 10’u BIST’da işlem görmektedir.

Ortalamaları anlamlı değişim gösteren 13 şirketin 2’sine “Şartlı Görüş”, 11’ine “olumlu” görüş bildirilmiştir. Şirketlerin 10 tanesi “Ulusal Pazar”, 2 tanesi “Kurumsal

²⁸⁴ www.kap.gov.tr (erişim 19.08.2015)

Ürünler Pazarı”, 1 tanesi de “İkinci Ulusal Pazar”da işlem görmektedir. Şartlı görüş bildirilen şirketlerin 2’si de “Ulusal Pazar”da yer almaktadır.

Ortalamaları anlamlı değişim gösteren şirketler sektörel bazda incelendiğinde, “İmalat” sektöründen 7, “İnşaat” sektöründen 2, “Mali Kuruluşlar”dan 2, “Teknoloji” sektöründen ve “Elektrik Gaz ve Su” sektöründen 1’er şirket yer almaktadır.

Bağımsız denetim raporu görüşüne göre 13 şirketten 12’si bir önceki dönem aynı görüş türü ile raporu bildirilmiş, 1 şirketin ise bağımsız denetim raporu bulunmamaktadır. Bir sonraki dönem ise 13 şirketten 12’si aynı görüş türü ile raporu bildirilmiş olup 1 şirketin görüşü ise “Şartlı Görüş” iken “Olumlu” görüş olarak bildirilmiştir.

Şartlı Görüş bildirilen “Ak Enerji (AKENR)” şirketinin şartlı görüş gerekçesi ticari alacaklarının mutabakatında problem yaşanmasıdır. Yine şartlı görüş bildirilen “Borova Yapı (BROVA)” şirketinin şartlı görüş gerekçesi ise şirketin bağlı ortaklıklarına ait finansal tabloların denetim şirketine ibraz edilmemesi ve şirketin iki yıl üst üste yapmış olduğu dönem zararlar sebebiyle şirketin sermayesinin %51’inin karşılıksız kalmasıdır.

Anlamlı değişim meydana gelen şirketlerden “Ataç İnşaat (ATAÇ)”ın 2011 ve 2012 bağımsız denetim raporlarına Olumlu görüş bildirilmiştir. Ancak, Ataç inşaatın 2013 yılı yıllık mali tabloları açıklanmamış, bu sebeple şirkete ek süre verilmiş ancak şirket mali tablolarını açıklayamadığı 03.01.2014 tarihinde gözaltı pazarında işlem görmeye başlamış, daha sonra 09.06.2014 tarihinde Geçici olarak borsa kaydından çıkarılmış olup 12.11.2014 tarihinde sürekli olarak işlem görmekten men edilmiştir. Bu süreçte Ataç İnşaat borçları nedeniyle iştiraklerini satmış, şirketi iflastan kurtarması için Lüksemburg Merkezli “Telos” fon şirketi ile anlaşarak A ve C tipi hisselerini devretmişlerdir. Ancak bu da yeterli olmayıp son olarak “Telos” şirketi de mahkemeye iflas erteleme başvurusu yapmıştır.

Çalışmamızda 2011 yılı bağımsız denetim raporlarının ilan edildiği günden önceki 30 gün (T-30) ve sonraki 30 gün (T+30) getiri ortalamaları hesaplanmış ve karşılaştırılmıştır. Buna göre; incelemiş olduğumuz 364 şirketten 93’ünün T+30 gün ortalama getirileri T-30 gün ortalama getirilerine göre artış gerçekleşmiştir. Geriye kalan 271 şirketin ise T+30 gün ortalamaları T-30 gün ortalamalarına göre düşmüştür.

Ortalama getiriler bağlamında anlamlı değişim görülen şirketlerin neredeyse tamamının ortalama getiride azalma gösterdiği görülürken tüm şirketler ele alındığında şirketlerin çoğunluğunun (yaklaşık %75) azalma eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Tablo 10
2011 Yılı

T+30 Gün Ortalamaları T-30 Gün Ortalamalarına Göre Artış Gösteren Şirketler

ADEL	BFREN	ESCOM	KOZAL	SODA
AEFES	BIMAS	EUKYO	KPHOL	TARAF
AFYON	BIZIM	EUROM	KRONT	TCRYO
AKBYO	BLCYT	FFKRL	MAKTK	TEBNK
AKFGY	BMEKS	FINBN	MATAS	TKSYO
AKMGY	BRISA	FMIZP	METRO	TRNSK
ALCAR	BSHEV	GLRYH	MNDRS	TSGYO
ALCTL	CCOLA	GOODY	MRBYO	TSKYO
ALGYO	CEYLN	HATEK	MRDIN	ULKER
ALKA	CMENT	HZNDR	MRSHL	UTPYA
ARFYO	DENTA	IDAS	NETAS	VESBE
ASUZU	DESA	IDGYO	NUHCM	VKFYT
ATSYO	DESPC	IHMAD	OYAYO	VKGYO
AVGYO	DEVA	IPEKE	PARSN	YKFIN
AVTUR	DNZYO	ISMEN	PIMAS	YKGYO
AYEN	DOBUR	ISYAT	PKENT	YUNSA
BAGFS	ECYAP	ISYHO	RAYSG	ZOREN
BAKAB	ENKAI	KERTV	SELGD	
BERDN	ERICO	KOZAA	SILVR	

4.1.2. Standart Sapmadaki Değişim ve Anlamlılığı

Bu bölümde, 2011 yılı denetim raporlarının açıklandığı tarih baz alınarak raporların açıklanma gününden 30 gün önceki ve 30 gün sonraki şirket risk düzeylerini gösteren standart sapmaları (σ), ilişkili olarak varyansları (σ^2) analiz edilmiştir. Varyanslardaki değişimin anlamlılığının belirlenmesi için kullanılan “Levene Testi” sonuçları ele alınmıştır.

Bağımsız denetim raporlarının alındığı tarih baz alınarak yapılan incelememizde 364 şirketin standart sapması ve varyansı hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalarda T-30 gün ile T+30 gün arasındaki standart sapmalardaki değişim incelendiğinde önceki

döneme göre 181 şirketin standart sapmalarında artış meydana gelmiştir. Kalan 183 şirketin ise standart sapmalarında azalış meydana gelmiştir. İncelenen dönemlerde standart sapmalarında artma ve azalma görülen şirketlerin oranlarının hemen hemen aynı olduğu açıkça söylenebilir.

Risk düzeyi artan ve azalan şirketlerin bağımsız denetim raporu görüş türleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11
2011 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan ve Azalan
Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türleri Tablosu

	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
Riski Artan	158 (%49,07)	20 (%58,82)	3 (%37,50)	-	181
Riski Azalan	164 (%50,93)	14 (%41,17)	5 (%62,50)	-	183

Elde ettiğimiz bulgulardan bağımsız denetim raporunun ilan edildiği gün öncesine göre riski artan şirketlerden 100 şirketin hisseleri “Ulusal Pazar”, 40 şirket “İkinci Ulusal Pazar”, 11 şirket “Gözaltı Pazarı”, 28 Şirket “Kurumsal Ürünler Pazarı” ve 2 şirket “Gelişen İşletmeler Piyasası”nda işlem görmektedir. Riski artan şirketlerin sektörlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 12
2011 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan Şirketlerin
Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	FİRMA SAYISI	SEKTÖRDEKİ ORANI
Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	6	%85,71
Elektrik, Gaz ve Su	2	%40,00
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1	%100,00
İmalat Sanayii	75	%44,91
İnşaat ve Bayındırlık	3	%75,00
Madencilik	2	%33,33
Mali Kuruluşlar	61	%51,26
Tarım, Orman ve Balıkçılık	1	%100,00
Teknoloji	9	%56,25
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	16	%57,14
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	5	%55,56
TOPLAM	181	

Varyanstaki değişimin anlamlı olup olmadığının tespitinde kullanılmış olan “Levene testi” incelenen 364 şirketin varyanslarında 2011 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre %95 güven düzeyinde anlamlı bir değişim olup olmadığını göstermiştir. Levene Testi sonuçları rapor ilan tarihinin, şirket hisse getirilerinin risk değişimi üzerinde etkisi olup olmadığını göstermektedir. Yaptığımız teste göre 364 şirketten 75’inin (%20,6) hisse senedi getirilerinin varyanslarındaki dolayısıyla standart sapmalarındaki değişimin yani risklerinin %95 güven düzeyinde bağımsız denetim raporu ilan tarihinden etkilendiği söylenebilir. Bu oran ele alındığında genel olarak denetim raporu açıklanma tarihinin şirketlerin çoğunluğunun (yaklaşık %80) hisse senedi getirilerinin risklerinde anlamlı bir değişime neden olmadığı açıkça görülmektedir.

Tablo 13
2011 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihine Göre Hesaplanan Levene Testi Anlamlı Sonuç
Veren Şirketlere İlişkin Tablo

BİST KODU	Standart Sapma		Varyans		Levene Testi	
	T-30	T+30	T-30	T+30	f değeri	p değeri
ADESE	0,65561	1,03727	0,429824	1,075929	6,722	0,012
AFYON	4,10867	1,19641	16,88117	1,431397	4,808	0,032
AGYO	0,78798	1,85347	0,620912	3,435351	7,058	0,010
AKBNK	2,84002	1,90402	8,065714	3,625292	6,547	0,013
AKMGY	1,82039	6,00121	3,31382	36,01452	10,247	0,002
ALCTL	1,67186	3,47586	2,795116	12,0816	4,184	0,045
ALKIM	2,09314	0,90859	4,381235	0,825536	6,292	0,015
ALNTF	3,97755	1,23734	15,8209	1,53101	4,672	0,035
ANELT	34,95241	1,05119	1221,671	1,105	7,234	0,009
ASLAN	6,57122	3,27643	43,18093	10,73499	18,422	0,000
ATAC	3,39494	7,38456	11,52562	54,53173	19,699	0,000
BISAS	4,43379	1,50275	19,65849	2,258258	5,590	0,021
BJKAS	1,28369	2,95036	1,64786	8,704624	6,841	0,011
BOSSA	2,42601	1,55624	5,885525	2,421883	5,098	0,028
BRYAT	1,55622	3,80658	2,421821	14,49005	13,068	0,001
BSHEV	1,40626	4,54454	1,977567	20,65284	5,233	0,026
BSOKE	2,87311	1,17489	8,254761	1,380367	7,193	0,010
BURVA	3,60722	1,66621	13,01204	2,776256	4,390	0,041
CBSBO	3,61645	1,95441	13,07871	3,819718	5,696	0,020
CMENT	1,50442	4,92249	2,26328	24,23091	7,920	0,007
CRDFA	1,40347	0,60601	1,969728	0,367248	5,013	0,029
DAGI	3,29784	1,80839	10,87575	3,270274	5,905	0,018
DENCM	4,18913	2,06294	17,54881	4,255721	8,964	0,004
DERIM	3,58269	2,35422	12,83567	5,542352	6,150	0,016
DESPC	1,16159	3,79587	1,349291	14,40863	5,792	0,019
DGGYO	2,98521	1,24433	8,911479	1,548357	7,219	0,009
DOBUR	3,22315	1,57353	10,3887	2,475997	6,456	0,014
DYOBY	7,12115	3,40645	50,71078	11,6039	8,451	0,005
ECYAP	1,13692	3,21401	1,292587	10,32986	11,256	0,001
EGPRO	4,46162	1,39459	19,90605	1,944881	12,462	0,001
EMKEL	99,95862	4,16402	9991,726	17,33906	36,214	0,000
EPLAS	5,89556	3,27441	34,75763	10,72176	6,894	0,011
ETYAT	2,98855	1,03961	8,931431	1,080789	8,548	0,005
EUKYO	3,42014	6,56433	11,69736	43,09043	8,397	0,005
FMIZP	1,28561	4,02186	1,652793	16,17536	18,680	0,000
FVORI	3,54739	0,99757	12,58398	0,995146	7,471	0,008
GEDIK	1,59087	1,06889	2,530867	1,142526	4,832	0,032

Tablo 13'ün devamı

GLRYH	1,47022	2,4344	2,161547	5,926303	5,321	0,025
GOLTS	1,34799	4,69349	1,817077	22,02885	7,300	0,009
GSDDE	1,90982	1,44002	3,647412	2,073658	4,987	0,029
IDAS	1,80039	145,5752	3,241404	21192,13	28,957	0,000
IHYAY	1,81563	3,07277	3,296512	9,441915	4,644	0,035
INFO	1,45898	3,41279	2,128623	11,64714	5,158	0,027
IZMDC	1,34223	4,59158	1,801581	21,08261	8,239	0,006
KILER	1,30293	1,74841	1,697627	3,056938	4,333	0,042
KNFRT	4,89535	2,55831	23,96445	6,54495	6,977	0,011
KRTEK	1,76995	0,86679	3,132723	0,751325	11,084	0,002
LINK	2,97791	0,91809	8,867948	0,842889	14,564	0,000
MAKTK	1,81553	7,2939	3,296149	53,20098	21,350	0,000
MERKO	1,80441	1,35736	3,255895	1,842426	4,353	0,041
MNDRS	2,60235	1,27112	6,772226	1,615746	9,501	0,003
NETAS	2,44546	5,96069	5,980275	35,52983	9,830	0,003
OTKAR	2,08168	1,69171	4,333392	2,861883	4,759	0,033
OZGYO	1,78036	1,14981	3,169682	1,322063	5,467	0,023
PETKM	1,97835	1,37562	3,913869	1,89233	5,223	0,026
PIMAS	1,81346	2,91864	3,288637	8,518459	5,368	0,024
PNSUT	1,75728	0,71672	3,088033	0,513688	8,434	0,005
RANLO	1,4385	4,06238	2,069282	16,50293	10,676	0,002
SAMAT	2,35193	8,49262	5,531575	72,12459	8,266	0,006
SASA	2,19923	1,48828	4,836613	2,214977	5,799	0,019
SELEC	1,96677	1,27605	3,868184	1,628304	5,649	0,021
SNPAM	3,39457	1,19827	11,52311	1,435851	5,121	0,027
SONME	4,06464	1,64889	16,5213	2,718838	5,385	0,024
TATKS	1,94971	1,0452	3,801369	1,092443	11,135	0,001
TBORG	1,48852	3,13133	2,215692	9,805228	4,245	0,044
TCRYO	3,51034	0,94229	12,32249	0,88791	10,708	0,002
TRNSK	1,49016	4,60301	2,220577	21,1877	6,253	0,015
TSGYO	1,20951	1,84908	1,462914	3,419097	4,446	0,039
TTRAK	1,74965	1,18334	3,061275	1,400294	5,157	0,027
USAK	6,59061	3,01681	43,43614	9,101143	9,297	0,003
UTPYA	1,4392	2,4932	2,071297	6,216046	6,060	0,017
VKFYT	1,31989	5,60623	1,74211	31,42981	18,441	0,000
YKSGR	3,01099	1,76313	9,066061	3,108627	4,024	0,050
YUNSA	1,16464	3,57968	1,356386	12,81411	7,279	0,009
ZOREN	1,65402	261,0157	2,735782	68129,2	15,743	0,000

Yapılan test sonuçlarına göre risklerindeki değişimin %95 güven düzeyinde anlamlı olduğu 75 şirketin bağımsız denetim raporu görüşleri incelendiğinde 64 şirket için bağımsız denetim şirketleri “Olumlu”, 9 şirket için “Şartlı”, 2 şirket için “Görüş Bildirmekten Kaçınma” görüşü bildirilmiştir.

Analiz edilen 364 şirket içinde bağımsız denetim raporu “Olumlu” görüş olan şirketlerin %19,9’unun (64/322), “Şartlı” görüş bildirilen şirketlerin %25,7’sinin (9/35), “Görüş Bildirmekten Kaçınma” görüşü bildirilen şirketlerin %25’inin (2/8) %95 güven seviyesinde rapor ilan tarihlerine göre hisse fiyatları etkilenmektedir.

Levene testine göre risklerindeki değişimin anlamlı olduğu 75 şirketin bir önceki yıl ve bir sonraki yıl bağımsız denetim raporlarının görüşleri incelendiğinde; 2010 yılı mali tabloları için bağımsız denetim raporu yazılmayıp 2011 yılında yazılan 5 şirket vardır. 2010 yılındaki görüş türü 2011 yılında değişim gösteren 2 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin bir önceki dönem bağımsız denetim raporu görüşleri “Şartlı görüş” iken 2011 yılında “olumlu” görüş bildirilmiştir. 68 şirketin ise 2010 yılında bildirilen bağımsız denetim raporu görüşü 2011 yılında da aynı görüş olarak bildirilmiştir.

Testi anlamlı sonuç veren şirketlerden 2011 yılı mali tablo bağımsız denetim raporu görüşü ile 2012 yılı farklı olan 4 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerden 2 tanesinin görüşü 2011 yılında “Olumlu” görüş iken 2012 yılında “Şartlı Görüş” olarak bildirilmiştir. 2 şirketin bildirilen görüşleri “Şartlı Görüş” iken 1 tanesi 2012 yılında “Görüş bildirmekten kaçınma”, diğeri için ise “Olumsuz” görüş bildirilmiştir. 71 şirketin ise 2011 mali tabloları için bağımsız denetim şirketlerinin bildirdiği görüş türleri 2012 yılı mali tabloları için değişmemiştir.

%95 güven seviyesinde riskindeki değişim anlamlı olan 75 şirketten 42’si “Ulusal Pazar”, 21’si “İkinci Ulusal Pazar”, 8’si “Kurumsal Ürünler Pazarı” ve 4’ü “Gözaltı Pazarı”nda işlem görmektedir. Bu şirketlerin sektörlere göre dağılımı da aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 14
2011 Yılı Mali Tablolarının Levene Testi'ne Göre Anlamlı Çıkan Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	RİSKİ ARTAN		RİSKİ AZALAN		TOPLAM SEKTÖRDEKİ ORAN
	FİRMA SAYISI	SEKTÖRDEKİ ORANI	FİRMA SAYISI	SEKTÖRDEKİ ORANI	
Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	1	%14,29			%14,29
Elektrik, Gaz ve Su	1	%20,00			%20,00
Gayrimenkul Faaliyetleri			1	%100,00	%100,00
İmalat Sanayii	12	%7,19	29	%17,36	%24,55
Mali Kuruluşlar	10	%8,40	9	%7,57	%15,97
Teknoloji	2	%12,50	2	%12,50	%25,00
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	4	%14,29	2	%7,14	%21,43
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	1	%11,11	1	%11,11	%22,22
TOPLAM	31		44		

Levene testi sonuçlarına göre varyanslarındaki değişim anlamlı çıkan 75 şirketten 31 şirket bir önceki döneme göre riski artan şirketlerden, 44 şirket ise riski azalan şirketlerden oluşmaktadır. Bir önceki döneme kıyasla riski artan 181 şirketin %17,1'i, riski azalan şirketlerin ise %24'ü bağımsız denetim şirketlerinin denetim raporlarını ilan etmeleri hisse fiyatlarını etkilemektedir.

Riski artan ve azalan şirketlerin işlem gördükleri göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 15
2011 Yılı Levene Testi'ne Göre Anlamli Çıkan Şirketlerin İşlem Gördükleri Pazarlara Göre Dağılımı

	ULUSAL PAZAR	İKİNCİ ULUSAL PAZAR	GÖZALTI PAZARI	KURUMSAL ÜRÜNLER PAZARI	TOPLAM
Riski Artan Şirketler	15	11	2	3	31
Riski Azalan Şirketler	27	10	2	5	44

Genel olarak şirketlerin çoğunluğunda risk değişimi anlamlı çıkmazken riskindeki değişimin anlamlı olduğu şirketlerin %58'sinin riskinde azalma söz konusudur.

4.1.3. Değişim Katsayısındaki Değişim

Çalışmamızın bu bölümünde, aritmetik ortalama etrafındaki salınımı ifade eden Değişim (Varyasyon) Katsayısı, bir başka deyişle hisse fiyatının geçmiş değerlerinin kaç kat riskli olduğunun göstergesi hesaplanmıştır. Değişim katsayısı her birim getiri için riski ölçer ve beklenen getirisi aynı olmayan alternatiflerin değerlendirilmesi için daha uygun bir ölçüttür. Değişim katsayısının küçük olması şirketlerin hisse fiyatlarının aritmetik ortalamalarının etrafında yoğun dağıldığını göstermektedir. Bu gösterge ile 2011 yılına ait Bağımsız Denetim Raporları ilan edildikten önce ve sonra şirketlerin hisse fiyatlarının ortalamalarındaki değişimler ile risk düzeyindeki değişimler incelenmiştir.

2011 yılı mali tablolarının bağımsız denetim raporlarının ilan tarihi baz alınarak t-30 ve t+30 gün değerlendirmesi yapılarak 364 şirketin değişim katsayıları hesaplanmış ve t-30 ile t+30 verileri kıyaslanmıştır.

2011 yılında incelediğimiz şirketlerin %18,13'ünün (66 şirket) bağımsız denetim raporu yayınlandığı tarihten önceki değişim katsayıları negatif, %81,87'si (298 şirket) pozitifdir. İncelediğimiz şirketlerin %55,77'sinin (203 şirket) bağımsız denetim raporu ilan tarihinden sonraki değişim katsayıları negatif, %44,23'ü (161 şirket) pozitifdir. T-30 ve T+30 değerleri birlikte değerlendirildiğinde incelenen şirketlerin %13,19'unun (48 şirket) her ikisi de negatif yönde, %39,29'unun ise pozitif yöndedir.

Tablo 16
2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Hesaplanan Değişim Katsayısının Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
Negatif (T-30)	56 %15,39	7 %1,92	3 % 0,82	-	66 %18,13
Negatif (T+30)	174 %47,80	24 %6,59	5 %1,37	-	203 %55,77
Pozitif (T-30)	266 %73,08	27 %7,42	5 %1,37	-	298 %81,87
Pozitif (T+30)	148 %40,66	10 %2,75	3 %0,82	-	161 %44,23
Her iki dönem Negatif yönde Olan	41 %11,27	5 %1,37	2 %0,55	-	48 %13,19
Her İki Dönem Pozitif yönde Olan	133 %36,54	8 %2,20	2 %0,55	-	143 %39,29

T-30 döneminde negatif değişim katsayısına sahip olan şirketlerin sayısında bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre T+30 döneminde %308'lik bir artış meydana gelirken değişim katsayısı pozitif olan şirketlerde ise %46'lık bir azalma meydana gelmiştir. Her iki dönem değişim katsayıları negatif olan şirketlerin toplam şirketlere oranı %13,19 iken, her iki dönemde de değişim katsayıları pozitif olan şirketlerin toplam şirketlere oranı %39,29'dur.

Analizini yaptığımız 364 şirket içerisinde T-30 ile T+30 gün değişim katsayısı değerleri karşılaştırdığımızda T+30 gün değişim katsayısı değerleri T-30 gün değerlerine göre yani ortalamaya göre salınımları pozitif veya negatif yönde yükselen 207 (%56,87) şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin risk düzeylerinin arttığını söyleyebiliriz. Geriye kalan 157 şirketin (%43,13) ise T+30'da hesaplanan değişim katsayıları T-30'a göre yani ortalamaya göre salınımları pozitif veya negatif yönde düşmektedir. Bu da bağımsız denetim raporunun ilanından sonra şirket hisse fiyatlarındaki riskin azaldığı anlamına gelmektedir. Bir önceki döneme göre değişim katsayılarını kıyasladığımızda ortalamaya

göre salınımları azalan ve artan şirketlerin bağımsız denetim raporu türleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 17
2011 Yılı Riski Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
Riski Artan	183 %50,27	18 %4,95	6 %1,65	-	207 %56,87
Riski Azalan	139 %38,18	16 %4,40	2 %0,55	-	157 %43,13

Değişim katsayısındaki salınımları artan veya azalan yani riski önceki döneme göre artan veya azalan şirketlerin sektörlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 18
2011 Yılı Mali Tablolarının T-30 ve T+30 Dönemlerinde Şirketlerin Değişim Katsayısındaki Değişiminin Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	Riski Artan Şirketlerin Sayısı	Riski Azalan Şirketlerin Sayısı
Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	5 %1,37	2 %0,55
Elektrik, Gaz ve Su	2 %0,55	3 %0,82
Gayrimenkul Faaliyetleri		1 %0,28
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1 %0,28	
İmalat Sanayii	87 %23,90	80 %21,98
İnşaat ve Bayındırlık	2 %0,55	2 %0,55
Madencilik	3 %0,82	3 %0,82
Mali Kuruluşlar	76 %20,88	43 %11,81
Tarım, Orman ve Balıkçılık		1 %0,28
Teknoloji	9 %2,47	7 %1,92
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	18 %4,95	10 %2,75
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	4 %1,10	5 %1,37
TOPLAM	207 %56,87	157 %43,13

T+30 dönemi T-30 dönemine göre Değişim katsayıları artan yani riski artan 207 şirketi incelediğimizde; bu şirketlerin %45,89'unun (95 şirket) her iki dönemde de değişim katsayılarının pozitif yönlü olduğu, %3,38'inin (7 şirket) değişim katsayılarının bir önceki döneme göre negatif değerden iken pozitif yönlü değere döndüğü, %9,18'inin (19 şirket) değişim katsayısının önceki dönemde negatif yönlü değer iken sonraki dönemde yine negatif yönlü değer olarak kaldığı, %41,55'inin (86 şirket) ise değişim katsayısı değerinin pozitif yönlü değer iken negatif yönlü değere dönüşerek ortalamanın etrafındaki salınımlarının artarak risklerinin arttığı tespit edilmiştir.

T+30 dönemi T-30 dönemine göre Değişim katsayıları azalan yani riski azalan 157 şirketi incelediğimizde; bu şirketlerin %30,57'sinin (48 şirket) her iki dönemde de

değişim katsayılarının pozitif yönlü olduğu, %7,01'inin (11 şirket) değişim katsayılarının bir önceki döneme göre negatif değerden iken pozitive yönlü değere döndüğü, %18,47'sinin (29 şirket) değişim katsayısının önceki dönemde negatif yönlü değer iken sonraki dönemde yine negatif yönlü değer olarak kaldığı, %43,95'inin (69 şirket) ise değişim katsayısı değerinin pozitif yönlü değer iken negatif yönlü değere dönüşerek ortalamanın etrafındaki salınımlarının azalarak risklerinin azaldığı tespit edilmiştir.

4.1.4. Sapan Değerlerdeki Değişim

Çalışmamızın bu bölümünde 2011 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihi baz tarih alınarak T-30 ve T+30 günlük hisse ortalamalarından “üst” ifadesi ile açıklayacağımız ortalama değerlerin pozitif yönünde sapma olarak nitelendirdiğimiz günlerin sayıları, “alt” ifadesi ile açıklayacağımız ortalama değerlerin negatif yönünde sapma olarak nitelendirdiğimiz günlerin sayıları tespit edilmiş ve bunlara ilişkin yorumlamalar yapılmıştır.

İncelememize konu olan 364 şirketin 2011 yılı mali tablolarının açıklandığı günden önceki T-30 ve sonraki T+30 günlerdeki sapma adetlerini gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 19
2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Tespit Edilen Sapan Değerler Tablosu

Sapma Yönü	T-30		T+30	
	Alt	Üst	Alt	Üst
Sapan Şirket Sayıları	133	209	178	251
Toplam Sapan Değer Sayısı	213	391	293	478

Yukarıdaki tablo incelendiğinde T-30 döneminde 604 sapan değer bulunurken T+30 döneminde 771 sapan değer bulunmaktadır. Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T-30 döneminde sapan değerlere göre T+30 döneminde %27,65 (167 adet) artış meydana gelmiştir.

2011 yılı bağımsız denetim şirketi rapor türlerine göre sapan değerlere ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 20
2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu Görüş Türlerine Göre Sapan Değer Sayıları

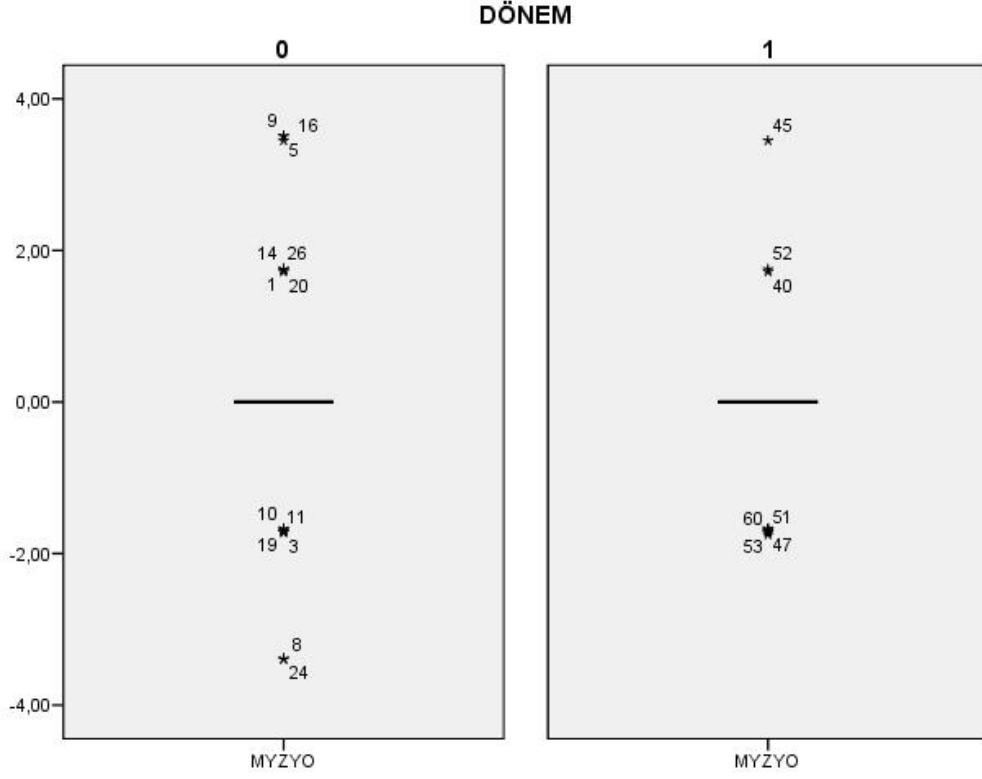
GÖRÜŞ TÜRLERİ	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	TOPLAM
TOPLAM SAPAN DEĞERLER	1188 %86,4	133 %9,67	54 %3,93	1375 %100
T-30 DÖNEMİ (Alttan Sapan)	176	28	9	213
T-30 DÖNEMİ (Üstten Sapan)	338	38	15	391
T+30 DÖNEMİ (Alttan Sapan)	251	26	16	293
T+30 DÖNEMİ (Üstten Sapan)	423	41	14	478

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi en çok sapan değer T+30 döneminde üstten sapan değerlerdir. En az sapan değerlerin ise T-30 dönemi alttan sapan değerler olduğu tespit edilmiştir.

İnceleme yaptığımız 364 şirketten, 2011 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihi öncesindeki T-30 ve sonrasındaki T+30 günlük periyotta alt ve üst yönlü olarak getirilerinde sapma bulunmayan şirketlerin oranı (33 şirket) %9,07'dir. T-30 ve T+30 dönemlerin her ikisinde de üst ve alt her yönde sapan değer bulunan şirketlerin oranı ise (30 şirket) %8,24'tür. İncelemeye konu 364 şirket ortalama değerlerinde alt ve üst yönde tespit edilen sapan değer sayısı 1375 olmuştur. 33 şirkette hiç sapan değer bulunmadığı dikkate alınırsa geriye kalan 331 şirketin 60 günlük periyotta ortalama 4,15 gün sapan değer bulunmaktadır. 60 günlük periyotta en çok sapma meydana gelen şirket 20 sapan değer ile MYZYO "Mustafa Yılmaz Yatırım Ortaklığı" olmuştur. MYZYO şirketinin 2011 yılı bağımsız denetim raporu görüşü "Olumlu" olarak bildirilmiştir. Yine aynı periyotta toplamda 10 ve üzerinde sapma değeri bulunan şirketlerin oranı (18 şirket) %4,95'tir. Toplamda 10 ve daha fazla sapan değeri bulunan 18 şirketin bağımsız denetim şirketleri 13 (%3,57) "Olumlu" görüş, 3 (%0,82) "Şartlı" görüş ve 2 (%0,55) "Görüş Bildirmekten Kaçınma" görüşü bildirmişlerdir.

2011 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre en fazla sapan değere sahip MYZYO şirketinin 61 günlük değerlerinden ilgili sapan günlerin sayıları Kutu Grafiği (Boxplot) ile aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
MYZYO	6	7	4	3

Grafik 5
MYZYO Kutu Grafiği

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki ve sonraki 30 günlük periyotlarda alt yönde hiç sapan değeri olmayıp sadece üst yönde sapan değeri olan şirketlerin oranı (75 şirket) %20,60'tır.

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki ve sonraki 30 günlük periyotlarda üst yönde hiç sapan değeri olmayıp sadece alt yönde sapan değeri olan şirketlerin oranı (21 şirket) %5,77'dir.

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T-30 günlük periyotta hiç sapan değer olmamasına rağmen T+30 günlük periyotta sapan değeri bulunan şirketlerin oranı (87 şirket) %23,90'dır. Bu şirketlerin bağımsız denetim rapor görüş türlerine ilişkin liste aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 21
2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Önceki T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
80 %21,98	6 %1,64	1 %0,28	-	87 %23,90

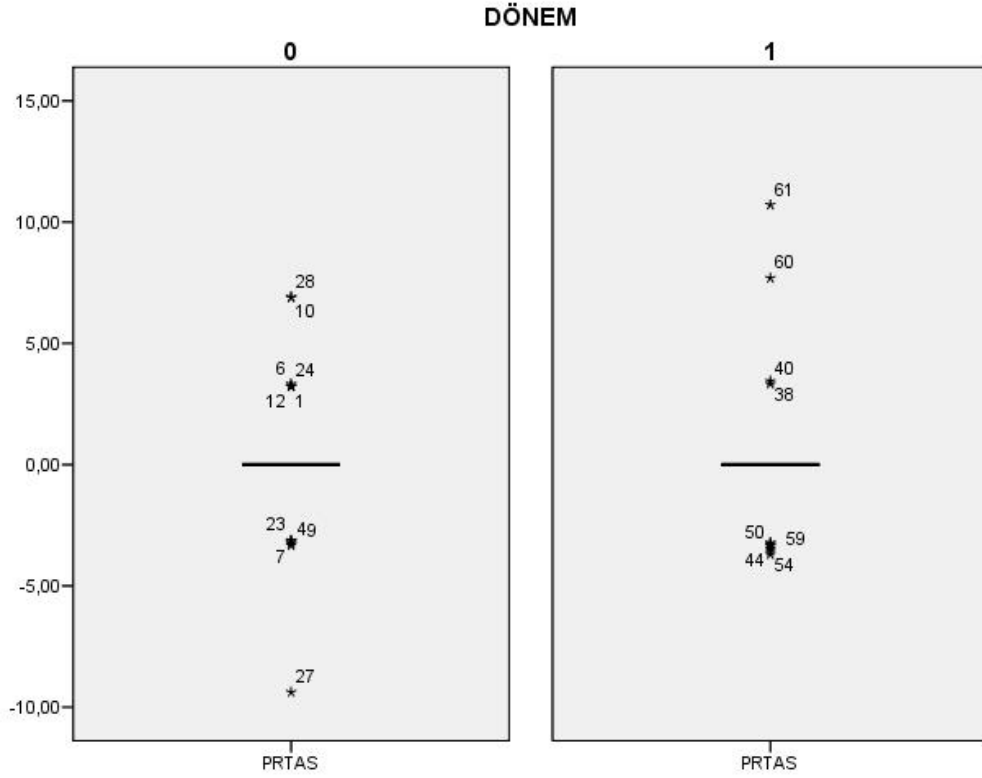
Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T+30 günlük periyotta hiç sapan değer olmamasına rağmen T-30 günlük periyotta sapan değeri bulunan şirketlerin oranı (38 şirket) %10,44'tür. Bu şirketlerin bağımsız denetim rapor görüş türlerine ilişkin liste aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 22
2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Sonraki T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
32 %8,79	5 %1,37	1 0,28	-	38 %10,44

T-30 ve T+30 dönemlerinde üstten en fazla sapan değeri bulunan 2 şirket bulunmaktadır. Bu şirketler MYZYO "Mustafa Yılmaz Yatırım Ortaklığı" ve PRTAS "ÇBS Printaş" şirketleridir. Bu şirketlerden PRTAS için bağımsız denetim şirketleri "Görüş Bildirmekten Kaçınma" görüşü bildirmişlerdir. Bu şirkete ait sapan değerleri gösteren kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
PRTAS	4	6	4	4

Grafik 6
PRTAS Kutu Grafiği

T-30 ve T+30 dönemlerinde alttan en fazla sapan değeri bulunan şirket MYZYO “Mustafa Yılmaz Yatırım Ortaklığı”dır. T-30 döneminde alt ve üst olmak üzere en çok sapan değeri bulunan şirket 13 sapan değer ile yine MYZYO’dur. T+30 döneminde alt ve üst olmak üzere en çok sapan değeri bulunan şirket ise 9 sapan değer ile TKSYO “Taksim Yatırım Ortaklığı” olmuştur. TKSYO’nun T-30 döneminde hiç sapan değeri bulunmamaktadır. TKSYO için bağımsız denetim şirketleri “Olumlu” görüş bildirmişlerdir.

Genel olarak tüm alttan sapan değerler incelendiğinde T-30 günlük periyotta 0,58 olan sapan değer sayısı, T+30 günlük periyotta 1,07’ye yükselmiştir. Bu artış %95 güven düzeyinde anlamlıdır.

Genel olarak tüm üstten sapan değerler incelendiğinde T-30 günlük periyotta 0,80 olan sapan değer sayısı, T+30 günlük periyotta 1,31'e yükselmiştir. Bu artış %95 güven düzeyinde anlamlıdır.

4.1.5. Tüm Testlerin Birlikte Değerlendirilmesi

2011 yılı için önceki bölümlerde bağımsız denetim raporu ilan tarihi baz alınarak yaptığımız istatistiki testleri bu bölümde bir bütün olarak incelenmiştir. Yapmış olduğumuz bu bütün incelemede testler arasında anlamlı sonuçlar çıkan ortak şirketler ile önemli gördüğümüz hususlar değerlendirilmiştir.

İlk olarak %95 güven düzeyinde anlamlı çıkan ortalamalardaki değişim ve Standart Sapmadaki değişim ele alınmıştır. Her iki testte de anlamlı sonuç veren iki şirket bulunmaktadır. Bu iki testte de anlamlı sonuç veren şirketlere ilişkin test sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 23
2011 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinin Göre Levene ve T Testi Anlamlı Sonuç Veren Şirketler

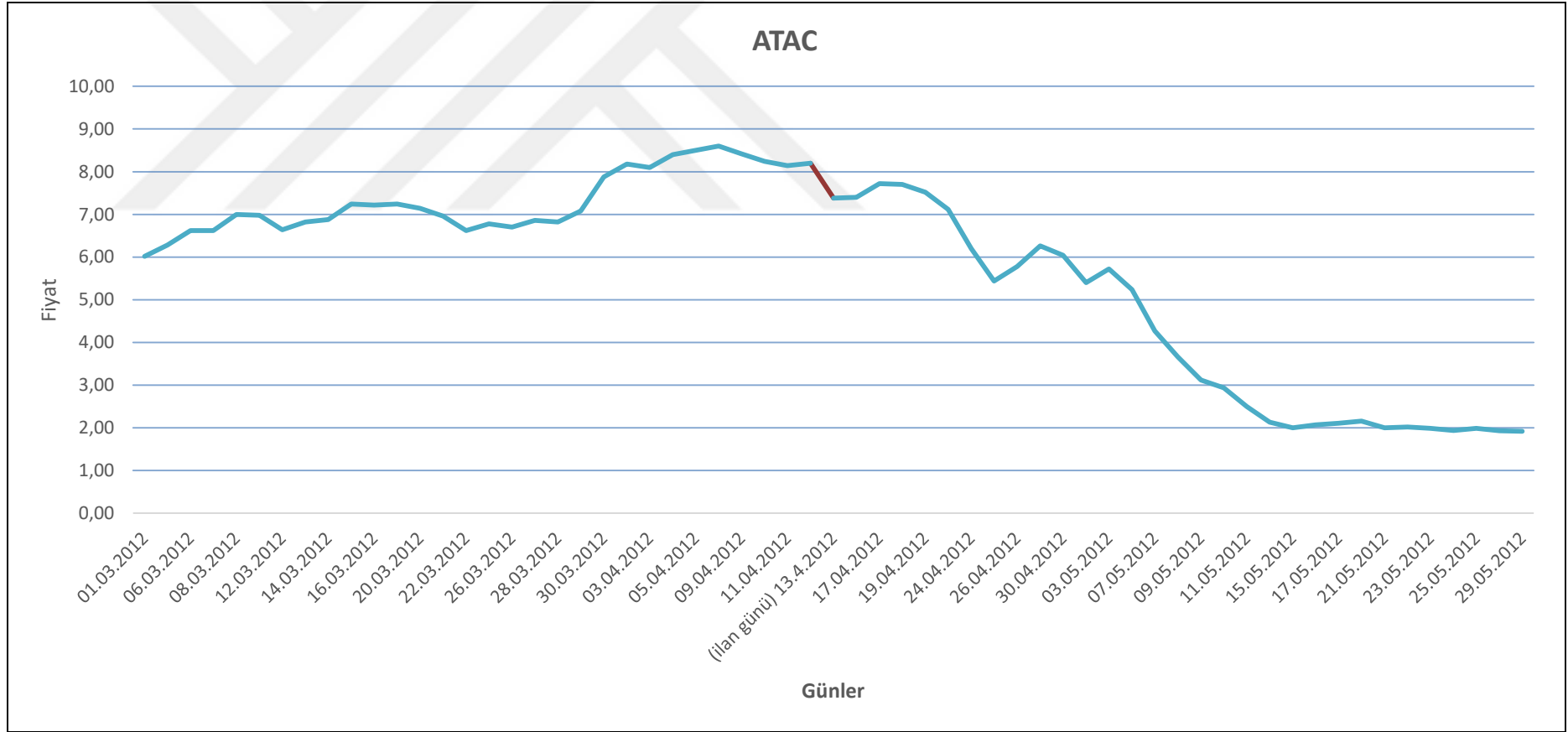
Bist Kodu	Ortalama		Standart Sapma		Levene Testi		T Testi	
	T-30	T+30	T-30	T+30	f	p	f	p
ATAC	1,1123	-4,1097	3,39494	7,38456	19,699	0,000	3,519	0,001
USAK	2,1387	-0,5463	6,59061	3,01681	9,297	0,003	2,029	0,049

ATAC “Ataç İnşaat ve Sanayi A.Ş.” ve USAK “Uşak Seramik Sanayii A.Ş.” şirketlerinin 2011 yılı mali tabloları için bağımsız denetim şirketleri “Olumlu” görüş bildirmişlerdir. Her iki şirketin de T+30 günlük ortalamaları T-30 günlük ortalamalarına göre düşmüştür. Her iki şirketin de ortalama etrafındaki salınımları T-30 günde pozitifken T+30 günde negatif olmuştur. ATAC şirketinin ortalama etrafındaki salınımı bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre azalırken USAK şirketinin ortalama etrafındaki salınımı artmıştır. ATAC şirketinin T-30 dönemde üst yönlü olmak üzere 1 sapan değeri var iken

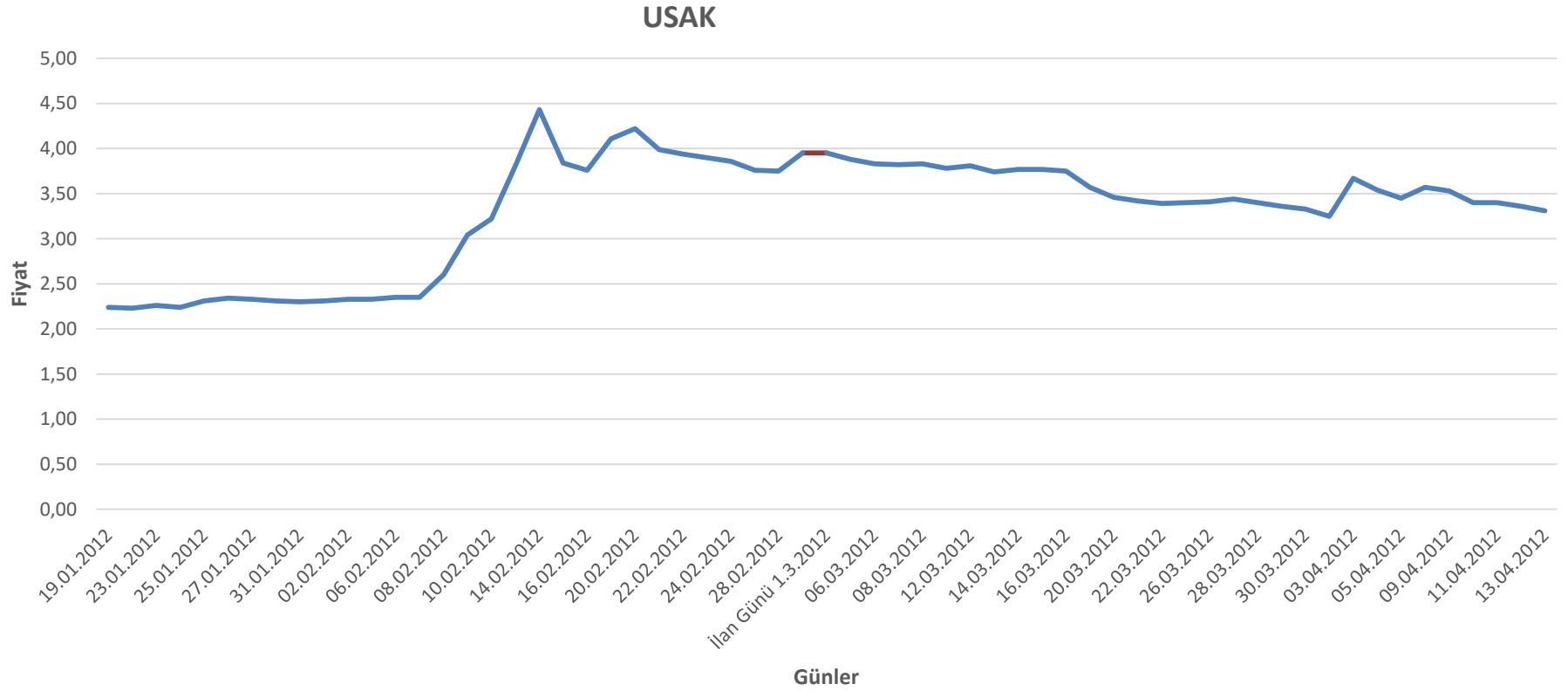
USAK Şirketinin 6 tanesi T-30 d6neminde olmak ¼zere toplam 8 adet sapan değeri bulunmaktadır.

ATAC ve USAK Şirketlerine ilişkin 61 g¼nl¼k hisse fiyat hareketlerini g6sterir grafikler aşağıda verilmiştir.

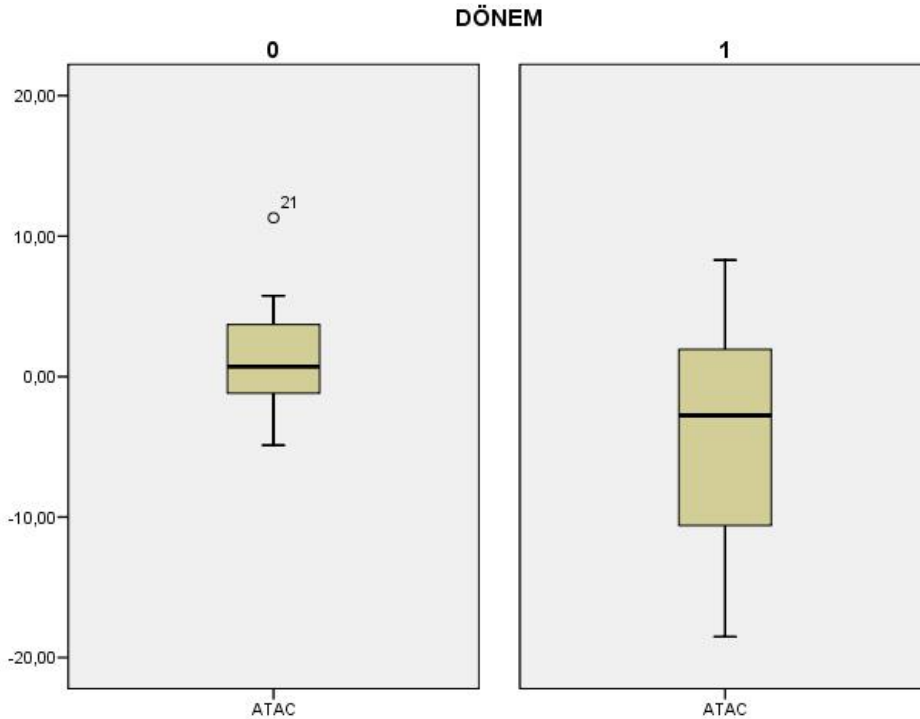
Grafik 7
ATAC – Hisse Fiyat Grafiği 01.03.2012-29.05.2012

Grafik 8
USAK – Hisse Fiyat Grafiği 19.01.2012-13.04.2012

Yukarıdaki grafikler incelendiğinde ATAC şirketinin 2011 bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T-30 süresinde yatay bir seyir izlediği, rapor ilan edildikten sonraki T+30 süresinde ise hisse fiyatının aşağı hareketi gözlemlenmektedir. T-30, raporun ilan günü ve T+30 gün toplam 61 gün olarak değerlendirildiğinde 1. gün hisse fiyatı 6,02 iken 30. gün yani rapor ilan tarihinden önceki gün 8,20 olmuş % 36 artış meydana gelmiş ancak raporun ilan edildiği 31. günde hisse fiyatı bir önceki güne göre %10 değer kaybederek 7,38'e gerilemiştir. Ve bu günden sonra hisse fiyatı gerilemeye başlamış 61. gün hisse kapanış fiyatı 1,92'ye gerilemiştir. 1. güne göre hisselerin düşüşü %68, raporun ilan edildiği güne göre düşüş oranı %73 olmuştur. Şirketin ortalamadan sapan değerler incelendiğinde ATAC şirketinin 61 günlük periyotta sadece 1 sapan değer tespit edilmiştir. Bu değer 21. gün değeri olup üst yönde sapan bir değerdir. 21.gün hisse fiyatının %11,2 değer kazandığı hisse kapanış fiyatlarından tespit edilmiş olup kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
ATAC	0	1	0	0

Grafik 9
ATAC Kutu Grafiği

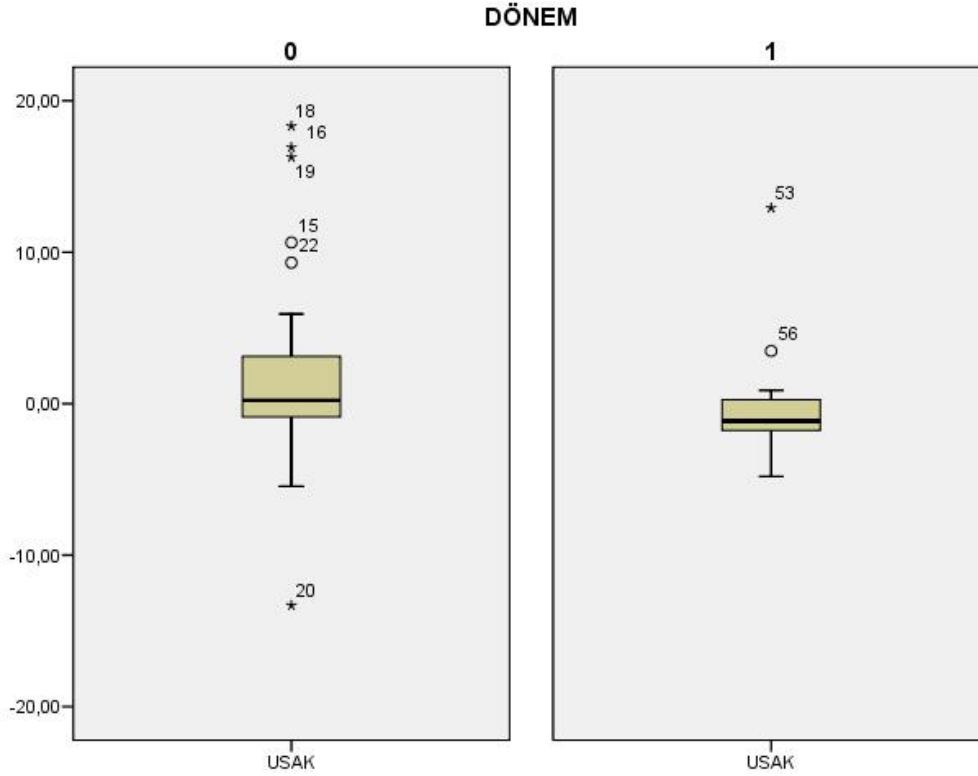
USAK şirketinin grafiği incelendiğinde T-30 döneminde hareketli bir seyir izlerken T+30 döneminde yatay bir seyir izlemiştir. Hissenin kapanış fiyatı 1. gün 2,24 iken ilan günü olan 31. gün 3,95'ten kapanmıştır. %76'lık bir artış meydana gelmiştir. Bu periyotta en yüksek fiyat 19. günde oluşmuş olup 4,43'e kadar yükselmiştir. İlan gününden sonra hisse fiyatı yatay bir seyir izlemiştir ve 61. gün kapanış fiyatı 3,31 olarak gerçekleşmiştir. 61. gün fiyatı 1. gün fiyatına göre %47 artış göstermişken rapor ilan tarihi olan 31. güne göre %16 düşüş göstermiştir. USAK şirketinin 61 günlük periyotta toplam 8 adet sapan değer tespit edilmiştir. Bu değerler 15,16,18,19,20,22,53 ve 26. gün değerleridir. 15,16,18,19,22,53,56. gün değerleri üst, 20. gün değeri alt yönde sapan değerlerdir. Günlere göre hisse fiyatının bir önceki güne göre gerçekleşen artış ve azalış değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 24
USAK Şirketi Sapan Günlere Göre Hisse Artış/Azalış Oranları

Sapan Gün	Bir Önceki Güne Göre Artış/Azalış (%)
15	% 10
16	% 16
18	% 18
19	% 16
20	% -14
22	% 9
53	% 12
56	% 3

USAK şirketine ait tespit edilen sapan değerlere ilişkin kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
USAK	1	5	0	2

Grafik 10
USAK Kutu Grafiği

4.2. 2012 Yılı Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmamızın bu bölümünde de Borsa İstanbul'a kote olan şirketlerden 2012 yılı mali tabloları bağımsız denetimden geçerek denetim raporu açıklanan 396 şirket için yapılmıştır. Denetim şirketleri ele alınan şirketlerden %88,1'ine (349 şirket) olumlu, %9,1'ine (36 şirket) şartlı, %2,3'üne (9 şirket) görüş bildirmekten kaçınma yönünde görüş bildirirken % 0,5'ine (2 şirket) olumsuz görüş bildirmiştir.

Bu bölümde yukarıdaki paragraftaki bahsettiğimiz veriler ile çalışmamızın 3.4 bölümde açıkladığımız istatistiki yöntemler neticesinde yapmış olduğumuz çalışmanın değerlendirmesi yapılmıştır.

4.2.1.Ortalama Getirideki Değişim ve Anlamlılığı

T testi yöntemine göre yapmış olduğumuz çalışma neticesinde 2012 yılı Bağımsız Denetim Raporları ilan tarihlerine göre yapmış olduğumuz çalışmada %95 güven düzeyinde anlamlı şekilde sapma gösteren şirketlere ait tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 25
2012 Yılı T-Testi Sonuçları ve Anlamlı Sapma Gösteren Şirketler

BIST kodu	T-30 Ortalama Değer	T+30 Ortalama Değer	t değeri	p değeri
ADEL	0,84	0,0097	2,011	0,049**
AKMGY	2,487	-1,2423	3,177	0,002**
AVIVA	-0,5117	-0,3353	-0,375	0,000**
EKIZ	0,3287	-2,8107	2,278	0,027**
ESCOM	-2,244	-0,422	-2,09	0,043**
MMCAS	-2,1943	0,4307	-2,381	0,021**
ORGE	1,0993	-5,4963	3,711	0,001**
OZGYO	-0,8867	0,0263	-2,37	0,022**
PNSUT	-0,362	0,3897	-0,237	0,039**
UYUM	-0,9267	0,082	-2,309	0,026**

2012 yılı Bağımsız Denetim Raporu ilan edildiği tarihe göre yapmış olduğumuz çalışmamızda 10 adet şirketin ortalama getirilerindeki değişim %95 güven düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermiştir. Teste tabi tuttuğumuz şirketlerin içinde %2,5’i anlamlı bir şekilde bağımsız denetim raporunun ilan edilmesine istinaden sapma göstermektedir. Genel olarak hisse senedi ortalama getirilerinde ciddi anlamda bir değişiklikten söz edilemeyeceğini söyleyebiliriz.

Genel olarak denetim raporu açıklandıktan sonra ortalama getirilerde anlamlı farklılık gösteren şirketler içinde 4’ünde azalma görülmüş, 6’sın ise ortalamalarında artış meydana gelmiştir. Ortalamalarında artış meydana gelen şirketler “AVIVA, ESCOM, MMCAS, OZGYO, PNSUT, UYUM” şirketleridir. Azalış meydana gelen şirketler ise “ADEL, AKMGY, EKIZ, ORGE” şirketleridir.

Ortalamaları anlamlı değişim gösteren 10 şirketin 1’ine “Şartlı Görüş”, 9’una “olumlu” görüş bildirilmiştir. Şirketlerin 5 tanesi “Ulusal Pazar”, 2 tanesi “Kurumsal

Ürünler Pazarı”, 3 tanesi de “İkinci Ulusal Pazar”da işlem görmektedir. Şartlı görüş bildirilen şirket “İkinci Ulusal Pazar”da yer almaktadır.

Ortalamaları anlamlı değişim gösteren şirketler sektörel bazda incelendiğinde, “İmalat” sektöründen 3, “İnşaat” sektöründen 1, “Mali Kuruluşlar”dan 4, “Teknoloji” sektöründen 1 ve “Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar” sektöründen 1’er şirket yer almaktadır.

Bağımsız denetim raporu görüşüne göre 10 şirketten 7’si bir önceki dönem aynı görüş türü ile raporu bildirilmiş, 2 şirketin ise bağımsız denetim raporu bulunmamaktadır. Bir sonraki dönem ise 10 şirketten 10’u da aynı görüş türü ile raporu bildirilmiştir.

AC İstanbul Uluslararası Bağımsız Denetim Şirketi tarafından hazırlanan 2012 yılı bağımsız denetim raporunda “Şartlı Görüş” bildirilen, anlamlı değişim meydana gelen şirketlerden “Ekiz Yağ ve Sabun Sanayii A.Ş. (EKIZ)” şirketinin şartlı görüş gerekçeleri aşağıdaki gibidir.

- Zamanında ödenemeyen finansal borçlar, ticari borçlar ve personel borçları sebebiyle dava, icra takibi ve haciz işlemlerinin başlatılması buna karşılık olarak şirket mali tablolarında karşılık ayrılmaması,
- İlişkili taraflara yapılan satış işlemlerinin yüksek olması ve bunlara ilişkin herhangi bir sözleşme olmaması neticesinde tahsilat vadeleri ile ilgili belirsizliklerin olması,
- 2012/Aralık ayında herhangi bir üretim olmaması ve buna istinaden sabit genel üretim maliyetlerinin gelir tablosunda “Çalışmayan kısım gideri” olarak muhasebeleştirilmesi neticesinde denetim şirketinin sabit genel üretim maliyetlerinin dağıtımında çıkacak farklılığın finansal tablolara etkisinin belirlenememiş olması,
- Şirket kısa vadeli yükümlülüklerinin dönen varlıkları geçmesi, şirketin yılı zarar ile kapatması neticesinde şirket sürekliliği üzerinde önemli belirsizliklerin olması,
- Ticari alacaklarının %94’ünün ve Satıcılara borçların %69’unun doğrulanamaması

Ekiz Yağ ve Sabun A.Ş. şirketinin 2013 ve 2014 yılları bağımsız denetim raporunda DRT Bağımsız Denetim Şirketi tarafından yine Şartlı görüş bildirilmiş olup

yukarıda sayılan sebepler azalmış olup şartlı görüş dayanağının sadece ilişkili taraflara yapılan satışlar sebebiyle oluşan alacakların tahsil edilememesi gösterilmiştir.

Çalışmamızda 2012 yılı bağımsız denetim raporlarının ilan edildiği günden önceki 30 gün (T-30) ve sonraki 30 gün (T+30) getiri ortalamaları hesaplanmış ve karşılaştırılmıştır. Buna göre; incelemiş olduğumuz 396 şirketten 236 şirketin T+30 gün ortalama getirileri T-30 gün ortalama getirilerine göre artış gerçekleşmiştir. Geriye kalan 160 şirketin ise T+30 gün ortalamaları T-30 gün ortalamalarına göre düşmüştür.

Ortalama getiriler bağlamında anlamlı değişim görülen şirketlerin %40'ında ortalama getiri azalma gösterdiği görülürken tüm şirketler de ele alındığında oran anlamlı değişim gösteren şirketlerle aynı oranda azalma eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Tablo 26
2012 Yılı

T+30 Gün Ortalamaları T-30 Gün Ortalamalarına Göre Azalış Gösteren Şirketler

ADEL	BOYNR	EKIZ	KARSN	PETKM
ADESE	BRKO	ERSU	KARTN	PTOFS
AFYON	BRMEN	ESEMS	KATMR	RHEAG
AGYO	BROVA	FBBNK	KENT	SAFGY
AKCNS	BRSAN	FENER	KERTV	SELEC
AKFEN	BRYAT	FFKRL	KIPA	SELGD
AKMGY	BSHEV	FLAP	KLMSN	SKTAS
AKSEN	BTCIM	FNSYO	KOMHL	SNPAM
AKSGY	BURCE	FRIGO	KONYA	SONME
AKSUE	BURVA	GDKYO	KORDS	TARAF
ALARK	CEMTS	GEDIK	KOZAA	TBORG
ALCAR	CIMSA	GENTS	KOZAL	TCRYO
ALCTL	CLEBI	GLYHO	KRSAN	TGSAS
ALGYO	CMENT	GOLTS	KUTPO	THYAO
ALYAG	DARDL	GOODY	LATEK	TIRE
ANELE	DENTA	GSDHO	LKMNH	TKNSA
ARMDA	DEVA	GSRAY	MCTAS	TKURU
ARSAN	DGATE	GUBRF	MERIT	TMSN
ARTOG	DITAS	HATEK	MRGYO	TRGYO
ASCEL	DJIMT	HLGYO	MRSHL	TRKCM
ASELS	DNZYO	HURGZ	MRTGG	TSGYO
ASUZU	DOGUB	IDAS	MZHLD	TTKOM
ATAC	DOHOL	INTEM	NETAS	TUPRS
ATEKS	DYHOL	İPEKE	NIBAS	UTPYA
ATPET	DYOBV	İSBİR	NTHOL	VAKBN
AYEN	ECBYO	İSBTR	NUGYO	VESBE
AYGAZ	ECİLC	İSGSY	ORGE	VESTL
BALAT	ECYAP	İSYAT	OSMEN	VKGYO
BASCM	ECZYT	İTTFH	OSTİM	YKBYO
BERDN	EGEEN	İZOCM	OZKGY	YKGYO
BJKAS	EGPRO	JANTS	PARSN	YKSGR
BLCYT	EGYO	KAREL	PEGYO	ZOREN

4.2.2. Standart Sapmadaki Değişim ve Anlamlılığı

Bu bölümde, 2012 yılı denetim raporlarının açıklandığı tarih baz alınarak raporların açıklanma gününden 30 gün önceki ve 30 gün sonraki şirket risk düzeylerini

gösteren standart sapmaları (σ), ilişkili olarak varyansları (σ^2) analiz edilmiştir. Varyanslardaki değişimin anlamlılığının belirlenmesi için kullanılan “Levene Testi” sonuçları ele alınmıştır.

Bağımsız denetim raporlarının alındığı tarih baz alınarak yapılan incelememizde 396 şirketin standart sapması ve varyansı hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalarda T-30 gün ile T+30 gün arasındaki standart sapmalardaki değişim incelendiğinde önceki döneme göre 187 şirketin standart sapmalarında artış meydana gelmiştir. Kalan 209 şirketin ise standart sapmalarında azalış meydana gelmiştir. İncelenen dönemlerde standart sapmalarında azalma görülen şirketlerin (%52,8) artış görülen şirketlere göre (%47,2) küçük bir oranda yüksek olduğu söylenebilir.

Risk düzeyi artan ve azalan şirketlerin bağımsız denetim raporu görüş türleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 27
2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türleri Tablosu

	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
Riski Artan	164 %46,99	17 %47,22	4 %44,44	2 %100	187
Riski Azalan	185 %53,01	19 %52,78	5 %55,56	-	209

Elde ettiğimiz bulgulardan bağımsız denetim raporunun ilan edildiği gün öncesine göre riski artan şirketlerden 103 şirketin hisseleri “Ulusal Pazar”, 38 şirket “İkinci Ulusal Pazar”, 17 şirket “Gözaltı Pazarı”, 18 Şirket “Kurumsal Ürünler Pazarı”, 5 şirket “Gelişen İşletmeler Piyasası” ve 6 şirket “Serbest İşlem Platformu”nda işlem görmektedir. Riski azalan şirketlerden 114 şirketin hisseleri “Ulusal Pazar”, 46 şirket “İkinci Ulusal Pazar”, 10 şirket “Gözaltı Pazarı”, 27 Şirket “Kurumsal Ürünler Pazarı”, 5 şirket “Gelişen İşletmeler Piyasası” ve 7 şirket “Serbest İşlem Platformu”nda işlem görmektedir. Riski artan ve azalan şirketlerin sektörlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 28
2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan/Azalan Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	Riski Azalan Şirket Sayısı	Sektördeki Oranı	Riski Artan Şirket Sayısı	Sektördeki Oranı
Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	3	%50,00	3	%50,00
Elektrik, Gaz ve Su	1	%20,00	4	%80,00
Fon	1	%100,00		
Gayrimenkul Faaliyetleri	1	%100,00		
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1	%50,00	1	%50,00
İmalat Sanayii	91	%49,46	93	%50,54
İnşaat ve Bayındırlık	2	%33,33	4	%66,67
Madencilik	3	%50,00	3	%50,00
Mali Kuruluşlar	72	%58,06	52	%41,94
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler			1	%100,00
Tarım, Orman ve Balıkçılık	1	%50,00	1	%50,00
Teknoloji	10	%62,50	6	%37,50
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	19	%57,58	14	%42,42
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	4	%44,44	5	%55,56
TOPLAM	209		187	

Varyanstaki değişimin anlamlı olup olmadığının tespitinde kullanmış olduğumuz “Levene testi” incelenen 396 şirketin varyanslarında 2012 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre %95 güven düzeyinde anlamlı bir değişim olup olmadığını bize göstermiştir. Levene testi sonuçları rapor ilan tarihinin, şirket hisse getirilerinin risk değişimi üzerinde etkisi olup olmadığını göstermektedir. Yaptığımız teste göre 396 şirketten 105’inin (%26,52) hisse senedi getirilerinin varyanslarındaki dolayısıyla standart sapmalarındaki değişimin yani risklerinin %95 güven düzeyinde bağımsız denetim raporu açıklanma tarihinin şirketlerin çoğunluğunun (%73,48) hisse senedi getirilerinin risklerinde anlamlı bir değişime neden olmadığı açıkça görülmektedir.

Tablo 29
2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihi GÖre Hesaplanan Levene Testi Anlamlı Sonuç
Veren Şirketlere İlişkin Tablo

BİST KODU	Standart Sapma		Varyans		Levene Testi	
	T-30	T+30	T-30	T+30	f değeri	p değeri
AEFES	1,00319	2,3183	1,00639	5,374515	15,272	0
AFYON	1,20860	0,53842	1,460714	0,289896	8,289	0,006
AGYO	2,41119	0,83198	5,813837	0,692191	22,176	0
AKSGY	3,67732	1,46365	13,52268	2,142271	5,025	0,029
ALCTL	3,52137	1,73063	12,40005	2,99508	5,862	0,019
ALKA	1,28774	3,70402	1,658274	13,71976	5,903	0,018
ANACM	1,78084	1,03949	3,171391	1,080539	4,846	0,032
ANELE	0,93973	1,85004	0,883092	3,422648	12,086	0,001
ANHYT	2,63952	1,79454	6,967066	3,220374	4,531	0,038
ANSA	5,37838	2,7314	28,92697	7,460546	7,755	0,007
ARSAN	1,63038	3,26539	2,658139	10,66277	4,679	0,035
ARTOG	5,53838	8,77581	30,67365	77,01484	6,097	0,017
ASUZU	5,89334	1,92101	34,73146	3,690279	10,041	0,002
ATLAS	1,36515	3,63652	1,863635	13,22428	5,374	0,024
AVOD	1,89418	3,59795	3,587918	12,94524	6,539	0,013
AYCES	0,84294	2,84057	0,710548	8,068838	5,099	0,028
BAKAB	1,09151	2,16071	1,191394	4,668668	7,097	0,01
BALAT	43,15033	20,93463	1861,951	438,2587	5,806	0,019
BASCM	7,04409	1,62264	49,6192	2,632961	14,788	0
BJKAS	45,80146	2,79569	2097,774	7,815883	36,333	0
BLCYT	1,91829	9,01168	3,679837	81,21038	18,92	0
BOSSA	1,52592	3,00262	2,328432	9,015727	4,766	0,033
BRKSN	1,02478	3,14168	1,050174	9,870153	4,508	0,038
BRSAN	4,55799	1,20992	20,77527	1,463906	4,593	0,036
BRYAT	4,7391	1,71113	22,45907	2,927966	4,589	0,036
DAGI	0,64509	1,46924	0,416141	2,158666	7,042	0,01
DARDL	3,49568	1,48959	12,21978	2,218878	11,157	0,001
DENGE	2,12315	5,92515	4,507766	35,1074	6,377	0,014
DENIZ	1,47622	0,79967	2,179225	0,639472	4,33	0,042
DESPC	1,76195	0,84441	3,104468	0,713028	4,24	0,044
DNZYO	2,30054	0,69226	5,292484	0,479224	6,462	0,014
EGCYO	1,90345	3,63971	3,623122	13,24749	5,958	0,018
EKGYO	2,36122	1,14673	5,57536	1,31499	5,39	0,024
EKIZ	4,1124	6,32802	16,91183	40,04384	11,537	0,001
EMNIS	2,63089	139,8947	6,921582	19570,54	59,079	0
ERBOS	1,27375	2,86267	1,622439	8,19488	13,141	0,001
ESCOM	4,42628	1,78983	19,59195	3,203491	6,512	0,013
EUKYO	2,19516	1,06674	4,818727	1,137934	5,182	0,027

Tablo 29'un devamı

FONFK	1,51539	0,89614	2,296407	0,803067	4,526	0,038
FENIS	1,56019	4,12716	2,434193	17,03345	7,485	0,008
FINBN	1,37894	0,80765	1,901476	0,652299	4,232	0,044
FONFK	1,51539	0,89614	2,296407	0,803067	4,526	0,038
FROTO	1,28944	2,66654	1,662656	7,110436	12,009	0,001
GEREL	0,96911	2,88606	0,939174	8,329342	10,916	0,002
GLBMD	1,35491	3,74034	1,835781	13,99014	15,497	0
GLRYH	1,79646	5,98433	3,227269	35,81221	7,623	0,008
GOZDE	1,21825	2,77495	1,484133	7,700348	15,575	0
GSDDE	2,15	4,50851	4,6225	20,32666	4,823	0,032
GSRAY	0,76908	1,70527	0,591484	2,907946	9,972	0,003
IDAS	1,22537	5,59853	1,501532	31,34354	37,045	0
IHEVA	3,02608	1,39773	9,15716	1,953649	4,807	0,032
IHGZT	3,17614	1,5441	10,08787	2,384245	4,338	0,042
IHMAD	5,90652	2,79163	34,88698	7,793198	5,509	0,022
INFO	1,47607	3,98927	2,178783	15,91428	7,473	0,008
INTEM	1,06466	1,65847	1,133501	2,750523	4,339	0,042
KAPLM	1,13618	4,95322	1,290905	24,53439	4,306	0,042
KAREL	2,82545	1,68009	7,983168	2,822702	4,948	0,03
KATMR	4,51467	1,721	20,38225	2,961841	9,102	0,004
KENT	0,64706	1,25049	0,418687	1,563725	8,529	0,005
KERVN	1,40663	2,82159	1,978608	7,96137	4,511	0,038
KILER	1,26294	0,70762	1,595017	0,500726	6,316	0,015
KLBMO	1,03945	4,11677	1,080456	16,9478	10,566	0,002
KOMHL	4,5242	1,14428	20,46839	1,309377	6,551	0,013
KOZAA	1,61032	3,07058	2,593131	9,428462	5,197	0,026
KRDMD	2,54833	1,94022	6,493986	3,764454	4,986	0,029
KRSAN	4,11733	2,34681	16,95241	5,507517	9,135	0,004
LKMNH	3,20471	1,73223	10,27017	3,000621	6,664	0,012
LUKSK	0,92508	2,20873	0,855773	4,878488	12,499	0,001
MANGO	3,97773	7,29387	15,82234	53,20054	8,902	0,004
MEGAP	1,23984	4,50675	1,537203	20,3108	7,937	0,007
MERIT	1,89035	3,76467	3,573423	14,17274	4,947	0,03
METRO	2,33276	5,41249	5,441769	29,29505	7,151	0,01
MNDRS	1,77391	1,30572	3,146757	1,704905	5,501	0,022
MZHLD	2,336	1,34275	5,456896	1,802978	4,142	0,046
NIBAS	0,98641	6,52407	0,973005	42,56349	18,023	0
NUGYO	2,78977	1,02275	7,782817	1,046018	5,604	0,021
ORGE	2,50106	9,40834	6,255301	88,51686	49,867	0
OTKAR	1,17338	1,8413	1,376821	3,390386	8,408	0,005
OZGYO	1,78762	1,12047	3,195585	1,255453	4,777	0,033

Tablo 29'un devamı

PARSN	4,1176	2,05161	16,95463	4,209104	6,916	0,011
PENGD	1,87786	5,96858	3,526358	35,62395	20,543	0
PETKM	2,39857	0,80312	5,753138	0,645002	20,291	0
PIMAS	1,52776	3,43317	2,334051	11,78666	5,862	0,019
PRKAB	1,29756	1,89792	1,683662	3,6021	6,71	0,012
PTOFS	3,92057	1,0436	15,37087	1,089101	18,208	0
SAMAT	0,95901	2,69719	0,9197	7,274834	7,498	0,008
SARKY	0,99049	4,13083	0,98107	17,06376	13,622	0
SASA	2,24931	1,24564	5,059395	1,551619	6,819	0,011
SERVE	4,28883	1,17693	18,39406	1,385164	9,205	0,004
SILVR	0,96641	3,02738	0,933948	9,16503	7,397	0,009
SISE	2,62019	1,73506	6,865396	3,010433	5,29	0,025
SNGYO	1,15621	1,86002	1,336822	3,459674	6,774	0,012
SNPAM	3,39457	1,19827	11,52311	1,435851	5,121	0,027
SODA	1,69195	0,77154	2,862695	0,595274	11,095	0,002
SODSN	2,5759	4,47625	6,635261	20,03681	5,738	0,02
TEBNK	1,83688	1,26514	3,374128	1,600579	5,27	0,025
THYAO	2,55112	1,5449	6,508213	2,386716	4,472	0,039
TKNSA	2,51462	1,47975	6,323314	2,18966	6,415	0,014
TRKCM	2,65599	1,33701	7,054283	1,787596	11,611	0,001
TUDDF	1,10772	0,56904	1,227044	0,323807	4,824	0,032
UCAK	1,4233	5,25947	2,025783	27,66202	10,65	0,002
UYUM	2,14732	1,05609	4,610983	1,115326	6,906	0,011
VAKBN	2,78477	1,70399	7,754944	2,903582	8,569	0,005
VANGD	1,8026	4,86848	3,249367	23,7021	4,087	0,048
VKGYO	1,4346	0,91679	2,058077	0,840504	4,939	0,03
YKBNK	2,38608	1,68364	5,693378	2,834644	4,464	0,039

Yapılan test sonuçlarına göre risklerindeki değişimin %95 güven düzeyinde anlamlı olduğu 105 şirketin bağımsız denetim raporu görüşleri incelendiğinde 91 şirket için bağımsız denetim şirketleri “Olumlu”, 11 şirket için “Şartlı”, 2 şirket için “Görüş Bildirmekten Kaçınma”, 1 şirket için ise “Olumsuz” denetim raporu görüşü bildirilmiştir.

Analiz edilen 396 şirket içinde bağımsız denetim raporu “Olumlu” görüş olan şirketlerin %26,1’inin (91/349), “Şartlı” görüş bildirilen şirketlerin %30,1’inin (11/36), “Görüş Bildirmekten Kaçınma” görüşü bildirilen şirketlerin %22,2’sinin (2/9), “Olumsuz” görüş bildirilen şirketlerin %50’sinin (1/2) %95 güven seviyesinde rapor ilan tarihlerine göre hisse fiyatları etkilenmektedir.

Levene testine göre risklerindeki değişimin anlamlı olduğu 105 Şirketin bir önceki yıl ve bir sonraki yıl bağımsız denetim raporlarının görüşleri incelendiğinde; 2011 yılı mali tabloları için bağımsız denetim raporu yazılmayıp 2012 yılında yazılan 11 Şirket vardır. 2011 yılındaki görüş türü 2012 yılında değişim gösteren 8 Şirket bulunmaktadır. Bu Şirketlerden 3 Şirketin bir önceki dönem bağımsız denetim raporu görüşleri “Şartlı görüş” iken 2012 yılında “olumlu” görüş bildirilmiştir. Yine bu 8 Şirketten 4 Şirketin bir önceki yıl bağımsız denetim raporu görüşü “Olumlu” iken 2012 yılında “Şartlı görüş” bildirilmiştir. Kalan 1 Şirketin ise bir önceki yıl bağımsız denetim raporu görüşü “Olumlu” iken 2012 yılında “Olumsuz” görüş bildirilmiştir. 97 Şirketin ise 2011 yılında bildirilen bağımsız denetim raporu görüşü 2012 yılında da aynı görüş olarak bildirilmiştir.

Testi anlamlı sonuç veren Şirketlerden 2012 yılı mali tablo bağımsız denetim raporu görüşü ile 2013 yılı farklı olan 10 Şirket bulunmaktadır. Bu Şirketlerden 5 tanesinin görüşü 2012 yılında “Olumlu” görüş iken 2013 yılında “Şartlı Görüş” olarak bildirilmiştir. 1 Şirketin ise 2012 yılında yine “Olumlu” görüş iken 2013 yılında “Görüş Bildirmekten Kaçınma” olarak bildirilmiştir. 2 Şirketin bildirilen görüşleri “Şartlı Görüş” iken 2013 yılında “Olumlu” görüş bildirilmiştir. 1 Şirketin 2012 yılında “Görüş Bildirmekten Kaçınma” görüşü bildirilirken 2013 yılında “Şartlı” görüş bildirilmiştir. 1 Şirketin ise 2012 yılında bağımsız denetim raporunda “Olumsuz” görüş bildirilirken 2013 yılında “Görüş Bildirmekten Kaçınma” görüşü bildirilmiştir. Geriye kalan 95 Şirketin ise 2012 mali tabloları için bağımsız denetim Şirketlerinin bildirdiği görüş türleri 2013 yılı mali tabloları için değişmemiştir.

%95 güven seviyesinde riskindeki değişim anlamlı olan 105 Şirketten 48’i “Ulusal Pazar”, 30’u “İkinci Ulusal Pazar”, 11’i “Kurumsal Ürünler Pazarı”, 9’u “Gözaltı Pazarı”, 3’ü “Gelişen İşletmeler Piyasası” ve 4’ü ise “Serbest İşlem Platformu”nda işlem görmektedir. Bu Şirketlerin sektörlere göre dağılımı da aşığıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 30
2012 Yılı Mali Tablolarının Levene Testi'ne Göre Anlamlı Çıkan Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	RİSKİ ARTAN		RİSKİ AZALAN		TOPLAM SEKTÖRDEKİ ORAN
	FİRMA SAYISI	SEKTÖRDEKİ ORANI	FİRMA SAYISI	SEKTÖRDEKİ ORANI	
Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	1	%16,67	2	%33,33	%50,00
İmalat Sanayii	33	%17,93	22	%11,96	%29,89
İnşaat ve Bayındırlık	2	%33,33			%33,33
Madencilik	1	%16,67	1	%16,67	%33,34
Mali Kuruluşlar	10	%8,06	20	%16,13	%24,19
Tarım, Orman ve Balıkçılık	1	%50,00			%50,00
Teknoloji			4	%25,00	%25,00
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	3	%9,09	3	%9,09	%18,18
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	1	%11,11	1	%11,11	%22,22
TOPLAM	52		53		

Levene testi sonuçlarına göre risklerindeki değişim anlamlı çıkan 105 şirketten 52 şirket bir önceki döneme göre riski artan şirketlerden, 53 şirket ise riski azalan şirketlerden oluşmaktadır. Bir önceki döneme kıyasla riski artan 187 şirketin %27,8'i, riski azalan 209 şirketin ise %25,4'ü bağımsız denetim şirketlerinin denetim raporlarını ilan etmeleri hisse fiyatlarını etkilemektedir.

Riski artan ve azalan şirketlerin işlem gördükleri göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 31
2012 Yılı Levene Testi'ne Göre Anamlı Çıkan Şirketlerin İşlem Gördükleri Pazarlara Göre Dağılımı

	ULUSAL PAZAR	İKİNCİ ULUSAL PAZAR	GÖZALTI PAZARI	KURUMSAL ÜRÜNLER PAZARI	GELİŞEN İŞLETMELER PİYASASI	SERBEST İŞLEM PLATFORMU	TOPLAM
Riski Artan Şirketler	19	21	4	3	3	2	52
Riski Azalan Şirketler	29	9	5	8	-	2	53

Genel olarak şirketlerin çoğunluğunda risk değişimi anlamlı çıkmazken riskindeki değişimin anlamlı olduğu şirketlerin riskinde azalma ve artış olanların oranları hemen hemen bir birine eşittir diyebiliriz.

4.2.3 Değişim Katsayısındaki Değişim

Bu bölümde çalışmamızın 4.1.3. bölümünde açıkladığımız değişim katsayısındaki değişimlerin 2012 yılına ait Bağımsız Denetim Raporları ilan edildikten önce ve sonra şirketlerin hisse fiyatlarının ortalamalarındaki değişimler ile risk düzeyindeki değişimler incelenmiştir.

2012 yılı mali tablolarının bağımsız denetim raporlarının ilan tarihi baz alınarak t-30 ve t+30 gün değerlendirmesi yapılarak 396 şirketin değişim katsayıları hesaplanmış ve t-30 ile t+30 verileri kıyaslanmıştır.

2012 yılında incelediğimiz şirketlerin % 53,79'unun (213 şirket) bağımsız denetim raporu yayınlandığı tarihten önceki değişim katsayıları negatif, %46,21'inin (183 şirket) pozitifdir. İncelediğimiz şirketlerin %45,20'sinin (179 şirket) bağımsız denetim raporu ilan tarihinden sonraki değişim katsayıları negatif, %54,79'u (217 şirket) pozitifdir. T-30 ve T+30 değerleri birlikte değerlendirildiğinde incelenen şirketlerin %21,47'sinin (85 şirket) her ikisi de negatif yönde, %22,48'inin ise pozitif yöndedir.

Tablo 32
2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Hesaplanan Değişim Katsayısının Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
Negatif (T-30)	188 %47,47	15 %3,79	8 %2,02	2 %0,51	213 %53,80
Negatif (T+30)	152 %38,39	21 %5,30	5 %1,26	1 %0,25	179 %45,20
Pozitif (T-30)	161 %40,66	21 %5,30	1 %0,25	-	183 %46,21
Pozitif (T+30)	197 %49,75	15 %3,79	4 %1,01	1 %0,25	217 %54,80
Her iki dönem Negatif yönde Olan	71 %17,93	9 %2,27	4 %1,01	1 %0,25	85 %21,46
Her İki Dönem Pozitif yönde Olan	80 %20,20	9 %2,27	-	-	89 %22,47

T-30 döneminde negatif değişim katsayısına sahip olan şirketlerin sayısında bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre T+30 döneminde %16'lık bir azalış meydana gelirken değişim katsayısı pozitif olan şirketlerde ise %18'lik bir artış meydana gelmiştir. Her iki dönem değişim katsayıları negatif olan şirketlerin toplam şirketlere oranı %21,57 iken, her iki dönemde de değişim katsayıları pozitif olan şirketlerin toplam şirketlere oranı %36,29'dur.

Analizini yaptığımız 396 şirket içerisinde T-30 ile T+30 gün değişim katsayısı değerleri karşılaştırdığımızda T+30 gün değişim katsayısı değerleri T-30 gün değerlerine göre yani ortalamaya göre salınımları pozitif veya negatif yönde yükselen 209 (%52,78) şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin risk düzeylerinin arttığını söyleyebiliriz. Geriye kalan 187 şirketin (%47,22) ise T+30'da hesaplanan değişim katsayıları T-30'a göre yani ortalamaya göre salınımları pozitif veya negatif yönde düşmektedir. Bu da bağımsız denetim raporunun ilanından sonra şirket hisse fiyatlarındaki riskin azaldığı anlamına gelmektedir. Bir önceki döneme göre değişim katsayılarını kıyasladığımızda ortalamaya

göre salınımları azalan ve artan şirketlerin bağımsız denetim raporu türleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 33
2012 Yılı Riski artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
Riski Artan	189 %47,73	13 %3,28	5 %1,26	2 %0,51	209 %52,78
Riski Azalan	160 %40,40	23 %5,81	4 %1,01	-	187 %47,22

Değişim katsayısındaki salınımları artan veya azalan yani riski önceki döneme göre artan veya azalan şirketlerin sektörlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 34
2012 Yılı Mali Tablolarının T-30 ve T+30 Dönemlerinde Şirketlerin Değişim
Katsayısındaki Değişiminin Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	Riski Artan Şirketlerin Sayısı	Riski Azalan Şirketlerin Sayısı
Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	4 %1,01	2 %0,51
Elektrik, Gaz ve Su	4 %1,01	
Fon	2 %0,51	
Gayrimenkul Faaliyetleri		1 %0,25
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1 %0,28	1 %0,25
İmalat Sanayii	95 %23,99	89 %22,47
İnşaat ve Bayındırlık	1 %0,25	5 %1,26
Madencilik	2 %0,51	4 %1,01
Mali Kuruluşlar	67 %16,92	57 %14,39
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1 %0,25	
Tarım, Orman ve Balıkçılık	2 %0,51	
Teknoloji	8 %2,02	8 %2,02
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	19 %4,80	14 %3,54
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	3 %0,76	6 %1,52
TOPLAM	209 %52,78	187 %47,22

T+30 dönemi T-30 dönemine göre Değişim katsayıları artan yani riski artan 209 şirketi incelediğimizde; bu şirketlerin %18,84'ünün (39 şirket) her iki dönemde de değişim katsayılarının pozitif yönlü olduğu, %36,23 (75 şirket) değişim katsayılarının bir önceki döneme göre negatif değerden iken pozitive yönlü değere döndüğü, % 23,19'unun (48 şirket) değişim katsayısının önceki dönemde negatif yönlü değer iken sonraki dönemde yine negatif yönlü değer olarak kaldığı, %22,71'inin (47 şirket) ise değişim katsayısı değerinin pozitif yönlü değer iken negatif yönlü değere dönüşerek ortalamanın etrafındaki salınımlarının artarak risklerinin arttığı tespit edilmiştir.

T+30 dönemi T-30 dönemine göre Değişim katsayıları azalan yani riski azalan 187 şirketi incelediğimizde; bu şirketlerin %26,74'ünün (50 şirket) her iki dönemde de değişim katsayılarının pozitif yönlü olduğu, %28,34'ünün (53 şirket) değişim katsayılarının bir önceki döneme göre negatif değerden iken pozitif yönlü değere döndüğü, %19,78'inin (37 şirket) değişim katsayısının önceki dönemde negatif yönlü değer iken sonraki dönemde yine negatif yönlü değer olarak kaldığı, %25,13'inin (47 şirket) ise değişim katsayısı değerinin pozitif yönlü değer iken negatif yönlü değere dönüşerek ortalamanın etrafındaki salınımlarının azalarak risklerinin azaldığı tespit edilmiştir.

4.2.4. Sapan Değerlerdeki Değişim

Çalışmamızın bu bölümünde 2012 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihi baz tarih alınarak T-30 ve T+30 günlük hisse ortalamalarından “üst” ifadesi ile açıklayacağımız ortalama değerlerin pozitif yönünde sapma olarak nitelendirdiğimiz günlerin sayıları, “alt” ifadesi ile açıklayacağımız ortalama değerlerin negatif yönünde sapma olarak nitelendirdiğimiz günlerin sayıları tespit edilmiş ve bunlara ilişkin yorumlamalar yapılmıştır.

İncelememize konu olan 396 şirketin 2012 yılı mali tablolarının açıklandığı günden önceki T-30 ve sonraki T+30 günlerdeki sapma adetlerini gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 35
2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Tespit Edilen Sapan
Değerler Tablosu

Sapma Yönü	T-30		T+30	
	Alt	Üst	Alt	Üst
Sapan Şirket Sayıları	207	236	183	235
Toplam Sapan Değer Sayısı	333	420	290	446

Yukarıdaki tablo incelendiğinde T-30 döneminde 753 sapan değer bulunurken T+30 döneminde 736 sapan değer bulunmaktadır. Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T-30 döneminde sapan değerlere göre T+30 döneminde %2,26 (17 adet) azalış meydana gelmiştir.

2012 yılı bağımsız denetim şirketi rapor türlerine göre sapan değerlere ilişkin tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 36
2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu Görüş Türlerine Göre Sapan Değer Sayıları

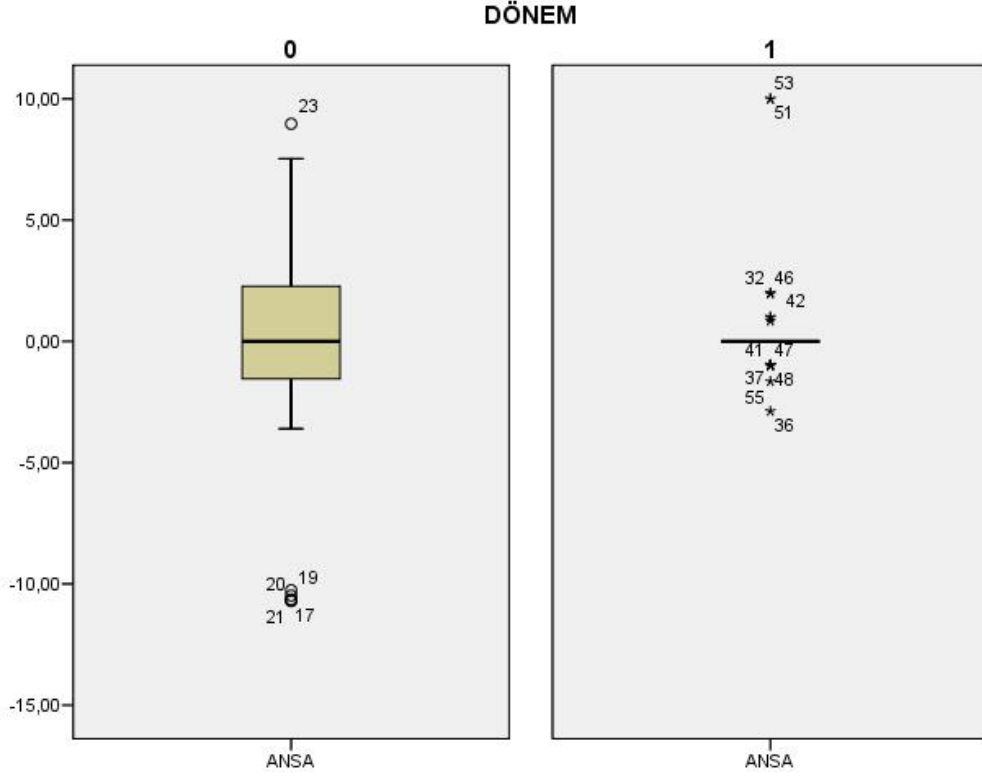
GÖRÜŞ TÜRLERİ	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
TOPLAM SAPAN DEĞERLER	1274 %85,56	164 %11,01	46 %3,09	5 %0,34	1489 %100
T-30 DÖNEMİ (Alttan Sapan)	292	30	10	1	333
T-30 DÖNEMİ (Üstten Sapan)	365	48	7		420
T+30 DÖNEMİ (Alttan Sapan)	244	34	11	1	290
T+30 DÖNEMİ (Üstten Sapan)	373	52	18	3	446

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi en çok sapan değer T+30 döneminde üstten sapan değerlerdir. En az sapan değerlerin ise T+30 dönemi alttan sapan değerler olduğu tespit edilmiştir.

İnceleme yaptığımız 396 şirketten, 2012 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihi öncesindeki T-30 ve sonrasındaki T+30 günlük periyotta alt ve üst yönlü olarak getirilerinde sapma bulunmayan şirketlerin oranı (31 şirket) %7,83'tür. T-30 ve T+30 dönemlerin her ikisinde de üst ve alt her yönde sapan değer bulunan şirketlerin oranı ise (59 şirket) %14,90'dır. İncelemeye konu 396 şirket ortalama değerlerinde alt ve üst yönde tespit edilen sapan değer sayısı 1489 olmuştur. 31 şirkette hiç sapan değer bulunmadığı dikkate alınırsa geriye kalan 365 şirketin 60 günlük periyotta ortalama 4,08 gün sapan değer bulunmaktadır. 60 günlük periyotta en çok sapma meydana gelen şirket 16 sapan değer ile ANSA "Ansa Yatırım Holding A.Ş." olmuştur. ANSA şirketinin 2012 yılı bağımsız denetim raporu görüşü "Olumlu" olarak bildirilmiştir. Yine aynı periyotta toplamda 10 ve üzerinde sapma değeri bulunan şirket oranı (10 şirket) %2,53'tür. Toplamda 10 ve daha fazla sapan değeri bulunan 10 şirketin bağımsız denetim şirketleri 7 (%1,77) "Olumlu" görüş, 2 (%0,51) "Şartlı" görüş ve 1 (%0,25) "Görüş Bildirmekten Kaçınma" görüşü bildirmişlerdir.

2012 yılı bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre en fazla sapan değere sahip ANSA şirketinin 61 günlük değerlerinden ilgili sapan günlerin sayıları Kutu Grafiği (Boxplot) ile aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
ANSA	4	1	6	5

Grafik 11
ANSA Kutu Grafiği

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki ve sonraki 30 günlük periyotlarda alt yönde hiç sapan değeri olmayıp sadece üst yönde sapan değeri olan şirketlerin oranı (103 şirket) %26,01'dir.

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki ve sonraki 30 günlük periyotlarda üst yönde hiç sapan değeri olmayıp sadece alt yönde sapan değeri olan şirketlerin oranı (76 şirket) %19,19'dur.

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T-30 günlük periyotta hiç sapan değer olmamasına rağmen T+30 günlük periyotta sapan değeri bulunan şirketlerin oranı (105 şirket) %26,52'dir. Bu şirketlerin bağımsız denetim rapor görüş türlerine ilişkin liste aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 37
2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Önceki T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
89 %22,47	12 %3,03	3 %0,76	1 %0,25	105 %26,52

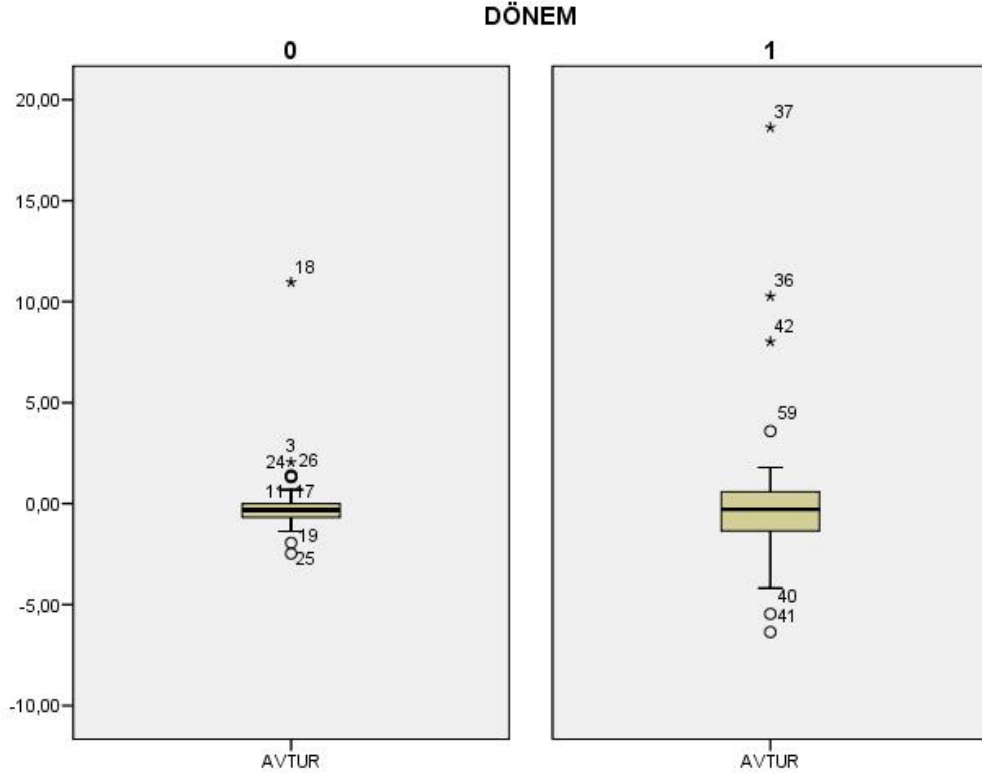
Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden sonraki T+30 günlük periyotta hiç sapan değer olmamasına rağmen T-30 günlük periyotta sapan değeri bulunan şirketlerin oranı (117 şirket) %29,55'tir. Bu şirketlerin bağımsız denetim rapor görüş türlerine ilişkin liste aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 38
2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Sonraki T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayıp T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
105 %26,52	10 %2,53	1 %0,25	1 %0,25	117 %29,55

T-30 ve T+30 dönemlerinde üstten en fazla sapan değeri bulunan 10 sapan değerle AVTUR "Avrasya Petrol ve Turizm" şirkettir. AVTUR için bağımsız denetim şirketleri "Şartlı" görüşü bildirmişlerdir. Bu şirkete ait sapan değerleri gösteren kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

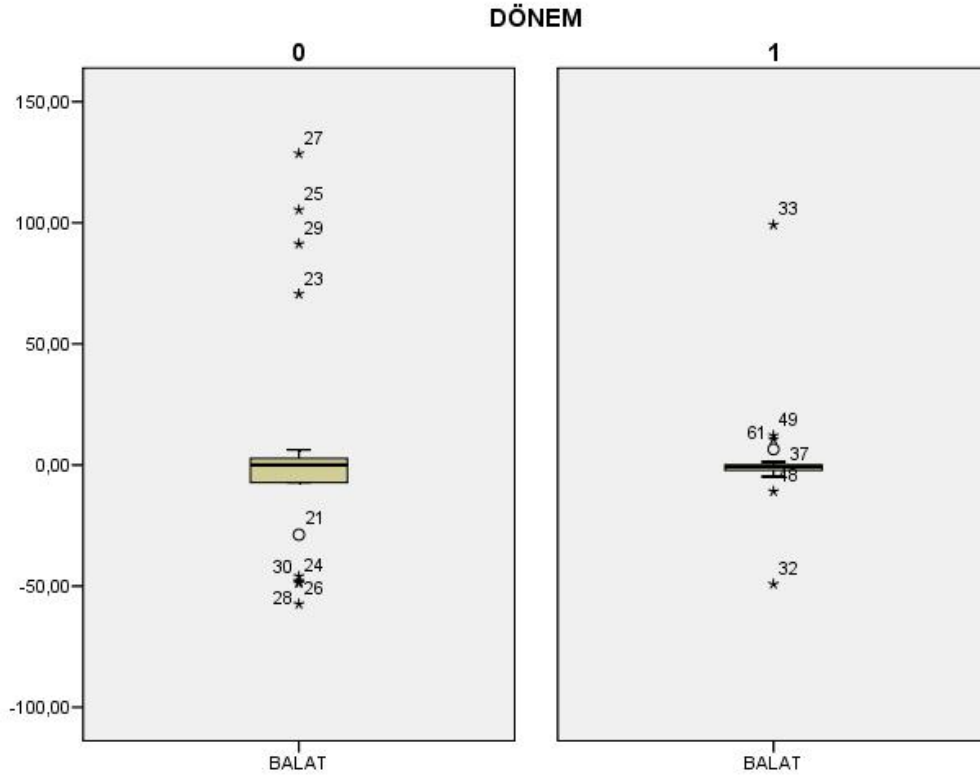
BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
AVTUR	2	6	2	4

Grafik 12
AVTUR Kutu Grafiği

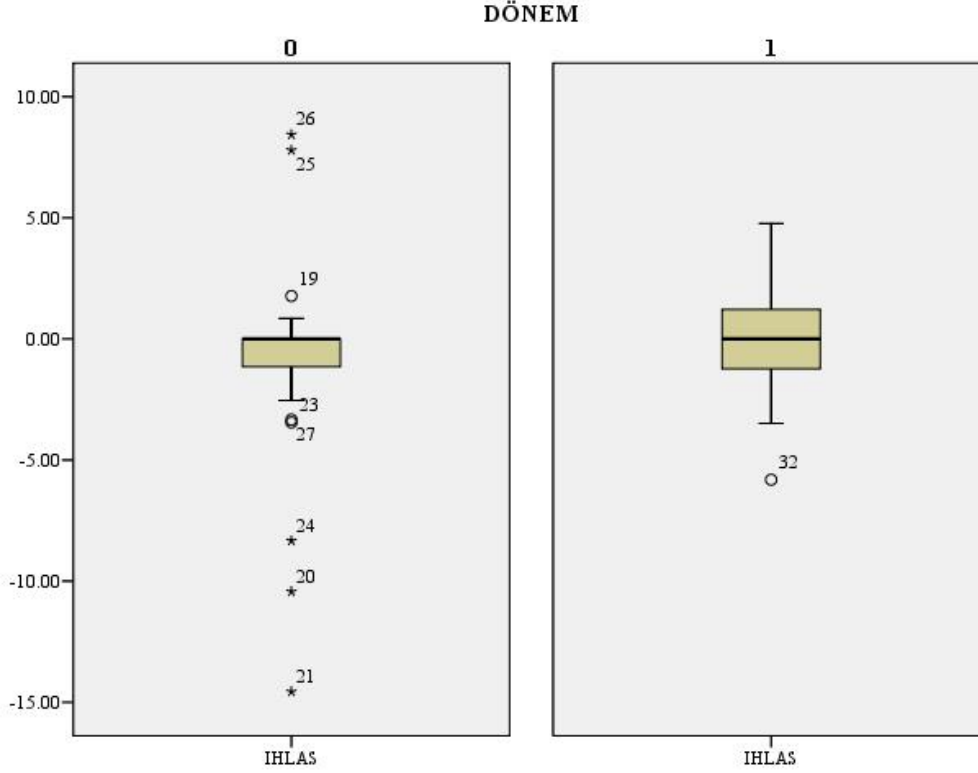
T-30 ve T+30 dönemlerinde alttan en fazla sapan değeri bulunan şirket 10 sapan değeri ile ANSA “Ansa Yatırım Holding A.Ş.”dir. T-30 döneminde alt ve üst olmak üzere en çok sapan değeri bulunan şirketler 9 sapan değeri ile BALAT “Balatacılar Balatacılık” ve İHLAS “İhlas Holding A.Ş.”dir. Bağımsız denetim şirketleri 2012 yılı mali tabloları için BALAT ve İHLAS şirketlerine “Olumlu” görüş bildirmişlerdir. Bu şirketlere ait sapan değerleri gösteren kutu grafikleri aşağıda gösterilmiştir.

BİST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
BALAT	5	4	2	4

Grafik 13
BALAT Kutu Grafiği

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
İHLAS	6	3	1	0

Grafik 14
İHLAS Kutu Grafiği

T+30 döneminde alt ve üst olmak üzere en çok sapan değeri bulunan şirket ise 11 sapan değer ile ANSA “Ansa Yatırım Holding” olmuştur.

Genel olarak tüm alttan sapan değerler incelendiğinde T-30 günlük periyotta 0,84 olan sapan değer sayısı, T+30 günlük periyotta 0,73’e gerilemiştir. Bu azalma %95 güven düzeyinde anlamlı değildir.

Genel olarak tüm üstten sapan değerler incelendiğinde T-30 günlük periyotta 1,06 olan sapan değer sayısı, T+30 günlük periyotta 1,12’ye yükselmiştir. Bu artış %95 güven düzeyinde anlamlı değildir.

4.2.5. Karar Ağaçları

Bu bölümde çalışmamızın 3.4. bölümünde açıkladığımız karar ağacı yöntemi, 2012 yılı bağımsız denetim rapor ilan tarihine göre 396 şirket üzerinde önceki bölümlerde uyguladığımız istatistiki yöntemler neticesinde ortaya çıkan Ortalama, Varyanstaki Artış/Azalış ve Levene Testi anlamlı çıkan değerler için; tespit edilen 19 değişken kullanılarak karar ağacı yöntemi uygulanmıştır.

Tablo 39
Çalışmada Kullanılan Bağımsız Değişkenler Tablosu

Değişken Sınıfı	Simge	Değişkenin Tanımı
Kuruluş Yılı	KY	Şirketin kuruluş tarihi
Sektör	S	Şirketin bulunduğu sektör
Pazar	P	Şirketin Borsa İstanbul'da işlem gördüğü pazar
Halka Açıklık Oranı	HAO	Şirketin halka açıklık oranı
İşletme Büyüklüğü	ÖS	Şirketin Ödenmiş Sermayesi
	ÖK	Şirketin Özkaynak Toplamı
	AT	Şirketin Aktif Toplamı
	NS	Şirketin Net Satış Toplamı
Karlılık	BSK	Şirketin Brüt Satış Karı
	FK	Şirketin Faaliyet Karı
	VÖK	Şirketin Vergi Öncesi Karı
	NK	Şirketin Net Karı
Kar ile Satışlar Arasındaki İlişkiyi Ölçen Oranlar	BSK/NS	Brüt Satış Karı / Net Satışlar
	FK/NS	Faaliyet Karı / Net Satışlar
	VÖK/NS	Vergi Öncesi Kar / Net Satışlar
	NK/NS	Net Kar / Net Satışlar
Kar İle Sermaye Arasındaki İlişkiyi Ölçen Oranlar	VÖK/ÖK	Vergi Öncesi Kar / Özkaynaklar
	NK/ÖK	Net Kar / Özkaynaklar
	NK/AT	Net Kar / Aktif Toplamı

- Ortalama Değerlere Uygulanan Karar Ağacı Testi Sonuçları

396 şirkete uyguladığımız karar ağacı testi neticesinde ortalamadaki ayrışmaya en çok sebep olan faktör “Halka açıklık oranı”dır. Halka açıklık oranı %98,84’ün üzerinde olan şirketlerin sayısı 15 olup bu şirketlerin tamamının ortalaması artmıştır. Ortalamadaki artışlar anlamlı değildir. Halka açıklık oranı %98,84’ün altında olan şirket sayısı 381 olup bu şirketlerin %58’inin ortalaması artmış, %42’sinin ortalaması azalmıştır.

Halka açıklık oranı %98,84'ün altında olan 381 şirketin ortalamasının artış/azalışına sebep olan en önemli faktör ise kar ile sermaye arasındaki ilişkiyi ölçen oranlardan “Net Kar / Aktif Toplamı”dır. NK/AT oranı 2,425'in altında olan 186 şirket bulunmakta olup bu şirketlerin %66,1'inin ortalaması artmış, %33'ünün ortalaması azalmıştır. NK/AT oranı 2,425'in üstünde olan 195 şirket bulunmakta olup bu şirketlerin %50,3'ünün ortalaması artmış, %49,7'sinin ortalaması azalmıştır.

Halka Açıklık oranı %98,84'ün altında, NK/AT oranı 2,425'ten büyük olan 195 şirketin ortalamasının artış/azalışına sebep olan en önemli faktör esi “Vergi Öncesi Kar / Özkaynaklar” oranı olmuştur. VÖK/ÖK oranı 5,14'ün altında 20 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerin %20'sinin ortalaması artmış, %80'inin ortalaması azalmıştır. Burada ortaya çıkan %80 önemli bir orandır. Yani bir halka açık şirketin HAO %98,84'ün altında, NK/AT oranı 2,425'ten büyük ve VÖK/ÖK oranı 5,14'ten küçük ise bu şirketin ortalaması %80 olasılıkla azalacak anlamına gelmektedir.

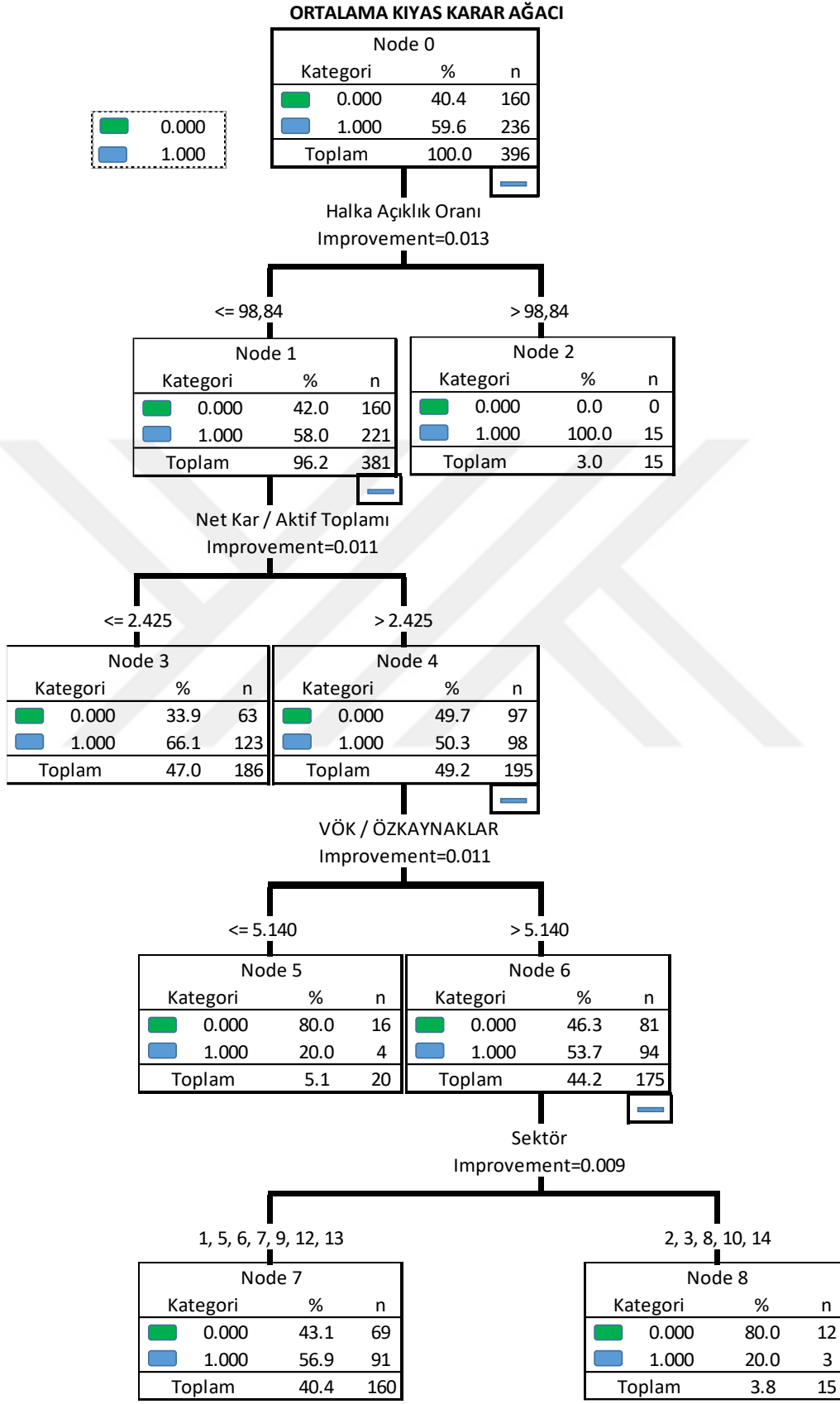
VÖK/ÖK oranı 5,14'ten büyük olan 175 şirket bulunmaktadır. Bu şirketlerden %46,3'ünün ortalaması azalmış, %53,7'sinin ortalaması artmıştır.

HAO %98,84'ün altında, NK/AT oranı 2,425'ten büyük ve VÖK/ÖK oranı 5,14'ten büyük şirketlerden (6 sektör) Eğitim Sağlık Spor, İdari Destek ve Hizmet, İmalat Sanayii, İnşaat ve Bayındırlık, Mali Kuruluşlar, Teknoloji, Toptan Perakende sektörlerinde bulunan 160 şirket olup bu şirketlerin %56,8'inin ortalaması artmış, %43,1'inin ortalaması azalmıştır.

HAO %98,84'ün altında, NK/AT oranı 2,425'ten büyük ve VÖK/ÖK oranı 5,14'ten büyük şirketlerden (5 sektör) Elektrik Gaz Su, Fon, Madencilik, Meslek ve Bilimsel, Ulaştırma Haberleşme sektörlerinde bulunan 15 şirket olup bu şirketlerin %20'sinin ortalaması artmış, %80'inin ortalaması azalmıştır.

Ortalama değerlere uygulanan karar ağacı modelinin doğru tahmin etme yüzdesi %64,9'dur.

Şekil 5: Ortalama Kıyas Karar Ağacı

- Varyanstaki Artış/Azalış'a Uygulanan Karar Ağacı Testi Sonuçları

396 şirkete uyguladığımız karar ağacı testi neticesinde varyanstaki artış/azalışı etkileyen en önemli faktör “Ödenmiş Sermaye”dir. Ödenmiş sermayesi 650.000.000 TL'nin üzerinde olan şirketlerin sayısı 29'dur. Bu şirketlerin %93,1'inin varyansı azalmış, %6,9'unun varyansı artmıştır. Ödenmiş sermayesi 650.000.000 TL'nin altında olan şirketlerin sayısı 367 olup bu şirketlerin %50,4'ünün varyansı artmış, %49,6'sının varyansı azalmıştır.

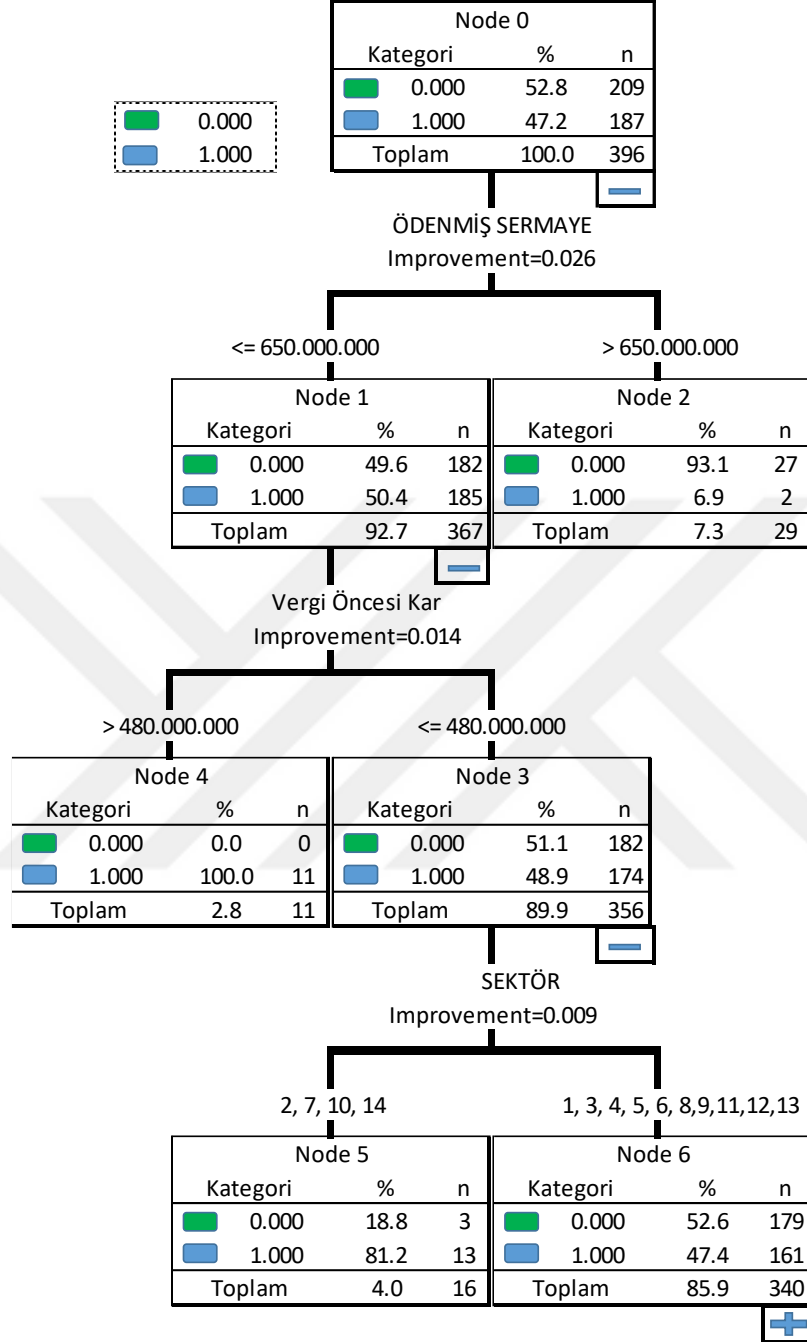
Ödenmiş sermayesi 650.000.000 TL'nin altında olan şirketlerden “Vergi Öncesi Karı” 480.000.000 TL'nin üzerinde olan 11 şirket bulunmakta olup bu şirketlerin tamamının varyansı artmıştır. Bir başka deyişle bu şirketlerin hepsinin riski artmıştır diyebiliriz. Vergi Öncesi Karı 480.000.000 TL'nin altında olan şirket sayısı 356 olup bu şirketlerin %51,1'inin varyansı azalmış, %48,9'unun varyansı artmıştır.

ÖS 650.000.000 TL'den düşük, VÖK'ü 480.000.000 TL'den az olan şirketlerden (4 sektör) Elektrik Su Gaz, İnşaat ve Bayındırlık, Meslek ve Bilimsel, Ulaştırma Haberleşme sektörlerinde bulunan 16 şirket bulunmakta olup bu şirketlerin %18,8'inin varyansı düşmüş, %81,2'sinin varyansı artmıştır. Varyansı artan 13 şirket modelimize göre en riskli şirketlerdir.

ÖS 650.000.000 TL'den düşük, VÖK'ü 480.000.000 TL'den az olan şirketlerden (10 Sektör) Eğitim Sağlık Spor, Fon, Gayrimenkul, İdari ve Destek Hizmetleri, İmalat sanayii, Madencilik, Mali Kuruluşlar, Tarım Orman, Teknoloji, Toptan Perakende sektörlerinde bulunan şirketlerin sayısı 340 olup bu şirketlerin %52,6'sının varyansı azalmış, %47,4'ünün varyansı artmıştır.

Varyanstaki artış/azalışlara uygulanan karar ağacı modelinin doğru tahmin etme yüzdesi %58,1'dir.

VARYANSTAKİ ARTIŞ/AZALIŞ KARAR AĞACI

Şekil 6: Varyanstaki Artış/Azalış Karar Ağacı

- Levene Testi Anlamalı Çıkan Şirketlere Uygulanan Karar Ağacı Testi Sonuçları

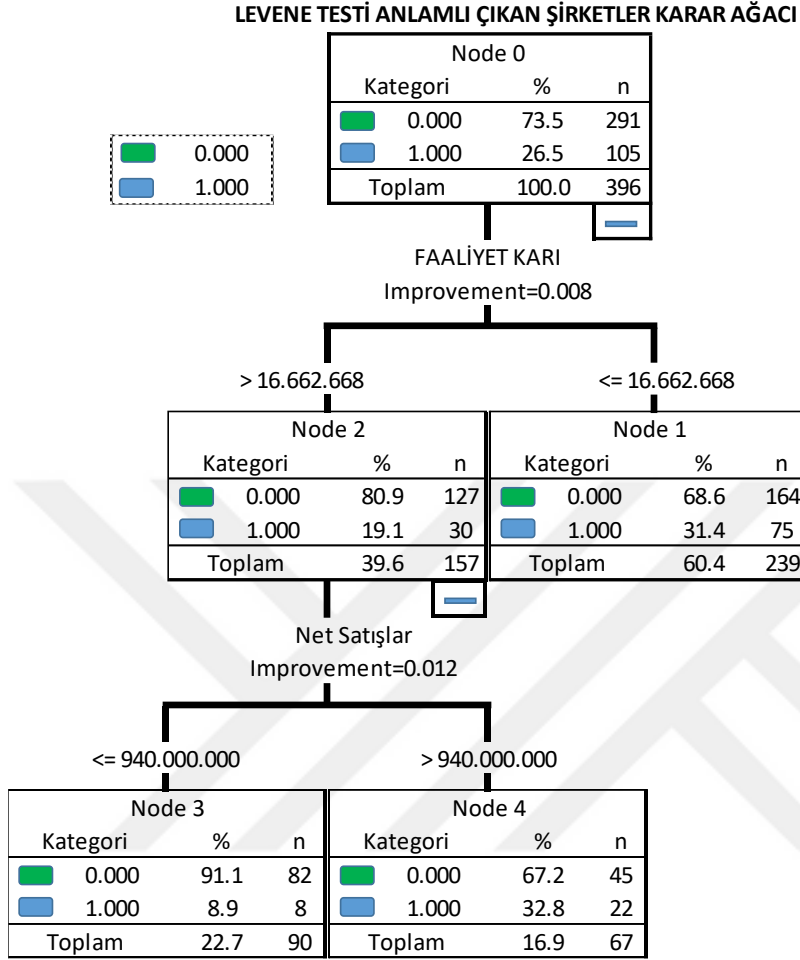
396 şirkete uyguladığımız karar ağacı testi neticesinde Levene testi neticesinde varyansları artsın ya da azalsın anlamlı çıkan şirketleri etkileyen en önemli faktör “Faaliyet Karı”dır. Faaliyet Karı 16.662.668 TL’den yüksek olan şirketlerin sayısı 157 olup bu şirketlerin %80,9’undaki varyansın değişimi anlamlı değildir. %19,1’indeki varyansın değişimi ise anlamlıdır.

Faaliyet Karı 16.662.668 TL’den yüksek olan şirketlerden “Net Satışlar”ı 940.000.000 TL’den fazla olan şirketlerin sayısı 67 olup bu şirketlerin %32,8’indeki varyanstaki değişim anlamlıdır. %67,2’sindeki varyanstaki değişim ise anlamlı değildir.

Faaliyet Karı 16.662.668 TL’den yüksek olan şirketlerden “Net Satışlar”ı 940.000.000 TL’den az olan şirketlerin sayısı 90 olup bu şirketlerin %91,1’indeki varyanstaki değişim anlamlı değildir. %8,9’undaki varyanstaki değişim ise anlamlıdır.

Net satışları 940.000.000 TL’den az olan şirketlerin varyanslarındaki değişimi anlamlı olanların oranı net satışları 940.000.000 TL’den fazla olan şirketlerin varyanslarındaki değişimi anlamlı olanlara göre 4 kat daha azdır.

Levene testi anlamlı çıkan şirketlere uygulanan karar ağacı modelinin doğru tahmin etme yüzdesi %73,5’tir.

Şekil 7: Levene Testi Anlamlı Çıkan Şirketler Karar Ağacı

4.2.6. Tüm Testlerin Birlikte Değerlendirilmesi

2012 yılı için önceki bölümlerde bağımsız denetim raporu ilan tarihi baz alınarak yaptığımız istatistik testleri bu bölümde bir bütün olarak incelenmiştir. Yapmış olduğumuz bu bütün incelemede testler arasında anlamlı sonuçlar çıkan ortak şirketler ile önemli gördüğümüz hususlar değerlendirilmiştir.

İlk olarak %95 güven düzeyinde anlamlı çıkan ortalamalardaki değişim ve Standart Sapmadaki değişim ele alınmıştır. Her iki testte de anlamlı sonuç veren beş şirket bulunmaktadır. Bu iki testte de anlamlı sonuç veren şirketlere ilişkin test sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 40
2012 Yılı Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihine Göre Levene ve T Testi Anlamlı Sonuç Veren Şirketler

Bist Kodu	Ortalama		Standart Sapma		Levene Testi		T Testi	
	T-30	T+30	T-30	T+30	f	p	F	p
EKIZ	0,3287	-2,8107	4,1124	6,32802	11,537	0,001	2,278	0,027
ESCOM	-2,244	-0,422	4,42628	1,78983	6,512	0,013	-2,09	0,043
ORGE	1,0993	-5,4963	2,50106	9,40834	49,867	0	3,711	0,001
OZGYO	-0,8867	0,0263	1,78762	1,12047	4,777	0,033	-2,37	0,022
UYUM	-0,9267	0,082	2,14732	1,05609	6,906	0,011	-2,309	0,026

Levene ve T Testi sonuçlarına göre 5 şirket %95 güven düzeyinde anlamlı sonuç vermişlerdir. EKIZ “Ekiz Yağ ve Sabun Sanayii A.Ş.” şirketinin 2012 yılı mali raporları için bağımsız denetim şirketi “Şartlı”, ESCOM “Escord Teknoloji Yatırım A.Ş.”, ORGE “Orge Enerji Elektrik Taahhüt A.Ş.”, OZGYO “Özderici Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.” ve UYUM “Uyum Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Sanayi Ticaret A.Ş.” şirketlerinin 2012 yılı mali tabloları için bağımsız denetim şirketleri “Olumlu” görüş bildirmişlerdir.

EKIZ ve ORGE şirketlerinin T+30 günlük ortalamaları T-30 günlük ortalamalarına göre düşmüştür. ESCOM, OZGYO ve UYUM şirketlerinin T+30 ortalamaları ise T-30 dönemine göre artmıştır.

EKIZ ve ORGE şirketlerinin ortalama etrafındaki salınımları T-30 günlerde pozitifken T+30 günlerde negatif olmuştur. ESCOM, OZGYO ve UYUM şirketlerinin ortalama etrafındaki salınımları T-30 günde negatifken, ESCOM’un T+30 günlerde negatif, OZGYO ve UYUM şirketlerinin ise pozitif olarak gerçekleşmiştir.

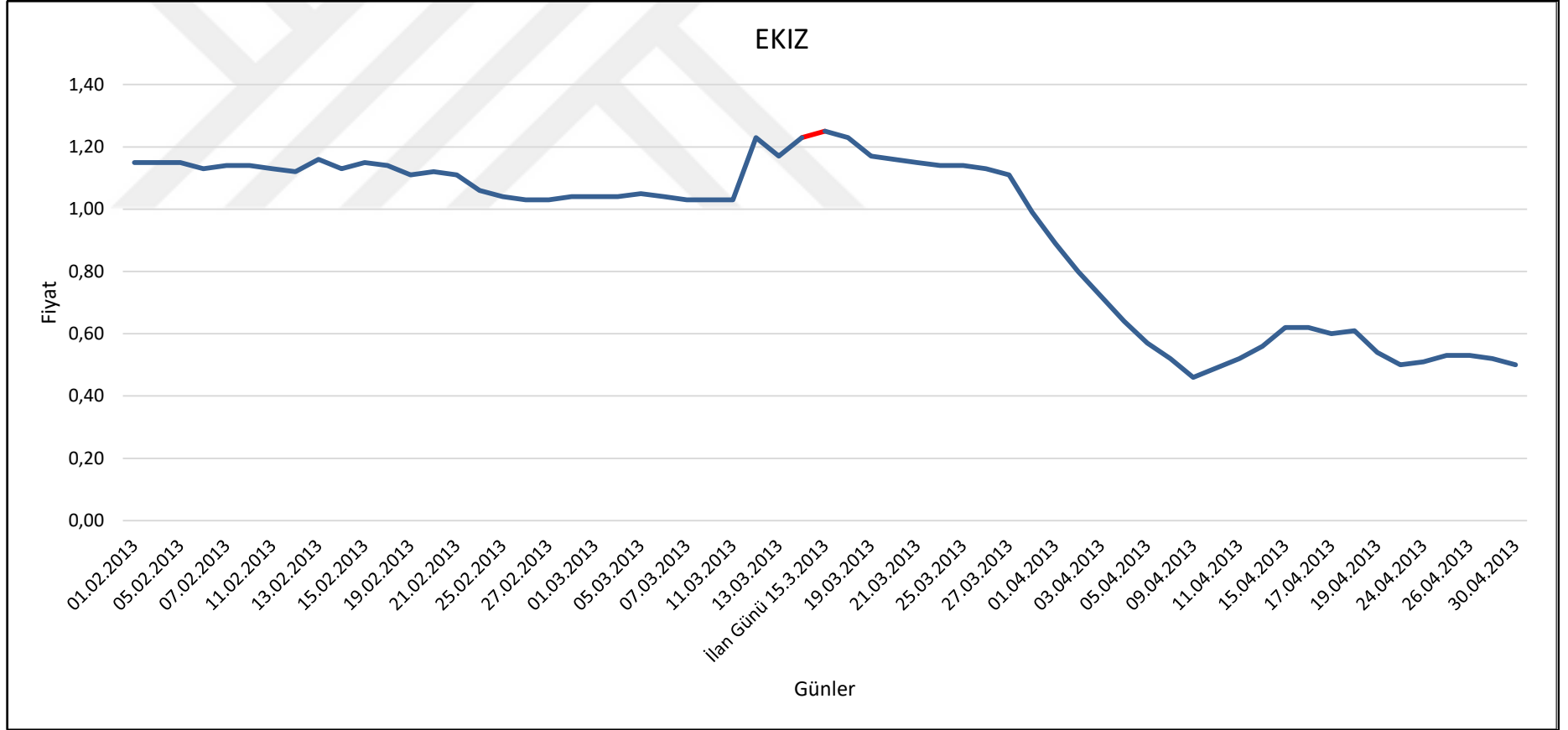
EKIZ ve ORGE şirketlerinin ortalama etrafındaki salınımı bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre azalırken ESCOM, OZGYO ve UYUM şirketlerinin ortalama etrafındaki salınımı artmıştır.

EKIZ ve UYUM şirketlerinin toplamda 4, ESCOM şirketinin 5, ORGE şirketinin 2 ve OZGYO şirketinin 1 adet sapan değeri bulunmaktadır. EKIZ, ESCOM,

ORGE, OZGYO Şirketlerinin T+30 g¼nl¼k periyotta hiÇ sapan değeri bulunmamaktadır. ESCOM Şirketinin sadece T-30 g¼nl¼k periyotta alt y¼nl¼ 5 sapan değeri bulunmamaktadır.

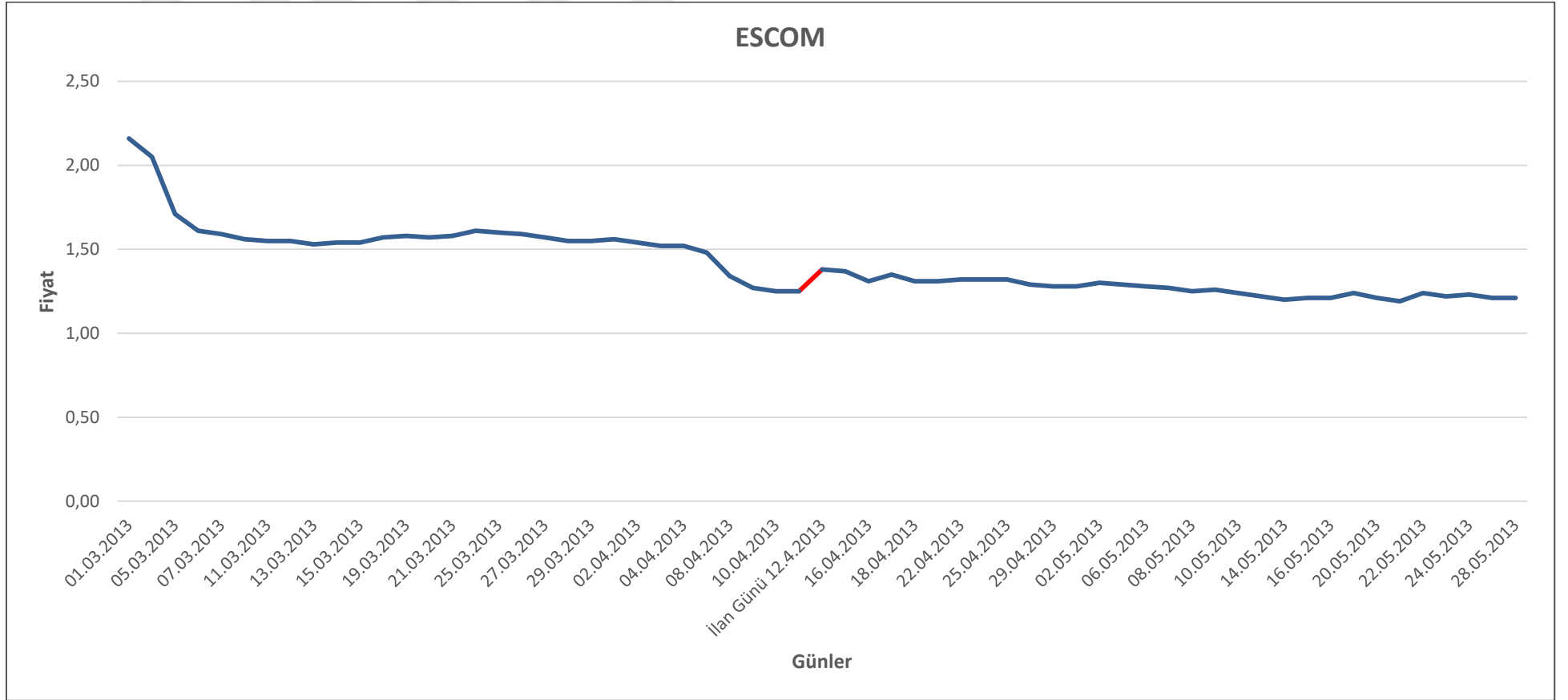
Yukarıda sayılan Şirketlerin ilişkin 61 g¼nl¼k hisse fiyat hareketlerini g¼sterir grafikler aşağıda verilmiştir.

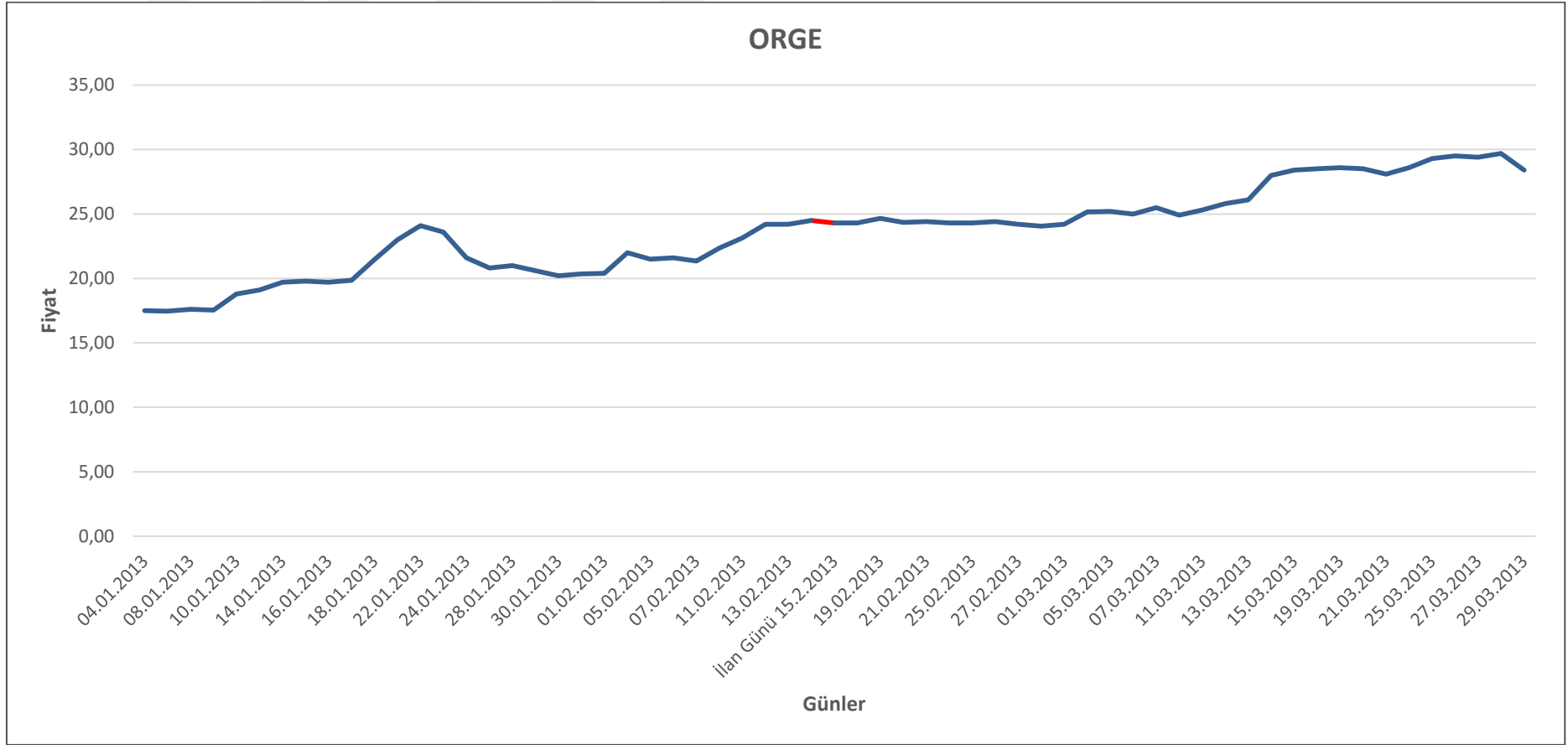

Grafik 15
EKIZ – Hisse Fiyat Grafiği 01.02.2013-30.04.2013

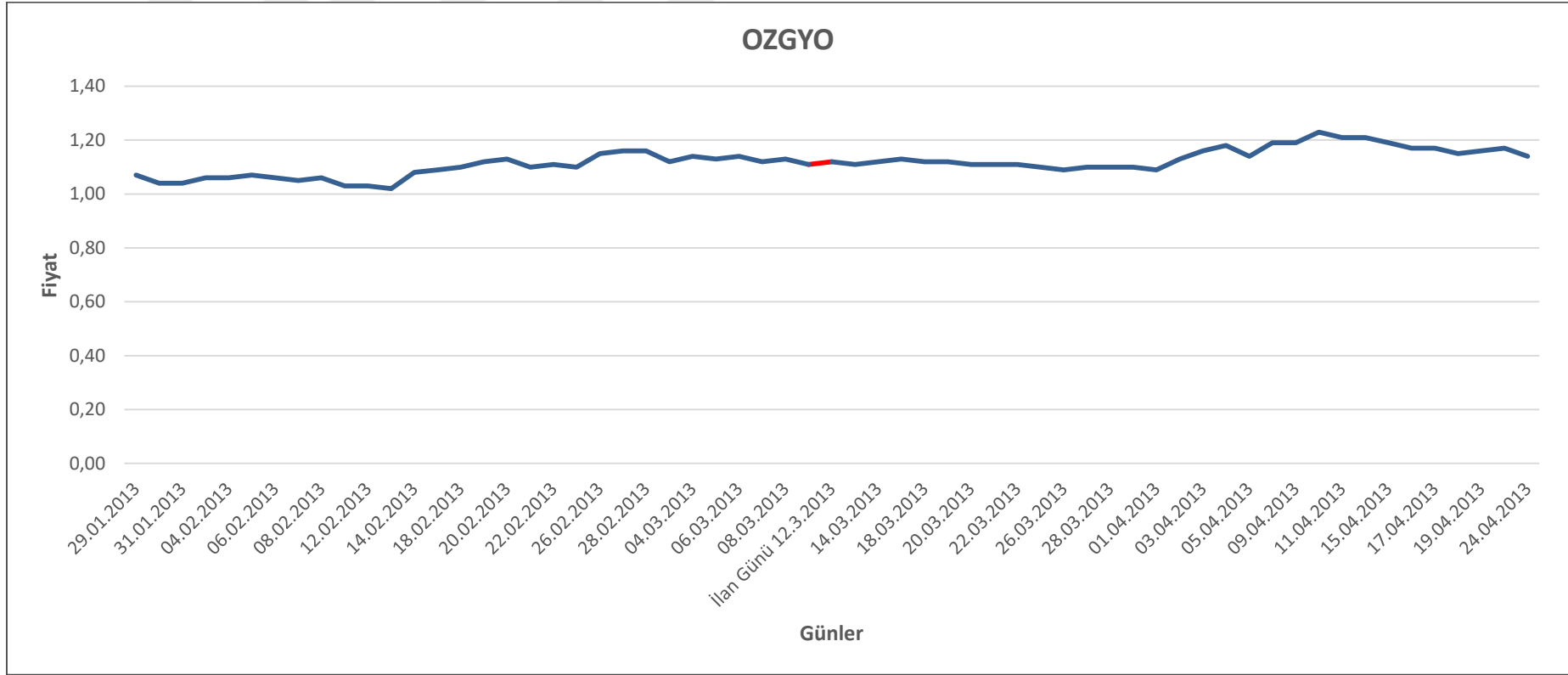

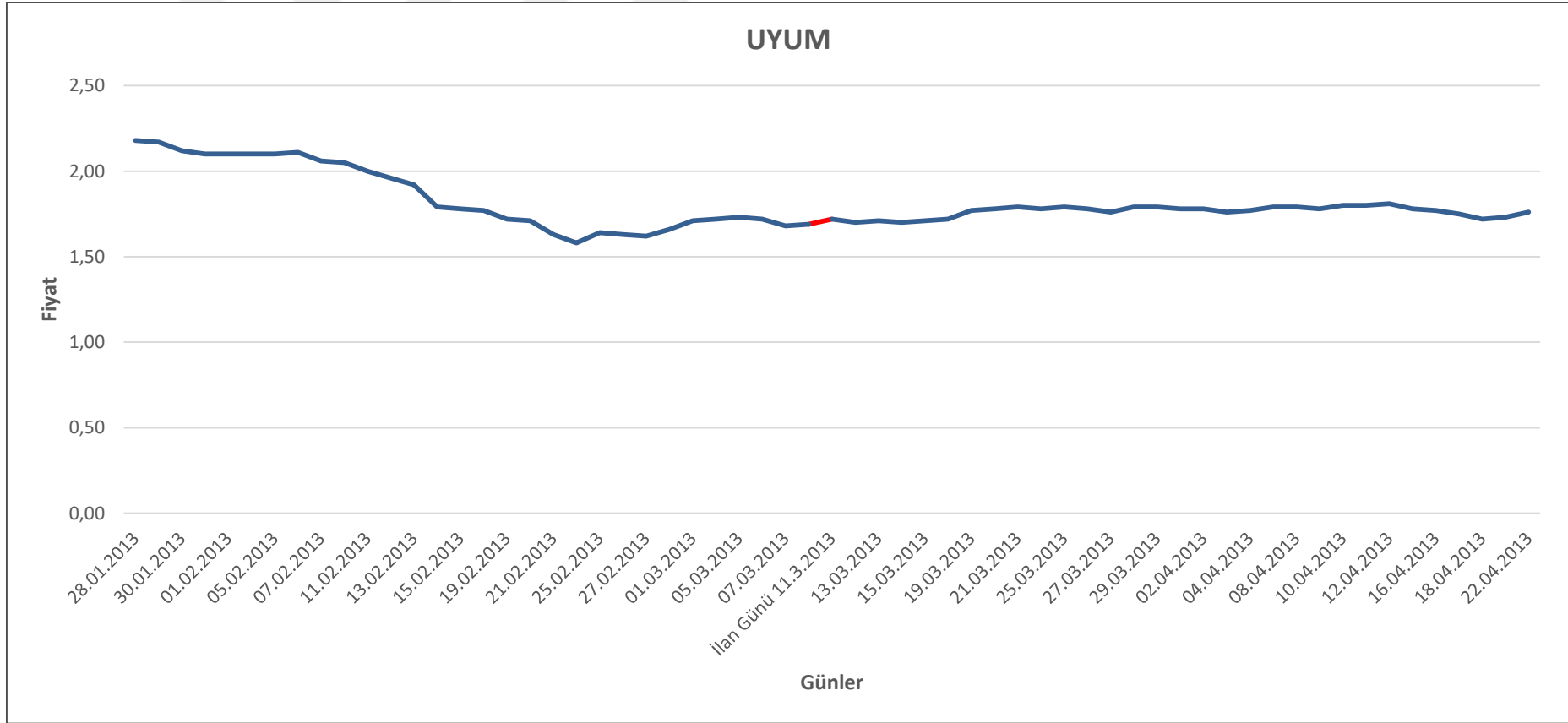

Grafik 16
ESCOM – Hisse Fiyat Grafiği 01.03.2013-28.05.2013

Grafik 17
ORGE – Hisse Fiyat Grafiği 04.01.2013-29.03.2013

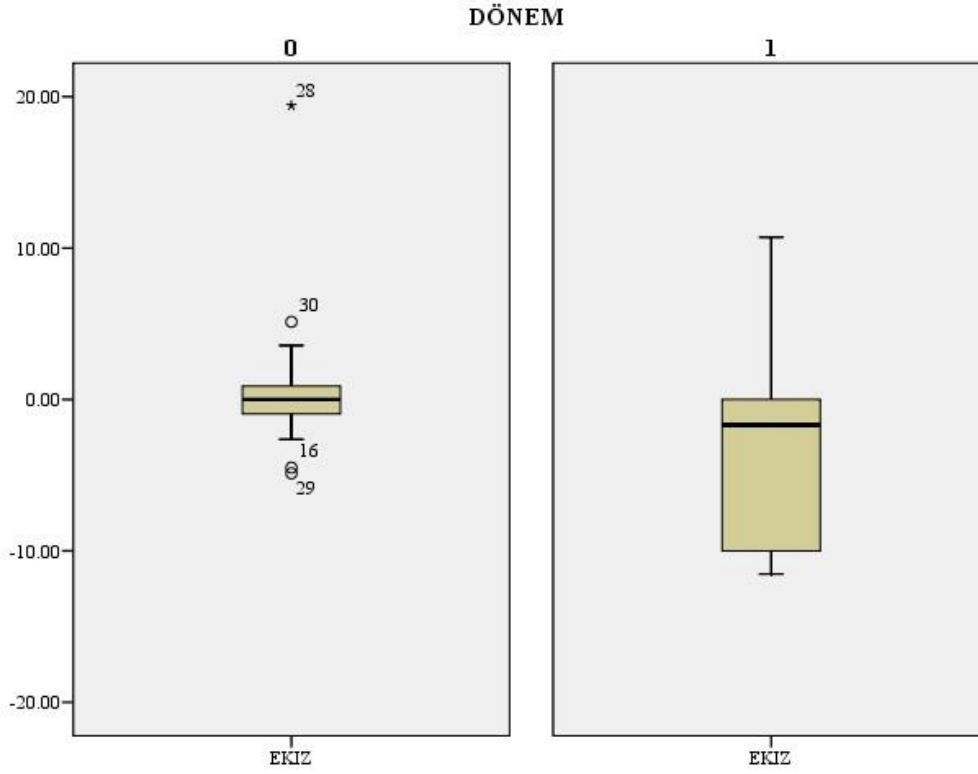

Grafik 19
UYUM – Hisse Fiyat Grafiği 28.01.2013-22.04.2013

Yukarıdaki grafikler incelendiğinde EKİZ şirketinin 2012 bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T-30 süresinde yatay bir seyir izlediği, rapor ilan edildikten sonraki T+30 süresinde ise hisse fiyatının aşağı hareketi gözlemlenmektedir. T-30, raporun ilan günü ve T+30 gün toplam 61 gün olarak değerlendirildiğinde 1. gün hisse fiyatı 1,15 iken 27. gün 1,03 yatay bir seyir ile gelmiş 28. gün yani rapor ilan tarihinden iki gün önce 1,23'e yükselmiş rapor ilan tarihi olan 31. gün 1,25 olmuş 33. günden sonra inişe geçmiş ve 61. gün 0,50 TL'den kapanmıştır. Hisse fiyatındaki değişim 1. ile 31. gün arasında %8 artış gösterirken, 61. günün sonunda %130 düşmüştür. Rapor ilan tarihindeki fiyatı ile 61. günün fiyatı karşılaştırıldığında %150 düşüş gerçekleşmiştir.

Şirketin ortalamadan sapan değerler incelendiğinde EKİZ şirketinin 61 günlük periyotta toplam 4 sapan değer tespit edilmiştir. Bu değerlerin hepsi rapor ilan tarihinden önce gerçekleşmiş olup 2 tanesi alt yönde, 2 tanesi üst yönde sapan değerlerdir. 16 ve 29. gün değeri olup alt yönde sapan değerler olup her iki günde hisse %5 değer kaybetmiştir. 28 ve 30. gün üst yönde sapan değerler olup hisselerin 28. gün %19, 30. gün %5 değer kazandığı hisse kapanış fiyatlarından tespit edilmiş olup kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
EKIZ	2	2	0	0

Grafik 20
EKIZ Kutu Grafiği

ESCOM şirketinin grafiği incelendiğinde T-30 döneminde hareketli bir seyir izlerken T+30 döneminde yatay bir seyir izlemiştir. Hissenin kapanış fiyatı 1. gün 2,16 iken ilan günü olan 31. gün 1,38'ten kapanmıştır. %36'lık bir azalış meydana gelmiştir. Bu periyotta en düşük fiyat 29 ve 30. günde oluşmuş olup 1,25'e kadar düşmüştür. İlan gününde hissenin fiyatında %10'lük bir artış oluşmuş olup bu tarihten sonra yatay bir seyirle 61. gün kapanış fiyatı 1,21 olarak gerçekleşmiştir. 61. gün fiyatı 1. gün fiyatına göre %43 azalış göstermişken rapor ilan tarihi olan 31. güne göre %12 düşüş göstermiştir. ESCOM şirketinin 61 günlük periyotta toplam 5 adet sapan değer tespit edilmiştir. Bu değerler 1, 2, 3, 4, ve 27. gün değerleridir. Bu değerlerin hepsi alt yönde sapan değerlerdir.

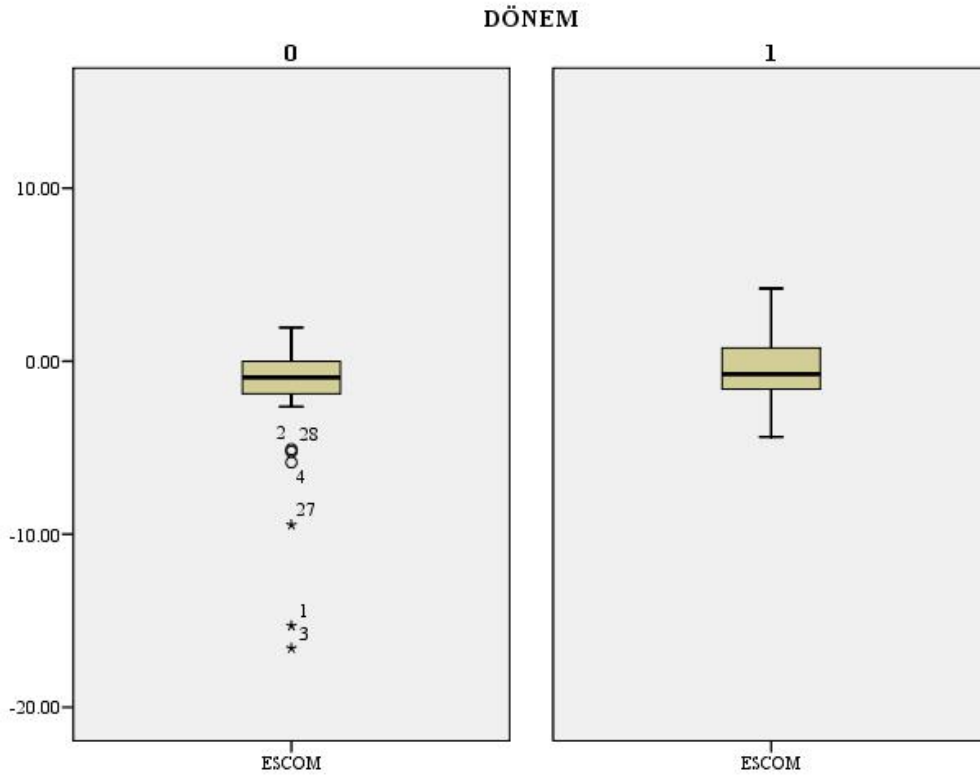
Günlere göre hisse fiyatının bir önceki güne göre gerçekleşen artış ve azalış değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 41
ESCOM Şirketi Sapan Günlere Göre Hisse Artış/Azalış Oranları

Sapan Gün	Bir Önceki Güne Göre Artış/Azalış (%)
1	- % 15
2	- % 05
3	- % 17
4	- % 06
27	- % 09

ESCOM şirketine ait tespit edilen sapan değerlere ilişkin kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

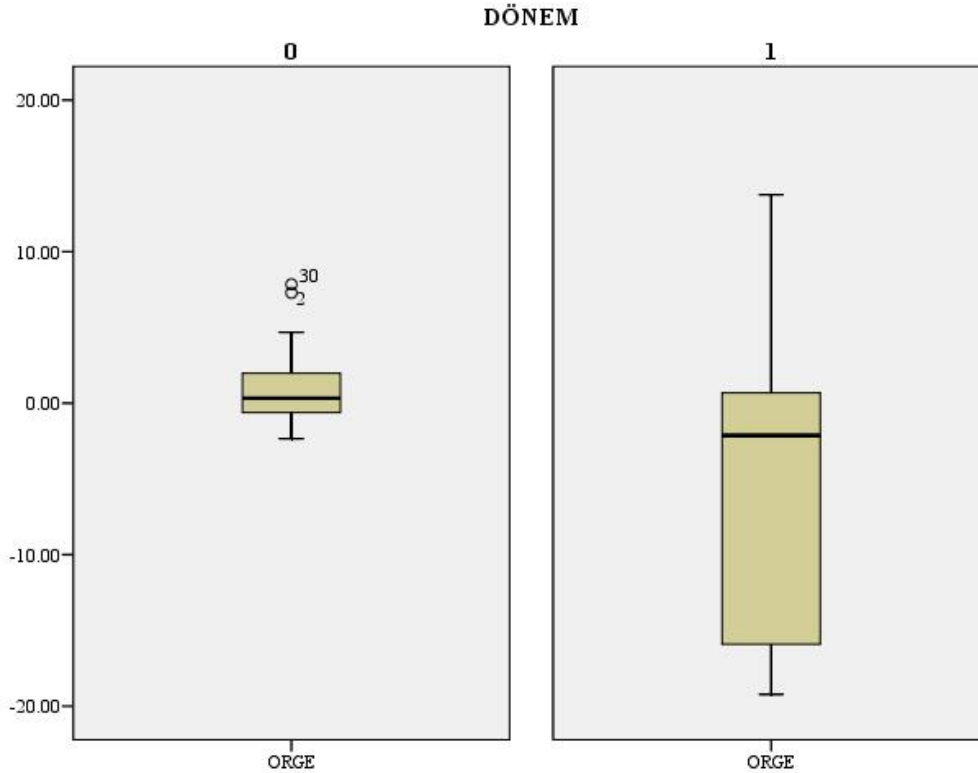
BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
ESCOM	5	0	0	0

Grafik 21
ESCOM Kutu Grafiği

ORGE şirketinin grafiği incelendiğinde T-30 ve T+30 döneminde yükseliş yönlü bir seyir izlemiştir. Hissenin kapanış fiyatı 1. gün 17,50 iken ilan günü olan 31. gün 24,30'ten kapanmıştır. %38'lik bir artış meydana gelmiştir. Bu periyotta hisse fiyatı ilk gün fiyatından aşağı önemli ölçüde düşmemiş, ilan günü fiyatından da yukarı çıkmamıştır. Hissenin 61. gün kapanış fiyatı 28,40 olarak gerçekleşmiştir. 61. gün fiyatı 1. gün fiyatına göre %62 artış gösterirken rapor ilan tarihi olan 31. güne göre %16 artış göstermiştir. Rapor ilan tarihinden sonraki T+30 dönemde hissenin yukarı hareketinde yüzdesel ölçüde azalma meydana gelmiştir. ORGE şirketinin 61 günlük periyotta toplam 2 adet sapan değer tespit edilmiştir. Bu değerlerin hepsi alt yönde sapan değerlerdir. ORGE şirketine ait tespit edilen sapan değerlere ilişkin kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
ORGE	0	2	0	0

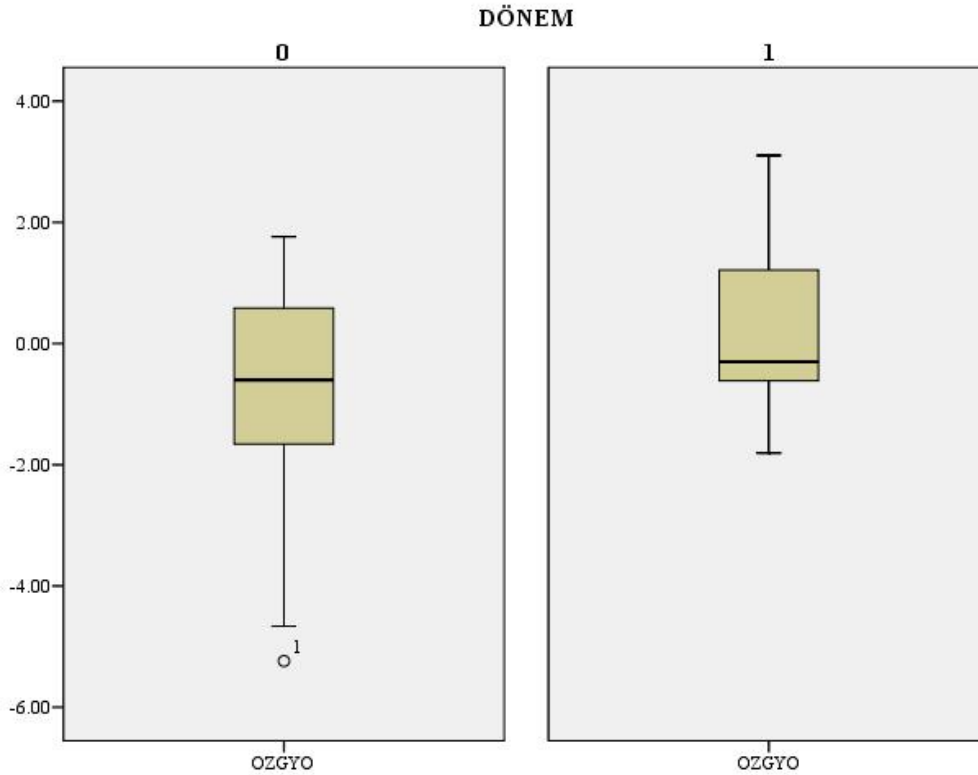

Grafik 22
ORGE Kutu Grafiği

OZGYO şirketinin grafiği incelendiğinde T-30 ve T+30 döneminde yatay bir seyir izlemiştir. Hissenin kapanış fiyatı 1. gün 1,07 iken ilan günü olan 31. gün 1,12'ten kapanmıştır. %4,5'luk bir artış meydana gelmiştir. Bu periyotta en düşük fiyat 12. günde oluşmuş olup 1,02 en yüksek fiyat ise 22 ve 23. gün kapanışlarında oluşmuş olup 1,16'dır. 61. gün kapanış fiyatı 1,14 olarak gerçekleşmiştir. 61. gün fiyatı 1. gün fiyatına göre %6,5 artış göstermişken rapor ilan tarihi olan 31. güne göre %1,7 artış göstermiştir. OZGYO şirketinin 61 günlük periyotta sadece 1 adet sapan değer tespit edilmiştir. Bu değerler T-30 günlük periyotta alttan sapan bir değerdir. OZGYO şirketine ait tespit edilen sapan değerlere ilişkin kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

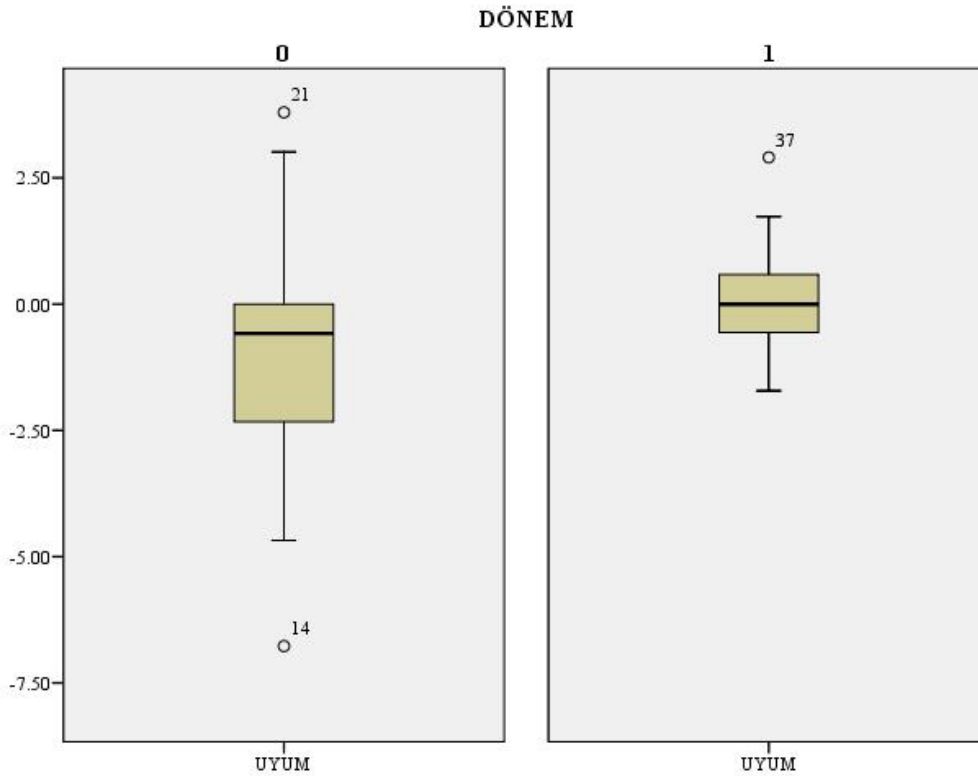
BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
OZGYO	1	0	0	0

Grafik 23
OZGYO Kutu Grafiği

UYUM şirketinin grafiği incelendiğinde T-30 döneminde hisse iniş trendi ile hareket ederken T+30 döneminde yatay bir seyir izlemiştir. Hissenin kapanış fiyatı 1. gün 2,18 iken ilan günü olan 31. gün 1,72'den kapanmıştır. %21'lik bir azalış meydana gelmiştir. Bu periyotta en düşük fiyat 20. günde oluşmuş olup hisse fiyatı 1,58'e kadar düşmüştür. İlan gününden sonra hisse yatay bir seyirle devam etmiş ve 61. gün kapanış fiyatı 1,76 olarak gerçekleşmiştir. 61. gün fiyatı 1. gün fiyatına göre %20 azalış göstermişken rapor ilan tarihi olan 31. güne göre %2 artış göstermiştir. UYUM şirketinin 61 günlük periyotta toplam 4 adet sapan değer tespit edilmiştir. Bu değerlerin T+30 döneminde 2 adet üst yönde sapan değer ile T-30 döneminde 1 alt ve 1 üst yönde sapan değerlerdir. UYUM şirketine ait tespit edilen sapan değerlere ilişkin kutu grafiği aşağıda gösterilmiştir.

BIST KODU	Önce=0		Sonra=1	
	Alt	Üst	Alt	Üst
UYUM	1	1	0	2

Grafik 24
UYUM Kutu Grafiği

4.3. 2011 ve 2012 Yılları Bulgularının Birlikte Değerlendirilmesi

Çalışmamızın bu bölümünde 4.1. ve 4.2. nolu bölümlerde yorumlanan 2011 ve 2012 mali tabloları için bağımsız denetim şirketleri tarafından denetlenip takip eden yıllarda bağımsız denetim görüşü açıklandığı gün baz alınarak yapılan testler incelenmiştir. Önceki bölümlerde 2011 yılı için 364, 2012 yılı için 396 şirket üzerinde inceleme sentezlenmiştir.

İlk olarak ortalama getirideki değişim ve anlamlılığını test ettiğimiz T testi sonuçları ele alınacaktır. 2011 yılı mali tabloları denetim raporu ilan tarihi baz alınarak yapılan T testi sonuçlarında teste tabi tutulan şirketlerin %3,5'i, 2012 yılında ise %2,5'i %95 güven düzeyinde anlamlı bir şekilde bağımsız denetim raporunun ilan edilmesine istinaden sapma göstermektedir. Bu sapma 2011 yılı için 13 şirketin 12'si negatif yönde, 2012 yılı için ise 10 şirketin 4'ü negatif yöndedir. 2012 yılında 2011 yılına göre anlamlı olarak sapma gösteren şirketlerde oransal olarak azalma tespit edilmiştir. Bu azalma nispi olarak %28,57'dir. Genel olarak şirketlerin ortalama getirilerinde anlamlı bir fark olduğu söylenemese de 2012 yılında ortalama getirisi anlamlı farklılık gösteren şirketlerin oranındaki azalma dikkate değerdir.

Her iki yılda da %95 güven düzeyinde anlamlı bir şekilde sapma meydana gelen şirket bulunmamaktadır. Rapor görüş türlerine göre inceleme yaptığımızda anlamlı farklılık gösteren şirketler için sadece "Olumlu" ve "Şartlı" görüş bildirilmiştir. Anlamlı sapma gösteren şirketler içerisinde "Olumlu" görüş bildirilen şirketlerin oranı sırasıyla %84,6 ve %90'dır. "Şartlı" görüş bildirilen şirketlerin oranı ise sırasıyla %15,4 ve %10'dur. Olumlu görüş bildirilen raporların anlamlı sapma göstermesinde bir önceki yıla göre oransal artış görülürken "Şartlı" görüş bildirilenlerde azalma meydana gelmiştir.

Tablo 42
2011-2012 Yılları T Testi Anlamlı Sonuç Veren Şirketlerin Sektörlere Göre Dağılımı

SEKTÖRLER	2011 Yılı		2012 Yılı	
	Şirket Sayısı	Sektördeki Oran	Şirket Sayısı	Sektördeki Oran
Elektrik, Gaz ve Su	1	%20,00		
İmalat Sanayii	7	%4,19	3	%1,63
İnşaat ve Bayındırlık	2	%50,00	1	%16,67
Mali Kuruluşlar	2	%1,68	4	%3,23
Teknoloji	1	%6,25		
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar			1	%3,03
TOPLAM	13		10	

Yukarıdaki tabloyu incelendiğinde, 2012 yılında 2011 yılına göre “Mali Kuruluşlar” ve “Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar” sektörlerinde anlamlı farklılık gösteren şirket oranında artış meydana gelmiş, diğer sektörlerde ise anlamlı farklılık gösteren şirketlerin oranında azalma meydana gelmiştir.

Her iki yılın getiri ortalamalarındaki değişimler incelendiğinde 2011 yılında teste tabi tutulan şirketlerin %25,5’inde bağımsız denetim raporu ilan tarihinden sonraki T+30 günlük sürede T-30 günlük süreye göre ortalamalarında artış meydana gelmiş, % 74,5’inde ise ortalamalarında azalma meydana gelmiştir. 2012 yılı için ise bu oranlar artış gösterenlerde % 59,9, azalma meydana gelenlerde ise %40,1 olarak gerçekleşmiştir. İki yıl karşılaştırıldığında bağımsız denetim raporu ilan tarihinden sonraki ortalamalarda iki yılın artış-azalış eğilimlerinin birbirine zıt olduğu tespit edilmiştir. Her iki yılda da ortalamaları artan 47, azalan 99 şirket bulunmaktadır.

Çalışmada uygulanan ikinci test olan varyanstaki değişimdeki anlamlılığı test eden Levene Testi sonuçları incelenmiştir. Varyanslardaki değişim ele alındığında incelediğimiz şirketlerin 2011 yılının rapor ilan tarihi öncesindeki T-30 günlük döneme göre T+30 günlük dönemde %49,7’inde standart sapmalarında artış, %50,3’ünde azalış meydana gelmiştir. 2012 yılı mali tabloları ilan tarihine göre yapılan hesaplamalarda bu oranlar artışlarda %52,8, azalmalarda ise %47,20’dir. Standart sapmalardaki değişim oranlarının her iki yıl içinde benzer olduğu görülmektedir. Riski artan ve azalan şirketlerin rapor görüş türlerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 43
2011-2012 Yılı Mali Tablolarının İlan Tarihinden Sonra Risk Düzeyi Artan ve Azalan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türleri Tablosu

	Yıllar	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
Riski Artan	2011	158 (%49,07)	20 (%58,82)	3 (%37,50)	-	181
	2012	164 %46,99	17 %47,22	4 %44,44	2 %100	187
Riski Azalan	2011	164 (%50,93)	14 (%41,17)	5 (%62,50)	-	183
	2012	185 %53,01	19 %52,78	5 %55,56	-	209

Riski artan ve azalan şirketlerin bağımsız denetim raporu görüş türüne göre karşılaştırıldığında riski artan “Olumlu” ve “Şartlı” görüş bildirilen raporların sayısında 2011 yılına göre 2012 yılında azalma, riski azalan şirketlerin sayısında artış meydana gelmiştir. “Görüş bildirmekten kaçınma” görüşü bildirilen şirketlerde ise riski artan şirketlerin oranında 2011 yılına göre 2012 yılında artış, riski azalan şirketlerde ise azalma meydana gelmiştir.

Varyanstaki değişimin anlamlı olup olmadığının tespitinde kullanılan “Levene Testi” sonuçlarına göre; %95 güven düzeyinde 2011 yılında inceleme yapılan şirketlerin %20,60’ında, 2012 yılı testi sonuçlarına göre inceleme yapılan şirketlerin ise %26,52’sinde anlamlı bir değişim olduğunu bize göstermiştir. 2011 ve 2012 bağımsız denetim raporu görüş türüne göre anlamlı sonuç veren şirketlerin sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 44
2011-2012 Yılı Levene Testi Sonuçları Anlamlı Olan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı Tablosu

	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
2011	64 %19,90	9 %25,70	2 %25,00		75
2012	 91 %26,10	 11 %30,10	 2 %22,22	 1 %50,00	105

“Levene Testi”ne göre 2011 yılında varyanslarındaki değişim oranı anlamlı olan şirketlerin oranı dikkate alındığında, 2012 yılında “Olumlu” ve “Şartlı” görüş bildirilen şirketlerin içindeki varyansları anlamlı farklılık gösteren şirketlerin oranı 2011 yılına göre artış gösterirken “Görüş Bildirmekten Kaçınma” görüşü bildiren şirketler de ise azalmıştır.

Yaptığımız teste göre risklerindeki değişim anlamlı çıkan şirketlerden 2011 yılında riskli artan şirketlerin içindeki oranı %17,10 iken riskli azalan şirketlerin oranı ise %24’tür. 2012 yılında ise bu oranlar riskli artanlarda %27,8, riskli azalan şirketlerde ise %25,40 olarak tespit edilmiştir. İki yıl kıyaslandığında riskli artan ve azalan şirketlerin oranlarının arttığı anlaşılmaktadır. Bu artışlarda riskli artan şirketlerdeki bir önceki yıla göre artış %62,5’dir.

Her iki yılda da “Levene Testi” anlamlı sonuç veren 22 şirket bulunmaktadır. Bu 22 şirkete ait bağımsız denetim rapor türlerine ilişkin liste aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 45
Her İki Yılda Levene Testi Sonuçları Anlamlı Olan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı Tablosu

ŞİRKETLER	YILLAR	OLUMLU	ŞARTLI	TOPLAM
AFYON, AGYO, ALCTL, BJKAS, BOSSA, BRYAT, DAGI, DESPC, EUKYO, GLRYH, GSDDE, IDAS, INFO, KILER, MNDRS, OTKAR, OZGYO, PETKM, PIMAS, SAMAT, SASA, SNPAM	2011	18 %4,95	4 %1,10	22 %6,05
	2012	18 %4,55	4 %1,01	22 %5,56

Üçüncü değerlendirme kriterimiz değişim (Varyasyon) katsayısındaki değişimler ile ilgili 2011 ve 2012 yılları kıyaslamaları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 46
2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Hesaplanan
Değişim Katsayısının Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

2011	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
2012					
Negatif (T-30)	56 %15,39	7 %1,92	3 % 0,82	-	66 %18,13
	188 %47,47	15 %3,79	8 %2,02	2 %0,51	213 %53,80
Negatif (T+30)	174 %47,80	24 %6,59	5 %1,37	-	203 %55,77
	152 %38,39	21 %5,30	5 %1,26	1 %0,25	179 %45,20
Pozitif (T-30)	266 %73,08	27 %7,42	5 %1,37	-	298 %81,87
	161 %40,66	21 %5,30	1 %0,25	-	183 %46,21
Pozitif (T+30)	148 %40,66	10 %2,75	3 %0,82	-	161 %44,23
	197 %49,75	15 %3,79	4 %1,01	1 %0,25	217 %54,80

2012 yılında T-30 döneminde negatif yönlü değişim katsayısına sahip olan şirketler 2011 yılındaki şirketlere göre %35,67 daha fazla iken 2011 yılında T+30 döneminde negatif yönlü değişim katsayısına sahip olan şirketler 2012 yılındaki şirketlere göre %10,57 daha fazladır.

2011 yılında T-30 ile T+30 gün değişim katsayısı değerlerini karşılaştırdığımızda T+30 gün değişim katsayısı değerleri T-30 gün değerlerine göre yani ortalamaya göre salınımları pozitif veya negatif yönde yükselen 207 (%56,87), 2012 yılında ise 209 (%52,78) şirket bulunmaktadır. Bu sonuçlarla her iki dönemde de bağımsız denetim raporunun ilanından sonra şirket hisse fiyatlarında riskin azaldığı anlamına gelmektedir.

Çalışmamızda son olarak 2011-2012 yıllarında sapan değerlerdeki değişimi incelediğimizde yıllara göre karşılaştırmalı sapan değerlere ilişkin tablo aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 47
2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihi Baz Alınarak Tespit Edilen Sapan Değerler Tablosu

Sapma Yönü	T-30				T+30			
	Alt		Üst		Alt		Üst	
Yıllar	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Sapan Şirket Sayıları	133 %36,5	207 %52,3	209 %57,4	236 %59,6	178 %48,9	183 %46,2	251 %68,9	235 %59,3
Toplam Sapan Değer Sayısı	213 %15,5	333 %22,4	391 %28,4	420 %28,2	293 %21,3	290 %19,5	478 %34,7	446 %29,9

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 2011 yılında T-30 döneminde 604 sapan değer bulunurken 2012 yılında 753 sapan değer bulunmuştur. T-30 dönemlerinde 2012 yılında 2011 yılında göre yaklaşık %25 sapan değerlerde artış görülmüştür. 2011 yılında T+30 döneminde ise 771 sapan değer bulunurken 2012 yılında 736 sapan değer bulunmuştur. T+30 dönemlerinde 2012 yılında 2011 yılına göre %4,54 sapan değerlerde azalma gerçekleşmiştir.

2011 ve 2012 yıllarında bağımsız denetim şirketi rapor türlerine göre sapan değerlere ilişkin karşılaştırmalı tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 48
2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu Görüş Türlerine Göre Sapan Değer Sayıları

GÖRÜŞ TÜRLERİ	OLUMLU	ŞARTLI	GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA	OLUMSUZ	TOPLAM
TOPLAM SAPAN DEĞERLER	1188 %86,4	133 %9,67	54 %3,93		1375 %100
TOPLAM SAPAN DEĞERLER	1274 %85,56	164 %11,01	46 %3,09	5 %0,34	1489 %100

2011 yılında getirilerinde hiç sapma bulunmayan şirketlerin oranı %9,07 iken 2012 yılında %7,83'tür. 2012 yılında getirilerinde sapma olmayan şirketlerde azalma meydana gelmiştir. Alt ve üst yönde T-30 ve T+30 dönemlerinin her ikisinde alt ve üst yönde sapan değer bulunan şirketlerin oranı 2011 yılında %8,24 iken 2012 yılında bu oran %14,90'a çıkmıştır. 2011 yılında 60 günlük periyotta şirket başına ortalama sapan

değer sayısı 4,15 olurken 2012 yılında 4,08'e düşmüştür. Bu değişim anlamlı değildir. Yani her iki yılda da sapan değer ortalamaları benzerdir. 60 günlük periyotta 10 ve daha fazla getirilerinde sapan değer bulunan şirket oranı 2011 yılında %4,95 iken 2012 yılında bu oran azalarak %2,53'e gerilemiştir.

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki ve sonraki 30 günlük periyotlarda alt yönde hiç sapan değeri olmayıp sadece üst yönde sapan değeri olan şirketlerin oranı 2011 yılında %20,60 iken 2012 yılında bu oran %26,01'e yükselmiştir.

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki ve sonraki 30 günlük periyotlarda üst yönde hiç sapan değeri olmayıp sadece alt yönde sapan değeri olan şirketlerin oranı 2011 yılında %5,77 iken bu oran 2012 yılında %19,19'a yükselmiştir.

Bağımsız denetim raporu ilan tarihinden önceki T-30 günlük periyotta hiç sapan değer olmamasına rağmen T+30 günlük periyotta sapan değeri bulunan şirketlerin oranı 2011 yılında %23,90 iken bu oran 2012 yılında %26,52'ye yükselmiştir. Bu şirketlerin bağımsız denetim rapor görüş türlerine ilişkin liste aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 49
2011-2012 Yılları Bağımsız Denetim Raporu İlan Tarihinden Önceki T-30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunmayan T+30 Günlük Periyotta Sapan Değeri Bulunan Şirketlerin Bağımsız Denetim Rapor Görüş Türlerine Göre Dağılımı

OLUMLU		ŞARTLI		GÖRÜŞ BİLDİRMEKTEN KAÇINMA		OLUMSUZ		TOPLAM	
2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
80	89	6	12	1	3		1	87	105
%21,98	%22,47	%1,64	%3,03	%0,28	%0,76		%0,25	%23,90	%26,52

Yukarıdaki tablonun tam tersi olarak bağımsız denetim raporu ilan tarihinden sonraki T+30 günlük periyotta hiç sapan değer olmamasına rağmen T-30 günlük periyotta sapan değeri bulunan şirketlerin oranı 2011 yılında %10,44 iken 2012 yılında bu oran 29,55'e yükselmiştir.

Genel olarak tüm alttan sapan değerlerin ortalamaları incelendiğinde T-30 günlük periyot ile T+30 günlük periyot arasında 2011 yılında artış meydana gelmiştir. Bu artış %95 güven düzeyinde anlamlı iken 2012 yılında meydana gelen azalma %95 güven düzeyinde anlamlı değildir.

Genel olarak tüm üstten sapan değerlerin ortalamaları incelendiğinde T-30 günlük periyoda göre T+30 günlük periyodda 2011 yılında artış meydana gelmiştir. Bu artış %95 güven düzeyinde anlamlı iken 2012 yılında meydana gelen artış %95 güven düzeyinde anlamlı değildir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bağımsız denetimin amacı, işletmelerin finansal tablolarının doğru bir şekilde faaliyet sonuçlarını belirleyen standartlara göre yansıttığını yeterli kanıt toplayarak ilgili kişilere işletmenin finansal durumu hakkında görüş bildirmesidir. Bağımsız denetimin sonucunda ortaya koyduğu görüş çıkar gruplarının riskini azaltarak doğru karar almalarında önemli bir rol almaktadır. Çalışmamızda yapmış olduğumuz araştırmayı 5 alt başlıkta değerlendirdik. Bu alt başlıklara göre elde ettiğimiz sonuçlar ile çalışmamızın gerek teorik gerekse araştırma kısmında elde ettiğimiz bulgulara dayanarak yapmış olduğumuz önerilerimizin bağımsız denetimin kendisinden beklenen faydayı verebilmesi için dikkate alınması fayda sağlayacaktır.

2011 ve 2012 yılı mali tabloları için bağımsız denetim şirketleri tarafından bildirilen denetim raporu ilan tarihini baz alarak yaptığımız T testi sonuçlarına göre incelenen şirketlerden %95 güven düzeyinde anlamlı bir şekilde sırasıyla %3,5 ve %2,5 olarak sapma gösteren şirket tespit edilmiştir. Genel olarak T testine göre bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre anlamlı bir fark olduğu söylenemese de 2012 yılında ortalama getirisi anlamlı farklılık gösteren şirketlerin oranındaki azalma dikkate değerdir. Ortalama getiri denetim raporlarının açıklanmasından genel olarak etkilenmemektedir.

Varyanstaki değişimin anlamlı olup olmadığının tespitinde kullanılan “Levene Testi” sonuçları, inceleme yapılan şirketlerin %95 güven düzeyinde 2011 ve 2012 yıllarında sırasıyla %20,6 ve %26,52’inde bağımsız denetim raporu ilan tarihine göre varyanslarında anlamlı bir değişim olduğunu bize göstermiştir. Varyans değişimi riskteki etkilenmeyi gösteren önemli göstergelerden bir tanesidir. Genel olarak her iki yılda da şirketlerin varyanslarının bağımsız denetim raporları ilan edildikten sonra sırasıyla %49,7 ve %52,80 oranında artma, %50,3 ve %47,20 oranında azalma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Ortalamadaki değişimle kıyaslandığında bağımsız denetim raporlarının açıklanmasının getirilerin riskini daha fazla etkilediği açıktır.

Ortalama etrafında değişimi gösteren değişim katsayısı ile ilgili yapılan incelemede 2011 ve 2012 yılında bağımsız denetim raporunun ilanından sonra genel olarak hisse fiyatlarında riskin azaldığı tespit edilmiştir.

Çalışmamızda risk göstergesi olarak getirilerde meydana gelen sapan değerler incelenmiştir. Alttan sapan değerlerin ortalamaları incelendiğinde bağımsız denetim

raporu ilan tarihi öncesindeki ortalamalar ile sonrasındaki ortalamalar arasında 2011 yılında %95 güven düzeyinde anlamlı artış meydana gelmiştir. Ancak 2012 yılında azalma meydana gelmiş ve bu azalma da %95 güven düzeyinde anlamlı değildir. Üstten sapan değerler incelendiğinde bağımsız denetim raporu öncesi ve sonrası karşılaştırıldığına 2011 yılında %95 güven düzeyinde anlamlı bir artış meydana gelmiş, ancak 2012 yılında meydana gelen artış ise %95 güven düzeyinde anlamlı değildir. Genel olarak bakıldığında her iki yılda da ortalama sapan değer sayısının yakın değerlere sahip olduğu açıktır. Bağımsız denetim raporlarının açıklanması her iki yılda da toplam sapan değerlerin ortalaması üzerinde aynı etkiyi göstermektedir.

Çalışmamızda son olarak ortalama, varyanstaki artış/azalış ve Levene testi anlamlı çıkan değerler için 19 bağımsız değişken kullanılarak karar ağacı yöntemi sonuçlarına göre, ortalamalara uygulanan modele göre %64,9'luk doğru tahmin etme yüzdesi ile halka açıklık oranı %98,4'ün altında, Net Kar / Aktif toplamı oranı 2,425'ten büyük ve Vergi Öncesi Kar / Özkaynak oranı 5,14'ten büyük şirketlerden (5 sektör) Elektrik Gaz Su, Fon, Madencilik, Mesleki ve Bilimsel, Ulaştırma ve Haberleşme sektörlerinde bulunan şirketlerin %80'inin ortalamasının azaldığı tespit edilmiştir. Varyanstaki artış/azalışlara uygulanan modelde ise %58,1'lik doğru tahmin etme yüzdesi ile Özsermayesi 650.000.000 TL'den düşük, Vergi Öncesi Karı 480.000.000 TL'den az olan şirketlerden (4 sektör) Elektrik Su Gaz, İnşaat ve Bayındırlık, Mesleki ve Bilimsel, Ulaştırma ve Haberleşme sektörlerinde bulunan 13 şirketin varyansının arttığı tespit edilmiş olup bu şirketlerin modelimize göre en riskli şirketlerdir. Son olarak Levene testi anlamlı çıkan şirketlere uyguladığımız karar ağacı modeli %73,5'lik doğru tahmin etme yüzdesi ile Faaliyet karı 16.662.668 TL'den yüksek, net satışları 940.000.000 TL'den az olan şirketlerin çok olan şirketlere göre varyanslarındaki anlamlı değişimin 4 kat az olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan incelemeler neticesinde Bağımsız Denetim Şirketleri tarafından ortaya konulan bağımsız denetim görüşlerinin 'olumsuz' olarak nitelendirebileceği olayların oluştuğu zamanda değil, yıllık bir çalışmanın sonucunda ortaya çıkması bu rapordan yola çıkarak karar vermek isteyen bağımsız denetim raporu ilgilileri için doğru bir karar alabilmeleri için zamanlama yönünden müspet bir etki yapamamaktadır. Ancak bağımsız denetim raporları gerçekleşmiş olan riskleri değil, gerçekleşmesi muhtemel riskler için yatırımcıya veri olarak sağlamalıdır. Bu verinin sağlıklı olarak takip edilmesi için de

önerimiz, bağımsız denetim raporu görüşlerine “Görüş sürekliliği” diye adlandırabileceğimiz kamuyu aydınlatıcı bir ilke getirilmesidir.

Görüş sürekliliği, bir önceki dönemde yapılan değerlendirmeler neticesinde bağımsız denetim şirketlerinin vardıkları sonucun devam ettiğine dair günlük, haftalık ya da aylık periyodlar halinde açıklamalarının ilan edilmesidir. Görüş sürekliliği ile bağımsız denetim görüşü, denetçinin asıl olan görevi denetim işini ‘bağımsız denetim görüşü’ finansal tablo kullanıcılarına zamanında iletebilmesinin ve yapılan bağımsız denetimin görevini yapabilmesi sağlanarak finansal tablo kullanıcılarının doğru kararlar almalarında yarar sağlayacaktır. Görüş sürekliliği puanlama sistemi ile takip edilebilir. Puanlama sistemi özellikle “Şartlı” görüş bildirilen raporlar için uygulanmalıdır. Şartlı görüşlere 0-100 arasında puanlama yapılarak muhtemel belirsizliğe etkileri takip edilebilmelidir. Çünkü incelediğimiz Şartlı görüş bildirilen bağımsız denetim raporlarında şirket geleceğine belirsizlik denemeyecek kadar küçük olaylar sebebiyle ve ya belirsizliğe yol açabilecek büyük sebeplerle görüşler bildirilmiştir. Yapılacak puanlama bu şirketlerin “şartlı” görüşlerinin mali tablolara etkisinin düzeyini gösterecektir. Şartlı görüş puanı 0-19 arası olanlar az riskli olup şartlı rapor gerekçelerinin mali tablolara fazla etki etmediği ve küçük sorunların giderilerek gelecek dönem “Olumlu” rapor yazılabilecek şirketlere verilecek puandır. 20-49 aralığında şartlı görüş puanına sahip şirketler ise şartlı görüşe sebebiyet veren olayların yine az riskli olup gelecek dönem de bu puan aralığına sahip şirketlerin mali tablolarına yine “Şartlı” görüş bildirilmesi muhtemel puan aralığıdır. 50-80 aralığında şartlı görüş puanına sahip şirketlerin ise belirsizliklerinin yüksek olduğu ve bu şirketlerin bir sonraki dönem bağımsız denetim raporu için “Görüş bildirmekten kaçınma” görüşü bildirilmesi muhtemel puan aralığıdır. 81-100 aralığında şartlı görüş puanına sahip şirketlerin ise belirsizliklerinin çok yüksek olduğu ve bu şirketlerin bir sonraki dönem bağımsız denetim raporu için “Olumsuz” görüş bildirilmesi muhtemel puan aralığıdır. “Görüş Sürekliliği” ilkesi gereği sürekli bilgilendirme yöntemi ile belli aralıklarla yapılan puanlama ile yatırımcılar uzman kişiler tarafından incelenen şirketin durumunu yıl içinde de takip edebileceklerdir. Böylelikle bağımsız denetim raporu bir sonuç olarak doğmayacak yıl içinde de yatırımcılara etki edebilecek bir konumda olan kamuyu aydınlatma aracı olacaktır.

Bağımsız denetim yapan bağımsız denetim şirketleri her ne yapılan denetimin doğruluğu hususuna şirket sahipleri ile birlikte müşterek sorumlu olsalar dahi yapılan denetimin tam bağımsız olduğu kanaatinde değiliz. Tam bağımsızlık, maddi ve manevi olarak herhangi bir ilişkisi olmamak demektir. Ancak denetim şirketlerinin üzerinde denetim yaptıkları şirketlerin yöneticisi konumunda olan kişiler aynı zamanda işverenidirler. Yapılan iş karşılığında denetleyici olan kurumun bir menfaati söz konusudur. Yapılan denetimin esnasında denetim görüşüne etki edebilecek düzeyde ortaya çıkarılacak eksiklikler ya da yanlışların, özellikle yönetimden kaynaklananların geçici bir süre göz ardı edilmesi veya tamamen bilinçli olarak incelenmemesi olasılığının yüksek olduğu düşüncesindeyiz. Bu sebeple tam bağımsız bir denetim raporu için denetim şirketi ile denetlenen şirket arasında maddi menfaat ya da bir başka deyimle müşteri ilişkisi sonlandırılmalıdır. Buna çözüm olarak önerimiz şirketlerin denetim ücretlerinin ilgili kurumlar tarafından belirlenerek bir havuzda toplanması, ödemelerin bu havuzdan yapılmasıdır. Maddi işlem bu şekilde yapılır ise ortaya bir de şirketi hangi bağımsız denetim şirketinin denetleyeceği sorunu çıkmaktadır. Bu ise denetim şirketleri ve denetlenecek şirketleri için getirilecek bir standartla belirlenen kriterlere uyumları neticesinde, birbirine uyumlu olan denetim şirketi – denetlenecek şirket tamamen tesadüfi bir şekilde eşleştirilebilmelidir.

Çalışmada incelenen şirketlerden bazılarında, özellikle grup şirketi diye adlandırabileceğimiz şirketlerde, denetleyen denetim şirketinin aynı olmasının denetim şirketinin farklı şirketler için bildireceği görüşü etkileyebileceği kanaatindeyiz. Denetim şirketleri tarafından denetlenen farklı şirketlerin sahiplerinin aynı olması, şirketler arasında ortaklık bulunması, denetlenen bir şirketin diğer denetlenen şirketin iştiraki veya bağlı ortaklığı olması gibi ticari veyahut ticari olmayan bağlılıklarının olması gibi etkenler buna örnek gösterilebilir. Görüşümüz, aralarında bu gibi bağlar bulunan şirketleri denetleyen denetim şirketlerinin farklı olmasının sağlanmasıdır. Eğer bu türde bağları olan şirketleri farklı şirketler denetler ve buna istinaden farklı denetim şirketleri görüşlerini denetim raporunda bildirdiğinde, ayrı şirketlerin bağımsız denetim raporları incelenerek bağımsız denetim raporu ilgilileri tarafından çapraz sorgulama yapılabilecektir. Şirketler grubu üzerindeki benzer olayların farklı denetim şirketleri tarafından denetlenerek görüşleri karşılaştırılarak anlamlı sonuçlar üretilerek bağımsız denetim şirketlerinin bağımsızlıkları da bağımsız denetim raporu ilgilileri tarafından

denetlenebilecektir. Bir denetim şirketinin yapabileceği muhtemel hata veya kasti yanlışlıklar tespit edilebilecektir.

Şirketlerde gelişen olumlu veya olumsuz olayların kamuyu aydınlatma platformuna gönderilen bilgilendirme ile tüm hissedarları ve şirket finansal tablo kullanıcılarını bilgilendirdiği bu ortamda yapılan bilgilendirme şirket hisse fiyatına etki edebilmektedir. Bu bilgilerin önceden bilinmesi veya bilgilendirme yapıldığı zamandan önce bazı hisse sahipleri tarafından biliniyor olması bilen hissedarlara bir çıkar elde etme veyahut kayıplarını önleme fırsatı verebilmektedir. Bunun önlenmesi için denetim şirketlerine önemli görev düşmektedir. Denetim şirketleri yaptıkları denetimlerde yapılan bilgilendirmelerin zamanında olup olmadığının araştırılması, bilgilendirme yapıldığında bu bilgilendirmenin zamanında yapılmamış olması sebebiyle hissedarlar açısından kayba yol açıp açmadığının tespit edilerek bu konuda denetim raporu ilgililerinin içlerinde şüpheye yer bırakmayacak düzeyde açıklama yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Yapılacak bu uygulama neticesinde kasıtlı olarak bilgilendirmeyi zamanında yapmama hususunda caydırıcılık temin edilecek ve hisse fiyatlarına bu sebeple haksız yere etki olmayacaktır.

Denetim şirketlerinin yapacağı çalışmalar neticesinde hazırladıkları raporlarda veyahut ara bilgilendirmelerde hisse fiyatına, şirket imajına olumsuz etki edecek bazı durumlar ortaya çıkabilecektir. Ancak, etki eden bu olayların denetim şirketleri tarafından yanlış değerlendirilerek hisse fiyatında veya şirket imajında oluşabilecek kayıpların telafisi zor olabilecektir. Bu sebeple denetim şirketlerinin vardıkları sonuçlar için riski en aza indirmeleri gerekmektedir. Denetim şirketlerinin bu risklerini en aza indirmeleri için denetim şirketlerine yeterlilik veren ve denetim şirketlerini denetleyen kurumlar tarafından güçlü bir yaptırım uygulanmasının doğru olacağı kanaatindeyiz.

Yukarıda açıkladığımız durumda denetim şirketinin doğru bir açıklama yapacağı durumda ise bu açıklamanın tüm ilgililere aynı anda duyurulması gerekmektedir. Bu bilgileri şirket hissedarı olan yöneticilerin daha önce öğrenmesi bu ortakların yapılan açıklamadan kaynaklanacak olan kayıptan kaçınmalarını sağlayabilir. Hissedar olan yöneticiler ile diğer şirket ortakları arasında bir haksızlığa yol açacaktır. Bu türde olayların tespitleri yapıldığında herhangi bir hissedarın bu durumu önce öğrenmesinin engellenmesi doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- A. Taylan Altıntaş, **Halka Açık Şirketlerin Bağımsız Denetiminin Kalitesi**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2011
- Alan Millichamp, **Auditing**, 8th edition, TJ International, London, 2002
- Alan Trenerry, **Principles of Internal Control**, University of New South Wales Press, Australia, 1999
- Alvin A. Arens, Randal J. Elder, Mark S. Beasley, **Auditing and Assurance Services**, Prentice Hall, Onbirinci Baskı, 2005
- Andrew Chambers, Graham Rand, **Operational Auditing Handbook: Auditing Business and IT Processes**, 2th edition, John Wiley & Sons Ltd, 2010
- Arslan Kaya, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2001
- Arslan Yüzcün, **Genel Denetim Yaklaşımı**, Dünya Yayınları, İstanbul, 1984
- Arthur, W. Holmes, Wayne S. Overmyer, **Auditing**, Bilimsel Yayınlar Derneği Yayın No:5, 1975
- Audrey Gramling, Larry Rittenberg ve Karia Johnstone, **Auditing A Business Risk Approach**, 8th edition, South – Western Cengage Learning, Kanada, 2012
- Başak Ataman Akgül, **Türk Denetim Kurumları**, Ankara: Türkmen Kitapevi, 2000
- Başak Ataman Akgül, **Türk Denetim Kurumları**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2000
- Celal Kepekçi, **Bağımsız Denetim**, 5. Baskı, Ankara: Avcıol Basım Yayın, 2004
- Cem Niyazi Durmuş, Oktay Taş, **Denetim: SPK Düzenlemeleri ve 3568 Sayılı Mevzuat Kapsamında**, Alfa Basım Yayım, İstanbul, Mart 2008
- Coşkun Can Aktan, **Kurumsal Sosyal Sorumluluk, İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk**, İGİAD Yayınları:4, 2007, İstanbul
- Daniel Kahneman, **Attention and Effort**, Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1973
- David N. Ricchuite, **Auditing Concepts and Standarts**, South-Western Publishing Co. 1982
- Douglas R. Carmichael, John J. Willingham, Carol a. Schaller, **Auditing Concepts and Methods**, The McGraw-Hill Companies, Inc, 6. Baskı, 1996
- E. Hunt, J. Marin, P. Stone, **Experiments in Induction**, Academic Press, Newyork, 1966

- Ebru Karpuzoğlu, **Kurumsal Yönetişimde Yönetim Kurulu**, Hayat Yayın Grubu, İstanbul, 2010
- Ersin Güredin, **Denetim ve Güvence Hizmetleri**, Arıkan Yayınevi, 11. Baskı, İstanbul, 2007
- Ersin Güredin, **Denetim**, Beta, 10. Baskı, İstanbul, 2000
- Ersin Güredin, **Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz**, 2. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:835, 1995
- Faruk Güçlü, **Muhasebe Denetimi İlkeler ve Teknikler**, Detay Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007
- Ferruh Çömlekçi, **Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz**, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2004
- Fethi Heper, Recai Dönmez, **Vergi Hukuku**, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2006
- Hakan Güçlü, **Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesi**, Ufuk Reklamcılık Matbaacılık, İstanbul, Aralık 2010
- Harold Demsetz, ve Kenneth Lehn, **The Structure of Corporate Ownership: Causes and Consequences**, Journal of Political Economy, Vol 93, No 6, s. 1155-1177, The University of Chicago Press, 1985
- Hasan Gürbüz, **Muhasebe Denetimi**, 3. Baskı, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi, 1990
- Hasan Gürbüz, **Muhasebe Denetimi**, Bilim Teknik Yayınevi, 4. Baskı, İstanbul, 1995
- Hasan Kaval, **Muhasebe Denetimi**, Gazi Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, 2008
- Hasan Kaval, **Muhasebe Denetimi**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2003
- Iain Gray, Stuart Manson, **The Audit Process: Principles, Practice and Cases**, 4th edition, Thomson, London, 2008
- J.P. Russell, Terry Regel, **After the Quality Audit: Closing the Loop on the Audit Process**, 2th edition, ASQ, 2000
- Jack C. Robertson, **Auditing**, Business Publications, Texas, 1976
- K. H. Spencer Pickett, **Audit Planning: A risk Based Approach**, John Wiley & Sons Inc., United States of America, 2006
- K. H. Spencer Pickett, **The Internal Auditing Handbook**, 3th edition, Wiley Publication, Chichester, 2010
- Kazım Özdamar, **Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi – 1**, 4. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir, 2002

- L. Breiman, H. J. Friedman, A.R. Holsen, C.J. Stone, **Classification and Regression Trees**, Belmont C.A: Wadsworth International Group, 1984
- Lerzan Kavut, Oktay Taş, Tuba Şavlı, **Uluslararası Denetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim**, İSMMM Yayın No 130, İstanbul, 2009
- Maire Loughran, **Auditing For Dummies**, Wiley Publishing, United States of America, 2010
- Maliye Hesap Uzmanları Derneği, **Denetim İlke ve Esasları**, 1. Cilt, İstanbul:Acar Matbaacılık, 1996
- Maliye Hesap Uzmanları Derneği, **Denetim İlke ve Esasları**, 2. Cilt, İstanbul:Acar Matbaacılık, 1996
- Mehmet Bakır, **Denetim**, Akademi Yayınevi, Rize, 2002
- Melih Erdoğan, **Denetim Kavramsal ve Teknolojik Yapı**, Maliye ve Hukuk Yayınları, Eskişehir, 2006
- Mevlüt Özer, **Denetim**, Özkan Matbaacılık, Ankara, 1997
- Mustafa A. Aysan, **Muhasebe’de Denetleme İlkeleri ve Türkiye’deki Uygulamalar**, Çınar Matbaası, İstanbul, 1971
- Münevver Yılancı, **İç Denetim, Türkiye’nin 500 Büyük Sanayii İşletmesi Üzerine Bir Araştırma**, Osmangazi Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, 2003
- Nejat Bozkurt, **Muhasebe Denetimi**, 3. Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2000
- Nic A. Dauber, Marc H. Levine, Anique Ahmed Qureshi, Joel G. Siegel, **The Complete Guide to Auditing Standards, and Other Professional Standards for Accounting**, A John Wiley and Sons Publication, Chichester, 2009
- Nuri Uman, **Bağımsız İşletme Dışı Denetimin Ekonomilerdeki Özellikle Sermaye Piyasalarındaki Rolü ve Önemi**, İşletmelerde Bağımsız Dış Denetim Semineri, SPK Yayınları, Ankara, 1985
- Oğuz Kürşat Ünal, **Sermaye Piyasası Hukuku ve Mevzuatı**, Kalkan Matbaacılık, Ankara, 2005
- Osman Yozgat, **İşletme Yönetimi**, 8. Baskı, İstanbul: M.Ü. Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları No:435-688, İstanbul, 1992
- Ömer Duman, **Muhasebe Denetimi ve Raporlama**, Siyasal Kitabevi, Tesmer Yayın No:78, Ankara, 2008
- Roger H. Hermanson, Stephen E. Loeb, John M. Saada, Robert H. Strawser, **Auditing Theory and Practise**, Richard D. Irwin publication, 1976

Rose Hightower, **Internal Controls Policies and Procedures**, A John Wiley and Sons Publication, Chichester, 2009

Selim Şen, **Hatalı ve Hileli İşlemlerin Tespiti İçin Denetim Teknikleri**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2007

Seval Kardeş Selimoğlu, Mehmet Özbirecikli, Ganite Kurt, Şaban Uzun, Ali Alagöz, Serap Yanık, **Muhasebe Denetimi**, Gazi Kitabevi, Ankara, Şubat 2008

Sheldon M. Ross, **Olasılık ve İstatistiğe Giriş – Mühendisler ve Fenciler İçin**, 4. Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yayıncılık, 2012, Çeviri Editörleri: Salih Çelebioğlu, Reşat Kasap, Ankara

Simay Erdoğan, **İç Kontrol Sistemi: Kamu İktisadi Teşebbüsleri İçin İç Kontrol Modeli Önerisi**, DPT Uzmanlık Tezleri, Yayın No:2799, Ankara, 2009

Steve Collings, **Interpretation And Application of International Standards on Auditing**, A John Wiley and Sons Publication, Chichester, 2011

Suna Oksay Özyüksel, Onur Acar, **Avrupa Birliği ve Türk Sigorta Sektöründe denetim**, Sigorta araştırma ve İnceleme Yayınları-9, İstanbul, 2007

Şeref Saygılı, **Finans Kesiminde Yeni Eğilimler ve Kurumsal Şirket Yönetimi**, Kurumsal Şirket Yönetimi Konferansı, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, 14-18 Nisan 2003, Ankara, 2013, , s. 39-68

Tamer Aksoy, **Tüm Yönleriyle Denetim AB ile Müzakere ve Uyum Sürecinde Denetimde Yeni Bir Paradigma**, Yetkin Basımevi, Ankara, 2006

TSPAKB, **Borsa Şirketleşmeleri ve İMKB Özelleşmesi**, Yayın No: 26, Printcenter, İstanbul, Şubat 2006

TÜSİAD, **Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi**, Yayın no: TÜSİAD-T/2002-12/336, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul, 2002

Vasfi Haftacı, **Muhasebe Denetimi**, Umuttepe Kitabevi, Kocaeli, 2011,

Walter B. Meigs, E. John Larsen, **Principles of Auditing**, Richard D. Irwin Inc., Illinois, 1969

William F. Messier, Steven M. Glover, Douglas F. Prawitt, **Auditing and Assurance Services: A Systematic Approach**, McGraw-Hill Irwin, 2006

Yurdakul Çaldağ, **Denetim ve Raporlama Finansal Tablolar ve Analiz Teknikleri**, Türmob Yayınları, Ankara, 2003

Zeynep Özsoy, **Kurumsal Yönetim ve Yönetim Kurulları**, İmge Kitabevi, Ankara, 2011

Sürekli Yayınlar

Adnan Dönmez ve Ayten Ersoy, **Bağımsız Denetim Firmaları Bakış Açısıyla Türkiye Bağımsız Dış Denetim Sisteminin Değerlendirilmesi**, Bilig, Sayı 36, Kış/2006

Adnan Dönmez, B. Berberoğlu, A. Ersoy, **Ülkemiz Dış Denetim Standartlarının ABD Genel Kabul Görmüş Denetim Standartları – AB Sekizinci Yönergesi ve Uluslararası denetim Standartlarıyla Karşılaştırılması**, Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi 9, 2005, s. 52-78.

Ali Sait Albayrak, Ramazan Akbulut, **Karlılığı Etkileyen Faktörler: İMKB Sanayi ve Hizmet Sektörlerinde İşlem Gören İşletmeler Üzerine Bir İnceleme**, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 7, Zonguldak, 2008, s. 55-83

Ali Sait Albayrak, Şebnem Koltan Yılmaz, **Veri Madenciliği: Karar Ağacı Algoritmaları ve İMKB Verileri Üzerine Bir Uygulama**, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Vol:1, Isparta, 2009, s. 31-52

Ali Serhan Koyuncuğil, **Borsa Şirketlerinin Sektörel Risk Profillerinin Veri Madenciliğiyle Belirlenmesi**, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu (Kamuya Açık), 2007

Ali Uyar, Ersin Okumuş, **Finansal Oranlar Aracılığıyla Küresel Ekonomik Krizin Üretim Şirketlerine Etkilerinin Analizi: İMKB’de Bir Uygulama**, Mufad Journal, Sayı 46, İstanbul, Nisan 2010, s. 146-156

Alpaslan Yaşar, **Bağımsız Dış Denetim Kuruluşlarına Yönelik Gözetim ve Denetim Etkinliğinin Bağımsız Dış Denetim Kalitesi İle İlişkisi: Türkiye Değerlendirmesi**, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, Adana, 2013, s. 465-480.

Arzu Özsozğün Çalışkan, Hüseyin Güler, **Corporate Reporting on the Internet: An Investigation on Turkish Listed Companies**, Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi, Sayı II, İstanbul, 2014, s. 251-274

Benau M.A.G, Martinez M.C.P., Martinez A.V., **Reactions of the Spanish Capital Market to Qualified Audit Reports**, European Accounting Review, Vol 13, No.4, 2004

C. Austin Barker, **Effective Stock Splits**, Harvard Business Review, Vol: 34, 1956, s. 101-106

C. Austin Barker, **Evaluation of Stock Dividends**, Harvard Business Review, Vol: 36, 1958, s. 99-114

C. Austin Barker, **Stock Splits in a Bull market**, Harvard Business Review, Vol: 35, 1957, s. 72-79

Chidanand Apte, Sholom Weiss, **Data Mining with Decision Trees and Decision Rules**, Future Generation Computer Systems, Vol: 13, 1997, s. 197-210

Coşkun Kuş ve İsmail Keskin, **Levene ve Bartlett Testleri Üzerine Bir İnceleme**, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı 44, Konya, 2008, s.78-84

Emre Yakut, Bekir Elmas, **İşletmelerin Finansal Başarısızlığının Veri Madenciliği ve Diskriminant Analizi Modelleri ile Tahmin Edilmesi**, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 15, Sayı 1, 2013, s. 237-254

Eugene F. Fama, Lawrence Fisher, Michael C. Jensen, Richard Roll, **The Adjustment of Stock Prices to New Information**, International Economic Review, Vol:10, s. 1-21

Gökhan Özer, Burak Babacan, **Şirketlerin Gönüllü Açıklamalarının Hisse Senedi Getirileri Üzerine Etkileri**, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 20, Sayı 2, Kocaeli, 2013, s. 91-104

H. Zhao, A.P.Sinha, G. Wei, **Effects of Feature Construction on Classification Performance: An Empirical Study in Bank Failure Prediction**, Expert System with Applications, 2009, s. 2633-2644

Hakan Aygören, Süleyman Uyar, **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda Denetim Görüşlerinin Hisse Senedi Getirileri Üzerindeki Etkisi**, İMKB Dergisi, Yıl 9: Sayı 36, İstanbul, 2007, s. 31-51.

Hülya Talu, **Muhasebe Mesleğinin Para ve Sermaye Piyasalarındaki Yeri ve Önemi**, V. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, TÜRMOB Yayınları, Yayın no: 172, 2001, s. 113-136

J.R. Quinlan, **Decision Trees as Probabilistic Classifiers**, Proceedings of the Fourth International Workshop on Machine Learning, Irvine, CA: Morgan Kaufmann, 1987, s. 31-37

James Clay Dolley, **Characteristics and Procedure of Common Stock Split-Ups**, Harvard Business Review, Vol:11, 1933, ss.316–326

John Goodwin, Donghui WU, **What Is The Relationship Between Audit Partner Busyness and Audit Quality**, Contemporary Accounting Research, Forthcoming, 2014

John Myers, J. Archie Bakay, **Influence of Stock Split-ups on Market Price**, Harvard Business Review, Vol: 26, 1948, s. 251-255

John W. Ashley, **Stock Prices and Changes in Earnings and Dividends: Some Empirical Results**, Journal of Political Economy, Vol:70(1), 1962, ss. 82– 85

Linda Elizabeth DeAngelo, **Auditor Size And Audit Quality**, Journal of Accounting and Economics, Vol 3, 1981, s.183-199

Masum Türker, **Türkiye'de Muhasebe Denetim Faaliyetlerinin Gelişimi**, Dayanışma Dergisi, İzmir SMMMO Dergisi, Sayı:89, 2006, s.5-7

Mehlika Saraç, Yasemin Ertan, Elif Yücel, **How Do Business Strategies Predict Firm Performance? An Investigation on Borsa İstanbul 100 Index**, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Bursa, 2014, s. 121-134

Mehmet Pekkaya, **Kar Dağıtımının Şirket Değeri Üzerine Etkisi: İMKB 30 Endeks Hisselerine Bir Analiz**, ZKU Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 4, Zonguldak, 2006, s. 183-209

Mete Gorbon, **Kamuyu Aydınlatma, Halka Arz ve İzahname**, Kurumsal Yönetim Dergisi, Sayı 21 – Sonbahar 2013, s. 50-53.

Murat Erdoğan, **Muhasebe, Denetim ve Bağımsız Denetimin Gerekliği**, Doğu Üniversitesi Dergisi, 2002, Sayı 5, s. 51-63.

Nurhan Davutyan ve Lerzan Kavut, **Bağımsız Denetimde Müşteri Kabul Riskinin Veri Zarflama Analizi Yoluyla Ölçülmesi**, İMKB Dergisi, Vol.9, No.33, 1997

Oktay Güvemli, Mehmet Özbirecikli, **Türkiye’de Bağımsız Muhasebe Denetiminin Gelişim Süreci 1990-2011**, MUFİTAD Dergisi, Temmuz 2011, s. 146-180

Ozan Altan, **Kurumsal Yönetim Tebliği Sadece Şirketler İçin Değil, Yatırımcılar İçin de Önemli**, Kurumsal Yönetim Dergisi, Sayı 23 – Özel Sayı, 2014, s. 44-47.

Ömer Duman, **Muhasebe Denetimi ve Raporlama**, TESMER Yayın No.78, Ankara, 2008

P.M. Healy, K.G. Palepu, **Information Asymetry, Corporate Disclosure and the Capital Markets: A Review of Empirical Disclosure Literature**, Journal of Accounting and Economics, 31, 2001, s. 405-446.

Paul E. Lindow and Jill D. Race, **Beyond Traditional Audit Techniques**, Journal of Accountancy, Vol. 194, No.1, 2002, p. 25-33

Ray Ball, Philip Brown, **An Emprical Analysis of Accounting Income Numbers**, Journal of Accounting Research, Vol:6, 1968, s. 159-178

Rıza Aşıkoğlu, Serdar Ögel, **2001 Krizinin İMKB’de Hisse Senetleri İşlem Gören İmalat İşletmelerinin Finansal Yapısı Üzerindeki Etkileri**, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı 2, Afyon, 2006, s.1-18

Sadiye Oktay, **Bağımsız Denetim Etkinliğinin Arttırılmasında, Denetim Hizmetinde Kalite ve Kontrol: ABD Düzenlemeleri**, Maliye Finans Yazıları, Sayı 100, Ekim 2013, s. 42-94.

Selim TÜZÜNTÜRK, **Veri Madenciliği ve İstatistik**, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXIX, Sayı 1, 2010 s. 65-90

Şaban Uzay, **Denetçilerin Denetiminde Yeni Bir Model Olarak Kamu Gözetim Kurulu ve Türkiye’de Uygulanabilirliği**, MÖDAV- Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt:8, Sayı 4, 2006, s. 175-210.

Tufan Erhürman, **Türkiye İçin Nasıl Bir Ombudsman Formülü?**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Vol.49., No.1-4, 2000, s.155-180

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği, **Kurumsal Yönetim İlkeleri**, Yayın No: TÜSİAD-T/2000-06-285, Haziran 2000

Ümit Gücenme, Aylin Poroy Arsoy, **Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Muhasebe Eğitimi**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 76, İstanbul, 2006, s. 308-328

Xiaomeng Wang, Detlef D. Nauck, Martin Spott, **Intelligent Data Analysis with Fuzzy Decision Trees**, Soft Computing, Vol:11, 2007, s. 439-457

Zeki Doğan, Ayşe Gül Hatipoğlu, Ömer İskenderoğlu, **Basel II Standartlarına Göre Sınıflandırılan Kurumsal ve Perakende KOBİ’lerin Finansal Oranlarının Karşılaştırılması: İMKB İşletmeleri Üzerinde Bir İnceleme**, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 1, Niğde, 2011, s. 209-221

Diğer Yayınlar

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 26.09.2011

Ahmet Tanç, **Risk Odaklı İç Denetim Yaklaşımı ve Tekstil Sektöründe Bilgisayar Destekli Bir Uygulama**, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009

Alvin A. Arens, Randall J. Elder, Mark S. Beasley, **Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach**, 11. Bs., New Jersey, Prentice Hall, 2006

BDDK, **Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik**

BDDK, **Stratejik Plan 2013/2015**, Ankara, 2013

Borsa İstanbul Şirket Haberleri, <http://borsaistanbul.com/yatirimcilar/sirket-haberleri-arsiv>

Erol Çelen, **Bağımsız Denetimin Önemi, Yararları ve Kamuyu Aydınlatma İlkesi**, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/55MaliCozum/20%20-%202055%20EROL%20%20C3%87ELEN.doc>, Erişim (17.05.2014)

EU, **Eight Council Directive**, 10.04.1984

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, **Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik**, 31.05.2013

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, **Ticaret Sicili Yönetmeliği**, 27.01.2013

Hakan Dalkılıç, Feriştah Dalkılıç, **Karar Ağaçları Destekli Vadeli Mevduat Analizi**, XVII Akademik Bilişim Konferansı – AB 2015, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2015

Hazine Müsteşarlığı, **Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu Yönetmeliği**, Ankara

Hazine Müsteşarlığı, **Sigorta ve Reasürans İle Emeklilik Şirketlerinde Bağımsız Denetim Yapılmasına İlişkin Yönetmelik**, 12.07.2008

<http://denkur.kgk.gov.tr/>

<http://kap.gov.tr/yay/Mevzuat/Brosur.pdf>, (Erişim, 05.05.2014)

<http://pcaobus.org/Inspections/Pages/default.aspx>

[http://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Cevaplarla Borsa ve Sermaye Piyasasi.pdf](http://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Cevaplarla_Borsa_ve_Sermaye_Piyasasi.pdf), Erişim 17.05.2014

<http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/hakkimizda>, Erişim 17.05.2014

<http://www.borsaistanbul.com/kurumsal/borsa-istanbul-hakkinda/tarihsel-gelismeler>,

Erişim 17.05.2014

<http://www.borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/piyasalar/pay-piyasasi>,

18.05.2014.

<http://www.haberler.com/ege-plastik-zorlu-holding-ve-varyo-hisselerinde-haberi/>

<http://www.kap.gov.tr/kap-hakkinda/genel-bilgi.aspx>, (Erişim, 05.05.2014)

<http://www.kap.gov.tr/mevzuat-ve-sistem-kullanimi/ilgili-mevzuat-ve-duzenlemeler.aspx>, (Erişim, 05.05.2014)

http://www.kgk.gov.tr/bagimsiz_denetciler/

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/displaybulten.aspx?yil=2016&sayi=1&submenuheader=null> (Erişim, 28.09.2016)

<http://www.spk.gov.tr/apps/haftalikbulten/index.aspx>

<http://www.spk.gov.tr/indexpage.aspx?pageid=523>,

<http://www.yatirimyapiyorum.gov.tr/media/9629/cevaplarla%20borsa%20ve%20sermaye%20piyasasi.pdf>, Erişim 18.05.2014.

https://en.wikipedia.org/wiki/Box_plot#/media/File:Boxplot_vs_PDF.svg (Erişim, 20.09.2015)

<https://www.mkk.com.tr/wps/portal/MKK/Hakkimizda/MKKKimdir>, (Erişim, 05.05.2014)

<https://www.mkk.com.tr/wps/portal/MKK/UyeHizmetleri/BilgiPaylasimi>, (Erişim, 05.05.2014)

https://www.mkk.com.tr/wps/wcm/connect/456ed39b-b159-4a9b-9116-28a27e0bfd9/MKK_TR_ozetsunum.pdf?MOD=AJPERES, (Erişim, 05.05.2014)

IFAC, <http://www.ifac.org/about-ifac>

IFAC, <http://www.ifac.org/auditing-assurance/clarity-center/clarified-standards>

İyi Şirket Danışmanlık A.Ş., **İMKB 100 Şirketleri Kurumsal Yönetim Araştırması**, 2006

İzocam A.Ş., **Denetimden Sorumlu Komite Çalışma Esasları**, <http://www.izocam.com.tr/izocam/media/komiteler/denetimden-sorumlu-komite-calisma-esaslari.pdf>, (Erişim 16.05.2014)

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, **Bağımsız Denetim Yönetmeliği**, 2012

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Bağımsız Denetim Yönetmeliği, 36. Md.

KGK, **2012 Yılı Faaliyet Raporu**

Kobirate, **İMKB-100 Firmalarına Yönelik Kurumsal Yönetim Araştırma Raporu**, 2010

Kübra Şehirli, **Kurumsal Yönetim**, SPK Araştırma Raporu, Ankara, 1999

Merkezi Kayıt Kuruluşu, **2015 Yılı Faaliyet Raporu**

Nurcan Öcal, Eyüp Kadioğlu, **Finansal Başarısızlığın Tahmini: Borsa İstanbul'da İmalat Sektörü İçin Bir Uygulama**, Conference Paper, İstanbul, 2015

Özgür Aslan, **Finansal Piyasalarda Saydamlık Kavramı, İMKB'de İşlem Gören Bankaların Saydamlık Düzeyi ve Kamuyu Aydınlatma Yoğunluğu Üzerine Bir Uygulama**, Marmara Üniversitesi Doktora Tezi, İstanbul, 2011

Özgür Çatıkkaş, **Kurumsal Yönetim İlkeleri**, Marmara Üniversitesi Sürekli Eğitim merkezi, Haziran 2013

Sayıştay Başkanlığı, **İstanbul Menkul kıymetler Borsası 2011 Yılı Raporu**, 2011

Seçkin Gönen, Şaban Uzay, **"Türkiye'de Bağımsız Denetim Firmalarının Görünümü"**, 1. Ulusal Kurumsal Yönetim, Yolsuzluk, Etik ve Sosyal Sorumluluk Konferansı, Trakya Üniversitesi, Edirne, 2009

Sermaye Piyasası Kurulu, **Borsa İstanbul A.Ş. Kotasyon Yönetmeliği**, 24.06.2004

Sermaye Piyasası Kurulu, **Kamuyu Aydınlatma Platformu Tebliği**, 27.12.2013

Sermaye Piyasası Kurulu, **Kurumsal Yönetim İlkeleri**, Temmuz 2003

Sermaye Piyasası Kurulu, **Kurumsal Yönetim Tebliği**, 03.01.2014

Sermaye Piyasası Kurulu, **Seri VII No:23 Borsa Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği**, 13.04.2004

Sermaye Piyasası Kurulu, **Seri VIII No:22 Sermaye Piyasası Araçlarının Halka Arzında Satış Yöntemlerine İlişkin Esaslar Tebliği**, 27.10.1993

Sermaye Piyasası Kurulu, **Seri VIII No:56 Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği**, 23.01.2014

Sermaye Piyasası Kurulu, Seri X, No:22, **Sermaye Piyasalarında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ**

Sermaye Piyasası Kurulu, **Seri XI No:29 Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği**, 09.04.2008

Sermaye Piyasası Kurulu, **Seri:X, No:19 Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**, 2002

SPSS, **AnswerTree Algorithm Summary**, SPSS White Paper, ABD, 1999

Şaban Uzay, Ahmet Tanç, Mehmet Erciyes, **“Türkiye’de Muhasebe Denetimi: Geçmişten Geleceğe”**, 12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi, İstanbul, 2008

Türk

Dil

Kurumu,

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.4f807c752e4574.83387649

Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi, Sayı 5390, 26.09.2001

Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi, Sayı 8557, 25.04.2014